

Europeiska unionens officiella tidning

C 351

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

femtiofemte årgången

15 november 2012

Informationsnummer

Innehållsförteckning

Sida

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

YTTRANDEN

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

483:e plenarsessionen den 18 och 19 september 2012

2012/C 351/01	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Smart tillväxt för alla" (yttrande på eget initiativ)	1
2012/C 351/02	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "En ram för reklam som riktas till barn och unga" (yttrande på eget initiativ)	6
2012/C 351/03	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Utsatta gruppers rättigheter på arbetsplatsen – särskilt problemen med diskriminering baserad på sexuell läggning" (yttrande på eget initiativ)	12
2012/C 351/04	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Invandrade företagens bidrag till ekonomin i EU" (yttrande på eget initiativ)	16
2012/C 351/05	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Att utrota våld mot kvinnor i hemmet" (yttrande på eget initiativ)	21
2012/C 351/06	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Det civila samhällets roll i kampen mot korruption i länderna söder om Medelhavet" (yttrande på eget initiativ)	27

SV

Pris:
4 EUR

(forts. på nästa sida)

<u>Informationsnummer</u>	Innehållsförteckning (forts.)	Sida
2012/C 351/07	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Ansvarsfullt utnyttjande av de sociala nätverken och förebyggande av problem i samband med dessa" (yttrande på eget initiativ)	31
2012/C 351/08	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "För en uppdaterad analys av kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå" (yttrande på eget initiativ)	36

III Förberedande akter

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

483:e plenarsessionen den 18 och 19 september 2012

2012/C 351/09	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Hantering av gränsöverskridande arvsskatteproblem i EU" – KOM(2011) 864 slutlig	42
2012/C 351/10	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – En åtgärdsplan för att förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering" – KOM(2011) 870 slutlig	45
2012/C 351/11	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Grönbok – Mot en integrerad europeisk marknad för kort-, internet- och mobilbetalningar" – KOM(2011) 941 slutlig	52
2012/C 351/12	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets förordning om stadga för europeiska stiftelser (FE)" – COM(2012) 35 final – 2012/0022 (APP)	57
2012/C 351/13	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om genomförande av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster" – COM(2012) 131 final – 2012/0061 COD	61
2012/C 351/14	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Innovation för en hållbar framtid – Handlingsplanen för miljöinnovation" – KOM(2011) 899 slutlig	65
2012/C 351/15	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Europeisk strategi för ett bättre internet för barn" – COM(2012) 196 final	68

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

483:E PLENARSESSIONEN DEN 18 OCH 19 SEPTEMBER 2012

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Smart tillväxt för alla" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 351/01)

Föredragande: **Etele BARÀTH**

Den 19 januari 2012 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Smart tillväxt för alla."

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 4 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 19 september 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 140 röster för, 1 röst emot och 4 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Enligt EESK är en varaktig, hållbar och smart tillväxt inte möjlig utan en återhämtningsprocess. Därför är Europa 2020-strategins tre mål, dvs. en smart och hållbar tillväxt för alla, i huvudsak välgrundade, även om det, utöver en välbalanserad makroekonomisk policymix, krävs *strukturella reformer* och fler och bättre instrument för att målen ska kunna uppfyllas.

1.2 Enligt EESK är ett smart genomförande av strategin särskilt betydelsefullt i denna period som präglas av omfattande utmaningar. Det skulle vara ändamålsenligt att komplettera och precisera strategin och samtidigt anpassa den till den rådande politiska, ekonomiska och sociala situationen. Man bör också eftersträva ett nytt jämviktsläge mellan ansvar och solidaritet.

1.3 Som ett led i den nödvändiga tyngdpunktsförskjutningen måste unionen visa upp en politisk vilja och en konkret idé med sikte på en avsevärt fördjupad integration. Vidare bör man

berika samarbetsformerna mellan medlemsstaterna och regionerna på flera olika nivåer, i syfte att uppnå "mer Europa" och "ett bättre Europa".

1.4 Enligt EESK:s mening bör man ytterligare förstärka styrformerna för *den ekonomiska politiken och utvecklingspolitiken*, utöka de offentliga medlens mångfald och omfattning samt skynda på medlemsstaternas strukturella reformer.

1.5 EESK kan ansluta sig till det *allmänna tillvägagångssättet och inriktningen* i de lagstiftningsförslag som rör genomförandet av Europa 2020-strategin, såsom den fleråriga budgetramen och den gemensamma strategiska ramen.

1.6 Vi framhåller också att åtgärderna för att förbättra stabiliteten, tillväxten och sysselsättningen och minska fattigdomen inte räcker till, samt att det är nödvändigt att utöka de befintliga instrumenten.

1.7 Man bör tydligt fastställa ansvarsfördelningen mellan EU och medlemsstaterna. Åtgärderna för att förstärka basen för tillväxten, däribland den europeiska bankunionen (lagstiftning, övervakning, räddning och insättningsgarantier är det gäller den europeiska banksektorn) eller utgivning av projektobligationer, är en viktig etapp. Dessa åtgärder bör påskyndas, och Europeiska centralbankens roll bör förstärkas.

1.8 EESK anser att det inte räcker med att enbart definiera "ramarna" för utvecklingspolitiken. Det går att uppnå målen snabbare genom att öka de målinriktade investeringarna och genomföra alleuropeiska, sektorsövergripande och flerdimensionella program på europeisk nivå. I många länder där framgångsrika strukturella reformer är en avgörande fråga för närvarande bör denna process uppmuntras via utvecklingspolitiken.

1.9 Möjligheten att kombinera en "smart" tillväxt och en tillväxt "för alla" kan bl.a. säkerställas med hjälp av målet om ökad sysselsättning och genom stimulans till nätverksarbete som täcker in ett brett spektrum av verksamheter. Därför måste också konkurrensen förstärkas inom många sektorer på den inre marknaden.

1.10 Sammanhållningspolitiken får dock inte koncentreras ensidigt på främjande av ekonomin och konkurrenskraft. Alla fonder och program måste få en starkare inriktning på de sociala målen i Europa 2020-strategin, t.ex. skapande av sysselsättning, sociala tjänster, fattigdomsbekämpning och ut- och fortbildning.

1.11 Enligt EESK:s bedömning bör vissa förslag för perioden 2014–2020, exempelvis om utarbetande av *regionala strategier på makronivå*, backas upp med lämpliga instrument.

1.12 Programmet "Ett sammanhängande Europa", utvidgat till att omfatta andra gemensamma europeiska mål och med hjälp av resurser även från den privata sektorn, kan tjäna som ett bra exempel på ökad integration.

1.13 Samordningen av Europa 2020-strategin och sammanhållningspolitiken kräver också ett *territoriellt* koncept på europeisk nivå, kompletterat med lämpliga instrument. Arbetet med den europeiska strategin för territoriell utveckling måste påskyndas.

1.14 Det är nödvändigt att i betydligt större utsträckning engagera experter och allmänheten i beredningen av besluten. Kommittén föreslår därför att man ska utforma ett *tolfte tematiskt mål* inom den gemensamma strategiska ramen i syfte att förstärka kommunikationen och den sociala dialogen.

2. Inledning

2.1 Till följd av dels de globala förändringarna, dels utvidgningen samt krisen och Europas reaktion på den, har unionen

under de senaste åren blivit en mer komplicerad struktur som de facto tillämpar *olika hastigheter*, och skillnaderna mellan medlemsstaterna har accentuerats.

2.2 Risken för sociopolitiska konflikter har ökat, och de extremistiska politiska krafternas roll har förstärkts. Man måste räkna med att bekämpningen av den ekonomiska, finansiella och sociala krisen och solidaritetskrisen fortfarande kommer att ha högsta prioritet för Europa vid decenniets mitt. Tyvärr minskar produktionen kraftigt i ett flertal medlemsstater. Den finansiella stabiliseringen verkar hämmande på tillväxten. Och utan tillväxt står stabilitetssträvandena också i konflikt med solidariteten.

2.3 Europa 2020-strategin har inte utformats på den grunden. Den räknade visserligen med krisen, men inte med att krisen skulle bli så omfattande och långvarig.

2.4 EU behöver både en budgetkonsolidering och ett effektivt program för tillväxten. Det finns ett visst hopp om att den minskade efterfrågan som den oundvikliga budgetkonsolideringen ger upphov till kan uppvägas på lång sikt om konsolideringen utformas på ett intelligent och balanserat sätt.

2.5 Enligt EESK utgör den fleråriga budgetram som kommissionen föreslår för perioden 2014–2020 en förhållandevis acceptabel kompromiss. Man skulle kunna bidra till ekonomisk utveckling, om man lyckas med att *öka EU:s egna medel* och använda dem på ett effektivare sätt samt ändra inriktningen på dem så att de direkt tjänar målsättningarna med Europa 2020-strategin och strukturreformerna.

2.6 Däremot går förslaget inte tillräckligt mycket in på vare sig återhämtningsproblemen eller de sociala spänningarna. Genom att ge (ett helt klart omfattande) stöd till länder med budgetbalansproblem har givarländerna redan uttömt sin kapacitet i det avseendet.

2.7 Sammanhållningspolitiken får inte koncentreras ensidigt på främjande av ekonomin och konkurrenskraft. Alla fonder och program måste få en starkare inriktning på de sociala målen i Europa 2020-strategin, t.ex. skapande av sysselsättning, sociala tjänster, fattigdomsbekämpning och ut- och fortbildning.

2.8 Sammanhållningspolitiken genomgår relativt betydande förändringar. Numera ligger tonvikten på en förstärkning av de makro- och mikroekonomiska förutsättningarna och på territoriell konvergens. Om man vill förverkliga en tillväxt för alla i linje med Europa 2020-strategin krävs det i alla händelser ett paradigmskifte. *De resurser som avsätts för sammanhållningspolitiken är varken "gävor" eller "bidrag". De utgör en del av EU:s politik för placeringar och investeringar och är därför förenade med krav på en effektiv resursanvändning.*

2.9 Med sikte på att uppnå en hållbar tillväxt för alla – parallellt med traditionella kriterier – förstärks den avgörande roll som spelas av vissa "mjuka" faktorer (t.ex. hälsoförhållanden och demografiska förhållanden, utbildningsnivå och utbildningens dynamik, osv.) och ökande krav på en hälsosam miljö. De allra senaste dokumenten berör bara i ytterst liten utsträckning möjligheten till nödvändigt EU-stöd på detta område.

2.10 Kommissionen har lagt fram ett förslag om öppning av arbetsmarknaden som syftar till att vända de negativa tendenserna. Bidrag kan ge en ny dynamik åt både efterfrågan och utbud. Det är framför allt viktigt att värna om pensionernas överförbarhet och att undanröja olika rättsliga, administrativa och skattemässiga hinder.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Den dynamiska utveckling som Europa 2020-strategin syftar till leder inte – vilket den borde göra – till en förenkling av det institutionella systemet, en förbättring av dess effektivitet och en balanserad utveckling av de instrument som kan användas för detta ändamål.

3.2 I de svåraste situationerna är det av största vikt att utnyttja de intellektuella resurserna maximalt. Det är befogat att förstärka de permanenta eller tillfälliga organ som svarar för analys, rådgivning, övervakning och prognoser och arbetar vid sidan av de lagstiftande och verkställande organen. Det är exempelvis värt att fundera över följande aspekter:

- Följderna av den globala tyngdpunktsförskjutningen.
- Det omdefinierade förhållandet mellan konkurrens, samarbete och solidaritet, som utgör EU:s grundprinciper.
- Införande av styrformer som är inriktade på *utveckling* och *tillväxt*.
- Skapande av nödvändiga politiska och ekonomiska förutsättningar (mått på makroekonomisk balans, skatter, penningpolitik och makrotillsyn) för att åstadkomma en effektiv ekonomisk union.
- Förbättring av det nuvarande institutionella *ansvarssystemet*, som redan blivit tämligen genomskinligt.

3.3 Det är av största vikt att säkerställa öppenheten i unionens funktionssätt och att förstärka deltagardemokratien. Man borde också använda sig mer av internetforum, eller – i de fall då ett åsiktsutbyte på platsen är att föredra – arrangera eller stödja omfattande högnivåkonferenser, och parallellt med detta hålla debatter i de nationella parlamenten. EU:s kommunikationsinsatser bör förstärkas, och vissa EU-förhandlingar bör bli offentliga. I ett begränsat antal fall bör var och en kunna följa förhandlingarna eller ta del av omröstningsresultaten via internet.

3.4 De tre målen i Europa 2020-strategin är ytterst ambitiösa. Som EESK redan har framhållit i ett flertal yttranden har dock tidtabellen fastställts utan koppling till de befintliga möjligheterna och framför allt de "historiska" erfarenheterna, som har varit ömsom negativa (t.ex. i fråga om den s.k. Lissabonstrategin) och ömsom positiva (t.ex. när det gäller de tidigare nämnda snabba och effektiva insatserna på området för ekonomisk styrning).

3.5 Vad gäller förfaranden och genomförande tar man bara i stora drag hänsyn till lärdomarna från programplaneringsperioden fram till 2013 i planerade åtgärder och förslag till bestämmelser med sikte på målen i Europa 2020-strategin och på utnyttjandet av strukturfonderna och Sammanhållningsfonden.

3.6 Principerna och de tematiska förslagen inom den gemensamma strategiska ramen erbjuder bra möjligheter att åstadkomma mer Europa och ett bättre Europa. Detta räcker dock *inte* för att förverkliga dessa möjligheter. I syfte att förbättra detaljerna bör vissa länder se över sitt förhållningssätt med avseende på den reflektion som föregår programplaneringen.

3.7 Under de senaste decennierna har vi sett ett omfattande europeiskt tillvägagångssätt växa fram – som kan tillämpas även på regional nivå – framför allt när det gäller forskning och utveckling och stora infrastrukturinvesteringar (i det sistnämnda fallet var ett sådant tillvägagångssätt oundvikligt med tanke på uppgiftens art). EU:s strategier, inklusive de elva tematiska målen, är ofullständiga när det gäller den sektorsinriktade ekonomiska politiken och de flerdimensionella programmen för territoriell utveckling.

3.8 För den kommande strategin för territoriell utveckling bör man fastställa mål och instrument som också uppmuntrar ekonomiskt och socialt samarbete på makroregional nivå, särskilt på följande områden:

- Sammankoppling av infrastrukturer för forskning och innovation (se "forskningsområden") – och då framför allt satsningar på kompetenscentrum i syfte att länka samman spetskompetenscentrumen och att göra utvecklingscentrumen i Europa mer dynamiska.
- Investeringar i företagens forsknings- och innovationsverksamhet, utveckling av produkter och tjänster m.m., internationalisering av lokala produktionssystem (kluster) och stöd till uppbyggnad av europeiska nätverk.
- Infrastrukturnäten (TEN-T) utöver själva transportaspekterna (förvaltning av vattenresurser, miljöskydd, energi, informations- och kommunikationssystem osv.).
- Utveckling av det institutionella nätverket och av makroregionala och transnationella myndighetsnivåer som organiseras nedifrån och upp.

3.9 Det senaste årtiondet har kännetecknats å ena sidan av de möjligheter som stadssystemen erbjuder, och å andra sidan av de alltmer påtagliga och närmast ohanterliga spänningarna i stadsområden.

3.10 Nätverk bestående av agglomerationer, centrum och koncentrationer av högt specialiserad verksamhet som förknippas med begreppet "spetskompetens" kan fungera som bra exempel på en dynamisk men samtidigt långsiktigt hållbar utveckling för alla.

3.11 Genom att infrastrukturkomponenterna utökas till att omfatta de tematiska riktlinjer som den politiska, institutionella, ekonomiska och sociala integrationen kräver, kan visionen om ett sammankopplat Europa – som ingår i de makroregionala strategierna – leda till en påtaglig förbättring av effektiviteten på makroekonomisk nivå. Denna utökning skulle inte stå i motsättning till en proportionerlig och rättvis resursfördelning.

3.12 I ett annat yttrande har EESK redan rekommenderat att en ny europeisk budgetram ska fastställas för utformning av integrerade projekt "av särskilt europeiskt intresse".

3.13 Man bör överväga att genomföra den europeiska energigemenskapen fullt ut. Om politiskt stöd kan uppnås för detta, skulle EU nämligen kunna tala med en röst i internationella sammanhang och bland annat på ett effektivare sätt kunna föra fram de strategiska, ekonomiska, miljörelaterade och sociala aspekterna.

3.14 I brist på konceptuella framsteg på europeisk nivå kommer utarbetandet av lagstiftningsförslag och budgetramar för perioden 2014–2020 på nytt att skapa ett tryck på medlemsstaterna att söka individuella lösningar, som ofta är mindre effektiva.

3.15 EESK kan uppfylla sitt uppdrag väl genom att – mot bakgrund av kommitténs sammansättning – på ett välinformerat sätt och enligt en välfungerande metod ge uttryck för det kunnande som avspeglar förhållandet mellan ekonomiska intressen, sociala värden och kriterier för en hållbar tillväxt.

4. Andra förslag

4.1 Europa 2020-strategin, det regelsystem som utarbetats till stöd för Sammanhållningsfondens genomförande efter 2014 och den gemensamma strategiska ramen visar att det finns en medvetenhet om vad en integrerad utveckling innebär.

4.2 Vi anser dock att den globala konkurrensen utöver denna medvetenhet också kräver att mer konkreta och mer omfattande program utformas och genomförs.

4.3 En smart tillväxt för alla, som eftersträvas i Europa 2020-strategin, har som främsta mål på *makronivå* att öka unionens produktionskapacitet och dess förmåga till integration. På mikronivå måste man däremot säkerställa en konstant och varaktig förbättring av unionsmedborgarnas livskvalitet, baserad på fler och bättre arbetstillfällen.

4.4 För att uppnå bättre effektivitet bör man vid programplaneringen för användningen av EU-medel ta hänsyn till att det finns verksamheter som är beroende av varandra och kan kopplas samman och som kan presenteras som särskilda integrerade flerdimensionella kluster.

4.4.1 När det gäller sektorsövergripande mål, som kan anses relevanta på *makronivå* och därmed påverkar EU:s konkurrenskraft, bör man fästa uppmärksamhet på aktörer som medverkar i utvecklingsprocessen eller är direkt berörda av denna och ingår i en produktions- eller tjänsterelation.

4.4.2 Vid programplaneringen måste man också ta hänsyn till territoriella (regionala och lokala) nätverk av aktörer (eller förmånstagare) som berörs av processen, samt till det *system av relationer* som finns mellan dem.

4.5 Analys och planering av de två interaktionssystemen – tillsammans med deras stöd på EU-nivå – gör det möjligt att uppnå en kombinerad effekt på *en smart tillväxt för alla*.

4.6 Under förra årtiondet förändrades den territoriella strukturen i dessa produktionsprocesser i Europa på ett genomgripande sätt, till stor del tack vare infrastruktur som byggts upp med hjälp av EU-medel. I de minst utvecklade regionerna ledde detta till en *utveckling av instrumenten och produktionskulturen, till reformerad teoretisk och praktisk utbildning samt till ökad sysselsättning, högre inkomster och ökad konsumtion*.

4.7 Ekonomins rumsliga struktur bestäms av de förutsättningar som kan garanteras på mikroekonomisk nivå, och som hänger nära samman med det hållbarhetskriterium som fastslås i strategin.

4.8 Vissa faktorer är avgörande i det sammanhanget, t.ex. arbetskraftens kvalifikationer och ålder, yrkesutbildning, den allmänna nivån på arbetskulturen, ökad sysselsättning och kvaliteten på tjänster. Andra viktiga faktorer är lokalbefolkningens hälsosituation och miljökvaliteten, samt naturligtvis också den kommersiella och fysiska infrastrukturens och de logistiska systemens utvecklingsnivå.

4.9 Europas konkurrenskraft beror till stor del på en sådan samordnad utveckling, som förmår koppla samman de makro- och mikroekonomiska nivåerna.

4.10 Nyorienteringen av resurserna kan rättfärdigas, under förutsättning att de används på ett effektivt och rationellt sätt, med följande argument:

— För det första kan man påvisa att investeringar ur EU:s budget skapar högre tillväxt *på makroekonomisk nivå* än de genomsnittliga ekonomiska resultaten inom EU, tack vare avancerad tekniköverföring, en hög andel import när det gäller investeringar, kvalificerad arbetskraft, fördelarna med billigare infrastruktur samt investeringar som drar nytta av ekonomiskt stöd och bygger på en modern infrastruktur.

- För det andra bidrar utvidgningen av den inre marknaden, fri rörlighet för tjänster, större spridning av olika verksamheter och en ökad kunskapsbas i hög grad till innovationsverksamheten och underlättar återhämtningen.
- För det tredje: På mikroekonomisk nivå betyder finansiellt stöd från strukturfonderna – särskilt för de små och medelstora företagen – ofta marknader, tillgång till marknader eller utvecklingsstöd, och samtidigt en ökande arbetsmarknad.
- För det fjärde kan integration och återhämtning få betydande positiva effekter för de mest missgynnade grupperna i samhället, som i många avseenden är utestängda från arbetsmarknaden.

4.11 Det är allmänt vedertaget att EU-stöd som beviljas olika näringslivssektorer (framför allt om det sker i form av bidrag) har visat sig vara mer angeläget för innovativ verksamhet som bedrivs av små och medelstora företag och i områden på industriell tillbakagång som genomgår en strukturomvandling. Med avseende på produktionsnäten kan begreppet "företag" i vissa regioner eller kommuner som utvecklas långsammare innebära att stödet till små och medelstora företag behöver utökas i syfte att uppnå en smart tillväxt för alla eller en återhämtning.

4.12 I fråga om välfungerande innovationskedjor, kluster och lokala produktionssystem kan man fråga sig om det inte finns anledning att införa mer flexibilitet både för stora företag som

är väl förankrade i ett område och för leverantörer – och samtidigt tillhandahålla olika former av kombinerad finansiering för dem.

4.13 *Hälsoområdet* kan tjäna som exempel på utformning av flerdimensionella strategier. Nätverket inom hälsosektorn sträcker sig från hälsa och miljöutbildning till vissa närliggande produktionssektorer, via utbildning, med deltagande av miljöindustri, hälsoindustri, vårdturism, biologisk forskning, tillverkning av utrustning – och motsvarande högre utbildning – samt experiment- och innovationsparker och de små och medelstora företag som är verksamma där och samverkan med dessa sektorer. I det avseendet är den så kallade silverekonomi (där äldre människor spelar en viktig roll) på stark frammarsch.

4.14 EESK har i ett flertal studier analyserat den sociala ekonomins betydelse som en avgörande faktor för en politik som ska utmytna i en tillväxt för alla.

4.15 Det ekonomiska och finansiella samspelet mellan olika verksamheter, som kan ta sig uttryck i nätverk av liknande typ som de som nämnts som exempel ovan, kan få betydande effekter på omstruktureringen av medlemsstaternas budgetar. Detta kan i sin tur leda till ett förändrat angreppssätt och en ny attityd från samhällets sida.

4.16 Den makroregionala utvecklingsvisionen skulle förstärka den territoriella strukturomvandlingen i riktning mot ett Europa med flera olika centrum, vilket skulle göra det möjligt att konsolidera den nödvändiga koncentrationen av verksamheter och även – genom att man kan ta vara på olika gynnsamma lokala förutsättningar – arbetsfördelningen inom ett nätverk. Detta skulle också vara helt i linje med hållbarhetsidealet.

Bryssel den 19 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "En ram för reklam som riktas till barn och unga" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 351/02)

Föredragande: **Jorge PEGADO LIZ**

Den 14 juli 2011 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett initiativytrande om

"En ram för reklam som riktas till barn och unga".

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 30 augusti 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 130 röster för och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Syftet med detta yttrande är att bidra till informationsutbytet och diskussionerna om, samt om möjligt även till en fördjupning av, de åtgärder av rättslig och övrig karaktär som vidtas på EU-nivå för att skydda barn och ungdomar mot vissa typer av reklam som antingen utnyttjar barn på ett olämpligt sätt i annonserna, riktar sig till dem på ett skadligt sätt eller utsätter dem för budskap som på olika sätt kan ha en negativ inverkan på deras fysiska, mentala och moraliska utveckling.

1.2 Det som står på spel i detta sammanhang är skyddet av barns grundläggande rättigheter inom EU, i enlighet med FN:s konvention, i artikel 24 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, och i artikel 3.3 i EU-fördraget. Dessa rättigheter tolkas på ett lämpligt sätt i kommissionens meddelande "Mot en EU-strategi för barnets rättigheter" (COM(2006) 367 final), det fleråriga gemenskapsprogrammet för att skydda barn som använder internet och annan kommunikationsteknik (COM(2008) 106 final) ⁽¹⁾ samt EU-agendan för barns rättigheter (COM(2011) 60 final).

1.3 Reklam som på ett otillbörligt sätt använder sig av barn i syften som inte har någon koppling till frågor som direkt rör dem, är en kränkning av den mänskliga värdigheten och en form av angrepp på deras fysiska och mentala integritet som bör förbjudas.

1.4 Riskerna med reklam riktad till barn är olika stora i olika åldersgrupper. Denna typ av reklam kan påverka deras fysiska, mentala och moraliska hälsa negativt, och särskilt allvarligt är det om reklamen lockar barnen till överdriven konsumtion med överskudsättning som resultat, eller till konsumtion av livsmedel eller andra produkter som är skadliga eller farliga för deras fysiska och mentala hälsa.

1.5 På ett mer generellt plan finns det viss reklam som på grund av sitt särskilt våldsamma, rasistiska, främlingsfientliga, erotiska eller pornografiska innehåll riskerar att påverka barnens

fysiska, mentala, moraliska och medborgerliga utveckling på ett ibland oåterkalleligt sätt, vilket kan ge upphov till ett våldsamt beteende eller sexuell brådmogenhet.

1.6 EESK anser att dessa frågor måste analyseras noggrant och att en EU-ram måste utarbetas på detta område, i enlighet med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen – inte bara för att man på ett effektivt sätt måste garantera skyddet av de grundläggande rättigheterna, utan också för att skillnaderna mellan de olika nationella lagstiftningarna utgör en risk för den inre marknads funktionssätt. Därför rekommenderar EESK att man fattar ett generellt beslut på EU-nivå om vilken minimiålder som ska gälla för reklam som riktar sig särskilt till barn.

1.7 Enligt EESK:s mening bör man fästa särskild vikt vid att redan i tidig ålder informera och utbilda barnen, samt vid att öka deras egenmakt. Man bör också lära dem hur man på ett lämpligt sätt använder informationsteknik och tolkar reklamens budskap, och dessa frågor bör finnas med i skolornas läroplaner på alla nivåer. Satsningar bör också göras på att stärka föräldrarnas förmåga att hjälpa sina barn att tolka budskapen i reklamen.

1.8 EESK anser att man dessutom bör informera och utbilda befolkningen rent generellt, och i synnerhet familjer och lärare, för att förbättra förmågan att skydda barnen.

1.9 EESK uppmanar annonsörer och sponsorer att, på basis av såväl självreglerings- som samregleringsinitiativ (både de som redan finns och de som kommer att utarbetas), besluta om och tillämpa högsta möjliga skyddsnivå vad gäller barns rättigheter, samt se till att den respekteras.

1.10 EESK anser att den rättsliga ramen på EU-nivå inte är anpassad till de nuvarande behoven när det gäller att skydda barnens rättigheter i förhållande till reklamens budskap, i synnerhet när dessa förmedlas via audiovisuella medier, internet och sociala nätverk. Kommittén uppmanar kommissionen att utan dröjsmål utvärdera behovet av att vidta mer restriktiva åtgärder av övergripande karaktär, för att på ett effektivt sätt garantera att dessa rättigheter respekteras.

⁽¹⁾ Detta förslag ledde till att man fattade beslut nr 1351/2008/EG, EUT L 348, 24.12.2008, s. 118.

1.11 EESK uppmanar Europaparlamentet och de nationella parlamenten att beslutsamt fortsätta sin tradition vad gäller skydd av barns rättigheter på detta särskilda område.

2. Reklamens påverkan på barn

2.1 EESK förespråkar en social marknadsekonomi som är reglerad på ett lämpligt sätt och därmed främjar sund och rättvis konkurrens och en hög nivå vad gäller konsumentskyddet, och således även bidrar till genomförandet av den inre marknaden, ett instrument som förbättrar människornas levnads- och arbetsvillkor och stärker respekten för den mänskliga värdigheten, friheten, demokratin, jämlikheten, rättstaten och de mänskliga rättigheterna.

2.2 I detta sammanhang vill EESK framhålla att reklamen, i alla dess former, spelar en mycket viktig roll, vilket sammanfattades på ett bra sätt av *International Advertising Association* (IAA), som framför allt betonar dess betydelse när det gäller att sprida innovationer, uppmuntra kreativitet och underhållning, främja konkurrens och ge människor fler valmöjligheter. EESK påpekar också att reklam är ett viktigt instrument för att sprida och förtydliga information riktad till konsumenterna, vilket är reklamens huvudsyfte och anledningen till att den bör regleras på EU-nivå.

2.3 Det kan förefalla självklart att ett yttrande av detta slag och med detta syfte borde innehålla en del som på ett övergripande sätt behandlar frågan om hur medierna – framför allt tv, internet och sociala nätverk, som är de viktigaste instrumenten för förmedling av reklambudskap – påverkar barn och ungdomar i egenskap av såväl användare som passiva åskådare. Det skulle också vara viktigt att analysera hur barns beteende i fråga om sociala medier varierar beroende på åldersgrupp och social bakgrund, bland annat när det gäller det välkända fenomenet att barn väljer "hjältar" och "sociala beteendemönster" eller "livsstilar" för att på så sätt definiera sin identitet, en företeelse som utnyttjas av reklamakarna⁽²⁾. På grund av det begränsade utrymmet måste vi emellertid förutsätta att läsarna har tagit del av, blivit medvetna om och är överens om alla aspekter på detta område, i synnerhet vad gäller de ovannämnda mediernas betydelse för att informera, utbilda och underhålla ungdomar, samt den tid som ungdomarna lägger på dessa medier. Vissa av dessa aspekter har redan behandlats i andra yttranden som har utarbetats eller kommer att utarbetas av EESK⁽³⁾.

⁽²⁾ Det finns en omfattande litteratur på detta område, som vi inte har möjlighet att hänvisa till i denna text, men vi vill särskilt hänvisa till ett dokument på grund av dess särskilda betydelse: studien "Reklamreglerna och deras effekter under det nya direktivet om audiovisuella medietjänster", som publicerades av Europaparlamentets generaldirektorat för EU-intern politik i april 2009.

⁽³⁾ Se yttrandena EGT C 287, 22.9.1997, s. 11; EGT C 407, 28.12.1998, s. 193; EGT C 48, 21.2.2002, s. 27; EUT C 61, 14.3.2003, s. 32; EUT C 208, 3.9.2003, s. 52; EUT C 157, 28.6.2005, s. 136; EUT C 221, 8.9.2005, s. 87; EUT C 325, 30.12.2006, s. 65; EUT C 224, 30.8.2008, s. 61; EUT C 77, 31.3.2009, s. 8; EUT C 317, 23.12.2009, s. 43; EUT C 128, 18.5.2010, s. 69; EUT C 48, 15.2.2011, s. 138; EUT C 24, 28.1.2012, s. 154; EUT C 43, 15.2.2012, s. 34; EUT C 229, 31.7.2012, s. 90; yttrandena om "Ansvarsfullt utnyttjande av sociala nätverk", föredragande (Se sidan 31 i detta nummer i EUT) samt yttrandena om "Europeisk strategi för ett bättre internet för barn", (Se sidan 68 i detta nummer i EUT).

3. Reklam som, oavsett i vilken form, använder barn för att förmedla sitt kommersiella budskap

3.1 Vad gäller reklam som använder sig av barn bör man betona vikten av den mänskliga värdigheten och barnens rättigheter. Dessa aspekter omnämns specifikt i en rad internationella konventioner och EU-dokument, och man bör i detta sammanhang särskilt erinra om bestämmelserna i stadgan om de grundläggande rättigheterna (artikel 1.2 c) och i synnerhet artiklarna 24 och 32).

3.2 EESK anser att det krävs en harmonisering på EU-nivå med syftet att införa ett generellt förbud mot reklam som på ett olämpligt och otillbörligt sätt använder bilder av barn i sammanhang som inte har någon direkt koppling till barn.

4. Reklam som särskilt riktar sig till barn

4.1 Upp till en viss ålder klarar barn inte av att filtrera reklambudskap, i synnerhet när budskapet förmedlas på ett överdrivet sätt i annonser som de ser om och om igen. Därför tenderar de att uppfatta alla budskap som sanna och riskerar på så sätt att förvandlas till tvångsmässiga konsumenter. Ju sämre socioekonomiska förutsättningar barnet har, desto starkare blir denna effekt. Barn förstår inte reklamens meddelanden och varningar, och dessa kan därför inte anses vara en förebyggande eller avskräckande faktor.

4.2 Vidare tolkas reklamen olika i olika åldersgrupper. Upp till femårsåldern klarar barnen inte av att uppfatta skillnaderna mellan program och reklampausar, och även i högre ålder är de omedvetna om att reklamens syfte är att övertyga tittaren. Denna förmåga utvecklas först i åttaårsåldern, men inte hos alla barn, och därför är det inte säkert att de ens i denna ålder klarar av att genomskåda reklamens vinklade budskap som framhäver den aktuella produktens positiva egenskaper och underlåter att informera om de aspekter som är mer negativa.

4.3 När äldre barn ser reklamen som underhållning får den allt större effekt, och det faktum att de har en bättre förmåga att tolka reklamens budskap gör dem inte nödvändigtvis så pass immuna mot reklamen och dess avsikter att deras beteende undgår att påverkas av andra mer sofistikerade och effektiva övertalningstekniker.

4.4 Genom att utveckla barnens förståelse och tolkningsförmåga med hjälp av medieundervisningsprogram kan man göra dem bättre rustade att hantera reklamen. Att öka föräldrars och barns mediekunskap och förståelse av reklamens mekanismer och effekter räcker dock inte när det gäller att motverka de skadliga effekterna av reklam riktad till barn. Det är viktigt att förbereda barnen på deras roll som framtida konsumenter genom att fokusera på mediekunskap och stärka deras inflytande redan i tidig ålder. Detta utgör dock inte någon omedelbar lösning på problemet med effekterna av reklamens överdrivna och återkommande budskap, och det är inte heller möjligt att nå alla barn, i synnerhet de som har en mindre gynnsam socioekonomisk bakgrund och som påverkas i högst grad av reklamens skadliga inverkan.

4.5 Undersökningar visar att familjens förmedlande roll har en stor betydelse när det gäller att minska reklamens inverkan. Det blir dock allt vanligare att barn, även de allra yngsta, får tillgång till tv och internet på sina rum, vilket innebär att de tar del av dessa medier på egen hand, utan någon tillsyn. En annan faktor som gör barnen allt mer utsatta för reklam och försäljningstekniker är den allt större roll som internet spelar i barnens dagliga liv. I ett förslag till betänkande som håller på att utarbetas av Europaparlamentet påpekar man mycket riktigt att "internet har blivit ungdomarnas vän, ofta i större utsträckning än familj, skola eller vänner i verkliga livet" (4). Undersökningar som har genomförts på senare tid, till exempel "KIDS ON LINE", visar att 38 % av barnen i åldern 9–12 år redan har profiler på internet, och denna andel ökar till 78 % i åldern 13–16 år. Många leksaks- och speltillverkare har webbplatser där barn kan spela spel och roa sig online, samtidigt som de är målet för strategier med syftet att övertala dem och göra dem trogna ett varumärke.

4.6 I synnerhet när det gäller **uppmuntran av överdriven konsumtion med överskulsättning som resultat** kan vissa marknadsföringsbudskap som riktar sig till barn stimulera överdrivna konsumtionsvanor, eftersom de skapar ett konstlat begär som inte svarar mot verkliga behov och ger upphov till en felaktig uppfattning av begreppet "lycka". Statistik visar att 54 % av ungdomarna känner sig pressade att köpa produkter bara för att deras vänner redan har likadana. Detta innebär alltså att konsumtionen har blivit en social inklusionsfaktor.

4.7 Det finns ett tydligt samband mellan vilken reklam barnen tar del av och vilka produkter de ber föräldrarna att köpa. Familjekonflikter som beror på att barnen ser reklam och där efter vill att man ska köpa produkten uppstår i alla familjer, men framför allt i de med sämre socioekonomiska förutsättningar där barnen tillbringar mer tid framför tv-apparaten. På grund av deras bristande ekonomiska resurser eller sämre kommunikationsförmåga är det i slutändan låginkomstfamiljerna som får betala det högsta priset för reklamen.

4.8 Konsumtionsmönster som styrs av reklamen leder också till att många barn och ungdomar lockas att köpa särskilda märken, vilket skapar problem för dem som inte kan tillgå just dessa produkter. Ett exempel på detta är "märkesmobbing" i skolan, som är ett mycket allvarligt problem för barn som inte använder dessa märken. Detta fenomen kan leda till beteendeförändringar eller få barn att känna sig djupt olyckliga och ibland driva dem in i utanförskap, våld och lidande, vilket via snatterier och stölder kan utgöra en inkörsport till kriminalitet.

4.9 Vad gäller reklam som uppmuntrar **konsumtion av ohälsosamma livsmedel eller livsmedel som är skadliga eller farliga för den fysiska och psykiska hälsan** bör man särskilt erinra om barnens inflytande över vilka livsmedel som ska

inhandlas, och särskilt deras förkärlek för färdiglagade maträtter och snabbmat. Uppmuntran av dåliga matvanor är ett ständigt inslag i reklam riktad till barn. Fetma hos barn är redan ett enormt problem. Enligt *Consumers International* lider vart tionde barn i världen av övervikt eller fetma och för närvarande klassas 22 miljoner barn under fem år som överviktiga, och den främsta orsaken till detta är konsumtionen av starkt bearbetade livsmedel med högt socker- och fettinnehåll.

4.10 Barn utsätts i stor omfattning för reklam för livsmedel, särskilt i barnprogram, och detta ökar i takt med att barn får tillgång till tv, internet och sociala nätverk i allt större utsträckning. Samtidigt har reklamen ändrats till sin karaktär, vilket innebär att marknadsföringen av produkterna nu sker på ett mer sofistikerat sätt som ökar reklamens övertalningsförmåga (5).

4.11 Reklamen kan också leda till ätstörningar såsom anorexi eller bulimi. Barn och ungdomar påverkas av de kroppss- och personlighetsideal som ungdomarna i annonserna representerar. Bland ungdomar, och i synnerhet flickor, är en smal kropp en del av skönhetsidealet, och detta kan uppmuntra ätbeteenden som kan vara livshotande.

4.12 Enligt *American Psychological Association* bör reklam riktad till barn under åtta års ålder begränsas (eller förbjudas) med hänsyn till att barn i denna ålder är oförmögna att hantera reklamens övertalningssyften. Avsikten med ett sådant förbud är att begränsa reklamens negativa konsekvenser såsom uppmuntran av osunda kostvanor, konflikter mellan föräldrar och barn på grund av att barnen kräver att man ska köpa de produkter de har sett i reklamen, samt utsatthet för våld (6).

4.13 Kommitténs åsikt är att dessa aspekter, som redan behandlas i lagstiftningen i såväl flera medlemsstater (7) som länder utanför EU, även bör behandlas på EU-nivå samt att man bör fastställa en minimiålder för reklam riktad särskilt till barn,

(4) Förslag till betänkande om skyddet av barn i den digitala världen, 2 april 2012, Europaparlamentets utskott för kultur och utbildning, föredragande: Sílvia Costa, (PE486.198v01-00) <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+COMPARL+PE-486.198+01+NOT+XML+V0//SV>.

(5) I Australien påpekar Kelly et al. (2007) att barn i åldern 5–12 år i genomsnitt ser 96 reklamannonser för livsmedel per vecka, av vilka 63 gällde produkter med ett högt fett- eller sockernehåll (Kelly, B. P., Smith, B. J., King, L., Flood, V. M. & Bauman, A. (2007) 'Television food advertising to children: the extent and nature of exposure', *Public Health Nutrition*, vol. 10, no. 11, s. 1234–1240. Copyright Cambridge University Press.). I USA visar en undersökning genomförd av Powell et al. (2007) att 27,2 % av det ej programlagda tv-innehållet rörde livsmedel, vilket i genomsnitt motsvarar 23 annonser per dag (Powell LM, Szczypka G, Chaloupka FJ (2007) Exposure to Food Advertising on Television Among US Children, *Arch Pediatr Adolesc Med.* 161:553-560).

(6) <http://www.apa.org/pi/families/resources/advertising-children.pdf>.
(7) För närvarande finns det i fem medlemsstater ett förbud mot alla former av reklam i barnprogram, och i fyra medlemsstater har man infört ett begränsat förbud eller andra typer av restriktioner som gäller barnprogram eller under vissa tider på dygnet eller i samband med vissa slags produkter. I sju medlemsstater finns det ett förbud mot att låta reklamsponsorer synas i barnprogram (se http://ec.europa.eu/comm/avpolicy/reg/tvwf/contact_comm/index_en.htm).

i enlighet med förslaget i betänkandet från Kyriacos Triantaphyllides⁽⁸⁾, ledamot av Europaparlamentet, och med Europaparlamentets resolution av den 22 maj 2012⁽⁹⁾.

5. Reklam som påverkar barn

5.1 Beträffande reklam som riskerar att få en **allvarlig inverkan på barns psykiska och moraliska utveckling**, även om den inte riktar sig direkt till dem, bör man särskilt erinra om effekterna av **reklam som uppmuntrar till våld eller vissa former av våldsamma beteenden**, till exempel reklam för leksaker eller spel som förhållandevis våldsamt beteende.

5.2 Tillförlitliga undersökningar visar tydligt på de skadliga effekterna av det våld som förekommer i vissa annonser som visas med hjälp av audiovisuella medier, i synnerhet om det uppmuntrar till våldsamma beteenden: ökad mottaglighet för våld och ökad aggressivitet. Den psykiska hälsan kan påverkas av att utsättas för detta våldsamma innehåll, som kan ge upphov till ångest, oro, sömnproblem och hyperaktivitet.

5.3 Det blir allt vanligare att kända personer medverkar i reklam för produkter som kan vara skadliga för hälsan, till exempel alkohol eller tobak. Kopplingen mellan en åtråvärd livsstil och denna typ av produkter ökar lusten att konsumera dem och bidrar till att ge en positiv bild av dem.

5.4 Barnens normala psykiska och moraliska utveckling påverkas också av **reklam med erotiskt eller pornografiskt innehåll som uppmuntrar perversa, abnorma eller överdrivna sexuella beteenden**. En avsevärd del av reklamen är av sexistisk och sexuell natur och framställer kvinnan som ett föremål för åtrå, ofta i en underordnad eller underkastad position, eller rent av som ett offer. Vidare leder reklamens överdrivna sexuella anspelningar och erotiska – för att inte säga pornografiska – innehåll till att barnen sexualiseras alltför tidigt. Flera välkända märken har tvingats dra tillbaka annonser eftersom de har ansetts bidra till en översexualisering av barn eller på grund av att det civila samhället har reagerat starkt på att minderårigas kroppar har använts på ett olämpligt sätt i reklam, men trots detta finns det ingen tydlig rättslig definition av dessa situationer på EU-nivå.

5.5 Visserligen har flera medlemsstater redan reglerat detta område, men på mycket olika sätt, vilket utgör ett hinder för den inre marknadens funktionssätt. Detta kan inte ursäktas med en hänvisning till grundläggande kulturella skillnader, och kommittén anser därför att denna fråga måste behandlas på EU-nivå.

6. Den rättsliga ramen på EU-nivå och dess konstaterade brister

6.1 Mot bakgrund av denna ram kan man inte annat än konstatera att de nationella rättsliga bestämmelserna och de

riktlinjer som reklammakarna har antagit i fråga om barn när det gäller marknadsföringskommunikation i ordets vidaste bemärkelse – skiljer sig avsevärt åt i de olika medlemsstaterna.

6.2 Den rättsliga ramen på EU-nivå är å sin sida onödigt komplex och förvirrande, och i de flesta fall skiljer sig genomförandet och tillämpningen av den åt mellan de olika medlemsstaterna, vilket kommissionen påpekar i sitt meddelande "Samstämmiga ramar för att öka tilltron till en inre e-marknad för e-handel och nättjänster"⁽¹⁰⁾, i sin rapport "Att skydda barn i den digitala världen"⁽¹¹⁾, samt i meddelandet "Europeisk strategi för ett bättre internet för barn"⁽¹²⁾. De flesta medlemsstaterna har begränsat sig till att genomföra EU-direktiven i minsta möjliga utsträckning, medan andra⁽¹³⁾ tillämpar striktare regler, som i vissa fall till och med innebär ett förbud mot reklam riktad till minderåriga⁽¹⁴⁾.

6.3 Det finns inga bestämmelser i den gällande EU-lagstiftningen som kräver att man ska genomföra "förhandskontroller" för att skydda minderåriga och den mänskliga värdigheten. Detta ligger helt i linje med de grundläggande principerna om yttrandefrihet, som har fastställts av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna med avseende på tillämpningen av den europeiska konventionen på detta område.

6.4 Det grundläggande felet har dock sitt ursprung i rådets rekommendation från år 1998 om "en jämförbar och effektiv skyddsnivå för minderåriga och för den mänskliga värdigheten", där man i första hand bekymrar sig över "konkurrenskraften hos den europeiska industrin för audiovisuella tjänster och informationstjänster". Åtgärder i fråga om audiovisuellt innehåll eller innehåll på internet som kan vara skadligt för minderåriga eller den mänskliga värdigheten⁽¹⁵⁾ behandlas i denna rekommendation som om de ligger utanför området för EU:s lagstiftningsbehörighet, och slutligen framgår att dessa aspekter anses vara en fråga om "god smak eller anständighet" som faller utanför området för EU:s lagstiftningsbehörighet⁽¹⁶⁾.

6.5 Beträffande vad som är obligatoriskt ur ett övergripande perspektiv krävs det bara att medlemsstaterna garanterar att tv-sändningarna (vilket såvitt vi förstår även omfattar reklam) inte omfattar program som riskerar att allvarligt skada de minderårigas fysiska, psykiska eller moraliska utveckling, i synnerhet program som innehåller pornografiska scener eller omotiverat våld, såvida de inte föregås av en "ljusignal" eller åtföljs av en "visuell symbol". Detta ska dock inte gälla om man med hänvisning till "sändningstiden" eller "tekniska åtgärder" kan garantera att programmet "i princip inte kan ses eller höras av minderåriga".

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 942 final, 11.1.2012.

⁽¹¹⁾ COM(2011) 556 final, 13.9.2011.

⁽¹²⁾ COM(2012) 196 final, 2.5.2012.

⁽¹³⁾ Se fotnot 6.

⁽¹⁴⁾ Vad gäller Sverige fattade Europeiska unionens domstol ett beslut den 9 juli 1997 som bekräftade förenligheten med EU-rätten (målen C-34 och C-35/95: Konsumentombudsmannen mot De Agostini (Svenska) Förlag AB och TV-Shop i Sverige AB).

⁽¹⁵⁾ EESK tog tydlig ställning mot denna uppfattning i sitt yttrande EUT C 221, 8.9.2005, s. 87.

⁽¹⁶⁾ Se direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005, punkt 7 i ingressen (EUT L 149, 11.6.2005).

⁽⁸⁾ A7 – 0369/2011 av den 21 oktober 2011.

⁽⁹⁾ A7-0155/2012, särskilt punkterna 24, 28 och 29 (föredragande: Maria Irigoyen Pérez).

6.6 Med argumentet att det finns "allt större möjligheter för tittarna att undvika reklam", och utan att ta hänsyn till barnets särskilda situation i egenskap av "passiv åskådare", innebär de gällande bestämmelserna att man lättar på restriktionerna för hur reklamavbrott får läggas in i sändningarna, så länge som det inte innebär att de inkräktar på programmets innehåll.

6.7 De enda uttryckliga förbuden på EU-nivå i dag gäller uteslutande tobaksbaserade produkter, receptbelagda läkemedel och medicinska behandlingar, "dold" och "subliminal" reklam. Förbudet omfattar dock inte "produktplacering" (även om denna "i princip bör förbjudas"), under förutsättning att "tittaren är vederbörligen upplyst om att den förekommer". Dessutom finns det "stränga kriterier" för reklam för alkoholhaltiga drycker.

6.8 Det är bara på den sista av dessa punkter som man fastslår att reklamen inte bör ha minderåriga som målgrupp. När det gäller alla andra aspekter som riskerar att skada de minderårigas fysiska, psykiska eller moraliska utveckling, till exempel direkta uppmaningar till minderåriga – eller indirekta uppmaningar till deras föräldrar – om att köpa de produkter eller tjänster som utannonseras, som utnyttjar deras oerfarenhet eller godtrogenhet, eller reklam "inom ramen för barnprogram, som handlar om livsmedel och ämnen med näringsvärde eller inverkan på människokroppen, till exempel fetter, fettsyror, salt/natrium och socker", begränsar sig de gällande reglerna till en generell rekommendation eller rent av till en enkel hänvisning till "uppförandekoder".

6.9 Man bör också påpeka att direktivet om otillbörliga affärsmetoder visserligen innehåller en bestämmelse om affärsmetoder riktade till "en tydligt identifierbar grupp av konsumenter som är särskilt känsliga", i synnerhet på grund av deras "ålder eller lättrogenhet", men att man inte har tolkat detta som ett förbud mot denna typ av affärsmetoder, och att det inte heller har genomförts eller tillämpats i detta syfte i medlemsstaterna⁽¹⁷⁾.

6.10 Utöver dessa EU-rättsliga bestämmelser finns det andra mer konventionella instrument som fastställer grundläggande principer som i sin tur ligger till grund för den senaste tidens utveckling av den grundläggande EU-lagstiftningen (Lissabonfördraget och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna).

6.11 Samtidigt har verksamheten inom branschen, både på internationell nivå och i de olika medlemsstaterna, utvecklats

en samling självregleringsbestämmelser för deras näringsverksamhet som utgör ett tydligt tecken på deras engagemang i fråga om skyddet av barn. Detta gäller i synnerhet EASA⁽¹⁸⁾. Detta betyder dock inte att det inte finns ett behov av att garantera en hög grad av respekt för barn och skyddet av dem, såsom har påpekats av flera instanser på internationell nivå och EU-nivå, för att trygga deras fysiska, psykiska och moraliska utveckling med hänsyn till deras egna intressen, deras välbefinnande och bevarandet av hemmiljön och familjesammanhållningen.

7. Reklam riktad till barn och unga och genomförandet av den inre marknaden

7.1 Marknaden för reklam och marknadsföring i EU är extremt konkurrensutsatt, mycket beroende av modetrender och speciellt känslig för konsekvenserna av den ekonomiska och finansiella krisen. Stora skillnader mellan de nationella lagstiftningarna om reklam påverkar inte bara resultaten utan kan även utgöra ett hinder för dess utveckling på den inre marknaden och ge upphov till diskriminering och en mindre rättvis konkurrenssituation. Särskilt i fråga om reklam riktad till barn och ungdomar, som är en snabbt expanderande sektor, innebär de stora skillnaderna mellan de olika nationella lagstiftningarna och de olika kraven att reklambyråerna inte kan konkurrera på lika villkor, vilket leder till högre kostnader, eftersom de måste anpassa sina annonskampanjer till olika rättsliga krav. Dessa skillnader gynnar mindre nogräknade konkurrensmetoder som syftar till att kringgå svårigheterna och vinna marknadsandelar. En harmonisering av lagstiftningen, som innebär att samma villkor kommer att gälla i hela EU och att den inre marknaden genomförs på detta område, kan på ett avgörande sätt bidra till en mer överblickbar inre marknad, där samtliga reklamföretag kan bedriva verksamhet på grundval av sin kompetens och förmåga i syfte att verkligen tillgodose konsumenternas krav, i stället för att utnyttja skillnader i nationell lagstiftning till förfång för en sund och rättvis konkurrens.

8. En rättslig grund för samordnade insatser på EU-nivå på området reklam riktad till barn och unga

8.1 De EU-direktiv som har reglerat reklamen inom EU har som rättslig grund hittills i allmänhet använt fördragets bestämmelser om genomförandet av den inre marknaden, nuvarande artiklarna 26 och 114, om än med många ändringar. Detta är en viktig aspekt, men det är inte den enda aspekten som måste beaktas. När det gäller andra EU-initiativ, med målsättningar som mer specifikt riktar sig mot tv-sändningar, använde man som rättslig grund i stället bestämmelserna om etableringsrätt och tillhandahållande av tjänster, motsvarande de nuvarande artiklarna 49 och följande samt 56 och följande, om än med betydande ändringar. Slutligen, när det gäller initiativ på senare tid – men före det gällande Lissabonfördraget – i fråga om barnpornografi och skydd av barn, har man som rättslig grund använt bestämmelserna om straffrättsligt samarbete.

⁽¹⁷⁾ Direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005, artikel 5.3 (EUT L 149, 11.6.2005). I ett nyligen publicerat och högst välkommet meddelande förefaller dock kommissionen överväga möjligheten att ta itu med "förekomsten av tvivelaktig eller förbjuden kommersiell kommunikation", som förhoppningsvis kommer att omfatta de former som tas upp i detta dokument" (COM(2011) 942 final av den 11.1.2012).

⁽¹⁸⁾ I detta sammanhang bör man särskilt erinra om det intresse som kommissionens GD Kommunikationsnät, innehåll och teknik har visat för utarbetandet av en europeisk kodex för bästa praxis (19.3.2012).

8.2 Man får inte glömma att det nuvarande Lissabonfördraget medförde betydande ändringar vad gäller alla dessa aspekter och att det erbjuder en rad nya möjligheter till EU-åtgärder, och det är viktigt att man vet hur dessa ska tolkas och tillämpas. Den viktigaste nyheten var att Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna inlemmades i EU:s primärrätt, följt av ändringen av det civil- och straffrättsliga samarbetets rättsliga karaktär, samt ändringarna av åtskilliga av fördragets bestämmelser, till exempel de om genomförandet av den inre marknaden, konsumentskydd och skydd av den mänskliga värdigheten. Nyligen baserade också kommissionen sitt förslag till förordning om skydd av personuppgifter på Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och de ovan nämnda nya bestämmelserna i Lissabonfördraget.

8.3 Frågan om reklam riktad till barn och ungdomar är först och främst en fråga om medborgarskap och skydd av de grundläggande rättigheterna; de ovan nämnda artiklarna 1, 3, 24, 33 och 38 i stadgan utgör en solid rättslig grund som mer än väl motiverar att man överväger behovet av EU-åtgärder. Till dessa bör man utan tvivel lägga till artiklarna 2, 3.5 och 6 i EU-fördraget och artiklarna 4, 9 och 10 i EUF-fördraget.

8.4 Förutom medlemsstaternas regeringar spelar också de nationella parlamenten en viktig roll i enlighet med artikel 12 i EU-fördraget, både inom rådet och när det gäller det utökade

samarbetet (artikel 20 i EU-fördraget), och därför uppmanas även de att ta sitt ansvar.

8.5 Genomförandet av den inre marknaden är också en av de viktigaste målsättningarna på detta område, och i detta hänseende utgör artikel 3.3 i EU-fördraget samt artikel 26 och artikel 114 och följande i EUF-fördraget den rättsliga grunden. Dessutom banar artiklarna 12 och 169 i EUF-fördraget väg för nya möjligheter på konsumentskyddsområdet. Vad gäller de procedurmässiga aspekterna utgör artikel 67 och följande, i synnerhet artiklarna 81 och 82 i EUF-fördraget grunden för en civil- och straffrättslig ram som gör det möjligt att komplettera den rättsliga ramen för skyddet av barn och ungdomar på detta område.

8.6 En behandling av detta ämne på EU-nivå ligger avslutningsvis i linje med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen (artikel 5.3 och 5.4 i EU-fördraget), eftersom det eftersträvade målet på grund av sin gränsöverskridande karaktär inte kan uppnås i tillräcklig utsträckning inom ramen för medlemsstaternas respektive nationella system. Initiativets syfte skulle därför bättre kunna uppnås genom åtgärder på EU-nivå, i enlighet med subsidiaritetsprincipen. Dessutom bör initiativets tillämpningsområde begränsas till de aspekter som vållar konkreta problem, och följaktligen inte omfatta sådana aspekter som kan regleras på ett lämpligare sätt genom nationell lagstiftning, vilket innebär att även proportionalitetsprincipen respekteras.

Bryssel den 18 september 2012

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Utsatta grupperns rättigheter på arbetsplatsen – särskilt problemen med diskriminering baserad på sexuell läggning" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 351/03)

Föredragande: **Thomas JANSON**

Den 19 januari 2012 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett initiativyttande om

"Utsatta grupperns rättigheter på arbetsplatsen – särskilt problemen med diskriminering baserad på sexuell läggning".

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 130 röster för, 4 röster emot och 14 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 All negativ särbehandling av individer som sker utifrån grupptillhörighet är ett hot såväl mot en demokrati som bygger på mänskliga rättigheter som mot den ekonomiska utvecklingen i Europeiska unionen. EESK anser att unionen har ett ansvar att ta ett samlat grepp över målsättningarna i det arbetet ⁽¹⁾.

1.2 För att på ett effektivt sätt motverka diskriminering krävs aktiva åtgärder som bygger på en delaktighet mellan de olika parterna, där företrädarna för diskriminerade grupper samverkar med arbetsmarknadens parter.

1.3 EESK konstaterar i detta yttrande att det avseende diskriminering på grund av sexuell läggning behövs utökade insatser för att minska risken att bli utsatt för diskriminering. Detta inbegriper ökade resurser till forskning om diskriminering i arbetslivet men även en färdplan för att nå målet om icke-diskriminering på grund av sexuell läggning.

1.4 Det är uppenbart att den ekonomiska och sociala krisen innebär stora konsekvenser för sårbara grupper på arbetsmarknaden. De nedskärningar som nu pågår i de sociala välfärdsystemen inom EU ökar arbetslösheten och riskerar också att öka främlingsfientlighet, homofobi och andra diskriminerande och kränkande uttryck och handlingar. EESK menar att det är viktigt att EU och medlemsstaterna på ett bättre och mer öppet sätt bedömer och vidtar åtgärder för att minska riskerna för sårbara grupper vid de nedskärningar som nu pågår.

⁽¹⁾ I artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna anges följande: "All diskriminering på grund av bland annat kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning ska vara förbjuden".

1.5 EESK konstaterar att det råder stor skillnad inom unionen på hur HBT-personer ⁽²⁾ behandlas, och ser allvarligt på den diskriminering som HBT-personer utsätts för. Denna utsatthet är ett hot mot unionens grundläggande värden och den fria rörligheten.

1.6 EESK uppmanar kommissionen att ta fram en färdplan för att motverka diskriminering av HBT-personer, och betonar vikten av att i alla politikområden integrera ett HBT-perspektiv.

1.7 EESK betonar vikten av samverkan mellan det civila samhället och regeringar för att bekämpa stereotyper och öka medvetenheten om de rättigheter som gäller HBT-personer. Diskriminering på grund av sexuell läggning och könstillhörighet ska aktivt inkluderas i diskussioner och förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. I detta sammanhang vill EESK lyfta fram möjligheterna till nätverkande som kan främja jämställdhet och öppenhet på arbetsplatserna.

1.8 EESK betonar vikten av kunskap om vad EU:s lagar och regler säger gällande diskriminering på arbetsmarknaden avseende individer, arbetsgivare och fackliga organisationer. Nästan 45 procent av EU-medborgarna vet inte om att det finns lagar som förbjuder diskriminering på grund av sexuell läggning. EESK anser att det föreligger ett behov av riktade informationskampanjer för komma till rätta med det problemet.

1.9 EESK erkänner den specifika problematik som många transpersoner lever med, och inser behovet av att angripa den specifika problematiken i en separat rapport.

⁽²⁾ *Homosexuella, bisexuella och transpersoner.*

2. Grunden för bekämpandet av diskriminering

2.1 Europeiska unionen bygger på principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna samt på de grundläggande friheterna och på rättsstatsprincipen. Artikel 19 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ger unionen kompetens att "vidta lämpliga åtgärder för att bekämpa diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning". Att bekämpa och motverka alla former av diskriminering är av yttersta vikt för unionens legitimitet. Artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna förbjuder all diskriminering på grund av bland annat kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmogenhet, börd, funktionshinder, ålder och sexuell läggning.

2.2 Ett antal direktiv har antagits för att genomföra fördragets målsättningar, t.ex. direktiv 2006/54/EG om genomförandet av principen om lika möjligheter och likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet (omarbetning), direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling och direktiv 2000/43/EG om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung. Skyddet mot diskriminering på grund av kön eller ras går mycket längre än det mot diskriminering på grund av religion och övertygelse, ålder, funktionshinder och sexuell läggning, vilket kan påverka människors val när det gäller arbete, studier eller resor i ett annat EU-land.

2.3 Likabehandling är först och främst en fråga om att främja mänskliga rättigheter men också om att fullt ut ta till vara alla resurser i Europeiska unionen. Diskriminering är resurslöseri och medför social utsatthet för de berörda grupperna. Den djupgående ekonomiska och sociala kris som EU finner sig i, då många stater har skurit ner i sina välfärdssystem och sänkt lönerna, förvärrar situationen för de grupper som är mest utsatta. EU:s olika diskrimineringsdirektiv är därför väsentliga för att skydda grupper som riskerar diskriminering och främja deras integration på arbetsmarknaden. Medlemsländerna har ett stort ansvar för att säkerställa att diskrimineringsdirektivens intentioner genomförs.

2.4 EESK har i en rad yttranden gett sina synpunkter på de olika diskrimineringsgrunderna. EESK välkomnade kommissionens förslag till direktivet om en allmän ram för likabehandling (2000/43/EG) ⁽³⁾. Kommittén stödde också linjen att föreslå ett särdirektiv, begränsat till arbetslivet, som förbjuder diskriminering på grund av religion, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Kommittén ansåg det också vara viktigt att alla invånare i medlemsstaterna kan åtnjuta en miniminivå av skydd och rätt att få sin sak rättsligt prövad i fråga om diskriminering. Kommittén efterlyste insatser ägnade åt att utforska och

utveckla ekonomiska argument för icke-diskriminering och beklagade att direktivet inte tar upp diskriminerande anvisningar eller hets till diskriminering på angivna grunder.

2.5 Både direkt och indirekt diskriminering täcks in av ramdirektivet. Indirekt diskriminering föreligger om personer i praktiken kan missgynnas på grund av en skenbart icke diskriminerande bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringsätt ⁽⁴⁾.

2.6 EESK uttalade sig också om "Förslag till rådets direktiv om genomförande av principen om likabehandling av personer oavsett religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning" ⁽⁵⁾, som ännu inte har antagits. EESK välkomnade förslaget till direktiv därför att detta skulle leda till enhetliga normer för skydd mot diskriminering inom EU på alla grunder som nämns i artikel 13 i EG-fördraget (nu artikel 19 i EUF-fördraget). EESK beklagade dock att man i direktivet inte behandlar frågan om diskriminering på flera grunder på ett lämpligt sätt, och uppmanade kommissionen att lägga fram en rekommendation om denna fråga. EESK uppmanar rådet att fatta beslut i frågan för att stärka utsatta personers rättigheter.

2.7 I sina olika yttranden om diskrimineringsfrågor (som också behandlat t.ex. äldre, tredjelandsmedborgare och romer) har EESK bland annat tagit upp följande ⁽⁶⁾:

- Vikten av att arbetet för att bekämpa diskriminering integreras i samtliga verksamhetsområden och införlivas såväl i EU-budgeten som i de nationella budgetarna.
- Behovet av indikatorer för att få kunskap om sakförhållanden.
- Att genomförandet av icke-diskrimineringsarbetet kopplas till Europa 2020-strategin.
- Att lämpliga och effektiva mekanismer för övervakning och kontroll av efterlevnaden bör fastställas både på EU-nivå och på nationell nivå.

⁽⁴⁾ Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling.

⁽⁵⁾ EUT C 182/19, 04.08.2009.

⁽⁶⁾ EUT C 318/69, 29.10.2011, EUT C 354/1, 28.12.2010, EUT C 347/19, 18.12.2010, EUT C 376/81, 22.12.2011, EUT C 182/19, 04.08.2009, EUT C 77/102, 31.03.2009, EUT C 10/72, 15.01.2008, EUT C 110/26, 30.04.2004, EUT C 318/128, 23.12.2006, EUT C 77/115, 31.03.2009, EUT C 318/50, 29.10.2011, EUT C 204/95, 09.08.2008, EUT C 256/93, 27.10.2007.

⁽³⁾ EUT C 77, 31.3.2009, s. 102.

- Att förbättra sysselsättningen både kvantitativt och kvalitativt för att säkerställa och förbättra utsatta grupperns ekonomiska oberoende.
- Att eftersträva en jämlik fördelning mellan könen av ansvaret för familjen och hushållet, och att rätten till socialförsäkring individualiseras.
- Uppbyggandet av institutionella strukturer om att etablera t.ex. en europeisk kommitté för handikappfrågor.
- Risken för att den ekonomiska och sociala krisen ökar intoleransen, främlingsfientligheten, rasismen och homofobin runt om i Europa.
- Att integrationen är en komplex och långsiktig social process med flera dimensioner och många berörda aktörer, i synnerhet på lokal nivå.

2.8 Varken EESK eller kommissionen har utförligt och specifikt behandlat diskriminering på grund av sexuell läggning. Det finns heller inte någon färdplan för att minska riskerna för diskriminering av HBT-personer. Detta yttrande kommer att fokusera på diskrimineringsgrunden sexuell läggning, eftersom EESK anser att det behövs ett policyutvecklingsarbete på området. Samtidigt är det viktigt att påpeka att det finns ett flertal andra sårbara grupper som inte omfattas av diskrimineringsgrunderna men som har svårigheter att ta sig in på arbetsmarknaden eller att hålla sig kvar. I all policyutveckling behövs därför en generell ingång.

3. Situationen för HBT-personer på arbetsmarknaden

3.1 Problem med den rättsliga tillämpningen (7)

3.1.1 Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter har i två rapporter (8) från 2009 analyserat situationen för HBT-personer. Nedan redovisas några av dess slutsatser. En första slutsats är att det finns en hierarki i grunderna för diskriminering där skyddet är starkare vad gäller diskriminering på grund av kön, ras och etniskt ursprung än vad gäller andra diskrimineringsgrunder. Trots detta finns en trend i medlemsstaterna att alla diskrimineringsgrunder får samma skydd.

3.1.2 Enligt byrån har genomförandet av direktivet om lika-behandling i 18 av EU:s medlemsstater gått längre än minimi-behandlingen när det gäller diskriminering på grund av sexuell läggning. Majoriteten av EU:s medlemsstater har således infört lagstiftning som ger skydd mot diskriminering på grund av sexuell

läggning på andra områden än arbete och sysselsättning. I cirka 20 medlemsstater finns det en myndighet som är behörig att ta itu med diskriminering på grund av sexuell läggning.

3.1.3 Byrån tar i rapporterna även upp möjligheten till fri rörlighet för HBT-personer, vilket är en viktig del av den gemensamma arbetsmarknaden i EU. I sammanhanget är det värt att påpeka att familjerätten är en nationell lagstiftningskompetens, vilket innebär att olika medlemsstater har olika regler avseende samkönade par. Länderna har dessutom olika traditioner vad gäller synen på t.ex. samkönade äktenskap och partnerskap. Men det innebär också att det kan bli problem då människor utövar sina rättigheter vad gäller den fria rörligheten för personer.

3.1.4 Byrån menar att det finns stora hinder för samkönade par att ta till vara sina rättigheter vad gäller den fria rörligheten, antingen de är gifta, har ett registrerat partnerskap eller har ett långvarigt, stabilt förhållande. Man påpekar att det i flera situationer innebär direkt diskriminering och att medlemsstaternas skyldigheter enligt det fria rörlighetsdirektivet (9) borde klargöras.

3.2 EU-domstolen

3.2.1 I EU-domstolen har två mål tagits upp med hänvisning till diskriminering på grund av sexuell läggning: Römer och Maruko. I Römer-målet menade domstolen att likabehandlingsdirektivet förbjöd att mottagare av pensionsförmåner som lever i registrerat partnerskap erhåller ett lägre kompletterande pensionsbelopp än vad som medges en gift mottagare, och att det föreligger en direkt diskriminering på grund av sexuell läggning då personerna, enligt nationell rätt, befinner sig i en pensionsmässig situation som, i juridiskt och faktiskt hänseende, är jämförbar med situationen för en gift person.

3.2.2 I Maruko-målet menade domstolen likaledes att direktivet hindrar bestämmelser enligt vilka en registrerad partner efter den andre partners död inte har rätt till en efterlevandepension motsvarande den som beviljas äkta makar. Men domstolen menade också att det ankommer på den nationella domstolen att pröva huruvida en efterlevande partner befinner sig i en situation som är jämförbar med en makes eller makas. Domstolen ansåg också att skillnaderna i unionen är stora och att likställande mellan äktenskap och andra former av rättsligt erkända förhållanden överlag saknas.

3.3 Problem med diskriminering på arbetsplatsen

3.3.1 Svårigheter med att vara öppen med sexuell läggning på arbetsplatsen: Undersökningar tyder på att HBT-personer ofta är "osynliga" på arbetsmarknaden. Den främsta orsaken är rädsla för repressalier, vilket också leder till att många undviker

(7) Detta avsnitt bygger på rapporter från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter och Europeiska fackliga samorganisationen (EFS).

(8) *Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation in the EU Member States: Legal Analysis and Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation and Gender Identity in the EU Member States: Part II - The Social Situation.*

(9) Direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

att umgås med kolleger för att inte bli "avslöjade". Framför allt fanns en rädsla att berätta om sin sexuella läggning för cheferna på arbetsplatsen. I särskilda sektorer, till exempel inom militären och kyrkan, är öppenheten mycket lägre än genomsnittet.

3.3.2 Särskilda problem försvårar arbetet: HBT-personer på arbetsmarknaden har en särställning jämfört med andra utsatta grupper eftersom öppenhet om den sexuella läggningen påverkar deras arbetsliv. Det är vanligt att HBT-personer utarbetar strategier för att undvika att avslöja sin sexuella läggning, till exempel genom att ändra samtalsämne eller gå bort från en konversation på arbetsplatsen. Forskning tyder på att sådan konstant navigering på arbetsplatsen får konsekvenser för hälsan och produktiviteten. Den negativa särbehandling som gruppen homosexuella, bisexuella och transpersoner blir utsatt för i unionen leder till en skambaserad, känslomässig utslagning. Detta får i sig konsekvenser såväl för individen som för delaktigheten på arbetsmarknaden. EESK anser att det krävs aktiva insatser från EU:s olika institutioner för att motverka den utslagning som det innebär.

3.3.3 Problem vad gäller åtkomst till rättigheter på arbetsmarknaden: Om en person är föremål för diskriminering kopplad till personens sexuella läggning, är det viktigt att personen har tillgång till klagomålsmekanismer såsom en nationell myndighet som handlägger klagomål vad gäller sådan diskriminering. I många medlemsstater existerar en sådan myndighet helt enkelt inte.

3.3.4 Ovilja att inkomma med klagomål: Mängden dokumenterade fall av diskriminering på grund av sexuell läggning är anmärkningsvärt låg. Detta beror troligen på en ovilja hos HBT-personer att utsätta sig för offentlighet och möjlig brist på erkännande av deras rättigheter. Klagomål kan också innebära en risk att förlora jobbet. I vissa fall är det viktigt att den person som gör en anmälan ges skydd av samhället för att motverka negativa konsekvenser av en anmälan.

3.3.5 Brist på kunskap: En Eurobarometerundersökning visade på brister vad gäller medvetenheten om lagstiftningen mot diskriminering. Nästan hälften (45 procent) av EU-medborgarna vet inte att det finns lagar som förbjuder diskriminering på grund av sexuell läggning vid anställning av en ny medarbetare. En EFS-studie visade också en bristande medvetenhet om HBT-politik och -verksamhet i fackliga organisationer. Bristen på medvetenhet om rättigheter på arbetsplatsen återspeglas i en allmän brist på information och uppgifter om situationen för

personer med annan sexuell läggning och deras upplevelser. Undersökningarna fann mycket låga nivåer av medvetenhet om sexuell läggning och könsidentitet på arbetsplatsen. Den allmänt låga medvetenheten innebär att det är mycket svårt för personer med annan sexuell läggning att diskutera könsidentitet eller diskriminering på grund av sexuell läggning med arbetsgivare och fackföreningar. Det finns därför skäl att genomföra informationssatsningar, särskilt där kunskapen är låg, för att stärka kunskapen om EU-medborgarnas rättigheter.

3.3.6 Rättsligt skydd och andra åtgärder minskar diskriminering. I vissa länder har införandet av ett rättsligt skydd och bättre stöd för lika rättigheter på nationell nivå bidragit till att öka medvetenheten i samhället mer generellt, vilket också haft en positiv inverkan på fackföreningar och arbetsgivare. I Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheters studie nämndes arbetsgivarens ansvar sällan, vilket understryker betydelsen av ledningens ansvar. Mångfaldsarbete och en öppen kultur har en positiv inverkan på arbetsplatsen vad gäller HBT-personer. Mångfaldsarbete kanske inte nödvändigtvis förhindrar diskriminering men är ett viktigt första steg i en organisation.

3.3.7 Omfattning av diskriminering: Ett antal studier har genomförts i syfte att kartlägga omfattningen av diskriminering av HBT-personer på arbetsmarknaden. Slutsatsen är att uppmot hälften av gruppen inte är öppen med sin läggning på arbetsplatsen och att mellan en tredjedel och hälften av dem som var öppna möter direkt diskriminering eller förnedrande uttalanden och fördomar på arbetsplatsen.

3.3.8 Inom unionen har det genomförts vissa projekt där arbetsgivarparten, fackliga organisationer och frivilligsfären har deltagit. Kommissionen har stått bakom finansieringen av dessa projekt vilket har understött deras legitimitet. I Frankrike har de fackliga organisationerna och arbetsgivarna inom en sektor slutit ett avtal om lika rättigheter för familjer där föräldrarna är av samma kön. Det svenska fackförbundet Vision genomför en utbildning om HBT-frågor som syftar till att öka kunskaperna om diskriminering på arbetsplatserna. Erfarenheterna visar att det är fullt möjligt att tillsammans förändra situationen på arbetsmarknaden för personer med annan sexuell läggning. Kommittén konstaterar dock att sådana åtgärder beklagligtvis är sällsynta, och vill därför uppmana kommissionen att sprida bästa praxis, och arbetsmarknadsparterna att vidta mycket aktivare åtgärder för att motarbeta diskriminering av HBT-personer på arbetsplatsen.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Invandrade företagens bidrag till ekonomin i EU" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 351/04)

Föredragande: **Brenda KING**

Den 19 januari 2012 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Invandrade företagens bidrag till ekonomin i EU".

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 135 röster för, 2 röster emot och 10 nedlagda röster.

1. Sammanfattning och rekommendationer

1.1 Under det senaste årtiondet har invandrarnas bidrag till företagandet i Europa ökat. De bidrar till ekonomisk tillväxt och sysselsättning, ofta genom att vitalisera försummade hantverks- och handelsyrken och de är alltmer aktiva i tillhandahållandet av produkter och tjänster som ger mervärde. Invandrarna är också en viktig bro till de globala marknaderna och viktiga för möjligheterna att komma in på arbetsmarknaden genom att de inte bara skapar sysselsättning för sig själva, utan i allt större utsträckning också för andra invandrare och den infödda befolkningen ⁽¹⁾.

1.2 EU har offentligt erkänt att invandrarföretagare i hög grad kan bidra till hållbar utveckling och sysselsättning. Det är emellertid viktigt att detta erkännande inte betraktas isolerat eller åtskilt från EU-beslutsfattarnas omedelbara prioriteringar. En vital, hållbar och tillväxtorienterad sektor för invandrarföretagare bör vara en del av tillväxt- och sysselsättningsstrategin, småföretagsakten, Europa 2020-strategin och det nya programmet för företagets konkurrenskraft och små och medelstora företag (Cosme), eftersom man där redan har placerat små och medelstora företag med hög tillväxt och högt förädlingsvärde i centrum av en EU-ekonomi inriktad på hållbar tillväxt.

1.3 Invandrarföretagare ökar också invandrarnas möjligheter i samhället, skapar ett större socialt ledarskap, är förebilder i samhället, särskilt för unga människor, och stärker självförtroendet samt främjar social sammanhållning genom att skänka nytt liv åt gator och hela kvarter.

1.4 Kommittén välkomnar kommissionens meddelande ⁽²⁾ där man erkänner "migranternas viktiga roll som företagare" och konstaterar att "deras förmåga till kreativitet och innovation bör också stärkas". EESK välkomnar också uppfattningen att

"entreprenörskap över gränserna bör främjas genom en mer dynamisk strategi som gynnar företagare som är verksamma både i EU-medlemsstater och i partnerländer. Sådana företag kan skapa sysselsättning i ursprungsländerna och ge positiva effekter både när det gäller migranternas integration och ökad handel mellan länderna."

1.5 För EU innebär den ökande arbetslösheten att skapandet av arbetstillfällen av hög kvalitet är en central prioritering och det är därför ännu viktigare att EU:s beslutsfattare erkänner hur viktiga invandrarägda företag är för EU:s ekonomi. Det gäller lokalt men också i allt högre grad på världsmarknaden, där det fortfarande finns efterfrågan på varor och tjänster från EU. Detta stämmer överens med kommissionens strategi för att hjälpa små och medelstora företag att expandera utanför EU, eftersom internationell verksamhet stärker tillväxten och konkurrenskraften och dessutom främjar långsiktigt hållbara företag inom EU.

1.6 Kommittén anser att om målet är att stärka invandrarföretagares kreativa och innovativa förmåga så krävs det riktade åtgärder på europeisk, nationell och lokal nivå. Dessa ska syfta till att utplåna diskriminering och skapa lika villkor för alla så att de kan bidra till inkluderande tillväxt och högkvalitativa arbetstillfällen.

1.6.1 Beslutsfattare på EU-nivå bör göra följande:

— Erkänna att invandrares företagande har potential att skapa ökad ekonomisk tillväxt inom Europa 2020-strategin.

— Erkänna att invandrares företagande har potential att skapa fler arbetstillfällen om det omfattas av den europeiska sysselsättningsstrategin. För närvarande fokuserar denna strategi endast på anställning som ett sätt att integrera invandrare.

⁽¹⁾ Rath, J., Eurofound (2011), "Promoting ethnic entrepreneurship in European cities", Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg.

⁽²⁾ "Europeisk agenda för integration av tredjelandsmedborgare" – COM(2011) 455 final och SEC(2011) 957 final.

- Erkänna invandrades företagande i den europeiska integrationspolitiken för invandrare.
- Preciserar och samlar in tillförlitlig och harmoniserad statistik om invandrarföretagares bidrag till ekonomin och samhället i hela EU, i samverkan med Eurostat och medlemsstaterna. Detta kan bidra till att EU får en bättre invandringspolitik.
- Fortsätta att underlätta offentligt stöd till företagare för att se till att innovation, företagande och företagstillväxt inte påverkas negativt på grund av att ett livskraftigt företag inte har möjlighet att få tillgång till lämplig finansiering.
- Införa ett ramverk för att öka medvetenheten om och uppmuntra spridningen av välfungerande metoder genom program som syftar till att stärka invandrarföretagares kapacitet och bärkraftighet.
- Utveckla strategiska förbindelser med de ursprungsländer som i dag aktivt försöker att direkt engagera sina emigrantgrupper i företagsverksamhet, både i ursprungslandet och EU.
- Använda handelsavtal – om så är lämpligt – för att uppmuntra företagande i form av gemensamt ägda företag mellan EU-baserade invandrarföretagare och deras ursprungsländer. Detta kommer att bidra till EU:s strategi för att hjälpa små och medelstora företag att utöka sin verksamhet utanför EU.

1.6.2 Medlemsstaterna bör göra följande:

- Erkänna och främja företagande bland invandrare som en del av en bredare integrationspolitik.
- Se över den rättsliga och strukturella ramen för att starta företag generellt, genom att undanröja onödiga administrativa krav som kan utgöra hinder för att starta ett företag.
- Minimera risken för olaglig invandring och i synnerhet olagligt arbete genom att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/52/EG av den 18 juni 2009⁽³⁾. Enligt artikel 14 i detta direktiv ska medlemsstaterna "säkerställa att effektiva och lämpliga inspektioner genomförs på deras territorium".
- Bidra till att öka sysselsättningsgraden på lång sikt genom att öka stödet till existerande invandrarägda företag, i synnerhet de som drivs av kvinnor och unga, så att dessa företag blir mer bärkraftiga.
- Öka medvetenheten om och stärka kapaciteten bland de representativa organisationerna, t.ex. handelsorganisationer,

handelskammare och kooperativ, så att de kan hjälpa invandrarföretagen att uppfylla rättsliga krav som arbetslagstiftning och skattebestämmelser.

1.6.3 Lokala myndigheter och det civila samhället, däribland arbetsmarknadens parter, bör göra följande:

- Fortsätta att driva program som ökar de invandrade företagens mänskliga och sociala kapital genom att tillhandahålla olika tjänster, t.ex. rådgivning, information, utbildning, nätverksuppbyggnad och mentorskap.
- Skapa större möjligheter för invandrarföretagare – eller öka dem som finns – genom att förbättra kontakterna mellan deras organisationer och allmänna organisationer.
- Förbättra de invandrarägda företagens bärkraftighet. Man bör i högre grad uppmärksamma de befintliga invandrarägda företagen, särskilt inom branscher med högt förädlingsvärde, i stället för att enbart fokusera på nystartade företag.
- Tillgång till krediter är en mycket viktig fråga för företagen och det behövs därför fler program som syftar till att öka invandrarföretagarnas ekonomiska resurser genom att
 - sprida information om finansieringskällor,
 - erbjuda särskilda utbildningsmöjligheter,
 - öka kännedomen, fackkunskapen och förståelsen bland kreditinstitut om dessa särskilda företagskunder.

2. Allmänna kommentarer

2.1 Europa står inför stora demografiska förändringar: en påtaglig befolkningsminskning i många regioner, övergång till en mycket äldre befolkning och låga födelsetal. Ändå ökade den samlade befolkningen i EU med cirka två miljoner personer årligen mellan 2004 och 2008, mycket på grund av nettoinvandring. Invandrare har bidragit till den ekonomiska tillväxten i mottagarländerna på många sätt, genom att ta nya färdigheter och talanger med sig och bidra till att minska arbetskraftsbristen samt genom att skapa nya företag och affärsrörelser som företagare.

2.2 Invandrarnas bidrag till ekonomin genom att direkt skapa nya företag är en aspekt som har fått begränsad uppmärksamhet. I detta yttrande kommer att vi att ta upp de befintliga kunskaperna om invandrades företagande och lämna rekommendationer om hur man kan främja och erkänna invandrarföretagens framgångar och ytterligare stärka deras bidrag till den ekonomiska tillväxten.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=O:L:2009:168:0024:0032:SV:PDF>.

2.3 Att jämföra invandrades företagande och sysselsättningskapande mellan EU-länderna är en utmaning på grund av att den statistik som finns tillgänglig för olika länder skiljer sig åt och att det inte finns en internationellt vedertagen definition av invandrarföretagare.

2.4 Detta dokument är till stor del baserat på inläggen vid den utfrågning om invandrarföretagares bidrag till EU:s ekonomi som EESK:s permanenta studiegrupp "Invandring och integration" anordnade den 24 november 2011 ⁽⁴⁾.

2.5 En invandrarföretagare definieras som en person som äger ett företag och är född utanför EU och som strävar efter att skapa värde genom att starta eller utöka en ekonomisk verksamhet ⁽⁵⁾. Företagaren kan vara egen, dvs. ensamföretagare, eller ha anställda ⁽⁶⁾.

2.6 Yttrandet koncentreras på egenföretagare och använder arbetskraftsundersökningsdata för att möjliggöra jämförelser mellan medlemsstaterna och mellan invandrarföretagare och infödda företagare. Dessutom koncentreras analysen på icke-jordbrukande företagare eftersom detta är den norm som används vid forskning om företagande.

3. Invandrarföretagares särdrag

3.1 Invandrare är i högre grad entreprenörer

3.1.1 Enligt EU:s arbetskraftsundersökning ⁽⁷⁾ varierar trenderna inom invandrarföretagande över EU, och andelen invandrarföretagare inom den totala sysselsättningen är 1,5 till 2,9 procentenheter högre än andelen infödda företagare i Storbritannien, Frankrike, Belgien, Danmark och Sverige. Andelen invandrarföretagare är dock lägre jämfört med de infödda företagarna i Portugal, Spanien, Italien, Grekland, Irland, Tyskland och Österrike.

3.1.2 Regionalt sett finns det en högre andel egenföretagare (infödda och invandrare) i södra Europa samt i Central- och Östeuropa. I Central- och Östeuropa tenderar dock invandrarna att ha högre benägenhet till egenföretagande än de infödda, medan motsatsen är fallet i södra Europa.

3.1.3 Överrepresentationen av invandrare som egenföretagare i Polen, Slovakien, Tjeckien och Ungern beror delvis på relativt flexibla visumbestämmelser för invandrarföretagare, men även på sysselsättningssituationen i dessa länder. Att länderna i södra Europa har en lägre andel invandrarföretag kan vara en följd av det faktum att invandrarna i dessa länder kanske inte har haft tid att bygga upp det mänskliga, fysiska och sociala

kapital som krävs för att starta ett företag på grund av att de kanske inte talar det inhemska språket flytande eller har svårigheter att få sina meriter erkända.

3.1.4 Uppgifterna om antalet nya företagare under ett särskilt år tyder också på att invandrare tenderar att vara mer av entreprenörer än infödda. Under perioden 1998–2008 fördubblades det genomsnittliga antalet nya invandrarföretagare per år i Tyskland (till över 100 000 per år) och i Storbritannien (till närmare 90 000 per år). I Spanien och Italien ökade det genomsnittliga antalet per år sex gånger (till över 75 000 per år) respektive åtta gånger (till 46 000). I Frankrike har det skett en liten ökning (till 35 000) under samma period ⁽⁸⁾.

3.1.5 Dessutom är invandrare mer av entreprenörer i förhållande till sin andel av befolkningen än de infödda. T.ex. utgör invandrare 8 % av Storbritanniens befolkning, men de äger omkring 12 % av alla brittiska små och medelstora företag.

3.1.6 Detta ligger i linje med en studie som nyligen utförts i USA och som visar att andelen invandrare inom småföretagandet är 18 %, medan deras andel av totalbefolkningen är 13 % och av arbetskraften 16 % ⁽⁹⁾.

3.2 Invandrarföretagens bärkraftighet

3.2.1 Samtidigt som övergång till företagande från ett år till ett annat är högre bland invandrare så är också företagsnedläggningar vanligare. Denna lägre överlevnadsgrad kan visa på att egenföretagande är ett sätt att ta sig in i avlönad sysselsättning, men det kan också indikera en högre misslyckandegrad för invandrarföretag. Till exempel är det i Frankrike endast 40 % av de företag som ägs av utländska medborgare som fortfarande är verksamma fem år efter grundandet jämfört med 54 % för franska medborgare ⁽¹⁰⁾. I OECD-studien ⁽¹¹⁾ kom man fram till att även efter justering för kvalifikationer, erfarenhet och andra faktorer så är det 27 % mindre troligt att invandrarföretag överlever i jämförelse med inföddas företag.

3.3 Sektorer med högt förädlingsvärde

3.3.1 Bredden på den verksamhet som invandrarföretagare driver i värdländerna är lika stor som de infödda företagarnas. Denna omvandling från företag som huvudsakligen vänder sig till människor från den egna etniska enklaven beror delvis på många invandrades ökande utbildningsnivå, men även på förändringarna av de ekonomiska strukturerna i de postindustriella samhällena.

⁽⁴⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-migrant-entrepreneurs-contribution-present>.

⁽⁵⁾ OECD:s etablerade definition av företagare, OECD, 2008 [ej officiell översättning].

⁽⁶⁾ Rath, J., Eurofound (2011), "Promoting ethnic entrepreneurship in European cities", Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg.

⁽⁷⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/database.

⁽⁸⁾ Länk till statistiken: <http://dx.doi.org/10.1787/888932442104>.

⁽⁹⁾ <http://www.fiscalpolicy.org/immigrant-small-business-owners-FPI-20120614.pdf>.

⁽¹⁰⁾ Breem, Y. (2009), "Les entreprises créées en 2002 par des ressortissants des pays tiers: de plus grandes difficultés à survivre", Invandringsinformation nr 13, avdelningen för statistik, studier och dokumentation (DSED) vid ministeriet för invandring, integration, nationell identitet och solidarisk utveckling.

⁽¹¹⁾ Open for Business: Migrant Entrepreneurship in OECD Countries, 2010.

3.3.2 Trots att Europa har en hög andel av utlandsfödda företagare som arbetar i sektorer som är mer traditionellt förbundna med invandrarföretag (t.ex. grossist- och detaljhandel) så är det ändå många som arbetar utanför de traditionella etniska företagssektorerna, t.ex. finns närmare 18 % av invandrarföretagen i byggnadssektorn, omkring 8 % i de fria yrkena samt den vetenskapliga och tekniska sektorn, omkring 6 % i tillverkningsindustrin och ytterligare 6 % inom vård och omsorg samt sociala tjänster.

3.4 Profil

3.4.1 Invandrarföretagare och infödda företagens allmänna profil är likartad genom att de tenderar att vara *högkvalificerade* och *män*, och mer än tre av fyra är *över 35 år*. Invandrarföretagare och infödda företagare är i genomsnitt äldre än avlönade arbetstagare. Detta resultat kan förklaras av att man måste samla tillräckligt socialt och fysiskt kapital samt erfarenhet innan man kan starta ett företag.

3.4.2 Invandrarföretagare har en *högre genomsnittlig utbildningsnivå* än sina infödda kollegor, och runt 30–40 % av invandrarföretagarna har högskoleutbildning.

3.4.3 Nästan två tredjedelar av invandrarföretagarna har varit i mottagarlandet *i mer än tio år*, vilket ska jämföras med strax över 50 % för invandrade avlönade arbetstagare.

3.4.4 Invandrare från olika ursprungsregioner har olika benägenhet att bli företagare, och benägenheten är störst hos invandrare från Asien och lägst hos invandrare från Latinamerika och Afrika. Skillnader i utbildning och förmögenhet kan förklara en viktig del av skillnaderna mellan hur företagandet ser ut i olika invandrargrupper. Ytterligare en förklaring är att vissa ursprungsländer traditionellt har en högre andel företagare i sina ekonomier, vilket gör att det är mer troligt att personer som utvandrar från dessa länder startar företag i mottagarlandet.

3.4.4.1 Det bör noteras att erfarenheterna av invandrare per ursprungsregion inte är homogena. Till exempel visar siffror från Storbritannien att om sysselsättningsgraden i den pakistanska invandrargruppen motsvarade den som råder i den indiska invandrargruppen, så skulle proportionerna för manliga och kvinnliga arbetstagare i denna grupp öka med 24 % respektive 136 %, vilket motsvarar ytterligare omkring 96 000 personer i arbete.

4. Situationen i EU

4.1 I Stockholmsprogrammet fastställs dagordningen för EU:s insatser på området för rättsliga och inrikes frågor för perioden 2010–2014. En av aspekterna är en framgångsrik integration av invandrare för att stärka de demokratiska värdena och den sociala sammanhållningen och främja interkulturell dialog på alla nivåer.

4.2 Med en budget på 825 miljoner euro för perioden 2007–2013 stöder Europeiska integrationsfonden nationella ini-

tiativ och EU-initiativ som underlättar integrationen av invandrare från länder utanför EU i de europeiska samhällena och där ingår projekt på området för invandrarföretagande och utbildning i företagande för invandrare⁽¹²⁾.

4.3 I kommissionens meddelande "Europeisk agenda för integration av tredjelandsmedborgare"⁽¹³⁾ erkänns den viktiga roll invandrarföretagare spelar, men deras potential att bidra till hållbar tillväxt och sysselsättning ingår inte i EU:s flaggskeppsinstitutiv som Europa 2020-strategin.

4.4 EU:s sysselsättningspaket fokuserar på betald anställning som ett sätt att integrera invandrare. Det utesluter dock invandrarföretagarna, som kan bidra till skapandet av högkvalitativa hållbara arbetstillfällen och underlätta den ekonomiska och sociala integrationen av både invandrade och infödda medborgare.

4.5 EU:s beslutsfattare bör aktivt och konsekvent se till att invandrarföretagande ingår i EU-strategierna. Dessutom bör invandrarföretagarnas roll i integrationsstrategin för invandrare också erkännas och stödjas.

5. Invandrarföretagarnas bidrag

5.1 Arbetsmarknad

5.1.1 I EU:s arbetskraftsundersökning (1998–2008) framhålls det positiva bidrag invandrarföretagare ger till sysselsättningen, även om de flesta företagare (både infödda och invandrade) endast sysselsätter sig själva.

5.1.2 De skapar i genomsnitt mellan 1,4 och 2,1 ytterligare arbetstillfällen. En jämförelse med infödda företagare tyder dock på att invandrarföretagare skapar jämförelsevis färre arbetstillfällen. Undantagen från denna generella iakttagelse är Tjeckien, Ungern, Slovakien och Storbritannien, där invandrarföretagare verkar skapa fler arbetstillfällen än infödda företagare.

5.1.3 Detta bidrag till den totala sysselsättningen har ökat med åren. Mellan 1998 och 2008 ökade antalet personer som var anställda av invandrarföretagare i Spanien, Italien, Österrike, Tyskland och Nederländerna, samtidigt som bidraget till sysselsättningen i Storbritannien och Frankrike har varit konstant högt. Till exempel anställde invandrarföretagare årligen under både 2007 och 2008 mer än 750 000 personer i Tyskland, omkring en halv miljon i Storbritannien och Spanien, närmare 400 000 i Frankrike och runt 300 000 i Italien.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/migration-asylum-borders/integration-fund/index_en.htm.

⁽¹³⁾ COM(2011) 455 final och SEC(2011) 957 final.

5.1.4 Detta bidrag till sysselsättningen motsvarar mellan 1,5 och 3 % av den totala anställda arbetskraften. De länder där invandrare bidrar mest till den totala sysselsättningen är Luxemburg (8,5 %) och Irland (4,9 %). Samtidigt som statistiska begränsningar gör att vi inte kan fastställa om invandrare huvudsakligen anställer andra invandrare eller inte, så har en del studier visat att invandrare anställer både infödda och andra invandrare.

5.2 Ekonomi

5.2.1 Invandrarföretagarnas bidrag begränsar sig inte till att skapa arbetstillfällen, de bidrar också till den totala ekonomiska tillväxten i mottagarlandet. Det är mycket svårt att samla in verkliga empiriska bevis på det faktiska bidraget till EU:s ekonomi, men det finns uppgifter från Storbritannien som visar att invandrarföretagens bidrag till den brittiska ekonomin uppskattas till 25 miljarder pund per år, dvs. 6 % av de små och medelstora företagens bruttoförelägningsvärde (430 miljarder pund under 2007) ⁽¹⁴⁾.

5.2.2 Detta överensstämmer med en amerikansk studie som visar att småföretag där invandrare utgör hälften eller fler av ägarna bidrar med uppskattningsvis 776 miljarder dollar per år, vilket är 13 % av totalsumman för småföretagen (6 biljoner dollar under 2007).

5.2.3 En annan indikation är uppgifter från Frankrike som visar att invandrare i Frankrike under 2009 mottog 47,9 miljarder euro från den franska staten (socialbidrag, bostäder, utbildning etc.), men att de bidrog med 60,3 miljarder euro. Med andra ord bidrog invandrare med netto 12,4 miljarder euro till de offentliga finanserna ⁽¹⁵⁾.

5.2.4 EESK anser att bidraget till EU skulle kunna vara högre om invandrarföretagare som arbetar inom den informella ekonomin fick det stöd som krävs för att gå över till den formella ekonomin.

5.3 Handel

5.3.1 Det finns också bevis för att invandrarföretagare bidrar till att skapa möjligheter till handel i mottagarlandet genom att de handelsrelaterade transaktionskostnaderna med ursprungsländerna blir lägre då invandrarna använder sina kontaktnätverk och kunskaper om marknaderna i sina ursprungsländer. I Sverige t.ex. inriktar 22 % av de invandrarägda företagen sina varor och tjänster – åtminstone delvis – mot den internationella marknaden, jämfört med 15 % av de inföddas företag ⁽¹⁶⁾. Det har också visat sig att en ökning med 10 % av antalet invandrare i Sverige har kopplats till en ökning med 6 % av exporten och en ökning med 9 % av importen i genomsnitt ⁽¹⁷⁾. Detta tyder på att invandrare kan spela en viktig roll för att underlätta utländsk handel genom att minska implicita handelshinder med sina ursprungsländer.

5.3.2 Ett annat exempel är Storbritannien. Invandrarföretagare ger direkt tillgång till växande diasporagrupper med en uppskattad disponibel inkomst på över 30 miljoner euro samt öppningar för nya affärsmöjligheter på globala marknader som Indien, Kina och länder i Afrika, Västindien och Latinamerika.

5.4 Det bör framhållas att invandrarföretagande inte bara handlar om att skapa arbetstillfällen och om ekonomi. Invandrarföretagen ökar också invandrarnas möjligheter i samhället, skapar ett större socialt ledarskap, stärker självförtroendet samt främjar social sammanhållning mellan medborgarna genom att skänka nytt liv åt gator och hela kvarter.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ <http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/enterprise/docs/b/11-515-bigger-better-business-helping-small-firms>.

⁽¹⁵⁾ <http://www.europeanvoice.com/article/imported/time-to-value-migrants-contribution/74527.aspx>.

⁽¹⁶⁾ Tillväxtverket (2007).

⁽¹⁷⁾ Hatzigeorgiou i OECD (2010).

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Att utrota våld mot kvinnor i hemmet" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 351/05)

Föredragande: **Mário SOARES**

Den 24 maj 2012 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Att utrota våld mot kvinnor i hemmet".

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 3 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 138 röster för, 3 röster emot och 7 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén lade redan 2006 fram ett yttrande om våld mot kvinnor i hemmet ⁽¹⁾, där den gav uttryck för det civila samhällets oro över denna företeelse. De rekommendationer som vi då framförde är fortfarande lika giltiga och de kommer därför inte att upprepas i det här yttrandet.

1.2 EESK är i egenskap av det organiserade civila samhällets representativa organ medvetet om att könsrelaterat våld, däribland våld i hemmet, är ett problem som angår alla. Kommittén upprepar att den är beredd att bekämpa detta oacceptabla fenomen med alla till buds stående medel, och överväger bland annat möjligheten att anordna en debatt vartannat år om denna problematik.

1.3 EESK rekommenderar EU-institutionerna och medlemsstaterna att göra följande:

1.3.1 **Mänskliga rättigheter:** De bör behandla könsrelaterat våld i hemmet som en fråga om mänskliga rättigheter, vilket gör det möjligt att anlägga en sektorsövergripande helhetssyn på problemet.

1.3.2 **Säkerhets- och riskmönster:** De bör vidta åtgärder för att förändra säkerhets- och riskmönster och öka medvetenheten om att kvinnomisshandel i hemmet inte är ett isolerat problem som endast drabbar den enskilda individen och rör den privata sfären, utan att det är en fråga om säkerhet och allmän ordning.

1.3.3 **Förebyggande arbete:** De bör utforma en politik som syftar till att förebygga våld i hemmet genom att skapa sektorsövergripande stödinrättningar med specialresurser och specialistpersonal samt handlingsplaner som, i samarbete mellan olika ministerier, engagerar män och ungdomar i utrotningen av våld i hemmet.

1.3.4 **Skyddsåtgärder:** Man bör garantera att kvinnor som har utsatts för våld har företräde till boende, ekonomiskt stöd,

utbildning och ett värdigt arbete i enlighet med principen "lika lön för lika arbete".

1.3.5 **Standardisering av statistik:** Statistiken för registrering av könsrelaterat våld bör standardiseras så att de insamlade uppgifterna är jämförbara.

1.3.6 **Utbildning:** De måste garantera att utbildningen bidrar till att förändra människors attityder, vilket bland annat kräver att man inför konkreta utbildningsprogram för både flickor och pojkar, tar bort sexistiskt språkbruk i skolböckerna och att lärarna får genomgå en grundutbildning och fortbildning som uppmärksammar könsrelaterat våld, inklusive i hemmet.

1.3.7 **Massmedier:** De måste säkerställa att direktivet om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster ⁽²⁾ tillämpas på ett effektivt sätt för att undanröja den negativa bild av kvinnan som förmedlas i massmedierna, särskilt i reklamen.

1.3.8 **Hälso- och sjukvård:** De bör öka medvetenheten om att kvinnomisshandel i hemmet utgör en hälsorisk.

1.3.9 **Gemensamt ansvar:** De bör stödja åtgärder som främjar mäns och kvinnors gemensamma ansvar för omsorgen om barn, äldre släktingar och familjemedlemmar med särskilda behov.

1.3.10 **Det organiserade civila samhället:** De bör stödja organisationer som arbetar med kvinnor som utsatts för våld i hemmet eller som främjar informationsinsatser i kampen mot könsrelaterat våld.

1.3.11 **Europeiska året för bekämpning av könsrelaterat våld:** De bör utlysa ett år för bekämpning av könsrelaterat våld.

1.3.12 **Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet:** EESK uppmanar EU och alla medlemsstater att underteckna, ratificera och tillämpa denna konvention, som antogs 2011.

⁽¹⁾ EUT C 110, 9.5.2006, s. 89–94.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010.

2. Inledning

2.1 Alla former av våld mot en person utgör en kränkning av dennes värdighet, fysiska och psykiska integritet samt av de mänskliga rättigheterna och det demokratiska samhällets principer.

2.2 Eftersom staterna är förpliktigade att respektera, skydda och främja medborgarnas rättigheter bör de investera omfattande offentliga resurser i specialtjänster och specialistpersonal för att uppfylla denna förpliktelse.

2.3 Våld i offentlig miljö fördöms i samhället och samhället stöder staternas åtgärder för att ingripa mot och bestraffa dem som utför denna typ av våldshandlingar.

2.4 Det finns dock en annan form av våld som det talas tystare om, som äger rum inom hemmets fyra väggar och som kan sägas drabba offren mer brutalt: våld i hemmet. Alla familjemedlemmar kan vara tillfälliga eller permanenta offer för olika former av våld, som kan få en dödlig utgång.

2.5 Även om alla dessa personer förtjänar uppmärksamhet och insatser från myndigheternas sida är sanningen att den mest systematiskt berörda gruppen är kvinnor – en av huvudorsakerna till dödsfall bland kvinnor är våld i hemmet. Därför fokuserar detta yttrande på kvinnomisshandel i hemmet.

2.6 I Europeiska unionen definieras våld mot kvinnor på följande sätt: *Varje könsbetingad våldshandling som resulterar i eller sannolikt kommer att resultera i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller sådant lidande för kvinnor innefattande hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande vare sig det sker offentligt eller privat* ⁽³⁾.

2.7 Trots de insatser som har gjorts av de offentliga myndigheterna och olika samhällssektorer under de senaste decennierna, i organiserad form eller inte, betraktas denna form av våld fortfarande som ett privat problem, när det i själva verket är ett offentligt problem.

2.8 Våld i hemmet är ett brott som måste bestraffas i enlighet med lagen. EESK är medvetet om de insatser som olika EU-länder har gjort för att strängare bestraffa alla som begår denna typ av brott. Det är emellertid också viktigt att identifiera de djupare orsakerna till fenomenet och de strategier som krävs för att bekämpa det, vilket bland annat innebär att män måste få en bättre förståelse av detta fenomen.

2.9 Dessutom har den ekonomiska krisen en allvarlig inverkan på socialpolitiken i många EU-länder. Det sker en neddragning på offentliga tjänster som hälso- och sjukvård, utbildning och sociala tjänster vid en tidpunkt då familjerna, och i synnerhet kvinnorna, behöver dem som mest. Man stänger

kvinnjourer och hem för misshandlade kvinnor, skär ned budgeten till nationella organ för jämställdhet, lägger ned förebyggande program och informationskampanjer osv.

2.10 Könsstereotypernas och det patriarkala samhällets fortbestånd samt ekonomisk ojämlikhet och diskriminering av kvinnor när det gäller arbetsmarknaden, lön, tillgång till andra ekonomiska resurser och bristande ekonomiskt oberoende begränsar kvinnors handlingsmöjligheter och gör dem mer utsatta för våld i hemmet.

2.11 Den nuvarande ekonomiska krisen och de åtgärder som man säger sig genomföra i syfte att bekämpa den samt den gradvisa liberaliseringen av ekonomin och privatiseringen av den offentliga sektorn förstärker inte bara den könsbaserade arbetsdelningen utan ökar ojämlikheten och förvärrar de omständigheter som ger upphov till våld.

2.12 Världshälsoorganisationen (WHO) ⁽⁴⁾ har konstaterat att globaliseringen har skadliga effekter på de sociala strukturerna. En oreglerad globalisering kan leda till värre former av våld mot kvinnor, bland annat människohandel.

2.13 Kvinnor som tillhör minoritetsgrupper, kvinnliga invandrare, kvinnor som lever i fattigdom på landsbygden eller i avlägset belägna områden, kvinnor som avtjänar fängelsestraff, kvinnor på institutioner, kvinnor med psykiska och fysiska funktionshinder samt äldre kvinnor löper större risk att utsättas för våld.

2.14 Syftet med det här initiativytttrandet är att granska våld mot kvinnor i hemmet i Europa, ge en samlad överblick över de åtgärder som har vidtagits och öka allmänhetens medvetenhet om problemet.

2.15 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén är, i egenskap av språkrör för det organiserade civila samhället, beredd att tillsammans med organisationer som arbetar med denna form av våld anordna ett forum för att diskutera förslag på hur problemet skulle kunna utrotas och sprida exempel på väl fungerande metoder som leder till effektiva förebyggande åtgärder.

3. Europarådets konvention – ett instrument som måste ratificeras och efterlevas

3.1 År 2011 antog Europarådet en konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet ⁽⁵⁾. Den utgör det första juridiskt bindande internationella instrumentet som skapar en övergripande rättslig ram i syfte att förebygga våld, skydda offren och döma förövarna. Konventionen syftar till att uppmärksamma behovet av ökad jämställdhet mellan män och kvinnor, eftersom våld mot kvinnor är djupt rotat i bristande jämställdhet och vidmakthålls av en patriarkalisk kultur som förhåller sig likgiltigt till denna situation.

⁽⁴⁾ WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses (Genève, WHO, 2005).

⁽⁵⁾ Europarådets konvention, antagen den 11 maj 2011 i Istanbul (Turkiet) (www.coe.int/conventionviolence).

⁽³⁾ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/16173cor.en08.pdf>.

3.2 Konventionen behandlar alla former av våld (fysiskt och psykiskt våld, sexuella trakasserier, tvångsäktenskap, kvinnlig könsstympning, trakasserier, tvångsterilisering och tvångsabort) oberoende av offrets ålder, etniska eller nationella ursprung, religion, sociala bakgrund, migrationsstatus eller sexuella läggning.

3.3 Hittills har bara ett land ratificerat ⁽⁶⁾ och tjugo länder undertecknat ⁽⁷⁾ konventionen, några med förbehåll (Tyskland, Serbien och Malta). EESK uppmanar Europeiska unionen och alla medlemsstater att snarast möjligt underteckna, ratificera och tillämpa Istanbulkonventionen.

4. Allmänna kommentarer

4.1 45 % av kvinnorna i EU uppger att de vid något tillfälle har utsatts för könsrelaterat våld. Mellan 40 och 45 % uppger att de har utsatts för sexuella trakasserier på arbetsplatsen. Man räknar med att det dör sju kvinnor varje dag i Europa till följd av könsrelaterat våld ⁽⁸⁾.

4.2 Detta fenomen får dessutom avsevärda ekonomiska konsekvenser: Man räknar med att våldet mot kvinnor i de 47 länder som är medlemmar i Europarådet kostar minst 32 miljarder euro per år.

4.3 En Eurobarometerundersökning från år 2010 visade att allmänheten i stor utsträckning (98 % av de tillfrågade) känner till detta fenomen, samt att det är vanligt förekommande (en fjärdedel uppgav att de känner en kvinna som har utsatts för våld i hemmet och en femtedel sade sig känna någon som har utsatt andra för våld i hemmet).

4.4 Redan 1980 konstaterade man vid den andra världskonferensen om kvinnans rättsliga och sociala ställning att våld mot kvinnor är det brott som det talas mest tyst om här i världen. Tretton år senare, vid världskonferensen om mänskliga rättigheter i Wien, erkände man att kvinnors rättigheter också ska räknas som mänskliga rättigheter. EU:s medlemsstater åtog sig att genomföra de grundläggande målsättningarna i 1995 års handlingsplan från Peking.

4.5 I slutdeklarationen från det andra toppmötet för kvinnliga makthavare (Cádiz, mars 2010) ⁽⁹⁾, konstaterade 25 ministrar och en lång rad politiska ledare från hela EU att målet om jämställdhet mellan kvinnor och män fortfarande inte har uppnåtts, samt att våld mot kvinnor är ett bestående problem och en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna. I dokumentet slår man också fast att stereotyperna könsroller leder till fortsatt diskriminering, och man påpekar att de yngre generationerna reproducerar könsstereotyperna beteenden.

⁽⁶⁾ Turkiet.

⁽⁷⁾ Albanien, Finland, Frankrike, Grekland, Island, Luxemburg, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Malta, Montenegro, Norge, Portugal, Serbien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, Ukraina och Österrike.

⁽⁸⁾ Barometer 2011, "National Action Plan on Violence against Women in the EU", European Women's Lobby, augusti 2011 (www.womenlobby.org).

⁽⁹⁾ http://www.igualdad.us.es/pdf/Docuemta_Otros_Cumbre.pdf.

4.6 EU:s institutioner har utarbetat en rad analys- och åtgärdsdokument som vi ger en kortfattad sammanfattning av nedan.

4.6.1 Europeiska rådet:

— Rådets slutsatser om utrotning av våld mot kvinnor i Europeiska unionen (8 mars 2010), där man uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att fortsätta sina insatser för att bekämpa våldet mot kvinnor och främja åtgärder för att trygga finansieringen av dessa insatser.

4.6.2 Europaparlamentet:

— Resolution om prioriteringar och utkast till en ny ram för EU-politiken för att bekämpa våld mot kvinnor (2011).

— I september 2011 gav Europaparlamentet sitt stöd till en europeisk skyddsorder för offer för könsrelaterat våld, sexuella trakasserier, olaga frihetsberövande och mordförsök. Denna åtgärd utgjorde ett viktigt steg när det gäller inrättandet av ett europeiskt område för skydd av kvinnor.

4.6.3 Europeiska kommissionen:

— Kvinnostadgan (2009), handlingsplanen för genomförandet av Stockholmsprogrammet (2010), strategin för jämställdhet mellan kvinnor och män 2010–2015.

— Olika studier på området våld mot kvinnor med syftet att öka kunskaperna om detta problem.

— Antagandet den 18 maj 2011 av ett förslagspaket med syftet att stärka brottsoffers rättigheter (ett övergripande direktiv som ligger till grund för gemensamma minimistandarder för brottsoffers rättigheter samt stöd till och skydd av brottsoffer; en förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder på det privaträttsliga området).

— Finansiering till särskilda program såsom Daphne III samt till europeiska organisationer som arbetar med att bekämpa våldet mot kvinnor (Europeiska kvinnolobbyn).

4.7 Medlemsstaterna har å sin sida, om än i varierande utsträckning, utarbetat lagstiftning med syftet att kriminalisera våld i hemmet, vidta mer kraftfulla åtgärder mot förövarna, kategorisera våld i hemmet som ett brott som faller under allmänt åtal, etc.

4.8 Trots att det fortfarande saknas tillförlitliga och jämförbara statistiska uppgifter om våld i hemmet på nationell nivå och EU-nivå är de hittills kända siffrorna så pass alarmerande att det inte råder några tvivel om problemets omfattning ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Se rapporten "Combating honour crimes in Europe", som presenterades av stiftelsen Surgir (en ideell organisation med säte i Schweiz) på internationella kvinnodagen den 8 mars 2012.

4.9 Trots dessa siffror och en striktare lagstiftning är sanningen den att det bland allmänheten fortfarande råder en generell uppfattning om att vi lever i ett jämställt samhälle, vilket riskerar att undergräva debatten om såväl våld i hemmet som andra former av våld och orättvisa förhållanden mellan kvinnor och män vad gäller löneskillnader, karriärmöjligheter etc.

4.10 En typ av våld som ofta glöms bort, eftersom det är osynligt för omvärlden, är det psykiska våldet. Det är dags att bryta tystnaden och erkänna att psykiskt våld innebär en kränkning av de mänskliga rättigheterna och att det bör omfattas av lagstiftningen om könsrelaterat våld.

4.11 Kvinnor som överlever psykiskt våld är ofta allvarligt traumatiserade och behöver ett helhetsinriktat och sektorsövergripande stöd i en trygg rehabiliteringsmiljö. Eftersom de har tvingats leva i total social isolering och saknar konkreta bevis på våldshandlingar är de rädda för att ingen kommer att tro på dem. Rehabiliteringen kräver först och främst att de som tillhandahåller behandlingen tror på deras berättelse.

4.12 Våld i hemmet påverkar inte bara det direkta offret, utan också den som bevittnar våldet eller vet att det förekommer. Det påverkar framför allt barn, som på grund av sin känslomässiga sårbarhet är särskilt utsatta och kan påverkas för resten av livet.

4.13 Eftersom våld i hemmet inte bara handlar om våld mot kvinnor är det emellertid viktigt att ta reda på varför andra brott som begås i hemmet, till exempel pedofili (90 % av fallen begås av familjemedlemmar), anses föraktliga, medan man i fråga om våld i hemmet fortfarande försöker hitta orsakerna till att förövaren begår dessa brott.

5. Särskilda kommentarer och förslag till åtgärder

5.1 Det är viktigt att besvara den grundläggande frågan varför samhället ofta ser mellan fingrarna med detta brott, eller varför man ofta försöker ge kvinnan skulden för det våld hon har utsatts för. De kulturella och sociala orsaker som man brukar hänvisa till är inte bara felaktiga, utan leder också till att situationen förblir oförändrad.

5.2 Påståendet att våld i hemmet har sina rötter i gamla traditioner och kulturella mönster bygger på den felaktiga föreställningen att kulturen består av statiska åsikter och beteenden. Tvärtom är kulturen något som står i konstant utveckling och förändring. Det är just kulturens heterogenitet och förmåga att omfatta motstridiga värderingar som gör det möjligt för den att utvecklas.

5.3 Kulturen är nära kopplad till maktutövandet: Normer och värderingar får auktoritet när de som förespråkar dem har makten eller befinner sig i en inflytelserik position.

5.4 Kvinnor är också kulturella aktörer som påverkar den kultur de lever i. Deras deltagande i samhällslivet och kulturen är avgörande när det gäller att ändra tankemönster, seder och bruk som har en negativ inverkan på bilden av kvinnan och hennes situation.

5.5 Därför är det viktigt att diskutera kvinnors underrepresentation på olika maktnivåer. Så länge man inte hittar en godtagbar lösning på detta problem – och kvinnornas representation på ekonomisk, social och politisk nivå inte står i proportion till deras antal och kapacitet – kommer problemet med våld mot kvinnor att bli allt allvarligare och ta alltför lång tid att lösa. Även om offentliga insatser mot könsrelaterat våld spelar en viktig roll, kan den traditionella bilden av kvinnornas roll i samhället endast ändras genom att kvinnor får lika tillgång till olika maktnivåer.

5.6 De modeller för könsidentifiering som under århundradenas gång har gjort passivitet, eftergivenhet och underkastelse till kvinnliga värden och aggressivitet, styrka och handlingskraft till maskulina värden, har bidragit till bilden av parförhållanden där kvinnan är förpassad till en roll präglad av underkastelse och beroende.

5.7 En relation baserad på identitetsmodeller som förutsätter att den ena parten underkastar sig den andra är inte längre acceptabel. Därför bör kvinnor och män ta ställning till hur de förhåller sig till dessa modeller. Ett sådant ifrågasättande bör grunda sig på en bekräftelse av värden som frihet, självständighet och personlig utveckling.

5.8 Ett stort antal offer för kvinnomord⁽¹⁾ hade redan tidigare anmält våldshandlingar eller hot. Det visar hur viktigt det är med förebyggande arbete. I alltför många fall vidtog inga åtgärder för att skydda offret mot förövaren.

5.9 Det förebyggande arbetet kan och bör bland annat inbegripa följande:

- Terapi för förövaren eller den potentiella förövaren. Det handlar inte om att hitta förevändningar eller förmildrande omständigheter för våldshandlingen, och inte heller om att utsätta offret för okontrollerbara situationer, utan om att arbeta med de bakomliggande orsakerna och försöka rehabilitera förövaren, vilket medför positiva resultat för samtliga.
- Genomförande av handlingsplaner som omfattar olika ministerier och har till syfte att förebygga och möjliggöra tidig upptäckt av våld i hemmet med hjälp av ett remiss- och informationssystem som ska användas av utbildnings-, social- och sjukvårdstjänsterna.

⁽¹⁾ Enligt FN:s definition är "kvinnomord" mord på kvinnor enbart av den anledningen att de är kvinnor. Kvinnomord föranleds av fortlöpande våld mot en kvinna i eller utanför familjen, och leder till dråp. De enkäter avseende kvinnomord som utförts i olika länder visar att det är i privatsfären och i parförhållanden som kvinnomorden är vanligast förekommande.

— Engagera män och pojkar i kampen för att utrota våld mot kvinnor och flickor.

— Engagera ungdomar genom en utbildningskampanj med syftet att främja en helhetsstrategi som bygger på förebyggande och tidiga insatser, samt ett större utbud av utbildning av personer som i sitt yrke kommer i nära kontakt med ungdomar.

— Uppföljning av par som separerar till följd av våld i hemmet, för att skydda kvinnor som riskerar att utsättas för trakasserier och förföljelse, företeelser som många gånger får en dödlig utgång.

5.10 Särskilda instanser för skydd av offer för våld i hemmet bör ha specialutbildad personal och förfoga över resurser som säkerställer att fastställda åtgärder verkligen vidtas, eftersom de annars riskerar att bli ineffektiva.

5.11 Det är mycket viktigt att skapa sektorsövergripande plattformar för stödinsatser för att lyssna på, förstå och fästa värde vid vad kvinnorna säger. Vid våld i hemmet samverkar psykologiska, kulturella och religiösa faktorer samt sekelgamla seder. Orsaken är inte bara en utan flera, och det räcker inte bara med polisiära och rättsliga insatser. Samordnade sektorsövergripande insatser som förhindrar att kvinnan utsätts för upprepat våld är ett grundläggande inslag i kampen mot detta problem. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid kvinnor med funktionshinder och invandrarkvinnor, som är särskilt utsatta. Stödplattformarna bör även systematiskt inbegripa indirekta offer, särskilt barn.

5.12 Det är viktigt att förändra säkerhetsmönstret som är alltför inriktat på organiserad brottslighet, terrorism, skador på personer eller egendom samt narkotikahandel, och nästan aldrig på den fara som ett stort antal kvinnor utsätts för i hemmet eller på arbetsplatsen. Om säkerhetstänkandet skulle omfatta fler humanistiska kriterier och i första hand inriktas på förebyggande åtgärder, skulle många liv kunna räddas. Den nya tekniken, t.ex. elektroniska armband som efter beslut om besöksförbud hindrar en förövare från att närma sig sina offer, kan ge ett bättre skydd.

5.13 Statistiken över våld i hemmet beskriver inte fenomenet i detalj och ger inte en fullständig bild av problemet. Därför är det angeläget att införa enhetliga kriterier för registrering av våld i hemmet så att uppgifterna är jämförbara på EU-nivå.

5.14 Regeringarna bör värdesätta och även ge ekonomiskt stöd till det arbete som utförs av det civila samhällets

organisationer (kvinnoorganisationer, mänskliga rättighetsorganisationer, fackföreningar osv.) utan att falla för frestelsen att kontrollera dem eller begränsa deras självständighet.

5.15 Ett särskilt viktigt område är utbildning. Utbildningen kan bevara diskriminerande modeller och praxis, men även spela en roll när det gäller att ändra enskilda och kollektiva attityder och beteenden. Skolan bör främja en utbildning som inte är könsdiskriminerande och ett synsätt som grundar sig på lika rättigheter och möjligheter, där målet är en fullständig personlig utveckling som bortser från stereotyper och könsroller, och all diskriminering av kvinnor bör bannlysas. Skolan kan vara ett användbart instrument för att bryta ner den könsstereotypa bild av män och kvinnor som i allmänhet förmedlas av massmedierna. Skolan kan vidare fungera som en utmärkt observationsplats när det gäller könsrelaterat våld.

5.16 För att skolan ska kunna spela denna positiva roll är det av grundläggande betydelse att man i lärarnas grund- och fortbildning även tar upp könsrelaterat våld, framför allt våld i hemmet. Program och läroböcker bör fortlöpande uppdateras för att utrota alla former av könsdiskriminerande språkbruk.

5.17 Hälso- och sjukvårdssektorn spelar också en viktig roll. Genom att ställa kvinnor och tonåringar i centrum för hälsovårdsstrategierna kan man stärka uppfattningen att våld mot kvinnor i hemmet är en riskvariabel och inte ett isolerat problem.

5.18 Det är nödvändigt att fortlöpande och systematiskt se över registrerings- och anmälningsförfarandena och undvika metoder som innebär administrativa bördor för den berörda yrkeskåren och som varken är smidiga eller hållbara. Dessa förfaranden bör göra det möjligt att registrera hälsoproblem som en riskvariabel (t.ex. inom ramen för familjeplanering och mödravård) och att göra en tydlig åtskillnad mellan behoven i städerna och på landsbygden.

5.19 I alla sektorer som berörs av könsrelaterat våld är det viktigt att se till att den information och utbildning som ges är effektiv och anpassad till de verkliga förhållandena samt att tillhandahålla nödvändiga medel och resurser. Det finns även anledning att regelbundet kartlägga situationen i syfte att se till att tillgänglig information stämmer överens med verkligheten.

5.20 När det gäller information och utbildning är det viktigt att göra skillnad mellan information (riktad till personal inom de olika institutionerna), utbildning (som ges till alla dem som kommer i kontakt med offren och som kan bidra till att upptäcka problemen) och specifik utbildning (som samtliga de som bistår offren bör genomgå). Särskild uppmärksamhet bör fästas vid utbildningen av poliser och domare på grund av den roll som de spelar när anmälningar mottas och våldsutövaren döms.

Deras agerande kan bidra till att omvandla en traumatisk upplevelse till nytt hopp. Vidare måste kriminalvården utveckla program som ska genomföras i fängelserna, riktade till både kvinnliga överlevare och manliga förövare av könsrelaterat våld, och dessutom måste fängelsepersonalen i alla EU:s medlemsstater göras mer medveten om denna fråga.

5.21 Slutligen kan man genom att betrakta problemet med våld mot kvinnor i hemmet som en fråga som rör de mänskliga rättigheterna öka medlemsstaternas ansvar när det gäller att förebygga, utrota och sanktionera denna form av våld och lyfta fram deras plikt att redogöra för hur dessa skyldigheter respekteras.

5.22 Att koppla det könsrelaterade våldet till de mänskliga rättigheterna kan göra det möjligt att få tillgång till en bred

uppsättning mekanismer för att få medlemsstaterna att ta ansvar på internationell och regional nivå samt att vända sig till organ som omfattas av fördragen om de mänskliga rättigheterna, internationella brottmålsdomstolar samt det europeiska regionala systemet för mänskliga rättigheter (Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna – Europarådets mekanism).

5.23 Betraktar vi våld mot kvinnor som en fråga som rör de mänskliga rättigheterna måste vi också ge ett globalare och mer sektorsövergripande svar, som innebär att man till de insatser som görs inom samtliga sektorer lägger till ytterligare en dimension, nämligen de mänskliga rättigheterna. Även på straffrättslig nivå, i hälso- och sjukvården, inom ramen för politiken för lokal och regional utveckling, utvecklingsbistånd osv. tvingar detta oss att stärka och påskynda initiativen på samtliga områden i syfte att förebygga och utrota våld mot kvinnor.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Det civila samhällets roll i kampen mot korruption i länderna söder om Medelhavet" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 351/06)

Föredragande: **Juan MORENO PRECIADO**

Den 19 januari 2012 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"Det civila samhällets roll i kampen mot korruption i länderna söder om Medelhavet".

Facksektionen för yttre förbindelser, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 5 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 19 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 149 röster för, 1 röst emot och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Korruption är ett problem som finns över hela världen och som åsamkar medborgarna stor skada. I länderna i södra Medelhavsområdet var det en av de företeelser som för inte så länge sedan blev den tändande gnistan till de uppror som kallas den "arabiska våren". Det civila samhället, som var den egentliga drivkraften bakom denna revolution, har framhållit hur viktigt det är att fördöma korruptionen.

1.2 I många länder är kampen mot korruptionen en av de största utmaningarna, samtidigt som den är ett mått på graden av öppenhet och insyn samt kvalitet när det gäller de nya styrelseformerna inom de lagstiftande organen och myndigheterna samt inom ramen för de offentliga tjänsterna.

1.3 Den lagstiftning som införts och de organ som inrättats i vissa länder för att bekämpa korruptionen bör utvidgas och konsolideras. Att det finns representativa, oberoende civila och sociala organisationer är mycket viktigt för att medborgarna ska kunna kontrollera förvaltningssystemen.

1.4 De demokratiska politiska förändringarna främjar positiva reformer som bör utvidgas. Förutom institutionella reformer är det nödvändigt att bekämpa korruptionen inom sektorn för offentliga tjänster som transporter och offentliga bygg- och anläggningsarbeten, utbildning, hälsa och sjukvård, fängelser, osv. Man måste undvika att resurserna endast används till att öka säkerheten på bekostnad av korruptionsbekämpningen.

1.5 Enligt den europeiska grannskapspolitiken ska EU:s förbindelser med grannländerna anpassas med hänsyn till om de demokratiska värdena verkligen respekteras. Kommittén uppmanar EU att säkerställa att handlingsplanerna motsvarar dessa riktlinjer. EU och medlemsstaterna bör vara ett moraliskt föredöme när det gäller korruptionsbekämpning både internt och i förbindelserna med partnerländerna.

1.6 EESK uppmanar EU att förpliktiga sig att av sina partner särskilt kräva respekt för ideologisk och religiös pluralism,

pressfrihet, ett oberoende rättsväsende, lika möjligheter för kvinnor och män och föreningsfrihet.

1.7 Man måste också förverkliga prioriteringarna i den europeiska grannskapspolitiken beträffande samarbete på områdena migration, asyl, viseringspolitik, åtgärder mot terrorism, organiserad brottslighet, narkotika- och vapensmuggling, penningtvätt samt finansiell och ekonomisk brottslighet. Handlingsplanerna bör stödja reformerna av rättsväsendet och påföljdssystemet samt det polisiära och rättsliga samarbetet.

1.8 Det är mycket angeläget att Euromedländerna verkligen genomför ILO:s grundläggande konventioner om "anständigt arbete".

1.9 Kommittén förpliktigar sig att fortsätta att stödja civilsamhällesorganisationerna i det södra Medelhavsområdet och anser att det är nödvändigt att regeringarna i partnerländerna med stöd av EU genomför utbildningsprogram för att stimulera bildande och konsolidering av civila och sociala organisationer. Man bör särskilt främja den sociala dialogen mellan företagare och anställda, liksom kvinnornas roll inom näringslivet och i företagen.

2. Korruption – ett hinder för utvecklingen och för rättsstaten

2.1 Detta yttrande fokuserar på länderna i södra Medelhavsområdet, men det bör framhållas att politisk och administrativ korruption förekommer på alla kontinenter (även i EU:s medlemsstater), något som bekräftas av en rad ansedda organ och organisationer och som medierna dagligen rapporterar om.

2.2 Kommittén kan och bör bistå civilsamhällesorganisationerna i södra Medelhavsområdet i deras uppbyggnadsfas genom att erbjuda sin hjälp och solidaritet. EU bör även via de bilaterala partnerskapen samt instrumenten inom den europeiska

grannskapspolitiken och Medelhavsunionen på ett effektivt sätt bidra till att förverkliga de demokratiska principerna från Barcelonaförklaringen 1995.

2.3 Arbetsmarknadsparterna och det civila samhällets organisationer kan på ett avgörande sätt bidra till att säkerställa att öppenhet, insyn och goda styresformer blir kännetecken för den nya demokratiska eran.

2.4 Korruption i form av olagligt, bristfälligt eller egenmäktigt styre på lokal, regional och nationell nivå har ökat i de olika länderna, särskilt de fattigaste, och allra mest i de länder som styrs av en diktator.

2.4.1 Den styrande elitens ackumulering av ekonomiska privilegier, nepotism, bestickning samt direkta tillgrepp av statens egendom och överföring till privata konton och investeringar är några former av missbruk som under årtionden har präglat det politiska styret när det gäller de diktatorer som nyligen störtats samt andra ledare som fortfarande sitter vid makten.

Tillsammans med systematisk korruption, som detta yttrande fokuserar på, har det i länderna i södra Medelhavsområdet utvecklats en korrupt praxis inom vissa privata sektorer och grupper av personer. Det handlar till viss del om vanlig kriminalitet, till exempel maffianätverk som med utgångspunkt i korruption och våld tenderar att bygga upp ett samhälle parallellt med det institutionella.

2.4.2 Korruptionen är mycket utbredd i världen, vilket den årliga studien från organisationen Transparency International⁽¹⁾ visar. I undersökningen betygsätts 183 länder på en skala mellan 0 (ytterst korrupt) och 10 (hög grad av öppenhet). Över två tredjedelar av de bedömda länderna fick ett betyg på under 5. Länderna i norra Afrika återfinns i den nedersta delen av mit-tensektionen eller bland länderna längst ner på listan.

2.5 Tillämpningen av de antikorrupsionslagar som finns i vissa länder försvåras av förekomsten av bestickning och politisk kontroll. Det är för tidigt att bedöma effekten av de politiska förändringar som nyligen ägt rum, men i vissa fall har den dock redan visat sig.

2.6 Problemet med korruption inom den offentliga sektorn breder ut sig till andra områden i dessa länder, inom både det offentliga livet och det privata, vilket påverkar invånarnas livskvalitet negativt och leder till förlust av rättigheter, diskriminering av olika grupper och förlust av resurser på grund av bestickning, samt att de berövas den lagstadgade rätten till arbetstillfällen, information och representation.

2.7 Dessutom kan man konstatera att det inom den offentliga sektorn ofta saknas öppenhet från förvaltningarnas och de politiska partiernas sida när det gäller offentliga medel, liksom i

fråga om företagens räkenskaper, samt att medierna hindras i sin övervakningsroll och att det förekommer bestickning av personal inom rättsväsendet och förvaltningarna.

2.7.1 FN:s drog- och brottsbekämpningsbyrå (UNODC) har framhållit att avsaknaden av resurser inom rättsväsendet (samt missbruk och förskingring av resurserna) är en negativ faktor som förhindrar att minimivillkoren för mänsklig värdighet uppfylls i fängelserna och bidrar till stigande kriminalitet.

3. Korruption – ett utbredd problem i länderna i södra Medelhavsområdet

3.1 Korruption har blivit en norm i länderna i södra Medelhavsområdet, och vissa handlingar sker utan att man behöver oroa sig för följderna och nästan helt öppet. Korruptionen påverkar hela samhället, även den ekonomiska och sociala sfären. Den blir allt vanligare och har nästlat sig in i vanor och traditioner.

3.2 Enligt studier som framför allt genomförts av olika icke-statliga organisationer anser befolkningen i de södra Medelhavs-länderna att korruption är mycket vanligt förekommande.

3.2.1 Med utgångspunkt i det sociala avståndstagandet kan man urskilja följande tre typer av korruption:

- a) Handlingar som hela befolkningen fördömer.
- b) Handlingar som endast en del av befolkningen fördömer.
- c) Handlingar som generellt sett accepteras av befolkningen.

3.2.2 Bland de mest korrumperade grupperna återfinns först och främst offentliganställda och beslutsfattare.

3.2.3 Sjukvården är en av de sektorer där befolkningen inte så sällan tar till mutor, eftersom de ofta står inför valet att antingen "betala" eller inte få den nödvändiga behandlingen trots att det är en offentlig tjänst.

3.2.4 Inom rättsväsendet, som är livsviktigt för samhället och ekonomin, påverkar korruptionen både landets egen befolkning och utländska investerare. I många länder fungerar korruptionen inom rättsväsendet som en broms för utländska direktinvesteringar.

3.2.5 De offentliga ämbetena är en guldgruva för korruption. Man inrättar olika system för att personer som saknar nödvändiga kvalifikationer för att bli godkända via sedvanliga uttagningsprov trots detta ska kunna bli anställda inom den offentliga förvaltningen.

(1) Korruptionsindex för 2011, publicerat 2011.

3.3 Andra typer av korruption

3.3.1 "Tillfällig" korruption i syfte att erhålla en viss tjänst, dvs. korruption från användarens sida (en fysisk eller juridisk person) som måste betala för att få tillgång till en tjänst. "Småskalig korruption", som ibland tolereras, är även den mycket skadlig för samhället.

3.3.2 "Massiv" korruption – korruption som inte är formaliserad. De som använder sig av den vet att gåvor och vissa tjänster kan skapa kontakt och tillgång till en tjänst.

3.3.3 "Institutionaliserad" korruption är en inrotad, varaktig korruption som i stort sett hela befolkningen känner till. Användaren känner till den och vet i förväg hur mycket han måste betala för att få tillgång till en viss tjänst.

3.3.4 "Förhandlingskorruption" inträffar i samband med vissa rättsliga och ekonomiska frågor, exempelvis i samband med offentlig upphandling eller informella förhandlingar om skattefrågor.

3.3.5 Korruption som "fullbordad faktum". Entreprenörer råkar ofta ut för denna typ av korruption. Då de nått en viss punkt i genomförandet av sitt projekt blir de tvungna att betala för att kunna fortsätta med projektet. Utländska investerare råkar också ut för denna typ av korruption, då de tvingas betala eller i vissa fall anställa en lokal, högt uppsatt "samarbetspartner" för att verksamheten ska kunna fortsätta.

3.3.6 Företagsledare anser att korruptionen är ett av de största hindren för utvecklingen av näringslivet i södra Medelhavsområdet. I många länder är det få företag som deltar i offentliga upphandlingar trots att det finns en mycket stor offentlig efterfrågan. De flesta företagen anser att resultatet av upphandlingen är uppgjort på förhand.

3.3.7 Korruption i form av tjänster och gentjänster är inte korruption i reda pengar, eftersom det inte är några pengar inblandade, utan man betalar med en tjänst eller ett privilegium.

3.3.8 "Hierarkisk" korruption innebär att vissa tjänster har en pyramidformad korruptionsstruktur. Varje nivå i pyramiden, med början underifrån, tar sin bit av kakan, och följaktligen stiger priserna ju högre upp man kommer i hierarkin, ända upp till toppen. När det gäller denna typ av tjänster sker utnämningen till olika poster till ett pris som avgörs av hur stor bit av kakan det handlar om.

3.3.9 Korruption som planeras på medellång och lång sikt är en typ av "ingenjörskonstskorruption". I ett visst land kan en person utnämnas till en post på hög eller mycket hög nivå för att utarbeta en personlig plan för hur han ska berika sig baserad på korruption. Planen genomförs genom förskingring av offentliga medel uteslutande till förmån för en person eller en grupp.

3.3.10 "Partipolitisk" korruption innebär köp av röster i samband med val i många länder. För många människor,

särskilt i fattiga områden, är valkampanjen en period då det finns möjlighet att tjäna extra pengar.

3.3.11 När man talar om korruption finns det en tendens att uteslutande fokusera på den offentliga sektorn, men korruption förekommer även inom den privata sektorn, till exempel inom sjukvården, där personalen utför vissa tjänster mot ekonomisk ersättning i förhållande till respektive persons ansvarsnivå. Korruption förekommer också vid rekrytering till privata företag.

3.4 Länderna i södra Medelhavsområdet förhåller sig inte passiva i kampen mot korruptionen:

— Man är medveten om att korruption inte är ett "nödvändigt ont", och att det finns länder och system där korruption inte existerar.

— Man grundar sammanslutningar som inte bara avslöjar korruptionen utan även gör medborgarna uppmärksamma på fenomenets skadliga konsekvenser ur både ekonomisk och social synvinkel.

— Flera länder har antagit ny lagstiftning i syfte att bekämpa korruptionen.

— Befolkningen är medveten om att det är nödvändigt att utveckla rättsstaten, som har en avgörande betydelse i kampen mot korruption och privilegier.

— En rad folkvalda, däribland företrädare för minoriteter, har fört upp bekämpningen av korruptionen på den politiska dagordningen.

— Vissa ansvariga ledare som använt sig av korruption har straffats, vilket har ett stort symboliskt värde.

— I flera länder har man inrättat organ för bekämpning av korruptionen.

4. Korruptionen – den tändande gnistan till folkresningen och en utmaning för den arabiska demokratiseringsprocessen

4.1 Den "arabiska våren" betraktades av konferensen för stater som undertecknat FN:s konvention mot korruption (Marra-kech, 24–28 oktober 2011) som ett tydligt avståndstagande från korruption och ett upprop för integritet och demokrati.

4.2 Demokratiseringsprocessen har ännu inte nått alla de arabiska länderna, och den har inte heller konsoliderats i de länder där den auktoritära regimen störtats. Men det snabba införandet av politisk pluralism har blåst nytt liv i västvärldens fördomar om att de arabiska folken inte vill ha demokrati, eller att de ännu inte klarar av att genomföra den. Det civila samhället är engagerat i nästan alla länderna och deltar i övergångsprocesserna och kräver att förändringarna ska inledas.

4.3 Trots den arabiska världens storlek och mångfald har de gemensamma språkliga, politiska och kulturella faktorerna bidragit till att den demokratiseringsprocess som började i Tunisien i slutet av 2010 och omedelbart spred sig till Egypten nu har spridit sig till hela regionen.

4.4 Förändringsprocesserna har inte antagit samma former och har inte heller fått samma effekter överallt. I flera länder har man för första gången genomfört flerpartival och bildat regeringar på grundval av folkviljan, vilket lett till genomgripande politiska förändringar. I andra länder har fredliga protester lett till viktiga politiska reformer, dock utan att regimen fallit. I Syrien fortsätter den diktatoriska regimen sitt våldsamma förtryck av oppositionella, vilket leder till otaliga offer bland befolkningen.

4.5 Samtidigt försöker civilsamhällesorganisationerna, som varit de starkaste krafterna bakom upproren, att omorganisera sig och utnyttja de nya möjligheterna och löftena om förändringar.

4.5.1 I exempelvis Libyen, där det politiska systemet genomgått en total förändring, har man grundat organisationer som exempelvis sammanslutningen av arbetstagare i det fria Libyen, som är ett oberoende fackförbund som ersatt den officiella fackföreningsstrukturen under Gaddafiregimen. Även i Egypten har ETUF:s fackföreningsmonopol brutits, och man har grundat nya förbund som EFITU och EDLC.

4.6 Före demokratiseringsvägen påpekade EESK att föreningsfriheten i de södra Medelhavsländerna inte var garanterad och att det civila samhällets utveckling hämmades av politiska och administrativa hinder.

4.6.1 Det är mycket viktigt att säkerställa att man undanröjer de tidigare motsättningarna mellan ratificering av internationella avtal som undertecknats av regeringarna och den nationella lagstiftningen som i praktiken begränsar och hämmar den.

5. Arbetsmarknadens parter och det civila samhällets gemensamma roll när det gäller demokratiseringsprocessen och systemen för bekämpning av korruption

5.1 I slutförklaringen från toppmötet för EU–Medelhavsområdets ekonomiska och sociala råd och liknande organisationer (Istanbul, 16–18 november 2011) underströks behovet av att främja och konsolidera demokratiseringsprocessen i länderna

i södra Medelhavsområdet genom inrättande av statliga institutioner och oberoende rättsliga instanser, stöd till mediefrihet och fortsatta ansträngningar för att bekämpa korruptionen.

5.2 Det måste bli ett slut på hindren för att grunda organisationer, och framför allt på den korrupta seden att välja personer i makthavarnas närhet till ledare för sammanslutningarna i syfte att urvattna deras representativa roll.

5.3 Det är av avgörande betydelse att främja kollektivförhandlingar inom ramen för den sociala dialogen mellan arbetsgivare och anställda.

Det reella genomförandet av ILO:s konventioner om anständigt arbete, som bör vara en del av regeringarnas förpliktelser och samarbetet mellan regeringarna och arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna, är ännu inte konsoliderat. De är dock ratificerade (vilket är viktigt).

5.4 I syfte att kanalisera de gemensamma förslagen från den oberoende, representativa fackföreningsrörelsen finns det ett stort behov av rådgivande organ av det slag som redan finns i vissa länder.

5.5 I flera länder har man inrättat institutionella kanaler för att bekämpa korruptionen, till exempel det centrala organet för bekämpning av korruption i Marocko. Det inrättades 2007, och det civila samhället medverkar i dess arbete. Även organisationer för konsumenter, användare av tjänster, jordbrukare, arbetsgivare, kvinnor, fackföreningar och övriga berörda sektorer och grupper bör involveras i organ för kontroll av sjukvård, priser, vattenförvaltning, invandring, sociala tjänster, osv.

5.6 Rent generellt spelar sociala och civila aktörer (fackföreningar, arbetsgivare, sammanslutningar, icke-statliga organisationer) en avgörande roll, framför allt när det gäller oberoende organisationer, som i många fall fortfarande befinner sig i sin linda.

5.7 Arbetsmarknadsparternas⁽²⁾ roll i kampen mot korruption skiljer sig åt från land till land. Deras medverkan tar sig olika uttryck i länderna i södra Euromedområdet.

5.8 I vissa länder har man utarbetat utbildningsprogram och program för att öka medvetenheten. Därför är det nu nödvändigt att främja och stödja omfattande program för att stärka kampen mot korruptionen.

Brüssel den 19 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽²⁾ Inom ramen för forumet för social dialog finns det en principöverenskommelse om en kampanj med titeln "Arbetsmarknadens parter – mot korruption, för goda styrelseformer".

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Ansvarsfullt utnyttjande av de sociala nätverken och förebyggande av problem i samband med dessa" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 351/07)

Föredragande: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén beslutade den 19 januari 2012 att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett initiativyttande om

"Ansvarsfullt utnyttjande av de sociala nätverken och förebyggande av problem i samband med dessa."

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 6 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 19 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 173 röster för, 1 röst emot och 6 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Som en följd av de sociala nätverkens betydelse på såväl individuell som samhällelig nivå samt deras framtida utveckling och konsekvenser bör EU-institutionerna snarast möjligt överväga att anta både bindande och icke bindande överstatliga åtgärder som leder till självreglering, eller ännu hellre samreglering, i enlighet med den "digitala agendan". Syftet är att uppmuntra en ansvarsfull och intelligent användning av dessa nätverk på en dynamisk, digital inre marknad och förebygga problem i samband med de inneboende riskerna. Kommittén anser att idealet skulle vara "modellagar" som sedan resulterar i en global lagstiftning, men så länge detta inte är möjligt bör man bestämma sig för en lösning på EU-nivå.

1.2 Om man antar bestämmelser som leder till självreglering eller samreglering bör de alltid vara av tillfällig karaktär och användningen bör regelbundet utvärderas. Om de inte tillämpas bör man anta bindande bestämmelser.

1.3 Kort sagt uppmanar EESK kommissionen att inom ramen för främjandet av digital kompetens genomföra kampanjer för att öka medvetenheten och erbjuda utbildning som framför allt riktar sig till de mest sårbara befolkningsgrupperna i syfte att förebygga och mildra oönskade effekter av ett olämpligt utnyttjande av sociala nätverk. Vidare bör man utveckla särskilda kurser när det gäller föräldrakontroll och medling för att stärka rapporteringspunkterna för illegalt innehåll online (hjälpplinjor), så att dessa även kan ta itu med det olämpliga utnyttjandet av nätverken.

1.4 För att stärka dessa initiativ måste man dessutom sprida god praxis bland leverantörerna när det gäller uppfyllandet av deras förpliktelser, kontrollera reklamen och övervaka mycket unga användares tillgång till nätverken. Allt detta kan bidra till att vända den negativa bilden av de sociala nätverken och fokusera på deras potentiella möjligheter och synergier. Användarna bör också informeras om att det förekommer beroende

av sociala nätverk, och föräldrar till tonåringar bör varnas för detta eftersom riskerna för beroende är allra störst bland tonåringar.

1.5 Man måste försvara rätten till personlig integritet när det gäller intrång i privatlivet i samband med arbetsrelationer och användning av ny teknik, inte minst sociala nätverk. Detta område bör regleras av arbetsmarknadens parter i relevanta avtal.

1.6 Slutligen hoppas kommittén återigen⁽¹⁾ på offentliggörandet av en uppförandekod om rättigheter på nätet i EU, där de befintliga digitala användarrättigheterna i EU sammanfattas på ett tydligt och lättillgängligt sätt, och som fokuserar på ett ansvarsfullt utnyttjande av de sociala nätverken, förebyggande av problem i samband med dessa och utrotande av metoder som kan betraktas som illojala eller skadliga, särskilt i fråga om reklam som i hög grad är kontextuell.

2. Inledning

2.1 Detta initiativyttande har ett trefaldigt mål:

a) Att bygga vidare på tidigare undersökningar, meddelanden ("Meddelande om framtida nätverk och Internet" (SEC(2008) 2507) (SEC(2008) 2516)) och yttranden⁽²⁾.

b) Att lyfta fram avtalet om självreglering, "Principer för säkrare sociala nätverk i EU" (10.2.2009).

c) Att föreslå åtgärder som kan utvecklas inom ramen för den digitala agendan för Europa (COM(2010) 245 final/2).

⁽¹⁾ EUT C 318, 29.10.2011, s. 9–18.

⁽²⁾ EUT C 128, 18.5.2010, s. 69–73.

2.2 Den snabba utveckling som det digitala samhället generellt sett upplevt under de senaste åren, särskilt de virtuella gruppernas stadigt stigande popularitet, har visat på behovet av att anta strategier som främjar en ansvarsfull användning av de sociala nätverken och som förebygger de risker och problem som är förknippade med dessa nätverk och skyddar användarna.

2.3 Ända sedan de introducerades har de sociala nätverken kännetecknats av en ständig utveckling och växande popularitet, vilket tvingar oss att hela tiden revidera konceptet och därmed också hur vi ska förhålla oss till det. Det är emellertid möjligt att enas om en rad grundläggande, mycket viktiga egenskaper som karakteriserar nätverken i syfte att fastställa de relevanta åtgärdsområdena.

2.4 Vi kan slå fast att de sociala nätverken är frivilliga former för social interaktion i ett komplext sammanhang, och att de livnar sig på dynamiska utbyten i ett öppet system som kännetecknas av positiv feedback.

2.5 Det stora antalet nätverk och deras varierande användningsområden, olika användarprofiler och skiftande innehåll har resulterat i en process som hela tiden utvecklas och som innebär att man exakt måste fastställa hur de fungerar. Det vore därför lämpligt att regelbundet både undersöka detta och ta reda på om användarna är medlemmar i ett eller flera specifika nätverk. Det skulle kunna tjäna som vägledning när det gäller att fastställa regler som är neutrala tekniskt sett, vilket är nödvändigt för att möjliggöra anpassning på ett givet område.

2.6 De åtgärder som föreslås i detta yttrande bidrar till att uppnå Europa 2020-strategins mål om en intelligent och hållbar tillväxt för alla (COM(2010) 2020 final). I fenomenet sociala nätverk ingår alltså även kunskapssamhället och *crowdsourcing*, främjande av mer aktiva och ansvarskännande användare och en effektiv virtuell marknad, samt strävan efter samarbete och social integration.

2.7 Det är emellertid viktigt att inte bara förbättra infrastrukturen för att trygga ett snabbt, säkert och icke diskriminerande tillträde för alla genom att uppmuntra ett ansvarsfullt, digitalt medborgarskap, utan man måste också se till att medborgarna kan utöva sina rättigheter i den digitala världen (yttrandefrihet och informationsfrihet, skydd av personuppgifter och personlig integritet, krav på öppenhet och insyn, samhällsomfattande telefoni och funktionella internetjänster samt minimikrav på tjänstekvalitet) (COM(2010) 245 final/2).

2.8 Personlig integritet är en mycket viktig aspekt i samband med användning av sociala nätverk. Kommittén har redan uttalat sig om förslaget till förordning om dataskydd och framhåller att man tveklöst stöder "rätten till radering", och att man håller fast vid "integritetsskydd som standard", det vill säga att samtycke inte kan vara underförstått utan alltid måste uttryckas på ett klart och tydligt sätt.

2.9 Normer för säkerhet och personlig integritet bör vara standard hos sökmotorerna på internet för att undvika att användarnas profil indexerar och säkerställa att särskilt känsliga uppgifter skyddas.

2.10 Dessutom bör marknaden inom denna sektor förvaltas på ett bättre sätt, både när det gäller involvering av leverantörer och efterlevnad av konkreta och bindande åtgärder i anslutning till deras aktiviteter, bland annat kontroll av reklam, användning av tillgänglig information och skapande av marknadsnischer i samband med detta (t.ex. försäkringar som täcker användarnas rättigheter).

2.11 Icke desto mindre bör användarna som ett led i ansvarsfördelningen rätta sig efter de relevanta institutionernas anvisningar och riktlinjer för en intelligent och ansvarsfull användning av sociala nätverk (*användarnas sociala ansvar*). På så sätt kan de tillgängliga resurserna optimeras, och man kan utnyttja fördelarna med spridning av information och öppenhet inom ramen för ett samarbete som uppmuntrar inläring och ett mångkulturellt berikande i en utsträckning som överstiger målen för varje enskilt nätverk. Lagligheten bygger dock ibland på det felaktiga antagandet att användarna är tillräckligt välinformerade och upplysta, medan statistiken visar att i verkligheten läser inte ens en av tusen användare villkoren.

3. De sociala nätverkens nuvarande dynamik

3.1 De sociala nätverken har upplevt en snabb utveckling under de senaste åren, något som inneburit en uppseendeväckande ökning av antalet användare. År 2010 uppskattades det sammanlagda antalet användare över hela världen till en miljard, en ökning med 23 % jämfört med föregående år, till största delen ungdomar. Uppgifter om *antalet användare av sociala nätverk per land* finns tillgängliga på världskartor över sociala nätverk som utarbetats för detta ändamål.

3.2 Andelen unga som använder sociala nätverk är mycket högre än inom andra åldersgrupper. Enligt Eurostat använder fyra femtedelar av internetanvändarna mellan 16 och 24 år internet i detta syfte, i jämförelse med två femtedelar av personer mellan 25 och 54 år och mindre än en femtedel av alla mellan 55 och 74 år (se kommissionens undersökning "Risk and Safety"). EESK håller i detta sammanhang på att utarbeta ett yttrande om reklam riktad till barn.

3.3 De sociala nätverken erbjuder sina användare en mängd olika möjligheter. Via ett socialt nätverk kan man kommunicera med vänner och familjemedlemmar som befinner sig långt borta, få nya vänner, utbyta multimediainformation, främja arbetsrelationer, presentera projekt, knyta personliga och yrkesmässiga kontakter, ge uttryck för och försvara idéer eller olika ideal osv. Dessa möjligheter har bland annat ökat kraftigt inom området för överföring av bilder, datorgrafik och videoklipp med hjälp av de nyaste sociala nätverken såsom Instagram, Pinterest och Tumblr, som vad gäller antalet användare redan har gått om YouTube, LinkedIn och Google+.

3.4 Användarna uppskattar emellertid framför allt att omedelbart kunna dela olika former av innehåll med ett stort antal personer, framför allt sådana som de inte träffat genom de sociala nätverken (familj, vänner, bekanta), även om de använder de sociala nätverken på internet för att lära känna nya människor.

3.5 Det finns en rad positiva aspekter i samband med utvecklingen av sociala nätverk som en ny modell för relationer, framför allt i följande syften⁽³⁾:

- Att säkra och utöva yttrandefriheten i vissa bestämda sociala och politiska situationer.
- Att skapa och knyta samman gemenskaper på nätet.
- Att (åter)knytta kontakter med vänner och familj och erbjuda möjligheter att kommunicera med varandra.
- Att de spelar en riskförebyggande roll för minderåriga och ger dem möjlighet att få hjälp via nätverkssajten.
- Att främja varor och tjänster och stimulera den elektroniska handeln.
- Att underlätta rörligheten, som är en ny aspekt när det gäller de sociala nätverken.

3.6 De sociala nätverkens användbarhet ökar och deras användningsområde vidgas allt mer i takt med användarnas skäl för att använda dem, exempelvis för att kommunicera med sin familj och andra personer, och för utbyte av kommersiell och underhållningsmässig information, intressen och fritid, personliga relationer, tillgång till kunskap och utveckling av lärande, arbetsmiljö, medborgardeltagande och frivilligarbete, samt diskussioner om åsikter och idéer, osv.

3.7 Man bör komma ihåg att de virtuella gemenskaperna på internet både framstår och uppfattas som rum som motsvarar platser i den fysiska världen där det inte är användaren som bestämmer spelreglerna. Då man registrerar sig accepterar man en rad avtalsregler som fastställts av tjänsteleverantören, även om de för användaren presenteras som om de vore gratis. Så är emellertid inte fallet, eftersom en affärsuppgörelse faktiskt har ägt rum i och med att vi tillhandahåller våra personuppgifter. Då vi registrerar oss i ett socialt nätverk brukar vi inte kontrollera den juridiska informationen. Vi vet inte vad som kan hända med våra personuppgifter eller hur omgivningen är konfigurerad, vem som kan få tillgång till uppgifterna och i vilket syfte ("El Derecho Fundamental a la Protección de Datos: Guía del Ciudadano" (Den grundläggande rätten till dataskydd – Medborgarhandbok). Agencia Española de Protección de Datos (Den spanska dataskyddsmyndigheten), januari 2011 (<https://www.agpd.es/portalwebAGPD/index-ides-idphp.php>)).

3.8 Användarna av de sociala nätverken tror emellertid att dessa virtuella rum tillhör dem och att det är de som skapar och kontrollerar dess innehåll och upplysningar. Den känsla av att spela en aktiv roll och den frihetskänsla som dessa nätverk inger användarna hindrar dem ofta från att inse att det faktiskt är andra som bestämmer spelreglerna och kontrollerar dem, och

som därför har den verkliga makten över programvaran och hela dess innehåll, och som följaktligen fastställer de begränsningar som de anser lämpliga (exempelvis användarens ålder, vilket i praktiken inte förhindrar någons tillgång).

3.9 Samtidigt försöker man få till stånd ett avtal om etiska koder för att säkerställa att de sociala nätverken används på ett lämpligt sätt för de avsedda målen, antingen via en frivillig reglering eller via samreglering på detta område i syfte att kontrollera aktiviteterna.

3.10 Detta ändrar emellertid inte det faktum att användare av sociala nätverk utsätter sig för olika risker till följd av användningen av nätverken. Vissa av dessa risker är desamma som de som förekommer på internet i samband med andra applikationer. Även om de specifika problemen i anslutning till sociala nätverk även förekommer vid annan internetanvändning förstärks de i hög grad i samband med dessa nätverk på grund av olika aspekter som till exempel att det sker en ackumulering av uppgifter från miljontals människor; att nätverken framför allt används av unga människor som inte har fått någon form av förberedande utbildning om intelligent och ansvarsfull användning av dem eller blivit varnade för farorna (vanligtvis kan varken föräldrar eller lärare bidra med regler för en lämplig användning baserade på sina egna kunskaper och erfarenheter). Dessutom saknas det kunskap om de problem och utmaningar som en sådan ny och överväldigande utveckling som de sociala nätverken har genomgått för med sig, och som innebär att internetanvändarnas villkor närmast får betecknas som experimentella.

3.11 På denna punkt är samhällets oro en reaktion på kombinationen av en teknik som snabbt förändras och nya sociala rum för minderåriga som deras föräldrar inte har några erfarenheter av, men det uppstår också sensationalism och mytbildning som leder till olämpliga offentliga åtgärder (UNICEF:s rapport "Child Safety Online").

3.12 Bland de olika riskerna kan nämnas följande: psykologiska trauman på grund av förolämpningar som förmedlas via dessa tjänster; sexuella trakasserier av barn och ungdomar (*internetmobbing*, *grooming*); upprepade trakasserier från överordnades, kollegers eller underordnades sida i en organisationsmiljö (*mobbing*); kränkningar på arbetsplatsen genom att arbetsgivaren gör intrång i de anställdas privatliv eller till följd av en överdriven användning av smartphones; exponering av foton eller videor av nakna eller halvnakna ungdomar som de själva eller andra personer lägger ut (*sexting*); uttrycklig annonsering av prostitution och eskorttjänster; sexualisering av barn på sociala nätverk; upprepade kränkningar av privatlivet och den personliga hedern och värdigheten; övergrepp mot brukarnas fysiska och mentala hälsa; uppmaning till våld, rasism och främlingsfientlighet; spridande av totalitära ideologier av fascistisk eller nazistisk karaktär, samt självmord bland ungdomar som ett resultat av att vissa intima detaljer spridits via dessa nätverk.

3.13 Jurister varnar för att de allmänna användningsvillkor som finns för många av nätverken innebär att man överlåter rättigheten att utnyttja det innehåll som användaren skapar till plattformen, vilket de flesta internetanvändare inte är medvetna om.

⁽³⁾ EUT C 128, 18.5.2010, s. 69–73.

3.14 Utöver de risker då de sociala nätverken används i olagliga eller skadliga syften, särskilt riktat mot minderåriga, finns andra risker som hänger ihop med användarens egna användningsmönster och som kan inkräkta på hans vanliga liv, både på det personliga planet och inom familjen, på arbetsplatsen och inom det sociala livet. Dessutom finns det vissa risker med onlinebetalning, eftersom det kan få barn att handla via nätet.

3.15 Vidare finns det risk för att man skapar en fiktiv identitet genom bedrägeri, självbedrägeri eller fantasier. Gränserna mellan den intima, den privata och den offentliga sfären suddas lätt ut, vilket utgör en grogrund för melodramatiska och narcissistiska beteenden och till och med snedvridning av verkligheten (Enrique Echeburúa och Paz de Corral). Som redan nämnts kan en överdriven kommunikation via nätet bidra till att kvaliteten på de mänskliga relationerna försämras genom att starka, direkta relationer ersätts av svagare och ofta osäkra förbindelser. Resultatet kan bli att användarna känner sig isolerade och till och med börjar ersätta det verkliga livet med ett virtuellt liv.

3.16 Användarna av sociala nätverk tenderar att slappna av och utan vidare acceptera erbjudanden om vänskap från främlingar, vilket kan resultera i att de efter bara några timmars bekantskap utan vidare delar med sig av känslig personlig information som adress, telefonnummer, föräldrarnas namn, osv., alltså den typ av information som brukar användas i frågor i syfte att återfå bortglömda lösenord. På detta sätt kan man komma att avslöja annan konfidentiell information när det gäller arbetsplats, framtidsplaner, vilken sjukvara man använder, osv.

3.17 Som framgår av en rad undersökningar accepterar användarna av sociala nätverk okända personer i sin grupp av vänner enbart på grund av ett bra foto i profil, och de är beredda att avslöja alla möjliga olika slags personliga upplysningar efter en kort chatt på internet. Om man betänker att grunden för de flesta av nätverken är att dessa "vänner" har obegränsad tillgång till information och uppgifter om varje enskild medlem kan man konstatera att de praktiska konsekvenserna av att generellt och okritiskt välkomna både kända och okända som vänner är att allt som man delar med sig av inom ett socialt nätverk i själva verket omvandlas till fritt tillgängliga upplysningar.

3.18 Därför är det nödvändigt att genomföra upplysningskampanjer av förebyggande karaktär inom ramen för programmet *Säfer Internet* där man tillråds att innan man använder de olika tjänsterna läsa deras upplysningar om policy när det gäller användningen av upplysningar och skyddet av privatlivet, och att tänka igenom om man vill offentliggöra någon information, användning av lösenord, vilken information man vill avslöja och kontrollera vem som har tillgång till den, användning av kontaktlistor och vad man kan göra för att undvika datavirus. Det är särskilt viktigt att ta reda på vilka möjligheter till hjälp det finns om man utsätts för oegentligheter på de sociala nätverken. Man bör även genomföra initiativ beträffande utbildning av lärare och utgivning av undervisningsmaterial för medborgare och IT-utbildning i tidig ålder.

3.19 Därför är det mycket viktigt att kommissionen genom sina program hjälper användarorganisationer och icke-statliga

organisationer, så att de kan bevara sitt oberoende gentemot offentliga myndigheter och ekonomiska maktfaktorer och bibehålla sin demokratiska funktion.

4. Problem vid olämplig användning av sociala nätverk

4.1 Världshälsoorganisationen bedömer att var fjärde person har problem med en överdriven användning av den nya tekniken. Barn och ungdomar utgör den grupp som är mest utsatt för denna typ av beroende, och även om de är de mest kunniga användarna är de också de mest omogna.

4.2 Dessa beroendeformer kallas också "icke-toxiska", "substansfria" eller "icke-drogrelaterade". Trots att vissa experter anser att man inte bör tala om "beroende" i strikt mening (som omfattas av de olika benämningarna "nya beroendeformer", "sociala beroendeformer", "substansfria beroendeformer" och "icke-drogrelaterade beroendeformer") utan om missbruksproblem, olämplig användning eller vanebildning, menar andra att det är helt relevant att använda begreppet "beroende", på samma sätt som man talar om exempelvis beroende av arbete, konsumtion och sex.

4.3 En överdriven användning av virtuella sociala nätverk kan leda till isolering, ineffektivitet, ointresse för andra aktiviteter, beteendestörningar och ekonomiska problem samt stillasittande och fetma. Kort sagt bildar beroendet och den livsstil som följer av denna vana den centrala kärnan i missbruket. Det som således utmärker beroendet av sociala nätverk är inte *typen av beteende utan den form av relation* som användaren upprätthåller till sitt beroende (Alonso-Fernández, 1996; Echeburúa och Corral, 2009).

4.4 Dessa beroendeformer påverkar den mentala hälsan och yttrar sig i ångest, depression, tvångsbeteende, sömnstörningar och personlighetsförändringar, som ofta leder till misshandel, konflikter, trafik- och arbetsolyckor och självtillfogade skador.

4.5 Till detta ska läggas problem som direkt påverkar användarens fysiska hälsa, fysiologiska störningar som nacksmärtor, seninflammation, karpaltunnelsyndrom och synrubbingar. Han eller hon slutar bry sig om sitt utseende, drabbas av sömnbrist och förändrar sina matvanor.

4.6 Bruk och missbruk av internet hänger samman med psykosociala variabler som psykologisk sårbarhet, stressfaktorer och stöd från familj och vänner. Bland unga finns det en rad specifika riskfaktorer som kan leda till en överdriven användning av sociala nätverk.

4.7 Innan det som brukade vara ett intresse övergår till att bli ett beroende visar sig en rad alarmsignaler (sömnbrist, likgiltighet för andra viktiga aktiviteter, nära vänner klagat på internetanvändningen, tankarna ständigt upptagna av nätet, upprepade misslyckanden att försöka tidsbegränsa internetuppkopplingen, förlust av tidsuppfattningen osv.). Därför kan en tidig vaksamhet på dessa alarmsignaler samtidigt med utvecklingen av utvärderings- och diagnosmetoder göra det möjligt att i ett tidigt skede påvisa ett beroende och sätta in terapeutiska behandlingsåtgärder.

4.8 Det behövs dessutom offentliga resurser och förebyggande åtgärder för detta ändamål (informationskampanjer, utbildningsprogram, digital kompetens, stödtjänster, spårbarhet och riskkommunikation), som i första hand är riktade mot de särskilda behoven bland de mest utsatta grupperna.

4.9 Man har kunnat konstatera symptom på fysisk och psykisk abstinens i form av humörsvängningar, irritation, otålighet, oro, nedstämdhet och ångest när användare har tvingats avbryta sin uppkoppling, inte har kunnat avsluta sin aktivitet eller när uppkopplingen varit långsam (Estévez, Bayón, De la Cruz y Fernández-Liria, 2009; García del Castillo, Terol, Nieto, Lledó, Sánchez, Martín-Aragón, et al., 2008; Yang, Choe, Balty och Lee, 2005).

4.10 I några fall kan vissa personlighetsdrag eller känslotillstånd öka den psykologiska utsattheten för beroende: impulsivitet, dysfori (ett onormalt sinnestillstånd som subjektivt upplevs som obehagligt och som utmärks av frekventa humörsvängningar), intolerans mot obehagliga stimuli av såväl fysisk art (smärtor, sömnlöshet och trötthet) som psykisk art (olust, oro, ansvar) samt ett överdrivet sökande efter starka upplevelser (Estévez, Bayón, De la Cruz y Fernández-Liria, 2009; García del Castillo, Terol, Nieto, Lledó, Sánchez, Martín-Aragón, et al., 2008; Yang, Choe, Balty och Lee, 2005).

4.11 I andra fall är det emellertid ett personlighetsproblem som ligger till grund för beroendet – till exempel stark blyghet, dåligt självförtroende eller en negativ kroppsuppfattning – eller

en bristande förmåga att hantera svårigheterna i vardagen. Även tidigare störningar (depression, ADHD, social fobi eller fientlighet) ökar risken för att bli beroende av internet (Estévez, Bayón, De la Cruz y Fernández-Liria, 2009; García del Castillo, Terol, Nieto, Lledó, Sánchez, Martín-Aragón, et al., 2008; Yang, Choe, Balty och Lee, 2005).

4.12 I förebyggande strategier har stöd från föräldrar och skola en mycket viktig roll för att grundlägga sunda vanor vid användningen av internet. Det är också viktigt att samarbeta med likasinnade grupper (mer erfarna och riskmedvetna vänner som kan hjälpa jämnåriga och yngre att inse och undvika riskerna), som kan betraktas beskyddare på internet.

4.13 Slutligen handlar det om att på ett balanserat sätt utnyttja de många möjligheter som de sociala nätverken rymmer, något som också berör frågor av stor betydelse som arbete och konsumtion (Salcedo Aznal Alejandro, "¿Sociedad de consumo o redes de consumidores? Esbozo para un análisis social del consumidor actual", 2008), som dock inte behandlas i det här yttrandet. I detta fall krävs det reformer för att förhindra att det vid tillämpningen av arbetslagstiftningen inträffar oacceptabla intrång i individers privatliv genom användningen av den nya tekniken (mobiler, e-post, sociala nätverk osv.). Arbetsmarknadens parter bör därför sluta avtal som är inspirerade av principerna i Europarådets rekommendation i denna fråga.

Bryssel den 19 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "För en uppdaterad analys av kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå" (yttrande på eget initiativ)

(2012/C 351/08)

Föredragande: **Georgios DASSIS**

Medföredragande: **Luca JAHIER**

Den 14 juli 2011 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

"För en uppdaterad analys av kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå"

(yttrande på eget initiativ).

Underkommittén "Kostnaden för uteblivna EU-åtgärder", som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 19 juni 2012. Föredragande var Georgios Dassis och medföredragande Luca Jahier.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 154 röster för, 5 röster emot och 7 nedlagda röster.

1. Sammanfattning

1.1 Frågan om kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå, som dykt upp igen nästan ett kvartssekel efter offentliggörandet av Cecchinirapporten 1988, verkar vara ett relevant och intressant sätt att föra debatten om den fortsatta europeiska integrationen framåt. Medan Paolo Cecchini i sin rapport behandlade ämnet uteslutande ur ett inre marknads perspektiv, måste man i dag dock gå betydligt längre och diskutera kostnaderna för den ofullbordade ekonomiska och politiska unionen i Europa. Dessa kostnader är redan mycket höga och kan komma att bli ännu högre om inget görs.

1.2 Problemet är mycket angeläget i en situation där medlemsstaterna – pressade av finansmarknaderna och nya bindande institutionella bestämmelser – kommer att behöva förstärka sina insatser för att minska skulderna. Hur kan de göra detta utan att offra den tillväxt som finansmarknaderna också kräver? Det rätta tillvägagångssättet för att undvika att hamna i en nedåtgående spiral utan ände och försätta en betydande del av den europeiska befolkningen i fattigdom och misär skulle vara att göra vissa utgifter gemensamma på EU-nivå och föra en ambitiösare europeisk politik. På så sätt skulle EU kunna inleda en god cirkel av tillväxt, skapa en stark ekonomisk, industriell och teknisk identitet i den globaliserade världen och försvara den sociala modell som till stor del har gjort Europa till det som det är i dag.

1.3 Att ställa frågan om kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå på det sätt som föreslås i det här yttrandet har uppenbarligen några metodologiska och tekniska nackdelar, men den främsta fördelen är att det förs fram argument för att komma ur den rådande krisen och fullborda en verklig ekonomisk och politisk union i Europa som rationellt sett är svåra att bestrida. I grund och botten handlar det om att med

obestridliga argument övertyga allmänheten om att problemen kan lösas genom att subsidiaritetsvisaren flyttas mot mer Europa och ett bättre Europa vid en tidpunkt då vissa politiska krafter försöker göra EU till syndabock.

1.4 I detta hänseende innehåller Europa 2020-strategin några mycket intressanta inslag. Man måste välkomna strategins ambition att främja en verklig konvergens, genom bl.a. gemensamma politiska åtgärder och mål samt en ökad samordning mellan medlemsstaterna på alla nivåer och på de områden där den europeiska metoden saknas helt eller är rudimentär. Likväl kan man fråga sig om strategin räcker för att hantera utmaningen att fullborda en verklig ekonomisk och politisk union som kan stärka Europas position i en globaliserad värld och om den i sin nuvarande form kommer att gå ett bättre öde till mötes än Lissabonstrategin.

1.5 Vi anser att det är nödvändigt att gå längre och att vi bör kämpa för att delta i de planerade halvårsdebatterna mellan ledarna för såväl de 17 euroländerna som de 27 medlemsstaterna och få ledarna och allmänheten att inse att det behövs en kopernikansk revolution i förhållandena mellan medlemsstaterna, EU och världen. Att titta på de kostnader för uteblivna åtgärder på EU-nivå som vi betalar i dag och som vi riskerar att behöva betala i framtiden är ett mycket bra sätt att verka i denna riktning. Vi måste bemöta EU-skeptikerna med bevis för de ekonomiska, politiska och strategiska fördelarna och på så sätt visa allmänheten att Europa inte är problemet, utan lösningen.

1.6 Fördelen med en sådan strategi är att kostnaderna minskar, utgifterna optimeras och möjligheterna maximeras med sikte på att finna en lämplig lösning på de aktuella utmaningarna och en utväg uppifrån som gynnar alla.

1.7 Med hänsyn till alla dessa omständigheter måste kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå analyseras i en mycket vidare bemärkelse än i den undersökning som kommissionen beställt om "outnyttjade potentialen hos den europeiska inre marknaden". Vi behöver inte ytterligare en undersökning (även om den säkert kommer att hålla mycket hög kvalitet) som kommer att samla damm på bokhyllorna och som emellanåt kommer att läsas av några få insatta specialister.

1.8 EESK uppmanar därför kommissionen att till att börja med så noggrant som möjligt beräkna alla de kostnader för uteblivna åtgärder på EU-nivå som nämns i detta yttrande och deras konsekvenser för sysselsättning och tillväxt. Därefter föreslår vi att det i Europa 2020-strategin införs kvantifierade mål för minskning av dessa kostnader, med en tydlig handlingsplan och en systematisk utvärdering av framstegen.

2. Allmänna överväganden

2.1 EESK har behandlat frågan om kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå ur olika perspektiv i flera yttranden under de senaste åren⁽¹⁾. I slutet av 2010 inledde Europaparlamentet och kommissionen på nytt debatten om kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå. Kommissionen har för övrigt beställt en ambitiös undersökning för att uppdatera Cecchinirapporten⁽²⁾ ⁽³⁾.

2.2 Kommissionens och Europaparlamentets val av metod och syfte tycks i stor utsträckning ha motiverats av utarbetandet av inre marknadsakten II (*Single Market Act II*), trots att de i sina meddelanden även har framhållit behovet av att avgränsa ämnet och utgå från de "vetenskapliga belägg" ⁽⁴⁾ som ett sådant tillvägagångssätt skulle ge. De relativt komplexa beräkningsmodellerna i Cecchinirapporten visade på den tiden att gemenskapens BNP skulle öka med 4,5–7 % (i de tolv medlemsstaterna) och att det skulle skapas uppskattningsvis 2–5 miljoner fler arbetstillfällen på den gemensamma marknaden. Dessa beräkningar

⁽¹⁾ Se t.ex. yttrandet om "Uppdatering av gemenskapsmetoden (riktlinjer)" av den 21 oktober 2010 och yttrandet om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och de nationella parlamenten: Översyn av EU:s budget" av den 16 juni 2011.

⁽²⁾ Syftet med Cecchinirapporten var att beräkna de potentiella ekonomiska effekterna av att undanröja handelshindren mellan de dåvarande medlemsstaterna. I den nya undersökningen kommer man sannolikt att använda samma metod, anpassad till de aktuella frågorna och utmaningarna.

⁽³⁾ Den 15 december 2010 beslutade Europaparlamentet att beställa en uttömmande rapport om kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå. Efter ett anbudsförfarande gav kommissionen ett konsortium lett av London School of Economics i uppdrag att göra undersökningen, som ska bilda underlag till diskussionerna inom ramen för utarbetandet av inre marknadsakten II (*Single Market Act II*).

⁽⁴⁾ Detta understryks i metodmeddelandet från Europaparlamentets generaldirektorat för EU-intern politik av den 21 februari 2011: I princip avspeglar motiveringen för en uppskattning av kostnaderna/fördelarna viljan att fatta beslut utifrån *vetenskapliga belägg* beträffande olika begrepp eller principer (sund ekonomisk förvaltning, effektivitet och hållbarhet) för att garantera politikens öppenhet och ansvarighet gentemot medborgarna. (Kursivt i originalet.)

byggde dock på en metod och grundhypoteser som kan kritiseras och ifrågasättas. Såvitt vi vet har det dessutom aldrig gjorts en underbyggd utvärdering av dessa prognoser som gör det möjligt att i efterhand bedöma deras riktighet, trots att de har fått stor genomslagskraft⁽⁵⁾.

2.3 EESK gläder sig åt att detta ämne hamnat i fokus igen, även om det är något förvånande att det sker nästan ett kvartssekel efter offentliggörandet av Cecchinirapporten. Tillvägagångssättet, d.v.s. att använda samma metod och på nytt beräkna de potentiella ekonomiska effekterna av att undanröja handelshindren på den inre marknaden, är dock av åtminstone två kompletterande skäl i bästa fall begränsat och i sämsta fall helt enkelt otillräckligt.

2.4 Det första skälet är risken att debatten om kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå inte blir något annat än en rent teknisk (för att inte säga teknokratisk) debatt, trots att det som kan förefalla tekniskt inom samhällsvetenskaperna – även om det finns ytterst komplexa verktyg som kan användas – ofta bara är det rent ytligt sett.

2.5 Det andra – ännu väsentligare – skälet är att vi nu lever i en helt annan tid. År 1988 handlade debatten först och främst om situationen på den gemensamma marknaden, omdöpt till den "inre marknaden". I detta avseende var Cecchinirapporten mycket användbar, eftersom den visade på och beräknade hindren och fördröjningarna på detta område. Därigenom gjorde rapporten det möjligt att motivera ett stimulansprogram och främja en positiv dynamik som bland annat utmynnade i Delorsplanen och dess mål för 1992.

2.6 År 2012 är det inte längre situationen på den inre marknaden som är problemets kärna. Det är inte bara det att man under det senaste kvartssekel gjort stora framsteg i uppbyggnaden av den inre marknaden, utan framför allt har situationen förändrats betydligt och kännetecknas nu av åtminstone fem nya omständigheter jämfört med slutet av 1980-talet: 1) en betydligt mer omfattande globalisering med inträdet av tillväxtsländer såsom Brasilien, Indien och framför allt Kina på den internationella marknaden, medan Europa på 1980-talet i första hand konkurrerade med industriländer, 2) ett EU med 27 medlemsstater vars utvecklingsnivå, ekonomiska struktur och sociala system är betydligt mer olikartade än på 1980-talet, 3) en betydligt djupare europeisk integration med nya grundpelare såsom euron och Europeiska centralbanken, 4) en ekonomisk kris utan motstycke sedan 1930-talet som fortsätter att härja och nu har antagit formen av en "statsskuldskris" och slutligen 5) den tvingande nödvändigheten för EU:s medlemsstater att minska sina skulder under de kommande åren.

⁽⁵⁾ Bortsett från en obskyr analys, vars författare är okända, som gjordes 20 år senare och finns på www.oboulo.com. Enligt analysen har förväntningarna inte infriats, men beräkningarnas kvalitet är på det stora hela tillfredsställande (se *The Cecchini Report – 20 years later* av den 16 januari 2009).

2.7 På grundval av dessa faktorer föreslår vi att debatten om kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå ska formuleras på ett mycket annorlunda sätt. Europas nuvarande handikapp ligger inte så mycket i fördröjningarna i utvecklingen av den inre marknaden (som för övrigt gynnar våra konkurrenter lika mycket som européerna själva). Det är framför allt att Europa i en tid med en systemkris utan motstycke saknar en stark ekonomisk, industriell och teknisk identitet i en multipolär globaliserad värld, som innebär en allt hårdare konkurrens särskilt från de s.k. tillväxtekonomierna.

2.8 Diskussionerna måste således inriktas på alla kostnader för uteblivna åtgärder på EU-nivå som beror på den ofullbordade europeiska integrationen. Dessa kostnader är betydligt större än de kostnader som eventuella kvarvarande hinder för handeln inom EU kan ge upphov till. EESK är medveten om svårigheterna med ett så brett och i grunden politiskt tillvägagångssätt, men det är det enda sätt som vi bedömer som meningsfullt i den rådande situationen ⁽⁶⁾.

3. Europa och dess landvinningar

3.1 För 60 år sedan blev européernas hopp om ett liv i fred verklighet genom upprättandet av den första europeiska gemenskapen, Europeiska kol- och stålgemenskapen. Integrationen fortskred långsamt men konstant fram till 1992. Under de senaste 20 åren har EU:s utvidgning till 27 medlemsstater obestridligen varit ett avgörande framsteg, men det är också det enda verkligen fullbordade framsteget. Den fördjupning av unionen som tillkännagavs redan i början av 1980-talet har fallit i glömska. Den gemensamma valutan, den inre marknaden, sammanhållningspolitiken och den gemensamma jordbrukspolitiken är förvisso viktiga landvinningar, men de är ofullbordade och framför allt är de inte tillräckliga för att skapa en verklig union.

3.2 Utöver debattformen diskuteras självfallet också debattens innehåll. Vad betyder "kostnader"? Vad betyder "uteblivna åtgärder på EU-nivå"? Vad menas med "uteblivna"? Allt kan potentiellt anses vara eller inte vara EU-åtgärder. Det är objektivt sett svårt att skilja ut de berörda instrumenten/strategierna/kollektiva nyttigheterna, avgränsa deras verkan, avgöra på vilken nivå de skulle vara mest effektiva (europeisk/nationell/lokal) samt bestämma hur deras kostnader/nyttor ska uttryckas och under hur lång tid de bör analyseras (och detta är bara några av svårigheterna ...). Med tanke på alla dessa faktorer är det

⁽⁶⁾ Kommissionen och Europaparlamentet är medvetna om dessa frågors betydelse. I sitt meddelande medger Europaparlamentet att kostnaderna i samband med de externa aspekterna av dess gemensamma politiska åtgärder kan bli höga, men konstaterar att det finns en risk för att en sådan undersökning blir mycket komplex och resultaten blir alltför osäkra till följd av beroendet av beslut från internationella organisationer och de befintliga bristerna i den multilaterala styrningen (s. 15). I fråga om de interna utmaningarna föreslår man i meddelandet att problemen ska angripas inom ramen för Europa 2020-strategin, och man räknar upp tolv områden där politiska åtgärder på EU-nivå skulle kunna medföra fördelar (s. 15–17).

ingen lätt uppgift att komma överens om en strikt metod och komma längre än till allmänt godtagbara generaliseringar. Europaparlamentets meddelande om metodaspekterna innehåller värdefulla klargöranden och visar på ett utmärkt sätt hur ytterst komplext ämnet är.

3.3 Men oavsett vilken metod som väljs kommer den inte – oavsett hur brett den definieras – att kunna omfatta några av de grundläggande kollektiva nyttigheter som den europeiska integrationen skapat på bara ett drygt halvsekel (t.ex. fred och fri rörlighet för medborgarna).

3.4 Utan att vilja försöka kvantifiera deras bidrag till EU-medborgarnas välfärd eller spekulera över en alternativ historiegång (vad hade hänt om den europeiska integrationen inte hade utvecklats till sin nuvarande form?) är det – vid en tidpunkt då det blir allt populärare att tala om "kostnaden för EU" – värt att påminna om att Europas historia inte alltid har förlöpt som den gjort sedan 1945. Fred, välstånd, grundläggande rättigheter (fastställda i EU-stadgan ⁽⁷⁾), fri rörlighet för människor och varor, möjlighet att använda samma valuta över gränserna, pristabilitet och andra fördelar som är en del av vår vardag uppfattas av många (särskilt i den yngre generationen) som något helt normalt, ett slags naturligt tillstånd: Kontroller vid den fransk-tyska gränsen skulle betraktas som en irriterande besynnerlighet och risken för krig mellan europeiska länder som ett dåligt skämt. Det är naturligtvis svårt, för att inte säga omöjligt, att med säkerhet säga hur situationen hade sett ut i dag om vi fortsatt att agera inom rent nationella ramar, men det är inte orimligt att påstå att den europeiska integrationen åtminstone har banat väg för dessa kollektiva nyttigheter och gjort dem så självklara och naturliga för allmänheten.

3.5 Betyder det att de kommer att bestå för evigt? Det är inte alls säkert. Tanken på ett inbördeskrig skulle ha betraktats som lika absurd och osannolik i 1980-talets Jugoslavien, vilket dock inte förhindrade de blodiga krigen efter landets upplösning. Övriga landvinningar, som det tagit årtionden att uppnå, kan också gå förlorade: införande av gränskontroller och ifrågasättande av euroområdet är ämnen som numera tas upp utan betänkligheter i olika sammanhang av såväl kommentatorer och EU-skeptiska och/eller populistiska partier som, allt oftare, traditionella politiska rörelser.

3.6 Slutligen kan man, utan att gå in på de värsta scenarierna, inte undvika frågan om kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå om vissa grundpelare, såsom den gemensamma

⁽⁷⁾ Stadgan om de grundläggande rättigheterna omfattar EU-medborgarnas grundläggande rättigheter samt de ekonomiska och sociala rättigheterna i Europarådets sociala stadga och i stadgan om arbetstagares grundläggande sociala rättigheter.

valutan, skulle nedmonteras helt eller delvis. Banken UBS lade nyligen fram en undersökning⁽⁸⁾ (som visserligen uppvisar stora metodbrister) där kostnaden för att lämna eurosamarbetet uppskattas till 40–50 % av BNP för ett "svagt" land bara under det första året. Även för ett "starkt" land (t.ex. Tyskland) skulle kostnaden uppgå till 20–25 % av landets BNP bara under det första året, d.v.s. 6 000–8 000 euro per invånare. I detta ingår inte de destabiliserande politiska återverkningarna, de möjliga valutakrigen med den ena devalveringen efter den andra i konkurrenssyfte, återkomsten av nationell protektionism och de potentiellt katastrofala följderna för de ekonomiska aktörernas förväntningar. Dessa fenomen skulle kunna försätta Europa i en långvarig depression under flera år. Ingen kan förutse konsekvenserna av sådana händelser, men man kan förvänta sig betydande geopolitiska omvälvningar som ger upphov till nya allianser med potentiellt destabiliserande verkan för EU som politisk och ekonomisk enhet.

4. Ingen europeisk union utan en verklig ekonomisk union

4.1 Tvärt emot de demagogiska idéer som sprids av vissa politiska strömningar i många EU-länder, särskilt efter krisens utbrott 2008–2009 och under dess olika faser, beror de nuvarande ekonomiska problemen inte på "de omåttliga eurokroterna i Bryssel" utan just på att det europeiska bygget ännu inte är fullbordat. Det mål som sattes upp om att upprätta en monetär och ekonomisk union har aldrig uppnåtts i realiteten. Medlemsstaternas och EU-institutionernas ointresse har lett till att de hela tiden har skjutit de förändringar som behövs för att åstadkomma en verklig ekonomisk integration framför sig. Även de processer som är nödvändiga för att legitima och demokratiska beslut ska fattas i medlemsstaterna (vilka i vissa fall har varit mycket hårt bevakade av media) har till slut – på grund av en ytterst våldsamt extern asymmetrisk chock – lett till en allt större misstro från marknadens sida. Denna situation blir allt kostsammare för EU-ländernas strävan efter konkurrenskraft, tillväxt, sysselsättning, social sammanhållning och även den demokratiska legitimiteten i Europa.

4.2 Att det finns gränser för att skapa en monetär union utan att ha en verklig ekonomisk union har tydligt visat sig i att vi i stället för konvergens till slut får divergens. I dag har Europa inte längre tid att vänta på att saker och ting ordnar sig av sig själva i en avlägsen framtid. Valet står mellan att gå snabbt fram och fullborda en verklig europeisk ekonomisk union med en effektiv mekanism som gör det möjligt att motstå asymmetriska chocker eller att förbereda sig på de potentiellt explosiva konsekvenserna av en framtid utan unionen.

4.3 Denna situation återspeglas i de aktuella problemen för euron, en i det väsentliga "ofullständig" valuta. Den relativa nivån på statsskulden i euroområdet i sin helhet – och till och med i de flesta av de europeiska länder som anses vara "i farozonen" – är lägre än i andra "utvecklade" länder, såsom USA, Storbritannien och Japan. Men till skillnad från dollarn,

pundet och yenen, som ses som de verkliga, etablerade stormakternas valutor, lider euron av att ingen riktigt vet vem som bestämmer över den⁽⁹⁾, att Europeiska centralbanken har ett begränsat mandat och att det inte finns någon egentlig ekonomisk styrning på EU-nivå. Av alla dessa orsaker är det mycket viktigt att nå fram till en verklig europeisk ekonomisk union med tydliga regler, inte minst sådana som är lätta att verkställa, och en tydlig ansvarsfördelning på alla nivåer, något som för övrigt inte är möjligt utan grundläggande politiska reformer som ger den legitimitet som en sådan union kräver.

4.4 Det är svårt att beräkna de totala kostnaderna för marknadens misstro, som för övrigt till stor del ligger bakom det nuvarande marknadsklimatet präglad av recession. Kostnaden för uteblivna EU-åtgärder för de offentliga budgetarna kan dock, enbart på grund av de riskpremier som vissa medlemsstater tvingas betala under den nuvarande perioden, uppskattas till mellan 0,4 och 1,5 % av BNP för 2012 (dvs. mellan 9 och 36 miljarder euro) och upp till 1,8 och 2,4 % av BNP för 2013 och 2014 (dvs. 42 respektive 56 miljarder euro) för hela euroområdet, men naturligtvis med mycket stora skillnader mellan medlemsstaterna⁽¹⁰⁾.

4.5 Med ett fullbordat ekonomiskt samarbete, med i synnerhet tätare budget- och skatteintegration under strikta villkor och kontroller, hade man kunnat undvika riskpremierna genom att införa fördelningsmekanismer på EU-nivå (t.ex. euroobligationer) i stället för de improviserade nödåtgärder som man hela tiden tar till som tillfälliga lösningar när situationen blir ohållbar. EU och medlemsstaterna måste ha modet att inte bara reagera och i stället anta en åtgärdsplan och enhetliga institutionella reformer för att hitta en samlad lösning på den pågående krisen och därmed komma fram till ett verkligt trovärdigt framtidsperspektiv.

4.6 Vissa steg i en sådan riktning har tagits under den senaste tiden. Dessvärre verkar de inte vara i nivå med utmaningarna.

5. Förväntade fördelar för EU

5.1 De senaste åtaganden som ingicks vid toppmötet i Bryssel den 9 december 2011, och som återknyter till strategin i stabilitetspakten från Maastricht, innebär att man drastiskt minskar staternas statsskulder genom att införa sanktioner, som hädanefter kommer att vara automatiska för dem som bryter mot "den gyllene regeln" om budgetbalans. Under press inte bara från finansmarknaden utan också från de nya bindande bestämmelserna ska medlemsstater således trappa upp sina åtgärder för att minska skulden.

⁽⁸⁾ UBS Investment Research, *Euro Break-up – the consequences*, www.ubs.com/economics, september 2011.

⁽⁹⁾ Henry Kissingers berömda fråga från 70-talet "Vem ska jag ringa om jag vill tala med Europa?" är tyvärr fortfarande aktuell.

⁽¹⁰⁾ Vause N., von Peter G. (2011), "Euro Area Sovereign Crisis Drives Global Markets", *BIS Quarterly Review*, december 2011, http://www.bis.org/publ/qrpdf/r_qt1112a.pdf#page=4.

5.2 Den centrala frågan som de politiska ledarna i flera europeiska länder står inför på grund av statskulden är att försöka lösa "cirkelns kvadratur": Hur ska man hantera misstron på en marknad som på en och samma gång kräver motstridiga åtgärder, dvs. hur gör man för att drastiskt minska de offentliga underskotten och i stort sett samtidigt stimulera tillväxten? En lösning på denna omöjliga ekvation skulle kunna vara att göra sig av med onödigt dubbelarbete i medlemsstaterna genom samarbete som skapar stordriftsfördelar och samtidigt lägga grunden till en framtida finanspolitisk stimulans på EU-nivå. På detta sätt skulle man kunna undvika – eller åtminstone dämpa – avmattningseffekterna av den åtstramningspolitik som varje enskilt land för utan att försämra kvaliteten på de offentliga tjänsterna för medborgarna och samtidigt åtgärda det resursslöseri som uppstår när det finns 27 olika, ofta dåligt samordnade politiska strategier på samma område. Detta är förstas omöjligt att åstadkomma med en EU-budget på bara 1 % av BNP och går helt emot förslaget om att minska budgetutgifterna överallt, även på EU-nivå.

5.3 Medlemsstaternas samlade försvarsbudgetar uppgick till nära 200 miljarder euro 2010, men enligt flera experter är de nationella politiska strategierna på området fortfarande fragmenterade och generellt sett ineffektiva⁽¹¹⁾. Trots många initiativ på EU-nivå och nationell nivå är det praktiskt taget bara inom budgetposterna för utrustning och FoU-programmen på försvarsområdet (nära 20 % av den totala budgeten) som man kan tala om en verklig kostnadsfördelning, och även där rör det sig enligt Europeiska försvarsbyrån endast om 22 % för 2010⁽¹²⁾. Studier i ämnet visar att man genom att fördela utgifterna skulle kunna göra besparingar på 32 %, dvs. 13 miljarder euro, enbart inom dessa budgetposter⁽¹³⁾.

5.4 Samma slutsatser skulle kunna dras även när det gäller flera andra av medlemsstaternas behörigheter, såsom diplomat-tjänsten, tullen, gränsbevakningen, civilskyddet, kampen mot bedrägeri etc. Att minska kostnaderna på dessa områden är helt och hållet en fråga om politisk vilja, oavsett eventuell oenighet om exakta siffror.

5.5 Den skattemässiga kostnaden för uteblivna åtgärder på EU-nivå är en naturlig konsekvens som belastar budgeten ännu mer. Det har inte fastställts några bestämmelser för skattekonkurrensen mellan medlemsstaterna med hänsyn till gemensamma europeiska intressen. Följaktligen underbeskattas rörliga skattebasen som kan utlokaliseras, medan andra överbeskattas, vilket leder till skatteförluster (och alltså till en kostnad) för EU

och medlemsstaterna. Denna situation medför obalanser, orättvisor och i synnerhet stora sociala kostnader som i hög grad upprör befolkningen.

5.6 På det sociala området är diskussionen om kostnaderna för uteblivna åtgärder på EU-nivå inte ny. Den europeiska integrationen kan inte enbart bygga på principen om frihandel, där konkurrenspolitiken och konsumentens välfärd går före allt annat och sociala standarder fastställs efter den lägsta gemensamma nivån. Det måste påpekas att trots de anklagelser som ofta hörs om påstådda "EU-diktat" rör det sig också här om för lite EU och inte för mycket. Förutom orättvisorna och de mycket höga sociala kostnaderna, särskilt i den rådande situationen, visar flera studier att uteblivna åtgärder på EU-nivå på detta område också ger upphov till stora ekonomiska kostnader⁽¹⁴⁾. Empiriska uppgifter visar att en rättvis och effektiv socialpolitik bidrar till makroekonomisk stabilitet först och främst genom att reducera cykliska fenomen och främja en bättre resursfördelning, men även mer generellt till medborgarnas välbefinnande⁽¹⁵⁾. Dessutom finns det en tendens till att en socialpolitik av hög kvalitet minskar problemen med "negativt urval", internaliserar vissa externa kostnader och höjer kvaliteten på arbetskraften och det "sociala kapitalet" i vid mening. Syftet med den europeiska sociala stadgan var att införa några grundläggande normer för alla medlemsstater. Nu förefaller det nödvändigt att gå ännu längre: EU bör utforma en strukturerad ram som garanterar konvergensen inom socialpolitiken i syfte att minska de alltför stora skillnaderna och undvika att den sociala ojämlikheten fördjupas samt att den generellt sett ökande fattigdomen lägger stora hinder i vägen för en stark, balanserad och hållbar ekonomisk tillväxt.

5.7 Den mycket begränsade regleringen av den skattemässiga och sociala konkurrensen i ett ekonomiskt område med få hinder för rörligheten för varor, tjänster och kapital sätter dessutom igång andra utvecklingstendenser som är särskilt skadliga i en globaliserad ekonomi. Den gradvisa avindustrialiseringen i flera europeiska länder är en realitet som man inte kan blunda för. Den väcker inte bara starkt motstånd hos medborgarna utan ger också upphov till strategiska problem i våra länder, eftersom det rör sig om en mycket genomgripande förändring som är svår att vända på kort och medellång sikt och därför får allvarliga konsekvenser⁽¹⁶⁾. Nationella riktlinjer är normen inom industripolitiken, vilket leder till en ökande brist på enhetlighet och lösningar som inte främjar samarbete, inte är optimala och ibland till och med kontraproduktiva⁽¹⁷⁾, vid en tidpunkt när

⁽¹¹⁾ Heuninckx B. (2008), "A Primer to Collaborative Defence Procurement in Europe: Troubles, Achievements and Prospects", *Public Procurement Law Review*, volym 17, utgåva 3.

⁽¹²⁾ Detta var dessutom mindre än 2009. EDA database, http://www.eda.europa.eu/publications/12-01-18/National_Defence_Data_2010.

⁽¹³⁾ Se till exempel Dufour N. et al. (2005), *Intra-Community Transfers of Defence Products*, Unisys.

⁽¹⁴⁾ Fouarge, D., *The Cost of non-Social Policy: Towards an Economic Framework of Quality Social Policies – and the Cost of not Having Them*, rapport från GD Sysselsättning och socialpolitik, 2003, Bryssel.

⁽¹⁵⁾ När det gäller kopplingen mellan ojämlikhet och välbefinnande, se även Wilkinson och Pickett (2009), *The Spirit Level. Why Equal Societies Almost Always Do Better*, Allen Lane, London.

⁽¹⁶⁾ Som exempel kan nämnas EKSG vars upplösning var en förvarning om den europeiska stålindustrins tillbakagång och de stora förseningarna av Galileoprojektet, som på grund av bristande styrning på EU-nivå har problem med finansiering och förvaltning.

⁽¹⁷⁾ Till exempel bestämmelser och program för finansiering av energipolitiken på nationell nivå.

tillväxtländerna utan betänkligheter för en industripolitik som bygger på en svag valuta och aktivt offentligt stöd⁽¹⁸⁾. I stället för att slå samman sina resurser eller åtminstone samordna utnyttjandet av dem för att möta dessa utmaningar ser sig flera av Europas stora länder alltmer tvingade – på grund av avsaknaden av en europeisk energigemenskap⁽¹⁹⁾ – att sluta bilaterala avtal med tredjeländer på så viktiga områden som energi eller FoU⁽²⁰⁾. Det är uppenbart att en EU-politik skulle vara den effektivaste lösningen.

5.8 EU:s FoU-budget för perioden 2014–2020 uppgår till 0,08 % av dess BNP, vilket är mellan 20 och 30 gånger mindre än FoU-anslagen i de nationella budgetarna. En studie visar att varje extra euro som den offentliga sektorn investerar i FoU på EU-nivå genererar 0,93 euro från den privata sektorn⁽²¹⁾. EU:s sjunde ramprogram för forskning (2007–2013), som har en budget på 50,5 miljarder euro, visar att det inte är fråga om en from förhoppning och att en gemensam politik på området är möjlig. Programmet har betydande återverkningar: Man uppskattar att varje euro i ramprogrammet på sikt leder till ett ökat industriellt mervärde på mellan 7 och 14 euro. De långsiktiga makroekonomiska analyser som GD Forskning och innovation har gjort visar att det sjunde ramprogrammet kommer att ha möjliggjort 900 000 nya arbetstillfällen fram till 2030, därav 300 000 forskartjänster. Tack vare en ökad konkurrenskraft kommer programmet också att under samma period ha möjliggjort en ökning av EU:s export med nästan 1,6 % och en minskning av importen med cirka 0,9 %.

5.9 Den gemensamma industripolitiken bör för övrigt ta hänsyn till miljöpåverkan och vara nära samordnad med EU:s energipolitik. På kort och medellång sikt kan det förefalla enklare att hantera energifrågorna på nationell nivå, men på lång

sikt kan det visa sig mycket kostsamt eftersom det leder till ett stort beroende av oljeproducerande länder och till att energipri-serna skjuter i höjden. Lösningen skulle kunna vara att investera i utveckling av energiinfrastrukturen och i spridning av nya energikällor med hjälp av FoU på EU-nivå⁽²²⁾. Enligt en studie från Accenture för GD Energis räkning skulle utnyttjandet av förnybara energikällor, såsom vindkraft i Storbritannien eller solkraft i Spanien, i kombination med en sammankoppling av de nationella näten göra det möjligt att minska konsumenternas kostnader i EU med cirka 110 miljarder euro fram till 2020.

5.10 I den rådande krisen ökar risken för en långtidsarbetslöshet som kan bli varaktig. Det kan göra det omöjligt för dessa personer att förverkliga sig själva genom arbete, och den europeiska ekonomin kan komma att gå miste om deras potential. Denna situation står i strid med strävan efter tillväxt för alla och det krävs intensiva ansträngningar i sökandet efter långsiktiga lösningar, bland annat genom att man stöder offentligt finansierade inkluderande arbetstillfällen som syftar till att personerna ska behålla sina arbetsvanor och genom omskolning som syftar till att förbereda dem för arbetsmarknadens framtida behov.

Epilog

"Det är inte längre frågan om tomma ord, utan om handling, djärv handling, konstruktiv handling."

Dessa ord uttalades av Robert Schuman den 9 maj 1950 och är mer aktuella än någonsin. Beslutsfattare, agera! Medborgarna vill leva i fred och värdighet. Utnyttja den enorma potential som 500 miljoner EU-medborgare utgör. Ni har inte rätt att svika dem.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Enligt Lissabonstrategin skulle utgifterna för FoU uppgå till mint 3 % av BNP, men i EU är de för närvarande 1,8 % jämfört med 3 % i USA och 8 % i Kina.

⁽¹⁹⁾ Det gemensamma uttalandet från Vårt Europa och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om målet en europeisk energigemenskap, av den 21 februari 2012.

⁽²⁰⁾ Ett av de senaste exemplen är en rad avtal mellan Tyskland och Kina från den 27 juli 2011 om forskning och investeringar i "grön" teknik, särskilt elbilar och system för avskiljning och lagring av koldioxid (Peel Q., Anderlini J., *China and Germany launch green initiative*, *The Financial Times*, den 28 juli 2011).

⁽²¹⁾ Meddelande från Europeiska kommissionen: "Att skapa ett europeiskt område för forskningsverksamhet med kunskap som ger tillväxt", COM(2005) 118 final av den 6 april 2005.

⁽²²⁾ Syndex, "En koldioxidsnål industripolitik som utväg ur krisen", rapport för EESK:s räkning, mars 2012, Bryssel.

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

483:E PLENARSESSIONEN DEN 18 OCH 19 SEPTEMBER 2012

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Hantering av gränsöverskridande arvsskatteproblem i EU”

KOM(2011) 864 slutlig

(2012/C 351/09)

Föredragande: **Vincent FARRUGIA**

Den 15 december 2011 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

”Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Hantering av gränsöverskridande arvsskatteproblem i EU”

COM(2011) 864 final

Sektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 4 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 135 röster för, 1 röst emot och 11 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EU-medborgare som ärver tillgångar över nationella gränser mellan medlemsstater tvingas ofta skatta i två eller flera medlemsstater (dvs. dubbelbeskattning eller flerfaldig beskattning) och drabbas av skattemässig diskriminering. Dessa problem innebär ofta en oskälig belastning på medborgarna och gör det svårare att uppnå målen för Europa 2020-strategin. För att ta itu med dessa problem lade kommissionen under 2011 fram ett meddelande och en åtföljande rekommendation.

1.2 EESK stöder undanröjandet av dubbelbeskattning eller flerfaldig beskattning och diskriminerande behandling, och välkomnar kommissionens tillvägagångssätt, som respekterar de enskilda medlemsstaternas skattesuveränitet samtidigt som man efterlyser bättre samverkan mellan de nationella skattesystemen.

1.3 EESK anser dock att kommissionen kan bli mer effektiv när det gäller att uppnå det slutliga syftet genom följande åtgärder:

- Föreslå och genomföra praktiska mekanismer som inom rimlig tid ska säkerställa effektiviteten i samarbetet mellan de nationella skattesystemen med avseende på arvsskatt, samtidigt som man uppmuntrar medlemsstaterna att införa och verkställa mekanismerna för befrielse från dubbelbeskattning eller flerfaldig beskattning på ett mer effektivt och flexibelt sätt.
- Använda lagstiftningsmekanismer som effektivt undanröjer dubbelbeskattning eller flerfaldig beskattning i samband med arvsskatt för EU-medborgare.
- Se på andra frågor än gränsöverskridande beskattning för att lyfta fram potentiellt snedvridande effekter som uppstår som en följd av skillnader i beräkningen av arvsskattebasen i olika nationella skattejurisdiktioner och därefter fastställa gemensamma principer som ska tillämpas i hela EU på grundval av en rättvis värdering av nettotillgångarna och som värnar om företagsenhetens fortlevnad.

- Aktivt främja skattesystem som är effektivare, mer rationella och medborgarvänliga, och som innebär minsta möjliga börda för skattebetalarna.
- Studera de frågor som kränker EU-medborgarnas rättigheter i samband med global gränsöverskridande arvsskatt.
- Studera möjligheterna att förenkla arvsbeskattning i samband med gränsöverskridande arv genom ett system som innebär beskattning vid ett enda tillfälle, hanterat av en enda skattemyndighet som fastställs med utgångspunkt i var tillgångarna befinner sig.

1.4 Kommittén har i tidigare yttranden⁽¹⁾ föreslagit att en observationsgrupp för gränsöverskridande beskattning ska inrättas under kommissionens överinseende för frågor om dubbelbeskattning och diskriminerande behandling. Denna observationsgrupp skulle kunna fungera som instrument för att genomföra ovanstående rekommendationer.

2. Förslagets innehåll och bakgrund

2.1 EU-medborgare som ärver egendom belägen i ett annat land drabbas ofta av skattekrav från mer än en medlemsstat (flerfaldig beskattning). Många medlemsstater beskattar dessutom utländska arv hårdare än lokala arv (skattediskriminering). I sådana fall kan enskilda drabbas av orimliga bördor i samband med arv. Särskilt i fråga om småföretag kan överföringen av småföretag vid ägarnas dödsfall orsaka problem.

2.2 Rättsmedel finns tillgängliga för att skydda enskilda mot skattediskriminering, men de är ofta ineffektiva på grund av de oöverkomliga kostnaderna. Det finns inga rättsmedel tillgängliga för att skydda medborgarna mot flerfaldig beskattning eftersom flera medlemsstater har beskattningsrätt⁽²⁾.

2.3 Detta äger rum i en situation där antalet EU-medborgare som flyttar från ett land till ett annat inom Europeiska unionen ökade med 3 miljoner till 12,3 miljoner mellan 2005 och 2010, och det gränsöverskridande fastighetsägandet i EU ökade med upp till 50 % mellan 2002 och 2010⁽³⁾. Även gränsöverskridande portföljinvesteringar visar en massivt ökande trend. Enskilda personer kan drabbas hårt av flerfaldig eller diskriminerande arvsbeskattning, men för EU:s medlemsstater uppgår inkomsterna från arvsskatt till mindre än 0,5 % av de totala skatteintäkterna. De gränsöverskridande fallen utgör en mycket mindre andel.

⁽¹⁾ Se t.ex. EESK:s yttranden om "Förslag till rådets direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas", EUT C 24, 28.1.2012, s. 63, "Avskaffande av gränsöverskridande skattehinder för EU-medborgare" EUT C 318, 29.10.2011, s. 95 och "Dubbelbeskattning på den inre marknaden" (EUT C 181, 21.6.2012, s. 40, ECO/304).

⁽²⁾ Målet *Margarete Block mot Finanzamt Kaufbeuren* (C-67/08).

⁽³⁾ Copenhagen Economics undersökning *Study on Inheritance Taxes in EU Member States and Possible Mechanisms to Resolve problems of Double Inheritance Taxation in the EU*, augusti 2010.

2.4 Denna situation utgör ett allvarligt hinder för den fria rörligheten för personer och kapital på inre marknaden, och gör det därmed svårare att uppnå målen i Europa 2020-strategin. Dessa förhållanden står också i strid med EU-medborgarskapets rättigheter.

2.5 I ett försök att ta itu med dessa problem innebär kommissionens meddelande och åtföljande rekommendation följande:

- Gränsöverskridande arvsskatteproblem kan lösas utan harmonisering av medlemsstaternas arvsskatte regler.
- Flerfaldig beskattning kan hanteras genom effektivare samverkan mellan de nationella skattesystemen i form av ett system för skattebefrielse för skatter som erlagts i andra länder. Systemet ska tillämpas av de olika medlemsstater som hävdar beskattningsrätt.
- När det gäller fast egendom ska den medlemsstat där tillgången finns prioriteras vad gäller beskattning, och skattelättnader ska tillämpas av de övriga berörda medlemsstaterna.
- När det gäller lös egendom kopplad till ett fast etableringsställe i en medlemsstat ska den medlemsstat där etableringsstället är beläget prioriteras vad gäller beskattning, och skattelättnader ska ges av de övriga berörda medlemsstaterna med avseende på den skatt som tagits ut i den första medlemsstaten.
- Den avlidnes land ska prioriteras vad gäller beskattning framför det land där arvingen har sin hemvist. Detta land ska ge skattelättnader för skatter som erlagts i den avlidnes land.
- Det ska finnas utslagsgivande regler för att avgöra vilket land den avlidne eller arvtagaren har den närmaste personliga anknytningen till, om dessa har anknytning till mer än ett land. Dessa regler ska grundas på hemvist, stadigvarande vistelseort och medborgarskap.
- Fall rörande skattediskriminering behandlas i ett arbetsdokument från kommissionen⁽⁴⁾ som syftar till att informera allmänheten och medlemsstaterna om åtgärder som krävs för att agera mot diskriminerande inslag i medlemsstaternas arvsskatte regler på grundval av rättspraxis. Därigenom blir det lättare att utnyttja befintliga rättsmedel.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ser positivt på att kommissionen tar itu med flerfaldig beskattning och skattediskriminering, i syfte att upprätthålla medborgarnas rättigheter och främja inre marknaden. Kommittén har betonat detta i ett antal yttranden, och rekommenderar särskilt att man undanröjer flerfaldig beskattning och skattediskriminering för medborgarna och att man förenklar administrationen i samband med gränsöverskridande fall⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ SEC(2011) 1488.

⁽⁵⁾ Se fotnot 1.

3.2 EESK välkomnar därför kommissionens meddelande om hantering av gränsöverskridande arvsskatteproblem i EU, eftersom kommissionen därmed

- erkänner de problem som särskilt drabbar medborgare och småföretag, men som har mycket begränsad påverkan på de offentliga finanserna,
- föreslår olika sätt för medlemsstaterna att bevilja skattelättnader i samband med flerfaldig beskattning,
- tillhandahåller information som kan vara till nytta i arbetet med att undanröja skattediskriminering.

3.3 Kommittén välkomnar dessutom att kommissionen respekterar de enskilda medlemsstaternas skattesuveränitet, samtidigt som vi efterlyser bättre samverkan mellan de nationella skattesystemen och undanröjande av skattediskriminering i de nationella skattesystemen.

4. Särskilda kommentarer

4.1 EESK anser dock att kommissionen kan bli mer effektiv när det gäller att uppnå det slutliga syftet genom följande åtgärder:

- Ta fram och verkställa lagstiftningsmekanismer i syfte att effektivt eliminera arvsskattediskriminering mellan EU-medborgare utan att detta betraktas som en kränkning av den nationella suveräniteten i skattefrågor. Det bör ses som en grundläggande beståndsdel i EU-medborgarnas rättigheter att äga tillgångar i andra länder.
- Föreslå och genomföra praktiska mekanismer som inom rimlig tid ska säkerställa samverkan mellan de nationella skattesystemen. Strategin att enbart tillhandahålla rekommendationer som de enskilda medlemsstaterna ska genomföra kan betraktas som otillräcklig i praktiken. Vi konstaterar att det också vore önskvärt att, som kommissionen föreslår, uppmuntra enskilda medlemsstater att snabbt införa mekanismer för befrielse från dubbelbeskattning eller flerfaldig beskattning på ett mer effektivt och flexibelt sätt samtidigt som kommissionen granskar utvecklingen under de kommande tre åren i syfte att vid behov införa striktare krav i form av ett direktiv.

— På längre sikt och ur ett större perspektiv som omfattar mer än bara gränsöverskridande beskattning skulle man i alla medlemsstater kunna överväga att utvidga tillämpningsområdet, som för närvarande bara gäller arvsskatt, till att omfatta också de potentiellt snedvridande effekter som uppstår som en följd av skillnader i beräkningen av arvsskattebasen i olika nationella skattejurisdiktioner. Detta måste ske på ett sätt som respekterar den nationella skattemässiga suveräniteten, särskilt när det gäller att fastställa skattesatser, men det måste också bygga på gemensamma principer för värderingen av arvsskattebasen som är tillämpliga i hela EU. Helst ska bedömningen bygga på rättvisa principer för värdering av nettotillgångarna och värna om företagsenhetsens fortlevnad.

— Studera omfattning och följder av flerfaldig utebliven beskattning genom användning av sofistikerade finansiella instrument. Här ser EESK fram emot vidare samråd och initiativ från kommissionen.

— Aktivt främja skattesystem som är effektivare, mer rationella och medborgarvänliga, för att de ofta långa och komplicerade förfaranden som gäller för arvsskattefrågor ska kunna avslutas inom rimlig tid och på ett rimligt sätt och innebära minsta möjliga börda för skattebetalarna.

— Studera i hur stor omfattning EU-medborgarna påverkas negativt av gränsöverskridande arvsskattefrågor på global nivå, följderna av detta och eventuella lösningar.

— Studera möjligheterna att införa en enklare arvsbeskattning som innebär att skatt bara ska tas ut av en enda skattemyndighet som fastställs med utgångspunkt i var tillgångarna befinner sig.

4.2 Kommissionen skulle dessutom kunna överväga att överlämna dessa arbetsuppgifter till den observationsgrupp för gränsöverskridande beskattning vars inrättande (under kommissionens överinseende) EESK har föreslagit i tidigare yttranden om flerfaldig beskattning och skattediskriminering⁽⁶⁾. Observationsgruppen skulle fortlöpande kunna bidra till effektivare lösningar på problem i samband med arvsbeskattning på grundval av forskning och undersökningar, och utgöra ett forum för samråd, samarbete och avtal mellan olika nationella skattejurisdiktioner.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽⁶⁾ Se fotnot 1.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – En åtgärdsplan för att förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering"

KOM(2011) 870 slutlig

(2012/C 351/10)

Föredragande: **Anna Maria DARMANIN**

Medföredragande: **Ronny LANNOO**

Den 7 december 2011 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Regionkommittén och Ekonomiska och sociala kommittén: En åtgärdsplan för att förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering"

COM(2011) 870 final.

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 30 augusti 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september (sammanträdet den 19 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 174 röster för och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar EU:s åtgärdsplan för att förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering vid en tidpunkt då de ekonomiska framtidsutsikterna är osäkra i många europeiska länder. Kommittén anser att Europas ekonomiska återhämtning bara kan lyckas om politiken för små och medelstora företag står högt på de europeiska politiska beslutsfattarnas dagordning. Vi ställer oss därför till fullo bakom EU-institutionernas insatser för att öka det ekonomiska systemets motståndskraft så att det kan bli ett instrument som står till den reala ekonomins förfogande.

1.2 EESK noterar att riktade åtgärder inte kan lyckas utan tydlig delaktighet från medlemsstaternas sida. Kommittén uppmanar därför medlemsstaterna att genomföra åtgärdsplanen och frigöra alla möjliga stödmekanismer för små och medelstora företags finansiering genom att koncentrera sig på prioriteringarna i Europa 2020-strategin. Medlemsstaterna bör t.ex. utveckla garantifonder och bättre utnyttja strukturfonderna för finansieringsinstrument.

1.3 EESK inser att lånefinansiering är och kommer att förbli ett av de mest använda instrumenten för små och medelstora företags utveckling. I detta avseende stöder kommittén till fullo reglerings- och finansåtgärder som syftar till att stärka lånefinansierings- och garantiinstrument för små och medelstora företags tillväxt.

1.4 Kommittén framhåller att Basel III-förslagen måste genomföras ordentligt i EU med det kommande CRD IV-direktivet för att undvika negativa effekter för den reala ekonomins finansiering.

1.5 EESK välkomnar kommissionens förslag om att främja riskkapital i Europa. Den europeiska riskkapitalmarknaden måste ges kraftfull ny stimulans i syfte att avhjälpa marknadsbrister och regleringshinder så att riskkapitalsegmentet blir attraktivare för privata investerare.

1.6 Det finns en stor variation och mångfald bland de europeiska små och medelstora företagen. Initiativ för att förbättra tillgången till finansiering måste bestå av en portfölj full av olika och innovativa åtgärder för att effektivt nå denna heterogena grupp av aktörer, med hänsyn till deras särdrag. De sociala företagen och de fria yrkena har till exempel andra juridiska former och verksamhetsmodeller än "traditionella" företag, vilket ytterligare komplicerar deras tillgång till finansiering, eftersom de finansiella aktörerna inte alltid känner igen eller förstår dessa former och modeller.

1.7 Man måste också främja hybridkapital, som kan vara ett alternativ till banklån. Uppkomsten av nya finansiella aktörer måste stödjas, liksom uppkomsten av nya intermediärer som tillhandahåller både innovativa finansieringslösningar och företagsrådgivning. Gräsrotsfinansiering ("crowdfunding") är ett bra exempel att nämna, och "participatory banking" är ett annat alternativ som kan övervägas.

1.8 EESK betonar att EIB-gruppen, i nära samarbete med kommissionen, måste spela en central roll i investeringarna i små och medelstora företag genom en fullständig uppsättning allmänna och riktade instrument. När det gäller EIB-lånen till små och medelstora företag uppmanas EIB:s intermediärer att förstärka sina kommunikationsinsatser för att marknadsföra denna finansieringsmöjlighet bland de små och medelstora företagen i samarbete med organisationer för små och medelstora företag.

1.9 EESK noterar förslaget om att förenkla nästa generations finansieringsinstrument (EU:s instrument för lånefinansiering och EU:s instrument för egenkapitalfinansiering) under den kommande fleråriga budgetramen och göra dem öppnare. Kommittén stöder förslagen på grund av de båda instrumentens stora hävstångseffekt.

1.10 EESK välkomnar kommissionens beslut att främja dialogen mellan olika berörda parter för att övervaka marknadsutvecklingen och lägga fram rekommendationer om hur små och medelstora företags tillgång till finansiering kan förbättras. Kommittén hoppas att den regelbundet kommer att bjudas in till finansieringsforumet för små och medelstora företag för att diskutera och lägga fram konkreta förslag om hur företagens finansiella problem kan lindras.

1.11 Kommittén anser att man bör stimulera särskild utbildning för företagare, t.ex. program för investeringsberedskap.

1.12 EESK betonar att det måste bli lättare för små och medelstora företag att få tillgång till EU-program som stöder finansiering av sådana företag och som genomförs via intermediärer på europeisk, nationell eller regional nivå. Öppna, begripliga och konsekventa förfaranden på alla nivåer är nyckeln till deras framgång.

2. Kommissionens förslag

2.1 I åtgärdsplanen redovisas de största hindren för att stimulera finansiering till små och medelstora företag:

— Tillgång till lån.

— Tillgång till riskkapital.

— Tillgång till kapitalmarknader.

2.2 Dessutom beskrivs i dokumenten de åtgärder som vidtagits mellan 2007 och 2012 för att se till att de små och medelstora företagen får tillgång till finansiering:

— Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation.

— EIB:s anslag till lån för små och medelstora företag.

— Sammanhållningspolitiska medel.

— Riskdelningsinstrumentet i EU:s sjunde ramprogram.

2.3 Kommissionen redovisar ett antal åtgärder som kan underlätta finansieringen för små och medelstora företag. De omfattar

— lagstiftningsåtgärder,

— finansiella åtgärder för att förbättra utlåning och riskkapital i hela EU,

— åtgärder för att förbättra förutsättningarna för små och medelstora företag.

3. Allmänna kommentarer och observationer

3.1 Europeiska centralbanken (ECB) offentliggör i nära samarbete med kommissionen regelbundet resultaten från undersökningen om tillgången till finansiering för små och medelstora företag i euroområdet ("Survey on the access to finance of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the euro area")⁽¹⁾. Enligt resultaten från den senaste undersökningen ökade det externa finansieringsbehovet hos de små och medelstora företagen i euroområdet mellan oktober 2011 och mars 2012. Samtidigt visar undersökningsresultaten att tillgången till banklån fortsatte att försämrats, dock med skillnader mellan medlemsstaterna⁽²⁾. Sammantaget rapporterade företagen sämre tillgång till banklån. Dessutom visar undersökningsresultaten på en något högre andel avslag på låneansökningar. Samtidigt förblev den andel som svarade att tillgången till finansiering utgjorde det största problemet i stort sett oförändrad. I ljuset av denna situation uppmanar EESK kommissionen att se till att alternativa möjligheter till tillgång till finansiering kan utnyttjas fullt ut.

3.2 EESK betonar att alla undersökningar noga måste följas upp så att man kan reagera snabbt genom att föreslå specifika politiska åtgärder. Den information som finns tillgänglig via finansieringsforumet för små och medelstora företag, i medlemsstaterna och från de små och medelstora företagens organisationer kan komplettera denna uppföljning. Uppföljningen bör göras av kommissionen med deltagande av EESK och det civila samhället.

3.3 EESK stöder kommissionens undersökning för att utvärdera definitionen av små och medelstora företag, och begär i synnerhet att särskild uppmärksamhet ägnas åt mikroföretag och småföretag. Med tanke på de små och medelstora företagens mångfald och storlek⁽³⁾ (familjeföretag, fria yrken och sociala företag, för att bara nämna några få exempel) påminner EESK kommissionen om att skraddarsydda finansiella stödåtgärder för dem måste prioriteras. Kommissionen uppmanas därför att ta hänsyn till deras olika kännetecken och särskilt beakta mikroföretagen när den utarbetar finansieringsprogram för att stödja deras utveckling. Kommissionen måste undvika diskriminering, eftersom det inte finns någon universallösning som tillgodoser de små och medelstora företagens samtliga behov.

4. Särskilda kommentarer och observationer rörande lagstiftningsåtgärderna

4.1 Förordningen om riskkapital

4.1.1 EESK stöder införandet av en harmoniserad ordning för riskkapitalfonders gränsöverskridande transaktioner. Förslaget är lovligt, eftersom det torde mildra marknadsbristerna genom

⁽¹⁾ Undersökningen genomfördes under perioden 29 februari–29 mars 2012 och omfattade 7 511 företag i euroområdet.

⁽²⁾ Ibid, se de exakta siffrorna på s. 14–15.

⁽³⁾ EUT C 318, 23.12.2009, s. 22, EUT C 376, 22.12.2011, s. 51.

inrättandet av ett "EU-pass" som ger riskkapitalfonder i EU möjlighet att marknadsföra sina produkter och anskaffa kapital i hela EU. EESK lämnade flera synpunkter i sitt tidigare yttrande om riskkapital⁽⁴⁾ och uppmanar kommissionen att beakta dem.

4.1.2 EESK stöder med eftertryck den undersökning som kommissionen kommer att genomföra under 2012 om förhållandet mellan tillsynskrav och riskkapitalinvesteringar av banker och försäkringsbolag. I undersökningen bör man bedöma om dessa instrument skapar ett oligopol av stora internationella banker eller behöver ändras på medellång eller lång sikt.

4.1.3 Eftersom flertalet små och medelstora företag är små (mindre än tio anställda) uppmanar EESK kommissionen att ägna särskild uppmärksamhet åt mikroriskkapitalfonder. Sådana fonder investerar i företag vars projekt inte är tillräckligt attraktiva för traditionella riskkapitalister men för stora eller för riskfyllda för att dra till sig kapital från traditionella länekällor. Sådana fonder stärker ett företags kapitalbas och utvecklar företagarkompetensen med hjälp av handledning under hela investeringsperioden⁽⁵⁾. Medlemsstaterna uppmanas att föreslå verktyg såsom specifika skatteåtgärder som kan stimulera utvecklingen av sådana fonder för att fylla finansieringsluckan.

4.2 Skattereformer

4.2.1 Vi välkomnar kommissionens förslag om skattereformer för gränsöverskridande riskkapitalinvesteringar. Kommittén uppmanar samtidigt kommissionen och medlemsstaterna att föreslå tydliga åtgärder för att förhindra skatteflykt och skattesmitning.

4.2.2 Utöver att ta itu med skattehinder för gränsöverskridande transaktioner bör kommissionen se till att medlemsstaterna uppmanar skattereformer på nationell nivå för finansieringsordningar för små och medelstora företag.

4.2.3 Bra metoder som finns i vissa medlemsstater bör undersökas och utvidgas till resten av EU och spridas till små och medelstora företag⁽⁶⁾. I flera länder finns redan paket med skatteincentiv. Ett exempel är Belgien/Flandern, som för några år sedan införde s.k. win-win-lån, som innebär att enskilda personer mot en skattesänkning kan låna ut pengar till små och medelstora företag. Ett annat bra exempel är det nederländska systemet känt som "Tante Agaath"-lån⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ EUT C 191, 29.6.2012, s. 72.

⁽⁵⁾ Se t.ex. Financités: <http://www.financites.fr/>.

⁽⁶⁾ Se EBAN-rapporten *Tax Outlook 2010 Executive Summary* – <http://www.eban.org/resource-center/publications/eban-publications>.

⁽⁷⁾ Tante Agaath regeling (http://www.tanteagaath.nl/agaath_regeling.htm).

4.2.4 Skattebefrielseordningar som den franska "ISF PME"-lagen⁽⁸⁾ kan också vara av stort värde för små och medelstora företag med hög tillväxttakt. EESK ser positivt på sådana ordningar, så länge som beloppet på skattebefrielsen är rimligt och inte påverkar bidragen till andra lika viktiga sektorer negativt.

4.3 Regler om statligt stöd

4.3.1 EESK stöder det planerade förslaget om modernisering av det statliga stödet för att förenkla de gällande reglerna om statligt stöd till små och medelstora företag. Vi noterar att kommissionen ska se över den allmänna gruppundantagsförordningen och flera riktlinjer för statligt stöd, bl.a. för riskkapital, för att uppnå Europa 2020-strategins mål. EESK begär att dessa regler ska förbättras, förenklas och förtydligas. Kommittén uppmanar kommissionen att se till att statligt stöd enbart används för att avhjälpa marknadsmisslyckanden.

4.4 Ökad synlighet för marknader för små och medelstora företag och börsnoterade små och medelstora företag

4.4.1 EESK välkomnar att det i direktivet om marknader för finansiella instrument (MIFID) föreslås att homogena tillväxtmarknader för små och medelstora företag ska utvecklas och att de ska göras attraktiva för investerare genom beteckningen "tillväxtmarknad för små och medelstora företag". EESK föreslår⁽⁹⁾ dock att man fastställer särskilda bestämmelser och åtgärder som möjliggör ett effektivt och ändamålsenligt genomförande.

4.5 Rapporteringsbördor för börsnoterade små och medelstora företag

4.5.1 Kommissionen och medlemsstaterna uppmanas att förenkla redovisningsreglerna och minska rapporteringsbördorna för börsnoterade små och medelstora företag i EU. Kommittén noterar att kommissionen lagt fram ett förslag till direktiv om förenkling och ändring av redovisningsdirektiven och samtidigt ett förslag om ändring av insynsdirektivet. EESK påminner kommissionen om att den bör beakta kommitténs två yttranden från början av 2012⁽¹⁰⁾, och anser att små och medelstora företag måste frigöra resurser för att investera i sin verksamhet och på så sätt skapa ytterligare tillväxt.

4.6 Det framtida genomförandet av Basel III och dess följder för finansieringen av små och medelstora företag

4.6.1 EU måste även fortsättningsvis stå i främsta ledet vid genomförandet av de internationellt överenskomna reformerna av det finansiella regelverket. EESK konstaterar dock att de olika kapitalkrav för genomförandet av Basel III i EU som ska träda i kraft och för närvarande diskuteras (CRD IV/CRR) kan orsaka diverse problem för små och medelstora företag⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ <http://pme.service-public.fr/actualites/brevs/reduction-isf-pour-investissements-pme.html>.

⁽⁹⁾ EUT C 191, 29.6.2012, s. 80.

⁽¹⁰⁾ EUT C 143, 22.5.2012, s. 78, EUT C 181, 21.6.2012, s. 84.

⁽¹¹⁾ EUT C 68, 6.3.2012, s. 39.

4.6.2 EESK stöder EU-institutionernas insatser för att öka motståndskraften i det finansiella systemet i syfte att undvika framtida kriser. En starkare reglering av finansmarknaderna får dock inte ske på bekostnad av finansieringen av små och medelstora företag. EESK ställer sig till fullo bakom Othmar Karas betänkande, som Europaparlamentet antog i maj 2012 och som är ytterligare ett steg i rätt riktning mot ett förnuftigt och praktiskt genomförande av Basel III-reglerna om kapitalkrav i EU.

4.6.3 Vi noterar att kommissionen senast 24 månader efter det att det nya direktivet (CRD IV) har trätt i kraft ska samråda med Europeiska bankmyndigheten (EBA) och att EBA ska rapportera om utlåningen till små och medelstora företag och fysiska personer. Kommittén uppmanar kommissionen att fullt ut involvera kommittén i omprövningen av riskvikten genom att låta den framföra sin ståndpunkt om den rapport som ska läggas fram för rådet och Europaparlamentet.

4.7 Direktivet om sena betalningar

4.7.1 Kommissionen planerar att direktivet ska genomföras senast den 16 mars 2013. EESK uppmanar medlemsstaterna att agera för att se till att små och medelstora företag snabbare kan dra nytta av detta system. Det är också mycket viktigt att kommissionen övervakar att direktivet genomförs i tid i alla medlemsstater. Dessutom måste kommissionen mycket noga följa upp hur medlemsstaterna genomför artikel 4.5, som ger dem möjlighet att förlänga kontrollförfarandet till mer än 30 dagar, om inte detta är grovt oskäligt gentemot borgenären. Kommissionen bör noga övervaka medlemsstaterna för att förhindra att de använder denna artikel för att på konstgjord väg senarelägga betalningar, särskilt som sena betalningar från offentliga myndigheter avsevärt påverkar de små och medelstora företagens kassaflöde och likviditetsförvaltning.

4.7.2 EESK uppmanar EU-institutionerna att föregå med gott exempel och betala sina leverantörer i tid och undvika att ålägga dem onödiga administrativa och finansiella bördor.

4.8 Europeiska fonder för socialt företagande

4.8.1 EESK välkomnar kommissionens förslag till förordning om europeiska fonder för socialt företagande och påminner kommissionen om att en förbättring av tillgången till lämpligt kapital för socialt företagande måste stå högt på dagordningen. EESK avgav ett yttrande⁽¹²⁾ om detta ärende i början av 2012. En av utmaningarna är behovet av att mäta och rapportera portföljföretagens sociala effekter och samhällspåverkan. EESK rekommenderar en gemensam undersökning på EU-nivå i syfte att ta fram kriterier och indikatorer för att ta itu med sådana frågor. Kommittén påminner kommissionen om att sådana fonder bara kan vara ett verktyg bland många välbehövliga finansieringsinstrument som fortfarande måste utvecklas.

4.8.2. EESK uppmanar också medlemsstaterna att förbättra erkännandet av olika former av sociala företag. Med större erkännande skulle riskvikten för lån som dessa företag beviljas sjunka, och de skulle inte längre missgynnas i förhållande till traditionella företag på detta område.

5. Särskilda kommentarer och observationer rörande EU:s finansieringsåtgärder för små och medelstora företag

5.1. Kommittén är helt och fullt medveten om att ett stort antal små och medelstora företag, särskilt de mindre, även fortsättningsvis huvudsakligen kommer att vara beroende av krediter för sin externa finansiering.

5.2 EESK välkomnar den oförminskade verksamheten med EIB-lån till små och medelstora företag som ett av de viktigaste instrumenten för lån till sådana företag på EU-nivå och framhåller de finansiella fördelar som företagen ges genom att dessa förmedlade lån bidrar till att sänka lånekostnaderna. Vi uppmanar EIB att fortsätta det effektiva genomförandet och att regelbundet rapportera om de resultat som uppnås. För att de förväntade resultaten ska kunna uppnås, uppmanas de förmedlande bankerna att öka sina kommunikationsinsatser för att bättre marknadsföra dessa lån bland de små och medelstora företagen i samarbete med organisationer för små och medelstora företag.

5.3 Det är lika viktigt att stödja uppkomsten av nya typer av intermedierare, som ofta passar bättre till de små och medelstora företagens mångfald. Erfarenheter från de kooperativa och sociala banksektorerna är värdefulla, eftersom de erbjuder skräddarsytt finansiellt stöd som ofta är förenat med andra stödtjänster.

5.4 EESK uppmanar kommissionen att utvidga riskdelningsmekanismerna för investeringar i eget kapital och hybridkapital i nära samarbete med EIB-gruppen och att stödja utfärdandet av gemensamma företagsobligationer. När det gäller marknaden för hybridkapital uppmanar EESK kommissionen och EIB-gruppen i synnerhet att undersöka sätt att förbättra mezzaninfinansieringen och överväga nya mezzaninprodukter, såsom garantier för mezzaninlån.

5.5 EESK rekommenderar kommissionen att fortsätta att marknadsföra EU:s finansieringsordningar bland de små och medelstora företagens organisationer för att trygga större synlighet och snabbt utnyttjande av dessa instrument, framför allt i medlemsstater som fortfarande släpar efter. Eftersom ändamålsenlig finansiering av små och medelstora företag kan ses som ett av de viktigaste verktygen i tillväxtpakten bör ämnet behandlas ordentligt i de nationella reformprogrammen.

⁽¹²⁾ EUT C 229, 31.7.2012, s. 55.

5.6 Kommittén anser att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt stöd till små och medelstora företag genom egenkapital- och skuldinstrumenten i programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (Cosme) och Horisont 2020-programmet. EESK förespråkar starkt en höjning av det övre gränsvärdet för lånegarantiinstrumentet i Cosme (150 000 euro), vilket vi redan framfört i vårt tidigare yttrande om det programmet ⁽¹³⁾.

5.7 EESK betonar att det behövs sammanhållningspolitiska bestämmelser som sörjer för ett smidigt och effektivt genomförande av programmen för små och medelstora företag, vilket den nuvarande ramen inte bidrar till i tillräcklig utsträckning. Vi beklagar att EU:s finansieringsbestämmelser för närvarande är för betungande eller för komplicerade och därför skapar problem för de nationella mellanhänder som ansvarar för att genomföra dem. Det finns ett tydligt behov av bättre övervakning av användningen av finansieringsinstrumenten inom sammanhållningspolitiken ⁽¹⁴⁾.

5.8 Det är också viktigt att övergå från projektfinansiering till mer hållbara finansieringsinstrument för att undvika beroende av offentliga medel. Här bör kommissionen ge vägledning om bra metoder för att kombinera och mobilisera finansieringsinstrument från olika källor under alla faser av små och medelstora företags livscykel.

5.9 EESK noterar förslaget om att underlätta små och medelstora företags tillgång till finansiering på lång sikt genom nya finansieringsinstrument (EU:s instrument för lånefinansiering och EU:s instrument för egenkapitalfinansiering) under den fleråriga budgetramen i form av riktade plattformar. Kommittén gör bedömningen att genom att samla resurserna från olika källor kan finansieringsinstrument utgöra en katalysator för investeringar i fastställda marknadsluckor, ge upphov till stordriftsfördelar och/eller minimera risken för misslyckanden på områden där det skulle vara svårt för enskilda medlemsstater att uppnå den nödvändiga kritiska massan. EESK uppmanar därför kommissionen att genomföra nästa generations finansieringsinstrument på grundval av erfarenheterna från de nuvarande instrumenten (finansieringsinstrumenten inom ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation samt finansieringsfaciliteten för riskdelning). Det är viktigt att fastställa lämpliga regler, riktlinjer och standarder i enlighet med marknadskraven och bästa praxis för att undvika överlappningar och förenkla genomförandemetoderna i syfte att främja effektivitet och finansiell disciplin. EESK betonar att lämplig övervakning, rapportering, revision och god förvaltning är ytterst viktiga för att se till att EU:s medel används för avsett ändamål.

6. Särskilda kommentarer och observationer rörande åtgärder för att förbättra förutsättningarna för små och medelstora företag

6.1 Bättre information och kommunikation för små och medelstora företag

6.1.1 EESK välkomnar förslaget om att förbättra informationen till finansiella intermediärer och att uppmuntra banker och

finansinstitut att ge sina kunder alla nödvändiga verktyg för att hjälpa dem att finna finansiering. Dessutom anser EESK att det är viktigt att stärka den finansiella utbildningen för små och medelstora företag. Medlemsstaterna uppmanas med eftertryck att delta i detta genom att inrätta särskilda program för investeringsberedskap för små och medelstora företag i nära samarbete med organisationer för små och medelstora företag.

6.1.2 Ett av de största problemen för det stora flertalet små och medelstora företag är tillgången till skräddarsydd rådgivning. EESK stöder tanken bakom *Enterprise Europe Network* (EEN) och dess roll, men anser att man bör utnyttja nätverkets fulla potential ⁽¹⁵⁾. Kommittén föreslår därför att EEN:s kapacitet för finansiell rådgivning ska stärkas. Vi betonar dock att de små och medelstora företagens organisationer också måste involveras i denna verksamhet och att den bör anpassas för att framhäva de små och medelstora företagens mångfald.

6.2 Förbättrad övervakning av och insamling av uppgifter om finansieringsmarknaden för små och medelstora företag

6.2.1 Kommittén noterar att kommissionen redan har arbetat med frågan (undersökningarna om små och medelstora företags tillgång till finansiering samt finansieringsindex för små och medelstora företag). Vi välkomnar kommissionens förslag om att arbeta närmare tillsammans med bankföreningar och inhämta synpunkter från andra institutioner (ECB och EBA). EESK rekommenderar att man också involverar organisationer för små och medelstora företag samt institutioner på medlemsstatsnivå. Vi beklagar att det i åtgärdsplanen inte nämns något om ett förstärkt samarbete med internationella organisationer såsom OECD för att ta fram uppgifter och statistik ⁽¹⁶⁾ om tillgången till finansiering.

6.3 Kvalitativ värdering

6.3.1 Rent kvantitativa värderingsmodeller är ofta inte lämpade för att bedöma små och medelstora företag, eftersom de är för strikta. Det är mycket önskvärt att kvalitativa faktorer används utöver den vanliga kvantitativa analysen. Bankerna skulle därför kunna överväga att balansera sina metoder för bedömning av små och medelstora företags kreditvärdighet genom att lämna tillräckligt utrymme för "personlig bankservice". Denna fråga måste också hanteras genom utbyte av bästa praxis. EESK beklagar att vissa banker tycks vara på väg bort från denna tanke snarare än att främja den.

6.4 Affärsänglar och andra aktörer i ett tidigt skede

6.4.1 EESK anser bland annat att det är viktigt att utveckla kopplingen mellan affärsänglar och riskkapitalfonder som är aktiva i ett tidigt skede och riskkapitalfonder som är aktiva i ett senare skede för att trygga en sund kedja av innovationsfinansiering. Dessutom uppmanar vi starkt initiativ för ökad dialog på regional nivå mellan affärsänglar, riskkapitalfonder och lokala företagare.

⁽¹³⁾ EUT C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁴⁾ Särskild rapport nr 2/2012 "Finansieringstekniska instrument för små och medelstora företag som medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden" – Rapport från Europeiska revisionsrätten –<http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/13766778.PDF>.

⁽¹⁵⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 51, EUT C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁶⁾ Se t.ex. *Financing SMEs and Entrepreneurs 2012: an OECD scoreboard* (http://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/financing-smes-and-entrepreneurship_9789264166769-en).

6.4.2 Innovativa metoder för riskkapitalfinansiering bör undersökas och genomföras. En sådan metod är gräsrotsfinansiering ("crowdfunding"), där allmänheten – inte banker eller specialister – investerar i små och medelstora företag via en onlinaplattform i stället för på börsmarknaden.

6.4.3 Skräddarsydda former av hybridkapital⁽¹⁷⁾ med inslag av bidrag, eget kapital och skuldkapital (t.ex. vinstandelslån) bör stärkas, eftersom de passar små och medelstora företag bättre såväl i de tidiga skedena som under hela deras livscykel.

7. Andra rekommendationer för att säkra finansiering till små och medelstora företag

7.1 Bästa praxis i banksektorn

7.1.1 Man bör överväga att utveckla en ram där kreditgivning från institut som agerar utifrån en filosofi med risk- och vinstdelning uppmuntras, eftersom små och medelstora företag säkerligen skulle kunna dra nytta av detta. Kommissionen bör närmare granska fenomen som "participatory banking". EESK skulle gärna se att kommissionen utarbetade en grönbok som inledning till en debatt om "participatory banking" på EU-nivå. Särskilda initiativ som tagits av länder som Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Italien, Luxemburg och Malta är positiva, men kan hindra en vidare integration av sektorn för finansiella tjänster i EU. Enskilda initiativ som inte samordnats kanske dessutom inte ger det bästa resultat som denna finansieringstyp skulle kunna uppnå, såsom riskdelning, vinstdelning och en social syn på finansiering. Främjandet av mikrofinansiering med specifika investeringsstrategier som bygger på islamisk finansverksamhet skulle också kunna ge upphov till nya former av företagande och samtidigt bidra till fattigdomsbekämpningen i vissa regioner. I detta sammanhang skulle ett meddelande från kommissionen som banar väg för, behandlar och uppmuntrar alternativa finansieringsmetoder kunna utarbetas för att säkerställa att dessa metoder omfattas av samma villkor som andra finansieringssätt, t.ex. konventionell finansiering.

7.1.2 EESK noterar att kommissionen har analyserat kreditförmedlars arbete och resultat samt de problem som små och medelstora företag ställs inför i sitt sökande efter lånefinansiering⁽¹⁸⁾. Vi uppmanar alla medlemsstater att skapa en sådan funktion för att öka öppenheten i utlåningsprocessen. Kommittén noterar att artikel 145.4 i kapitalkravsdirektivet (CRD III) och artikel 418.4 i den föreslagna kapitalkravsförordningen (CRD IV) omfattar bestämmelser som gör det möjligt för små och medelstora företag att begära att bankerna ska upplysa dem om den kreditbedömning som har gjorts och deras kreditvärdighet. Det är viktigt att dessa bestämmelser tillämpas fullt ut i praktiken.

⁽¹⁷⁾ <http://www.schwabfound.org/pdf/schwabfound/SocialInvestmentManual.pdf>.

⁽¹⁸⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1186&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

7.1.3 I fråga om konkurrensen i banksektorn vill kommittén uppmana kommissionen att undersöka situationen och se till att det finns tillräcklig konkurrens i banksektorn inom och mellan de olika medlemsstaterna när det gäller finansiella produkter för små och medelstora företag. Till exempel finns problemet med ränteskillnadsersättning (se nedan). Samtidigt ligger övertrasseringsräntorna för småföretag fortfarande på en mycket hög nivå trots att ECB:s återfinansieringsräntor för banker ligger på en historiskt låg nivå. Stora företag kan utnyttja andra alternativ (t.ex. kortfristiga, amorteringsfria lån, s.k. straight loans), men småföretag kan inte dra nytta av dessa produkter.

7.1.4 Ränteskillnadsersättning: I många medlemsstater tar bankerna ut avgifter av företag när dessa återbetalar sina lån i förtid. När ett lån betalas tillbaka tidigare än vad som stipulerades i avtalet tar banken ut denna s.k. ränteskillnadsersättning som kompensation för att den kanske måste återinvestera pengarna till en lägre ränta än om lånet inte återbetalats i förtid.

7.1.5 Problemet är dock att ränteskillnadsersättningen ofta är ganska hög. Den förklaras dessutom ofta inte särskilt utförligt i avtalet, som också hänför sig till framtida, ännu okända räntor. Detta gör det mycket svårt för ett företag att uppskatta hur hög ränteskillnadsersättningen kommer att bli i händelse av förtida återbetalning. De flesta företag är för övrigt inte ens medvetna om att de måste betala en sådan ersättning.

7.1.6 Det är därför av största vikt att bankerna lämnar tydligare information om sådana avgifter innan låneavtalet skrivs under. Dessutom bör beloppet på ränteskillnadsersättningen begränsas och vara skäligt.

7.2 Synlighet för och förvaltning av EU-program för finansiering för små och medelstora företag

7.2.1 EESK stöder inrättandet av en gemensam flerspråkig onlinedatabas över olika finansieringskällor som omfattar europeiska, nationella och regionala åtgärder för att underlätta de små och medelstora företagens tillgång till finansiering. Kommittén uppmanar kommissionen att sörja för en bred spridning av den praktiska handledning⁽¹⁹⁾ som den utarbetat för att ge information om tillgången till offentliga medel på 50 miljarder euro i de 27 medlemsstaterna.

⁽¹⁹⁾ Slutrapport, *Evaluation of Member State Policies to facilitate Access to Finance for SMEs* – juni 2012, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/guide-to-funding/indirect-funding/files/evaluation-of-national-financing-programmes-2012_en.pdf.

7.2.2 EESK anser att inom ramen för Horisont 2020-programmet är avsatta medel på 15 % av programmets sammantagna budget och en enhetlig förvaltningsstruktur avgörande för att på bästa sätt utnyttja de små och medelstora företagens innovationspotential. När det gäller förfarandet krävs förbättringar beträffande både finansiella och administrativa frågor. Till exempel ställs många små och medelstora företag som deltar i EU-finansierade forskningsprojekt fortfarande inför stora momsrelaterade problem i sina respektive länder. Ofta är detta ett av de stora hindren för dem som deltar från början. Alla medlemsstater bör tillämpa tydliga regler som befriar små och medelstora företag från dessa bördor. Moms bör alltid vara återbetalningsbar vid EU-finansierade projekt.

Bryssel den 19 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Grönbok – Mot en integrerad europeisk marknad för kort-, internet- och mobilbetalningar"

KOM(2011) 941 slutlig

(2012/C 351/11)

Föredragande: **Stasys KROPAS**

Den 11 januari 2012 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Grönbok – Mot en integrerad europeisk marknad för kort-, internet och mobilbetalningar"

COM(2011) 941 final.

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 30 augusti 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 19 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 157 röster för, 1 röst emot och 5 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) välkomnar kommissionens initiativ för att främja en säker, öppen och innovativ betalningsmiljö i hela EU. Effektivare, modernare och säkrare betalningsinstrument är en grundläggande förutsättning för möjligheten att dra ytterligare nytta av den inre marknaden och stärka den europeiska ekonomins globala konkurrenskraft.

1.2 EESK välkomnar att den dialog som kommissionen föreslår har en övergripande karaktär som omfattar de centrala frågorna vad gäller dagens och framtidens betalningslandskap inom EU. För att kunna göra sig en fullständig bild måste man emellertid fästa större vikt vid kontantbetalningar. Andelen kontanta betalningar minskar visserligen gradvis, men detta är fortfarande det dominerande betalningssättet på vissa marknader. På nationell nivå kan man se allt fler tecken på att kontanter i regel är ett mindre effektivt betalningsmedel och att avsevärda resurser skulle kunna sparas om konsumenterna gick över till elektroniska betalningar. Vissa medlemsstater har gjort verkliga framsteg vad gäller övergången till ett kontantfritt samhälle. Kommittén är emellertid övertygad om att allmänheten fortfarande är omedveten om kontantbetalningarnas verkliga kostnader. Kontanter anses dessutom främja den svarta ekonomin, och därför bör alla berörda parter uppmuntra användningen av säkrare och mindre kostsamma betalningsmetoder som bidrar till att minska den svarta ekonomin. Därmed beaktas såväl de fördelar som elektroniska betalningar innebär för alla parter som behovet av att säkerställa rimliga kostnader för små och medelstora företag som erbjuder sådana betalningsmetoder till sina kunder. Det finns ett behov av ytterligare initiativ i medlemsstaterna och ett tydligt stöd från kommissionens sida.

1.3 Kortbetalningar är den mest populära kontantlösa betalningsmetoden i EU och resten av världen. I den ekonomiska litteraturen är man i allt större utsträckning överens om att kontantlösa betalningar är den metod som innebär störst skattemässig och ekonomisk insyn, och dessutom är det den metod som är minst kostsam för samhället som helhet, bekvämast, säkrast och mest innovativ, och därför stöder EESK kommis-

sionens förslag att använda kortbetalningar för att dra nytta av fördelarna med en större marknadsintegration. Den inre marknadens möjligheter utnyttjas dock fortfarande inte fullt ut på grund av historiska hinder och bristen på standardisering och driftskompatibilitet samt på grund av asymmetrin och bristerna när det gäller användningen av offentlig information, något som skulle kunna lösas genom en mer utbredd användning av kortbetalningar, e-betalningar och m-betalningar. Följaktligen finns det en outnyttjad potential i fråga om konkurrenskraft, innovation och effektivitet. EESK anser att marknadsinitiativ bör vidtas för att föreslå genomförbara lösningar så snart som möjligt, särskilt sådana initiativ som samtidigt främjar ekonomisk och digital delaktighet.

1.4 Den nuvarande rättsosäkerheten i fråga om förmedlingsavgiftsbaserade affärsmodeller hämmar kort-, internet och mobilbetalningar samt övergången från kontanter till nya betalningsmedel. Klarhet är en mycket viktig förutsättning för investeringar och innovationer när det gäller betalningssystem. EESK uppmanar kommissionen att stabilisera företagsklimatet för alla operatörer. I enlighet med Sepas målsättningar bör det inte finnas några skillnader vad avser avgifter och övriga krav, oavsett om det gäller transaktioner inom landet eller över nationsgränserna.

1.5 När det gäller tillgången till information om tillgängliga medel på bankkonton finns det flera aspekter som kräver noggrann eftertanke, t.ex. säkerhet, uppgiftsskydd, konsumenträttigheter, konkurrens samt ersättning till kontoförande banker. EESK erinrar om att aktörer som önskar få tillgång till sådan information bör regleras och övervakas i en omfattning som står i relation till deras riskprofil. De krav och åtaganden som åläggs de involverade operatörerna bör tydligt avspeglas i den europeiska rättsliga ramen.

1.6 På många marknader är det möjligt att konsumenterna inte är beredda att acceptera tilläggsavgifter, och att de därför väljer att betala med kontanter eftersom de har uppfattningen att kontanter är kostnadsfria. Syftet är visserligen att direktivet

om konsumenters rättigheter ska skydda konsumenterna från otillbörliga extraavgifter från och med den 13 juni 2014, men det framgår inte klart och tydligt hur detta skydd ska kunna garanteras i den snabbt föränderliga online-miljön.

1.7 E-betalningar är uppskattade av kunderna på de inhemska marknaderna. Alleuropeiska lösningar, med internetbanktjänster som utgångspunkt, dröjer emellertid. Detta utgör ett hinder för e-handels tillväxt. EESK uppmanar dessa systems operatörer att gripa sig an driftskompatibilitetsproblemen på ett öppet och transparent sätt, samt att snarast möjligt ta itu med övriga problem inom e-handeln.

1.8 EESK uppmanar kommissionen att se till att mobilbetalningar (m-betalningar) redan i ett tidigt utvecklingskede är förenliga med principerna om öppet tillträde till plattformar, överförbara applikationer, säkerhet samt undvikande av dubbla kostnader för operatörer som är villiga att godta denna sorts betalningar.

1.9 EESK är medveten om de framsteg som marknadsdeltagarna har gjort när det gäller att förebygga bedrägerier i fysiska terminaler. För närvarande utgör internetbedrägerier det största hotet. Man bör vidta ytterligare säkerhetsåtgärder, men detta får inte gå ut över användarvänligheten. Om offentliga myndigheter föreslår säkerhetsåtgärder bör dessa i möjligaste mån vara tekniskt neutrala.

1.10 EESK välkomnar de pågående ansträngningarna för att stärka styrningen av det nuvarande gemensamma europeiska betalningsområdet (Single European Payments Area, Sepa) och stöder tankarna på att centralisera Sepas "egenansvar", t.ex. med Sepa-rådet som övergripande paraplyorgan. EESK vill dock uppmana kommissionen och Europeiska centralbanken att se över detaljerna så snart som möjligt, eftersom det i praktiken finns ett vakuum som hindrar genomförandet.

2. Bakgrund till yttrandet

2.1 Genomförandet av Sepa är en av kommissionens prioriteringar för att förverkliga inre marknaden. De framsteg som har gjorts vad gäller standardisering och driftskompatibilitet, på basis av en harmoniserad rättslig ram, kan redan utnyttjas av operatörerna i form av Sepa-betalningar och Sepa-autogiron, som från och med den 1 februari 2014 kommer att ersätta de traditionella systemen inom euroområdet.

2.2 Sepa har emellertid en ännu större spännvidd och omfattar andra pelare. En av dem gäller kortbetalningar, som är den viktigaste betalningsmetoden både inom EU och globalt sett. E-betalningar, dvs. betalningar via internet, är en annan sådan pelare. I dag står dessa betalningar endast för en bråkdel av alla kontantlösa betalningar, men de väntas öka med tvåsiffriga tal. Europeiska betalningsrådet, den europeiska banksektorns samordnande och beslutsfattande organ vad gäller

betalningar, har utökat sitt samarbete till att även omfatta e-betalningar och utvecklat Sepa-ramen för e-betalningar. Europeiska kommissionens GD Konkurrens skickade nyligen en begäran om information till Europeiska betalningsrådet.

2.3 M-betalningar är den nyaste pelaren. Europeiska betalningsrådet har i samarbete med andra aktörer vidtagit samordnade åtgärder vad gäller m-betalningar genom att förbereda tekniska dokument avseende riktlinjer för driftskompatibilitet samt ett flertal vitböcker. M-betalningar befinner sig fortfarande i ett tidigt utvecklingskede, men förväntningarna på deras framtida status är mycket höga. Kortbetalningar, e-betalningar och m-betalningar befinner sig i olika utvecklingskedan och det finns skillnader i deras omfattning och affärsmodeller, men EU-institutionerna och marknadsaktörerna är överens om att det krävs ytterligare framsteg vad gäller integration, öppenhet och konkurrenskraft. Det finns en risk att konstaterade brister i de nuvarande affärsmodellerna kan återkomma i framtida m-betalningsmiljöer.

2.4 Varje medborgare, företag eller offentlig förvaltare är delaktig i betalningsförfaranden som antingen utförs med hjälp av traditionella betalningsmetoder (t.ex. kontanter) eller moderna betalningstjänster (t.ex. e-betalningar). Enligt statistik från Europeiska centralbanken⁽¹⁾ ökade det totala antalet kontantlösa betalningar i EU år 2010 till 86,4 miljarder, vilket innebar en ökning med 4,4 % i förhållande till föregående år. Av dessa stod kortbetalningar för den största delen (39 %, eller 33,9 miljarder). Kortbetalningarnas sammanlagda värde uppgick till 1,8 biljoner euro. Detta innebär en ökning med 6,7 % per år, vilket är mer än tre gånger så mycket som den ökning av real BNP på 1,8 % som registrerades för euroområdet. Det finns avsevärda skillnader vad gäller kortanvändningen i olika länder, men den allmänna tendensen är att kortbetalningar är ett av de mest dynamiska kontantlösa betalningsmedlen.

2.5 Europeiska centralbankssystemet⁽²⁾ har utfört en undersökning med syftet att samla in information, och den visade att förmedlingsavgifter inte fastställs och tillämpas på ett harmoniserat sätt i hela EU. Valet av förmedlingsavgifter, samt deras utformning och nivå, är beroende av ett antal valmöjligheter och dimensioner och skiljer sig åt på många sätt. Förmedlingsavgiften är den största beståndsdel i handels kortavgifter. Kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna har granskat förmedlingsavgifterna ur konkurrenssynpunkt och fattat en rad beslut, av vilka vissa gäller gränsöverskridande verksamhet medan andra begränsar sig till den nationella nivån.

2.6 När det gäller öppenheten i fråga om avgifter har man olyckligtvis inte gjort några officiella studier eller offentliggjort fullständig nationell statistik – och följaktligen inte heller några jämförelser mellan länderna – med avseende på de kostnader som konsumenterna betalar, t.ex. olika avgifter och kostnader direkt kopplade till olika betalningsmedel, trots att denna information är tillgänglig för nationella tillsynsorgan, varav flertalet inte ens till viss del offentliggör informationen.

⁽¹⁾ <http://www.ecb.int/press/pr/date/2011/html/pr110912.en.html>.

⁽²⁾ <http://www.ecb.int/pub/pdf/scpops/ecbocp131.pdf?4cce20956bed7b7e5f454a4ea77f7c9b>.

2.7 Trots pågående initiativ för ökad standardisering finns det fortfarande brister i samordningen på vissa områden med koppling till överföringar: mellan inlösende och utfärdande betaltjänstleverantörer, mellan kort och terminaler samt mellan terminaler och inlösende betaltjänstleverantörer. Eftersom de kommersiella intressena ofta skiljer sig åt mellan olika aktörer, och på grund av att det i detta skede saknas tydliga tidsplaner för genomförandet, har initiativen endast gett begränsade konkreta resultat.

2.8 Alla operatörer har gjort betydande investeringar och ansträngningar för att gå över från kort med magnetremsa till kort med EMV-chip, och detta har gett ett positivt resultat i form av ett minskat antal kortbedrägerier vid köp som sker ansikte mot ansikte. Den senaste tidens utveckling visar dock att kortbetalningar på distans nu utgör det största hotet ur bedrägerisynpunkt, trots att de endast står för en mindre del av det totala antalet kortbetalningar. Detta problem har uppmärksamats av aktörer med ansvar för tillsyn och övervakning, som 2011 förenade sina krafter inom ramen för "SecuRe Pay Forum", med Europeiska Centralbanken som övergripande paraplyorgan, för att höja säkerhetsnivån och öka allmänhetens förtroende för olika tjänster och metoder för elektronisk betalning. År 2012 kommer forumet att slutföra en sammanställning över en rad teknikneutrala rekommendationer för säkra internetbetalningar.

2.9 I kommissionens grönbok behandlas en lång rad betalningsrelaterade problem. Om man lyckas lösa dessa på ett effektivt sätt skulle man kunna lägga grunden till säkrare och mer integrerade betaltjänster, antingen vid köp i traditionella butiker eller inom den elektroniska handeln, som är ett område i snabb utveckling. Med starkare konkurrens, ökad valfrihet och insyn för konsumenterna, mer innovation samt ökad betalningssäkerhet och stärkt konsumentförtroende skulle Europa kunna stå i frontlinjen för utvecklingen av tjugohundratalets betalningar.

2.10 Kommissionen beskriver en vision om en integrerad marknad, kartlägger luckorna mellan det rådande läget och visionen, samt identifierar de hinder som har gett upphov till dessa luckor. Kommissionen definierar fem breda åtgärder med syftet att påskynda marknadsintegrationen och diskuterar hur genomförandet bör styras. Det första området, som är det mest omfattande vad avser antalet frågor, gäller uppsplittringen av marknaden, tillgänglighetsaspekten och frågor av gränsöverskridande karaktär. De övriga områdena omfattar i tur och ordning transparent och kostnadseffektiv prissättning, standardisering, driftskompatibilitet och säkerhetsfrågor. Syftet är att styrningsriktlinjerna ska gälla för såväl de befintliga Sepa-systemen (SCT, SDD) som kortbetalningar, e-betalningar och m-betalningar.

3. Kommentarer och iakttagelser

3.1 Det saknas fortfarande en gemensam syn på ett antal långvariga och framtidsorienterade betalningsfrågor – utöver Sepa-kontoöverföringar och Sepa-autogiron – på EU-nivå, och detta är en fråga av övergripande betydelse för alla operatörer på den inre marknaden. EESK välkomnar kommissionens grönbok och förväntar sig att uppföljningsåtgärder av lämplig omfattning kommer att vidtas för att rätta till de nuvarande bristerna. EESK betonar att det ligger i konsumenternas intresse att

ha tillgång till säkra, effektiva, praktiska och snabba betalningar, och detta bör vara ett grundläggande krav vid alla betalningstransaktioner.

3.2 Grönboken fokuserar på elektroniska betalningar, men man bortser från att kontanter, som används vid 80 % av alla betalningstransaktioner i Europa, fortfarande är det dominerande betalningsmedlet. En större insyn i prissättningen är lika viktig när det gäller såväl elektroniska som kontanta betalningar, och bör vara den aspekt som först och främst sätts i fokus vid analysen av kontantlösa betalningssätt. En stor del av allmänheten har fortfarande uppfattningen att kontanter är kostnadsfria. Betydande effektivitetsvinster skulle kunna göras om betalarna ändrade sina rutiner och gick över till modernare och mindre kostsamma betalningsmedel. Dessutom finns det fakta som tyder på ett samband mellan andelen kontanta betalningar och den svarta ekonomins omfattning, eftersom det är svårare att spåra betalningar som görs med kontanter. Därför stöder EESK de ytterligare initiativ när det gäller att se över kontanternas roll i den moderna ekonomin som har vidtagits runt om i medlemsstaterna, med tydligt stöd från kommissionen.

3.3 Enligt EESK:s mening bör eventuella ytterligare åtgärder med syftet att öka insynen övervägas noga, inte minst om de är bindande, för att inte överbelasta konsumenterna med alltför mycket information, som om den kommer vid fel tillfälle (t.ex. i rusningstid) och i ett svårhanterligt format kan göra inköpsituationen förvirrande och störa försäljarna när försäljningsmomentet håller på att avslutas.

3.4 Såväl internationella som ett flertal nationella kortsystem har affärsmodeller som bygger på förmedlingsavgifter, vilka i varierande grad har ifrågasatts av både nationella konkurrensmyndigheter och kommissionen. Kommissionens beslut från år 2007 om att förbjuda MasterCard's förmedlingsavgift vid gränsöverskridande transaktioner bekräftades nyligen av tribunalen. EESK konstaterar att de förmedlingsavgiftsbaserade affärsmodellerna hittills inte har lyckats leva upp till Sepas målsättningar, det vill säga att man inte får ta ut olika avgifter för transaktioner som görs över nationsgränserna respektive inom landet. Dessutom saknas såväl en självregleringsmekanism för att se till att förmedlingsavgifterna minskar i takt med att transaktionsvolymen ökar som alternativa prissättningslösningar för betalningar av lägre belopp. EESK uppmanar kommissionen att skapa ett stabilare, långsiktigt företagsklimat för alla operatörer genom att även beakta de lärdomar som har dragits i andra delar av världen (t.ex. i Australien) där detta område har reglerats, samt genom att säkerställa rättvisa konkurrensvillkor för de olika affärsmodellerna för kortsystem.

3.5 Så kallad "co-badging", som innebär att flera betalmärken kombineras på samma kort eller i framtida mobilplattformar, bör varken undergräva konsumenternas rätt att välja mellan olika märken eller begränsa näringsidkarnas eventuella incitament. Co-badging har stor betydelse för de nya system som införs på marknaden och främjar dessutom både valfrihet och konkurrens. I vissa fall inför märken ytterligare obligatoriska krav för transaktioner som görs via deras nätverk, oavsett om transaktionen initierats av ett annat märke. EESK anser att man bör se till att ett enskilt märke inte har möjlighet att införa sådana hanteringskrav.

3.6 EESK delar uppfattningen att det är viktigt att göra åtskillnad mellan förvaltning av betalkortssystem och förmedling av kortbetalningar för att kunna skapa en konkurrenskraftig marknad för betalkort, eftersom så kallade vertikala silos kan använda sig av korssubventionering när de konkurrerar med oberoende betalningsförmedlare. Dessutom är det nuvarande systemet mindre lämpligt med hänsyn till de planerade initiativen för att främja driftskompatibiliteten mellan betalningsförmedlare. En åtskillnad av detta slag, helst på företagsnivå, skulle därför leda till ökad integration och konkurrens på den inre marknaden.

3.7 Enligt den nuvarande rättsliga ramen har betalningsinstitut och institut för elektroniska pengar inte rätt att få tillgång till system som omfattas av direktivet om slutgiltig avveckling. Dessa inriktar sig huvudsakligen på betalningar av stora belopp samt massbetalningar. Om kommissionen planerar att genomföra någon form av förändringar av den nuvarande ramen skulle EESK vilja uppmana den att beakta de risker som de nya deltagarna (dvs. betalningsinstitut och instituten för elektroniska pengar) kan ge upphov till i de befintliga betalningssystemen (infrastrukturer), med tanke på att de t.ex. inte har tillgång till centralbanksfinansiering.

3.8 Sepa Cards Framework (SCF), den ram för kortbetalningar som ursprungligen utvecklades av Europeiska betalningsrådet, bör inte begränsa affärsmodeller som utvecklas av andra operatörer. Det ideala skulle vara att en noggrann utvärdering av Sepa Cards Framework görs inom ramen för Sepa nya styrstruktur, och att man i samband med detta beaktar synpunkter från alla berörda parter.

3.9 EESK finner det oroväckande att oreglerade och oövervakade aktörer kan begära tillgång till känslig information om konton. Vidare avspeglas de involverade operatörernas krav och förpliktelser inte tillräckligt tydligt i den europeiska rättsliga ramen, vilket kan få oväntade konsekvenser för konsumenterna i händelse av bedrägerier eller missbruk av uppgifter. Tillgången till information om tillgängliga medel på bankkonton är en fråga som måste analyseras noggrant, och i samband med detta måste man beakta flera aspekter såsom säkerhet, uppgiftsskydd, konsumenträttigheter, konkurrens samt ersättning till kontoförande banker.

3.10 Med extraavgifter avses näringsidkarnas möjlighet att ta ut en extra avgift, utöver transaktionsvärdet, när ett kort används. Denna möjlighet är sedan antagandet av direktivet om betaltjänster godkänd inom hela EU, såvida inte en enskild medlemsstat uttryckligen har förbjudit den. Erfarenheterna av hur extraavgifter hittills har tillämpats i enskilda fall ger inte någon entydig bild av situationen, åtminstone inte i ett kortare perspektiv. T.ex. reagerade danskarna i början av 2005 starkt på att man införde avgifter på transaktioner genom deras inhemska betalkortssystem, som sjönk kraftigt i antal medan bankomatuttagen av kontanter ökade. Undersökningar som har genomförts på andra marknader ger samma bild. Syftet är visserligen att direktivet om konsumenters rättigheter ska skydda konsumenterna från otillbörliga extraavgifter från och med den 13 juni 2014, men det framgår inte klart och tydligt hur detta skydd ska kunna garanteras i den snabbt föränderliga online-miljön. EESK anser att extraavgifter inte bör uppmuntras som praxis i Europa.

3.11 Området för betalkort kännetecknas av en brist på standardisering och driftskompatibilitet. Den som tillhandahåller betalningsterminaler måste t.ex. gå igenom upp till sju certifieringsprocesser för att få bedriva verksamhet på EU-nivå. EESK uppmanar den privata sektorn att förena sina krafter för att nå konkreta resultat, bl.a. vad gäller genomföranderamen och ambitiösa tidsgränser. Om marknadens lösningar låter vänta på sig bör dock kommissionen agera genom att lägga fram lagstiftningsförslag.

3.12 E-betalningstjänsternas tillgänglighet begränsas i allmänhet av nationsgränserna. EESK uppmanar dessa systems operatörer att gripa sig an driftskompatibilitetsproblemen på ett öppet sätt, samt att ta itu med övriga problem inom e-handeln snarast möjligt. Om marknaden inte lyckas nå de eftersträlvade resultaten, bör kommissionen se över möjligheten att införa lagstadgade krav avseende e-betalningssystemets tillgänglighet på EU-nivå.

3.13 EESK uppmanar kommissionen att se till att m-betalningar redan i ett tidigt utvecklingskede är förenliga med principerna om öppet tillträde till plattformar, överförbara applikationer, säkerhet samt undvikande av dubbla kostnader för operatörer som är villiga att godta denna sorts betalningar. Vidare bör dataskyddsmyndigheterna stödja operatörerna i deras utveckling av användarvänliga lösningar.

3.14 Säkerhetsaspekten är avgörande när det gäller att öka allmänhetens förtroende för olika metoder för elektronisk betalning, och bör därför beaktas redan i utformningsskedet. Vad gäller säkerheten är det ytterst viktigt att alla näringsidkare i den betalningsrelaterade värdekedjan regleras och övervakas i vederbörlig ordning. EESK är medveten om marknadsdeltagarnas framsteg när det gäller att förebygga bedrägerier i de fysiska terminalerna, men konstaterar att operatörerna riskerar att drabbas av bedrägerier när de ägnar sig åt affärsverksamhet på internet. Säkerhetsåtgärder får inte leda till försämrade användarvänlighet, och om de föreslås av offentliga myndigheter bör de i möjligaste mån vara tekniskt neutrala. EESK välkomnar i detta hänseende rekommendationerna om säkra internetbetalningar från de institutioner som deltar i SecuRe Pay-Forum, samt deras ansträngningar för att höja säkerhetsnivån och öka allmänhetens förtroende för elektroniska betalningstjänster. De berörda myndigheterna bör övervaka att dessa rekommendationer tillämpas på ett korrekt sätt.

3.15 För att kunna förebygga bedrägerier måste emellertid de berörda myndigheterna i medlemsstaterna vidta ytterligare åtgärder. EESK välkomnar i detta hänseende inrättandet av ett nytt europeiskt centrum mot cyberbrottslighet inom ramen för Europol, som kommer att kunna påbörja sin verksamhet den 1 januari 2013 och förväntas utgöra EU:s kompetenscentrum i kampen mot bedragare. EESK förespråkade detta initiativ i sitt initiativyttrande om kampen mot bedrägerier och förfalskningar av andra betalningsmedel än kontanter, som antogs den 23 oktober 2008⁽³⁾. Vi erinrar om att även andra åtgärder som omnämndes i det yttrandet är av fortsatt stor vikt, och därför bör också de beaktas.

⁽³⁾ EUT C 100, 30.4.2009, s. 22.

3.16 Betalningar omfattar många aktörer och intressen som, även om de ibland strävar åt olika håll, bör beaktas när man utformar framtidens betalningslandskap. Den nya styrningen av Sepa bör utgöra en garanti för öppenhet, transparens och rättvisa konkurrensvillkor inom ramen för det ambitiösa projekt som nu håller på att utarbetas. EESK välkomnar kommissionens och Europeiska centralbankens pågående ansträngningar för att centralisera Sepas "egenansvar", t.ex. med Sepa-rådet som övergripande paraplyorgan. EESK anser dock att processen måste påskyndas eftersom det i praktiken finns ett vakuum som hindrar genomförandet.

Bryssel den 19 september 2012

*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets förordning om stadga för europeiska stiftelser (FE)"

COM(2012) 35 final – 2012/0022 (APP)

(2012/C 351/12)

Föredragande: **Mall HELLAM**

Den 10 maj 2012 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till rådets förordning om stadga för europeiska stiftelser (FE)"

COM(2012) 35 final – 2012/0022 (APP).

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 30 augusti 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 132 röster för, 1 röst emot och 8 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) stöder Europeiska kommissionens förslag till rådets förordning om stadga för europeiska stiftelser, som kommer att skapa förutsättningar för inrättandet av en europeisk stiftelse (Fundatio Europaea). EESK har efterlyst en sådan stadga⁽¹⁾ i syfte att underlätta allmännyttiga stiftelsers gränsöverskridande verksamhet och samarbetet mellan dem inom Europeiska unionen och därigenom bidra till främjandet av den ekonomiska och sociala sammanhållningen i EU.

1.2 EESK rekommenderar nu att Europaparlamentet och rådet antar förslaget utan dröjsmål. I högre grad än någonsin tidigare arbetar stiftelser med frågor som sträcker sig över nationella gränser och som kräver en effektiv organisationsform. Stiftelser på europeisk nivå som är aktiva inom vetenskap, forskning och samhällsfrågor behöver en rättslig form som erkänns i samtliga medlemsstater.

1.3 Såväl stiftelsesektorn själv som de organisationer och nätverk som företräder denna på nationell och europeisk nivå har vid upprepade tillfällen efterlyst en stadga för europeiska stiftelser som det mest kostnadseffektiva sättet att komma till rätta med gränsöverskridande hinder och därmed främja stiftelseverksamhet runtom i Europa.

1.4 Fundatio Europaea (FE) kommer att vara frivillig och inte ersätta lokal och nationell lagstiftning. Den kommer dock att ge stiftelser möjlighet att välja denna stadga för arbete i varje enskilt EU-land, utan att det krävs uppbyggnad av lokala strukturer, under förutsättning att stiftelsen erkänns i det land i vilket den ursprungligen inrättades.

1.5 EESK håller med om att den föreslagna åtgärden helt överensstämmer med subsidiaritetsprincipen. Det krävs EU-åtgärder för att undanröja nationella hinder och nuvarande begränsningar som stiftelser möter när de bedriver verksamhet i flera medlemsstater. Den rådande situationen visar att problemet inte hanteras adekvat via nationella åtgärder, och frågans transnationella natur kräver en europeisk ram för att säkerställa utvecklingen av stiftelser som har till uppgift att arbeta på europeisk nivå. I arbetet med att nå detta mål skulle en åtgärd som vidtas av en enskild medlemsstat inte kunna garantera optimala resultat med hänsyn till principen om den inre marknaden.

1.6 Bakgrunden till förslaget är att skapa en innovativ rättslig ram som kompletterar gällande nationella lagar, vars form och tillämpningsområde förblir oförändrade. Medlemsstaterna kommer att bibehålla sin frihet när det gäller att upprätthålla och utveckla nationella former av stiftelser.

1.7 EESK stöder valet av förordning som grund för förslaget. En förordning är det lämpligaste rättsliga instrumentet för att säkerställa överensstämmelse mellan alla medlemsstater när det gäller stadgan och för att öka förtroendet, eftersom den innebär direkt och enhetlig tillämpning av bestämmelserna. Detta stärks ytterligare genom artiklarna 47 och 48 om samarbete mellan tillsynsmyndigheter respektive med skattemyndigheter.

1.8 EESK stöder de centrala inslagen i kommissionens förslag om en stadga för europeiska stiftelser, som syftar till att skapa jämvikt mellan enkel tillgång till stadgan i fråga om bildande och tillförlitlighet i fråga om öppenhet och ansvarighet.

1.9 Förslaget innehåller beskattningsspekter som inte innebär att det skapas ett nytt system utan automatiskt ger europeiska stiftelser samma villkor som nationella enheter för

⁽¹⁾ EESK:s yttrande: EUT C 18, 19.1.2011, s. 30.

allmännyttiga ändamål. Denna del av förslaget måste tas upp till grundligt övervägande, eftersom den inte får äventyra antagandet av detta mycket viktiga förslag till förordning.

2. Sammanfattning av förslaget

2.1 På EU-nivå finns inga möjligheter att harmonisera de rättsliga ramarna för hur enheter för allmännyttiga ändamål genomför sin verksamhet i EU. Man beräknar att mer än 50 lagar reglerar bildandet av stiftelser och deras verksamhet i EU som helhet. Skillnader mellan civil- och skatterätt i de olika medlemsstaterna gör det dyrt och svårt för stiftelser att bedriva gränsöverskridande verksamheter. Dessutom störs stiftelsernas gränsöverskridande verksamhet av rättsliga, skatterelaterade och administrativa hinder. Följden är att möjligheten till gränsöverskridande kanalisering av medel och stöd till allmännyttiga ändamål inte utnyttjas fullt ut.

2.2 För att komma till rätta med dessa problem har kommissionen lagt fram ett förslag till förordning genom vilket det införs en ny europeisk rättslig form som ska göra det enklare för stiftelser att etablera sig på den inre marknaden och bedriva verksamhet där. Genom denna rättsliga form blir det möjligt för stiftelserna att mer effektivt kanalisera privata medel till allmännyttiga ändamål över gränserna inom EU. Detta bör i sin tur kunna leda till att mer pengar blir tillgängliga för allmännyttiga verksamheter. Initiativet bör därigenom få positiva konsekvenser för EU-medborgarnas allmänna bästa och för EU:s ekonomi som helhet.

2.3 I förslaget fastställs den europeiska stiftelsens viktigaste egenskaper, formerna för bildning av en europeisk stiftelse och bestämmelser om stiftelsens organisation. Det ges också på vissa villkor möjlighet att omvandla tillbaka en europeisk stiftelse till en enhet för allmännyttiga ändamål eller att likvidera den.

2.4 I förordningen fastställs lägsta tillsynsbefogenheter för tillsynsmyndigheterna i varje medlemsstat, så att de ska kunna utöva en effektiv tillsyn av verksamheter som bedrivs av de europeiska stiftelser som är registrerade i den medlemsstaten. I förordningen föreskrivs också att samma skatteförmåner som beviljas inhemska enheter för allmännyttiga ändamål automatiskt ska tillämpas på den europeiska stiftelsen och dess givare.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK har i sitt tidigare yttrande framhållit det betydande bidrag som stiftelser ger på en mängd områden, t.ex. mänskliga rättigheter, minoritetsskydd, sysselsättning och social utveckling, skydd av miljön och det europeiska kulturarvet samt främjande av vetenskapliga och tekniska framsteg. De spelar också en central roll i strävan att uppnå de mål för smart och hållbar tillväxt för alla som ställts upp i Europa 2020-strategin.

3.2 Inom EU kan människor, varor, tjänster och kapital i allmänhet röra sig fritt över gränserna, något som generellt sett inte gäller verksamhet och resurser som rör allmännyttiga

ändamål. Detta är syftet med inrättandet av en europeisk stiftelse, en ny fakultativ juridisk person som kompletterar de rättsliga former som redan finns i EU:s medlemsstater.

3.3 EESK anser att stadgan för europeiska stiftelser kommer att vara till gagn för stiftelserna, som kommer att åtnjuta mer enhetliga villkor i EU, eftersom de kan använda ett enda rättsligt instrument och en ledningsstruktur som är jämförbar i samtliga medlemsstater samt ger större rättssäkerhet och sänkta fullgörandekostnader.

3.4 Stadgan kommer att göra det lättare att sammanföra och öka sakkunskapen och resurserna. En igenkännlig europeisk form för stiftelser kommer också att ge stimulans till gränsöverskridande initiativ och donationer. Medlemsstaternas ekonomier kommer sannolikt att få tillgång till större medel på viktiga områden, t.ex. forskning och utbildning, vård- och omsorgstjänster, kultur samt miljöskydd.

3.5 EESK ser positivt på att kommissionen i sitt förslag enbart fokuserar på allmännyttiga stiftelser. Kommittén noterar att definitionen av allmännyttiga ändamål i artikel 5 bygger på en fast förteckning över de vanligaste ändamål som återfinns i de flesta medlemsstater. En sådan förteckning ger större rättslig säkerhet om vad som är allmännyttigt, men det kan visa sig vara svårt att uppdatera den, eftersom detta kräver ett enhälligt beslut i rådet och godkännande av Europaparlamentet i samband med den första översynen av förordningen sju år efter dess ikraftträdande.

3.6 EESK noterar att konceptet "tjänas allmänhetens intressen" skulle kunna förfinas i förordningen och att det skulle kunna anges att en europeisk stiftelse måste ha minst ett igenkännligt allmännyttigt ändamål samt att den ska tjäna allmänheten intresse i stort eller en del av allmänheten. EESK skulle också vilja rekommendera att följande aspekter beaktas när man avgör om ett organ tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmännyttigt verksamhet:

a) Hur

i) fördelar som uppnås eller sannolikt kan uppnås av personer som är involverade i organet eller av andra personer (andra än medlemmar av allmänheten), och

ii) nackdelar som drabbar eller sannolikt kan drabba allmänheten som en följd av att organet bedriver sin verksamhet

kan jämföras med de fördelar som uppnås eller sannolikt kan uppnås av allmänheten till följd av detta, och

b) om det endast är en del av allmänheten som uppnår eller sannolikt kommer att uppnå fördelar, huruvida villkoren för att uppnå dessa fördelar (inbegripet eventuella pålagor eller avgifter) är otillbörligt inskränkande.

3.7 EESK välkomnar att förslaget till förordning ger stadgan för europeiska stiftelser flera andra viktiga inslag som kommittén har rekommenderat i ett tidigare yttrande, t.ex. följande:

- a) Den europeiska dimensionen av en europeisk stiftelse med verksamhet i minst två medlemsstater. Det bör ställas krav på en sådan gränsöverskridande komponent vid registreringstidpunkten och under den europeiska stiftelsens hela livstid.
- b) Metoden för bildning av en europeisk stiftelse antingen från grunden, genom omvandling av en nationell stiftelse eller genom sammanslagning av nationella stiftelser. Endast en juridisk eller fysisk person som faktiskt bedriver eller håller på att utveckla verksamhet på europeiskt plan kan välja att bilda en europeisk stiftelse. Detta ger de enskilda medlemsstaterna garanti för att de nationella ramarna för stiftelser kan bibehålla sina särdrag.
- c) Den europeiska stiftelsens minimitillgångar (25 000 euro) syftar till att öka skyddet för fordringsägare utan att förhindra igångsättning av mindre initiativ.
- d) Vittgående rättskapacitet, bl.a. rätten att inneha egendom, rörlig eller fast, ta emot eller behålla gåvor eller anslag av olika slag, inbegripet aktier och andra överlåtbara instrument från lagliga källor.
- e) Inom ramen för den europeiska stiftelsens allmännyttiga syfte tillåts stiftelsen att bedriva ekonomisk verksamhet direkt eller genom annan juridisk person, under förutsättning att eventuella intäkter eller överskott används till att fullfölja stiftelsens allmännyttiga ändamål.

3.8 EESK noterar att förordningen syftar till att underlätta genomförandet av domar som EU-domstolen nyligen avkunnat⁽²⁾ om möjligheterna att göra transnationella donationer till europeiska stiftelser och behandla dem som allmännyttiga stiftelser enligt lokal skatterätt. EESK anser att europeiska stiftelser i skattehänseende bör ges standardmässig status som ideell organisation, med full respekt för skattemyndigheternas befogenheter och praxis i den medlemsstat där den europeiska stiftelsen är skattepliktig, i syfte att fastställa den skattemässiga behandlingen av stiftelsen i enlighet med gällande nationella skatteregler. Medlemsstaterna får inte särbehandla europeiska stiftelser till förmån för nationella allmännyttiga stiftelser, eftersom detta strider mot EU-fördraget och mot EU-domstolens rättspraxis, men de är fria att välja vilken skatteordning som ska tillämpas. Medlemsstaterna bör också ange vilken skatteordning som ska tillämpas på europeiska stiftelser, om landets jurisdiktion inrymmer flera ordningar för icke-vinstdrivande organisationer.

(2) "Persche" (mål C-318/07), "Stauffer" (mål C-386/04), "Missionswerk" (mål C-25/10).

3.9 Slutligen bör förslaget till förordning fullt ut beakta de rekommendationer som stiftelsesektorn själv gjort för att säkerställa att det slutliga instrumentet å ena sidan har en utpräglad europeisk dimension utan omotiverade referenser till nationella bestämmelser och å andra sidan är både omfattande och okomplicerat, något som kommer att maximera användningen av det i framtiden.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Som vi beskrev i vårt ovannämnda yttrande finns det fyra viktiga fördelar med stadgan för europeiska stiftelser, nämligen effektivitet och förenklade förfaranden, ansvarsskyldighet, ekonomiska fördelar samt politiska fördelar och fördelar för medborgarna. EESK anser att förslaget till förordning skapar en bra balans mellan dessa fyra inslag, men att vissa förslag skulle kunna förbättras – se förklaringarna nedan.

4.2 EESK vill uppmärksamma översättningen av specifika termer i förslaget, nämligen konceptet allmännyttiga, som i vissa språkversioner översätts till *public utility* (allmännyttigt företag) eller *general interest* (allmänt intresse) och som refererar till en mycket specifik typ av gällande nationell rättslig form, som är kopplad till bestämda rättigheter och krav. Frågan om vilka nationella enheter för allmännyttiga ändamål som ska få rätt att omvandlas till europeiska stiftelser skulle av detta skäl kunna ge upphov till förvirring, om inte detta klagas av medlemsstaterna.

4.3 EESK anser att det är upp till medlemsstaterna att specificera vilka stiftelser och enheter för allmännyttiga ändamål som skulle kunna omvandlas eller slås ihop till en europeisk stiftelse. Detta skulle per definition utesluta icke inkorporerade enheter, t.ex. truster, men inkludera stiftelser med allmännyttiga mål, som i vissa EU-medlemsstater kan omfatta icke-autonoma fonder, samt allmännyttiga donationsfonder.

4.4 EESK anser att europeiska stiftelser som inrättas permanent på grund av sin allmännyttiga karaktär och skatterättsliga ställning bör använda sina årliga inkomster inom en rimlig tidsperiod (t.ex. inom en fyraårsperiod), och samtidigt se till att en del av stiftelsens resurser (t.ex. en tredjedel) kan utnyttjas för att upprätthålla värdet på de medel som donerats till den och/eller för att få dessa att växa. Det sistnämnda gäller inte för europeiska stiftelser som inrättas för en begränsad period eller för stiftelser som ska använda upp sina medel (*spend-down foundations*).

4.5 EESK vill påpeka att kraven på öppenhet i kommissionens förslag, särskilt vad avser extern revision, är mer fordrande för europeiska stiftelser när det gäller kapitalkrav än för nationella stiftelser i EU. Detta kan verka avskräckande för användningen av europeiska stiftelser i framtiden. Revisionskraven bör gälla endast över bestämda trösklar, t.ex. 150 000 euro och/eller minst 50 anställda i genomsnitt. För europeiska stiftelser med tillgångar som underskrider den föreslagna tröskeln på 150 000 euro, skulle en oberoende kontrollant kunna anlitas i stället för en revisor. Rådande praxis visar att åtta medlemsstater inte kräver extern revision och att tröskelvärdena, i de medlemsstater

där sådan krävs, varierar mellan 15 000 euro (Estland) och över 2,5 miljoner euro (Polen) samt en personalstyrka på över 50 anställda⁽³⁾. Denna proportionella metod vad gäller revision befriar inte de europeiska stiftelserna från skyldigheten att uppfylla andra öppenhets- och ansvarskrav i förordningen, särskilt när det gäller regelbunden (årlig) offentlig rapportering.

4.6 Medan europeiska stiftelser bör kunna utöva "relaterad" ekonomisk verksamhet, dvs. sådan som är relaterad till deras allmännyttiga uppdrag, kan det vara svårare att definiera begreppet "orelaterad ekonomisk verksamhet". Det kanske skulle vara mer klargörande att tillåta europeiska stiftelser att endast indirekt utöva orelaterad ekonomisk verksamhet via en annan juridisk person.

4.7 EESK anser att förordningen måste innehålla bestämmelser om rätten för anställda i europeiska stiftelser att bli informerade och rådförade på lämplig transnationell nivå i de fall då en sådan stiftelse har ett betydande antal anställda i olika medlemsstater, bl.a. följande:

- a) När det gäller den sociala dimensionen bör förordningen generellt hänvisa till lagstiftningen i det land där de anställda utför sitt arbete.
- b) När det gäller de praktiska arrangemangen för transnationell information till och konsultation med anställda, bör dessa primärt utformas genom överenskommelse mellan parterna i den europeiska stiftelsen.
- c) I avsaknad av en sådan överenskommelse bör de krav som anges i förordningens artikel 38 om information till och samråd med anställda tillämpas.
- d) Slutmålet bör vara att bibehålla förvärvade rättigheter, som anställda i nationella stiftelser har i nuläget, och samtidigt undvika ett alltför tungrott system.

4.8 EESK anser att förordningen i sin nuvarande utformning *de facto* skapar vissa helt nya bestämmelser för volontärer, samtidigt som det inte finns någon europeisk status för eller rättslig definition av volontärer, eller deras rättigheter och skyldigheter. Eftersom dessa grundläggande inslag saknas, anser EESK att information till och samråd med volontärer inom europeiska stiftelser bör ske i enlighet med gällande nationell lagstiftning. När det gäller de praktiska arrangemangen för transnationell information till och konsultation med volontärer, bör dessa primärt utformas genom överenskommelse mellan parterna i den europeiska stiftelsen. Avsikten här är att inte kringgå gällande lag om och status för volontärer och att inte göra användningen av europeiska stiftelser alltför komplicerad och tungrodd genom att skapa ytterligare krav som inte är förankrade i verkligheten. EESK anser också att volontärers rätt till information och samråd inte kan jämföras med anställdas; det skulle innebära helt nya rättigheter och komplicerade rättsliga problem.

4.9 EESK välkomnar att man i förslaget till förordning följer kommitténs inledande rekommendation att överlåta tillsynen av europeiska stiftelser till utsedda behöriga myndigheter i medlemsstaterna på basis av de överenskomna normer för registrerings-, rapporterings- och tillsynskrav som fastställs i förordningen om en stadga för europeiska stiftelser. Om det inte redan finns en sådan myndighet, anser EESK att företagsregistreringsmyndigheter kan spela denna roll. Vi menar att det bör överlåtas på medlemsstaterna själva att utse en eller flera myndigheter på grundval av behov och praxis.

4.10 Om EU:s lagstiftare önskar bibehålla beskattningsaspekter i den slutliga förordningen, menar EESK att man fullt ut bör beakta den angreppsmetod som fackfolk inom stiftelsesektorn rekommenderar. Detta skulle t.ex. kunna innebära en kombination av civilrättsliga instrument (kommissionens förordning) och skatterättsliga krav som medlemsstaterna anser vara nödvändiga (t.ex. utbetalning av den årliga inkomsten inom en rimlig tidsperiod).

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Se *Foundations Legal and Fiscal Country Profiles*, European Foundation Centre 2011.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om genomförande av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster"

COM(2012) 131 final – 2012/0061 COD

(2012/C 351/13)

Föredragande: **Thomas JANSON**

Europaparlamentet och rådet beslutade den 18 april respektive den 25 april 2012 att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om genomförande av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster"

COM(2012) 131 final – 2012/0061 COD.

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 27 juni 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 19 september 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 219 röster för, 2 röster emot och 8 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommissionens förslag till direktiv om genomförande av direktivet om utstationering av arbetstagare är ett av de förslag som är tänkta att dels stärka reglerna om utstationering av arbetstagare, dels kodifiera den befintliga lagstiftningen om rätten att vidta kollektiva åtgärder i gränsöverskridande situationer. Förslagen från kommissionen läggs fram efter det att EU-domstolens avgöranden i fyra mål (Viking Line, Laval, Rüffert och Luxemburg) skapat debatt om balansen mellan fackliga rättigheter och ekonomiska friheter.

1.2 EESK har i två yttranden efterlyst striktare regler när det gäller utstationering av arbetstagare, genom bland annat förtydliganden och förbättringar av bestämmelserna i direktivet om utstationering av arbetstagare och genom förbättrat samarbete mellan myndigheterna i medlemsstaterna. EESK välkomnar målsättningarna i kommissionens förslag om ett direktiv om genomförande, men framhåller samtidigt vikten av att garantera de utstationerade arbetstagarnas skydd och att respektera de olika arbetsmarknadsmodeller som finns i medlemsstaterna samt att motverka social dumpning och osund konkurrens. EESK anser därför att EU bör lägga större tonvikt vid de sociala aspekterna.

1.3 EESK välkomnar planerna på att se till att det befintliga direktivet efterlevs och fokusera på bättre genomförande och effektivt administrativt samarbete mellan medlemsstaterna. Det ursprungliga direktivet spelar en avgörande roll när det gäller att främja ett klimat som präglas av rättvis konkurrens mellan alla tjänsteleverantörer (även dem från andra medlemsstater) genom att säkerställa såväl lika villkor som rättslig förutsebarhet för tjänsteleverantörer, tjänstemottagare och arbetstagare som är utstationerade för att tillhandahålla tjänster.

1.4 Kommittén anser att det är viktigt att förslaget säkerställer skyddet för utstationerade arbetstagare och respekterar de olika arbetsmarknadsmodellerna i medlemsstaterna, men samtidigt ökar möjligheterna till handel över gränserna, i synnerhet genom att undvika onödiga administrativa kostnader.

1.5 För att främja tillhandahållande av tjänster över gränserna på lika konkurrensvillkor är det viktigt att minimikraven i fråga om anställningsvillkor enligt nationell lagstiftning och kollektivavtal är likvärdiga.

1.6 De faktorer som räknas upp i artikel 3.1 i direktivet bör inte ses som en uttömmande förteckning utan bör användas som en del av en samlad bedömning där alla relevanta faktorer beaktas.

1.7 Direktivet bör garantera större respekt för den självständighet som arbetsmarknadens parter ska ha och för den roll som dessa spelar i olika arbetsmarknadsmodeller. EESK påminner medlemsstaterna om ansvaret när det gäller att se till att det görs effektiva kontroller, och anser att det är mycket viktigt att åtgärdsförteckningen ses över efter tre år.

1.8 För att skydda arbetstagarnas rättigheter bör medlemsstaterna kunna ålägga utländska tjänsteleverantörer att utse en kontaktperson med befogenheter att förhandla för företagets räkning, och artikel 11.3 bör garantera att värdlandets fackliga organisationer och andra aktörer kan försvara utstationerade arbetstagares rättigheter i enlighet med nationell praxis.

1.9 EESK anser att förslaget om gemensamt och solidariskt ansvar vid underentreprenader är en mycket viktig del av det förslagna direktivet. Förslaget garanterar skydd av arbetstagare i den sektor där underentreprenader är vanligast, samtidigt som arbetsgivarnas behov av att vara helt klara över sina skyldigheter respekteras. EESK betonar dock att förslaget måste respektera befintliga system för gemensamt och solidariskt ansvar i medlemsstaterna. Kommittén uppmanar eftertryckligen de medlemsstater som inte har några sådana system att införa dessa efter samråd med arbetsmarknadens parter. EESK uppmanar kommissionen att tillsammans med arbetsmarknadens parter förtydliga definitionen av omsorgsfulla riskbedömningar, så som har skett i vissa medlemsstater. Utan att detta påverkar dialogen mellan arbetsmarknadens parter på nationell nivå uppfattar EESK det som att företag som uppfyllt sin skyldighet att göra omsorgsfulla kontroller av underentreprenörer inte kan hållas ansvariga.

2. Sammanfattning av kommissionens förslag

2.1 Kommissionens förslag till direktiv om genomförande av utstationeringsdirektivet ingår i ett förslagspaket. Förutom direktivet om genomförande har kommissionen också föreslagit en förordning som kodifierar den befintliga lagstiftningen om rätten att vidta kollektiva åtgärder i gränsöverskridande situationer⁽¹⁾. Syftet med de bägge förslagen är enligt kommissionen att skapa fler och bättre jobb samt att öka EU:s konkurrenskraft genom att uppdatera och förbättra den inre marknaden utan att göra avkall på arbetstagarnas rättigheter.

2.2 Kommissionens förslag till direktiv om genomförande av utstationeringsdirektivet innehåller bl.a. följande element:

- I kapitel I anges en ram för att förhindra missbruk och kringgående av bestämmelserna. Förslaget innehåller bestämmelser om hur man ska avgöra om ett företag verkligen bedriver väsentlig verksamhet, och inte bara intern förvaltning och administration. Direktivet ger en indikativ beskrivning av beståndsdelarna i begreppet utstationering för tillhandahållande av tjänster samt kriterierna för vad som utgör en verklig etablering av en tjänsteleverantör i en medlemsstat. Detta syftar till att förhindra falsk utstationering eller brevlådeföretag.
- I kapitel II regleras tillgången till information, dvs. krav på information till arbetstagare och företag om deras rättigheter och skyldigheter. Artikel 5 innehåller mer ingående bestämmelser som ska garantera att det finns lättillgänglig information om vilka regler som gäller på arbetsmarknaden, även sådana som fastställs genom kollektivavtal.
- I kapitel III finns bestämmelser för samarbete mellan nationella myndigheter med ansvar för utstationering. De allmänna principer, regler och förfaranden som behövs för ett effektivt administrativt samarbete och bistånd fastställs i artikel 6, medan kraven på den medlemsstat från vilken utstationering sker behandlas i artikel 7.

— Kapitel IV berör kontroll av utstationering och omfattar nationella kontrollåtgärder där medlemsstaterna endast kan införa vissa administrativa krav och kontrollåtgärder.

— I kapitel V regleras mekanismer för efterlevnad och säkerställande av den praktiska tillämpningen, inlämning av klagomål och rätten att inleda rättsliga och administrativa förfaranden. I artikel 12 regleras skydd av arbetstagarnas rättigheter genom 1) gemensamt och solidariskt ansvar i byggbranschen för utstationerade arbetstagares löner och 2) bättre hantering av klagomål. Bestämmelserna är begränsade till byggsektorn, enligt definitionen i förteckningen över verksamheter i bilagan till direktiv 96/71/EG. Utstationering av bemanningsföretag ingår förutsatt att det är fråga om verksamhet inom byggsektorn. Medlemsstaterna får dock, om de så önskar, utvidga dessa bestämmelser till andra sektorer.

— Kapitel VI reglerar gränsöverskridande verkställighet av administrativa böter och avgifter. Kapitel VII, slutligen, berör påföljder och bestämmelser avseende användning av informationssystemet för den inre marknaden.

3. Bakgrund till kommissionens förslag

3.1 Kommissionen menar att även om andelen utstationerade arbetstagare är låg i förhållande till arbetskraften i hela EU finns det i vissa medlemsstater ett stort antal utstationerade arbetstagare, och företelsen blir allt vanligare. Det saknas tillförlitliga uppgifter, men uppskattningsvis utstationeras cirka en miljon arbetstagare varje år. Det är en mycket liten del av den totala arbetskraften, mindre än en procent i de nuvarande medlemsstaterna, men den utgör ca 20 procent av den gränsöverskridande arbetskraftsörligheten. De länder som berörs mest är Tyskland, Frankrike, Luxemburg, Belgien och Polen.

3.2 Förslaget från kommissionen läggs fram efter det att EU-domstolens avgöranden i fyra mål (Viking Line, Laval, Rüffert och Luxemburg) skapat en livlig debatt om balansen mellan fackliga rättigheter och ekonomiska friheter. I oktober 2008 antog Europaparlamentet en resolution som reaktion på EU-domstolens avgöranden. De europeiska arbetsmarknadsparterna har gemensamt analyserat EU-domstolens avgöranden på begäran av kommissionen och det franska ordförandeskapet (andra hälften av 2008).

3.3 I den rapport om en nystart för den inre marknaden som lades fram av professor Mario Monti 2010 togs dessa frågor också upp. I rapporten rekommenderades att man garanterar och tydliggör genomförandet av strejkrätten samt att man inför en mekanism för att informellt lösa arbetskonflikter om tillämpningen av direktivet.

⁽¹⁾ Kommittén utarbetar ett särskilt yttrande om detta förslag.

3.4 EESK har behandlat frågan om EU-domstolens avgöranden om utstationering av arbetstagare i två yttranden: *Den inre marknadens sociala dimension* ^(?) och *Tolv åtgärder för att stimulera tillväxten och stärka förtroendet för inre marknaden: Gemensamma insatser för att skapa ny tillväxt* ⁽³⁾.

EESK efterlyste följande i sina yttranden:

- Klargörande och förbättring av utstationeringsdirektivets regler.
- Effektivare samverkan mellan medlemsstaternas myndigheter.
- Tillämpning av principen om icke-diskriminering vad gäller arbets- och ersättningsvillkor.
- Samråd med arbetsmarknadsparterna.
- Icke-diskriminering för företag på den inre marknaden.

4. EESK:s kommentarer

4.1 EESK konstaterar att kommissionen föreslår ett direktiv som syftar till att förbättra genomförandet av utstationeringsdirektivet genom att klargöra villkoren för utstationerade arbetstagare och förbättra möjligheterna till information och samarbete mellan ansvariga myndigheter i medlemsstaterna och företag och arbetstagare. Kommittén anser att det är viktigt att förslaget säkerställer skyddet för utstationerade arbetstagare, respekterar de olika arbetsmarknadsmodellerna i medlemsstaterna, blir effektivt i förhållande till sitt syfte att motverka social dumping och osund konkurrens och ökar möjligheterna till handel över gränserna, i synnerhet genom att undvika onödiga administrativa kostnader. För att främja tillhandahållande av tjänster över gränserna på lika konkurrensvillkor är det viktigt att minimikraven i fråga om anställningsvillkor enligt nationell lagstiftning och kollektivavtal är likvärdiga.

4.2 EESK anser att rättssäkerhet är av yttersta vikt och noterar rättsosäkerheten beträffande utländska arbetstagare som utstationeras av ett bemanningsföretag. Dessa arbetstagare omfattas av både direktivet om utstationering av arbetstagare och direktivet om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag. För att lösa denna oklarhet föreslår EESK att det i genomförandedirektivet föreskrivs att arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag ska omfattas av det direktivet, om inte fördelaktigare arbets- och anställningsvillkor fastställs i enlighet med artikel 5.3 i direktivet om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag.

4.3 Kommitténs hållning är att gränsöverskridande tjänster är av stor vikt för utvecklingen av den inre marknaden. För att skapa politisk acceptans för EU och för att öka solidariteten inom unionen behöver EU lägga större vikt vid de sociala aspekterna av sin politik. För att förverkliga inre marknadens fulla potential måste EU stärka den sociala dimensionen. Förslaget till direktiv är en bit på vägen, men inte tillräckligt för att uppfylla kommitténs önskemål. För det krävs att förslaget förtydligas och förstärks ytterligare.

4.4 EESK välkomnar att direktivet, i artikel 3.1, angriper problemet med så kallade brevlådeföretag, dvs. företag som inte har någon verklig verksamhet i det land där de är registrerade utan endast existerar i syfte att undvika åtaganden i värdlandet. För att skapa klarhet, rättssäkerhet och kongruens med artikel 3.2 bör bedömningen av huruvida ett företag verkligen bedriver väsentlig verksamhet i det land där det är etablerat baseras på en samlad bedömning där **alla** relevanta faktorer beaktas, vilket också innebär att förteckningen inte bör betraktas som uttömmande.

4.5 Artikel 3.2 i förslaget till direktiv syftar till att förtydliga när en arbetstagare ska anses utföra arbete tillfälligt i en annan medlemsstat. Distinktionen om arbetet i värdlandet är tillfälligt eller inte är av stor betydelse då den är avgörande för vilket lands arbetsrättsliga lagstiftning som ska tillämpas och för om det över huvud taget rör sig om utstationering. EESK välkomnar de preciseringar som förslaget innehåller, i synnerhet hänvisningen till behovet av en samlad och objektiv bedömning.

4.6 EESK välkomnar de nya informationsreglerna men anser att artikel 5.4 även bör uttrycka full respekt för partsautonomin och den roll arbetsmarknadens parter spelar i många arbetsmarknadsmodeller. Det bör dessutom säkerställas att det administrativa ansvaret för att finansiera t.ex. översättningar inte flyttas över på arbetsmarknadens parter. Initiativ från arbetsmarknadens parter på sektorsnivå när det gäller informationspridning bör få stöd.

4.7 Vad gäller kontroller (artikel 7) är det viktigt att värdlandets myndigheter har det övergripande ansvaret för kontroll av missbruk när arbetstagare utstationeras tillfälligt från ett annat land och att myndigheten i ursprungslandet samarbetar med värdlandets myndighet. Dessa kontroller bör även kunna ske på initiativ av värdlandets myndighet och inte enbart av myndigheten i det land där företaget är etablerat.

4.8 Genom artikel 9.1 d tillåts medlemsstaterna ålägga utländska tjänsteleverantörer ett krav om att utse en kontaktperson som vid behov kan förhandla för arbetsgivarens räkning med de relevanta arbetsmarknadsparterna i den medlemsstat där utstationeringen äger rum, i enlighet med nationell lagstiftning och praxis. I vissa länder kan det vara tillräckligt att utse en kontaktperson därför att det är möjligt att genom myndigheterna tillförsäkra att lagar och avtal följs. I andra länder med andra arbetsmarknadsmodeller måste kontaktpersonen ha

^(?) EUT C 44, 11.2.2011, s. 90.

⁽³⁾ EUT C 24, 28.1.2012, s. 99.

befogenheter för att representera företaget gentemot myndigheter och fackliga organisationer. Direktivet bör därför ta hänsyn till de olika arbetsmarknadsmodellerna. Artikel 11.5 b bör omfatta krav på redovisning av socialförsäkringsavgifter/skatter och var de blivit erlagda.

4.9 I artikel 11.3 anges att medlemsstaterna ska se till att fackliga organisationer och andra organisationer med ett legitimt intresse av att direktivet efterlevs har möjlighet att agera på utstationerade arbetstagares eller utstationerande företags vägnar i rättsliga eller administrativa förfaranden. Artikeln bör säkra att värdlandets fackliga organisationer och andra aktörer kan försvara utstationerade arbetstagares rättigheter i enlighet med nationell praxis.

4.10 EESK anser att förslaget om gemensamt och solidariskt ansvar vid underentreprenader är en mycket viktig del av det förslagna direktivet. Förslaget garanterar skydd av arbetstagare i den sektor där underentreprenader är vanligast, samtidigt som arbetsgivarnas behov av att vara helt klara över sina skyldigheter respekteras. EESK betonar dock att förslaget måste respektera befintliga system för gemensamt och solidariskt ansvar i medlemsstaterna. Kommittén uppmanar eftertryckligen de medlemsstater som inte har några sådana system att införa dessa efter samråd med arbetsmarknadens parter. EESK uppmanar kommissionen att tillsammans med arbetsmarknadens parter förtydliga definitionen av omsorgsfulla riskbedömningar, så som har skett i vissa medlemsstater. Utan att detta påverkar dialogen mellan arbetsmarknadens parter på nationell nivå uppfattar EESK det som att företag som uppfyllt sin skyldighet att göra omsorgsfulla kontroller av underentreprenörer inte kan hållas ansvariga.

Bryssel den 19 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Innovation för en hållbar framtid – Handlingsplanen för miljöinnovation"

KOM(2011) 899 slutlig

(2012/C 351/14)

Föredragande: **Lutz RIBBE**

Den 15 december 2011 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i EUF-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Innovation för en hållbar framtid – Handlingsplanen för miljöinnovation"

COM(2011) 899 final.

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 29 augusti 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 141 röster för, 5 röster emot och 6 nedlagda röster.

1. Sammanfattning av kommitténs slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar handlingsplanen för miljöinnovation. Kommittén framhåller särskilt handlingsplanens strategi att kartlägga och undanröja befintliga hinder och stärka drivkrafterna för positiv utveckling.

1.2 Man kan inte fastställa en allmängiltig definition av begreppet "miljöinnovation", eftersom det i samhället (och mellan olika kulturer) finns mycket olika föreställningar om vad som är "innovativt" eller "framåtsträvande". Kommissionen bör därför fastställa kvalitativa eller – om möjligt – till och med kvantitativa tilldelningskriterier som är så tydliga som möjligt för de olika områden där den har för avsikt att vidta åtgärder.

1.3 Företag som kommer att dra nytta av den framtida handlingsplanen bör åläggas att i en liten tillägsstudie kortfattat beskriva var de själva ser de största hindren för genomförandet eller utsläppandet på marknaden av sin teknik.

1.4 Miljöinnovation som får stöd från EU måste under hela sin livscykel vara resurseffektiv, rättvis och hållbar. Stödet till miljöinnovation måste vara kopplat till kriterierna för EU:s hållbarhetsstrategi.

1.5 Mindre, anpassad miljöteknik bör ägnas särskild uppmärksamhet. Redan i sitt yttrande om "Realiteter och möjligheter i fråga om miljöteknik för anslutningsländernas förhållanden" ⁽¹⁾ påpekade kommittén att det ofta finns eller bör utvecklas alternativ till stora, centrala lösningar. Anpassade, decentraliserade och småskaliga lösningar faller ofta utanför forskningsinstitutets och investerarens intresseområde, eftersom möjligheterna

att tjäna pengar på dem är små eller icke existerande, eftersom de är billiga men ändå effektiva. EESK rekommenderar kommissionen att införliva rekommendationerna från det yttrandet i handlingsplanen.

1.6 De gällande direktiven och förordningarna samt stödkriterierna för strukturfonderna och jordbrukspolitikerna måste regelbundet ses över för att kontrollera om de måste anpassas till nyare miljötekniska innovationer.

1.7 Kommissionen måste också slutligen fastställa förteckningen över miljöskadliga subventioner och gradvis avskaffa dem. I dag är det inte längre godtagbart att göra stora insatser för att främja miljöinnovation och samtidigt själv bidra till miljöförstöring genom en missriktad subventionspolitik.

2. Sammanfattning av kommissionens meddelande

2.1 För att genomföra och konkretisera Europa 2020-strategin, kommissionens aktuella instrument för planering och utformning av politiken, har som bekant sju flaggskeppsinitiativ inletts, nämligen

— Innovationsunionen,

— Unga på väg,

— En digital agenda för Europa,

— Ett resurseffektivt Europa,

— Industripolitik för en globaliserad tid,

⁽¹⁾ EUT C 112, 30.4.2004, s. 83.

— *En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen* och

— *Europeisk plattform mot fattigdom.*

2.2 Flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen ska konkretiseras bl.a. genom handlingsplanen för miljöinnovation. Även andra flaggskeppsinitiativ berörs dock också av handlingsplanen, bl.a. Ett resurseffektivt Europa och En agenda för ny kompetens och nya arbetstillfällen.

2.3 I handlingsplanen påpekas att man med miljövänlig teknik dels kan utnyttja snabbt växande marknader, dels kan skapa många nya arbetstillfällen.

2.4 Handlingsplanen bygger på den gamla handlingsplanen för miljöteknik från 2004. Dess tyngdpunkt ligger dock inte längre enbart på klassisk forskning och utveckling av ny "grön" teknik. Den nya handlingsplanen ska snarare ses som ett åtgärds paket som bygger på ett heltäckande koncept för miljöinnovation där man även frågar sig vilka hinder och drivkrafter som finns för genomförandet av ny teknik och hur dessa kan undanröjas respektive främjas.

2.5 Kommissionsdokumentet innehåller intressanta undersökningsresultat om denna fråga, där dessa hinder och drivkrafter beskrivs och till viss del kvantifieras.

2.6 Osäkerhet när det gäller efterfrågan från marknaden och när det gäller avkastning på investeringar anges som de två största hindren, medan höga energi- och materialpriser, nya bestämmelser och standarder samt tillgång till kunskap hör till de främsta drivkrafterna.

2.7 I meddelandet står följande: "Miljöinnovationens penetrering av marknaderna har hittills varit relativt långsam, med undantag för förnybar energi till följd av energi- och klimatpolitiken. Till flaskhalsproblemen i samband med miljöinnovation hör marknadsprisernas misslyckande att korrekt återspegla de miljömässiga kostnaderna och vinsterna, stelbenta ekonomiska strukturer, låsningar i fråga om infrastruktur och beteenden samt skadliga incitament och subventioner." Av detta kan man sluta sig till att miljöskadliga subventioner måste avskaffas för att stärka miljöinnovation.

2.8 Genom handlingsplanen ska miljöinnovation i allmänhet, alltså inom alla branscher, påskyndas med hjälp av riktade åtgärder. För att skapa en starkare och mer stabil marknadsefterfrågan på miljöinnovation ska man i framtiden lägga fram förslag till åtgärder beträffande rättsliga incitament, privat och offentlig upphandling samt standarder. Små och medelstora företag ska stödjas för att öka investeringsbenägenheten och förbättra nätverksmöjligheterna.

2.9 I miljöinnovationsplanen behandlas alltså utbud och efterfrågan, forskning och industri samt politik- och finansieringsinstrument. Miljölagstiftningens väsentliga betydelse som drivkraft för miljöinnovation bekräftas, och det planeras en översyn av de relevanta föreskrifterna och standarderna om det skulle visa sig att de utgör ett hinder.

2.10 Även miljöinnovationens internationella dimension och en effektivare politisk samordning med de internationella parterna betonas.

2.11 Sammanlagt anges sju insatsområden för handlingsplanen, och milstolpar definieras för vart och ett av dem:

1. Miljöpolitik och miljölagstiftning som en drivkraft för att främja miljöinnovation.
2. Stöd till demonstrationsprojekt och partnerskap för att främja marknadsinförandet av lovande, intelligenta och ambitiösa operativa tekniker.
3. Utveckling av nya standarder för att stimulera miljöinnovation.
4. Mobilisering av finansieringsinstrument och stödtjänster för små och medelstora företag.
5. Främjande av internationellt samarbete.
6. Stöd till kompetensutveckling, skapandet av nya arbetstillfällen och motsvarande utbildningsprogram för att matcha arbetsmarknadens behov.
7. Främjande av miljöinnovation genom flaggskeppsinitiativet "Innovationsunionen".

3. Allmänna anmärkningar

3.1 EESK stöder handlingsplanen, som verkar vara logiskt uppbyggd och genomtänkt.

3.2 Miljöinnovation är en central faktor – för att inte säga den centrala faktorn – när det gäller att främja en varaktig konkurrenskraft och nå hållbarhetsmålen, men också för att kunna ge mindre utvecklade regioner exempel på hur man kan utveckla ekonomin och välbefindandet utan att belasta miljön.

3.3 En fråga som inte är oviktig i sammanhanget är dock vad som avses med "miljöinnovation". Det som av vissa personer eller kulturer uppfattas som innovativt och framåtsträvande kan väcka motstånd hos andra personer eller kulturer. Detta faktum framgår särskilt tydligt när det gäller t.ex. användning av genteknik eller kärnenergi. Mot bakgrund av detta kan man klart konstatera att det inte finns någon allmängiltig definition av "miljöinnovation".

3.4 Kommissionen försöker emellertid med all rätt att nå fram till en sorts definition i sin handlingsplan. Enligt kommissionen avses med miljöinnovation "varje typ av innovation som leder eller syftar till betydande och påvisbara framsteg mot målet hållbar utveckling, genom en minskning av de negativa konsekvenserna för miljön, ökad motståndskraft mot miljöpåfrestningar eller ett effektivare och mer ansvarsfullt utnyttjande av naturresurser". Det råder dock fortfarande oklarhet kring vad som avses med "betydande och påvisbara" framsteg när det gäller åtgärder för att minska miljöförstöringen. EESK rekommenderar därför att kommissionen, i den genomförandeplan som kommer att offentliggöras

vid ett senare tillfälle, ger en mer detaljerad beskrivning av de enskilda prioriterade områdena och ser till att EU-finansiering till miljöinnovation inriktas på projekt som på ett så effektivt sätt som möjligt bidrar till uppnåendet av varje sektors miljö-mål.

3.5 EESK rekommenderar dessutom kommissionen att överväga att definiera de prioriterade områden inom ramen för handlingsplanen som i första hand bör främjas. Detta skulle kunna omfatta de sektorer inom miljöpolitiken där a) EU under många år har gjort mycket små framsteg, b) man förutser att de bestämda miljörelaterade målen bara kan nås med svårighet, samt c) tekniken fortfarande är dyr.

3.6 EESK anser att det är viktigt att erinra om att man bör fästa särskild vikt vid så kallade småskaliga, specialutformade miljötekniker. Redan i sitt yttrande "Realiteter och möjligheter i fråga om miljöteknik för anslutningsländernas förhållanden" (NAT/203 av den 31 mars 2004) uppmärksammade EESK att det finns många alternativ till storskaliga centrala lösningar, eller att sådana bör utvecklas. Forskningsinstituterna och investerarna är ofta inte särskilt intresserade av specialutformade, decentraliserade småskaliga tekniska lösningar, eftersom man inte kan tjäna några – eller endast lite – pengar på dem just på grund av att de är billiga, om än effektiva. EESK rekommenderar kommissionen att inarbeta yttrandets förslag i den nya handlingsplanen.

3.7 Miljöinnovation omfattar följaktligen inte bara nya tekniker som införs på marknaderna, utan också idéer och koncept som kan genomföras utan större investeringar, och som i mindre utsträckning utvecklas av företag som befinner sig på en konkurrensutsatt marknad eller vill etablera sig på nya marknader.

3.8 Utvecklingen av sådana anpassade lösningar, t.ex. för landsbygden eller mindre utvecklade regioner och länder, bör därför främjas med minst samma intensitet som olika företags forsknings- och utvecklingsprojekt.

3.9 Kommittén stöder på det hela taget handlingsplanen, och välkomnar framför allt beskedet att man särskilt kommer att fokusera på hindren.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Det råder dock fortfarande oklarhet kring hur man ska ta itu med de ovannämnda hindren. Först och främst måste man

identifiera hindren för innovation (både tekniska och icke-tekniska). Detta är en viktig uppgift.

4.2 Ett konkret exempel är projektet "2nd generation vegetable oil", som EU stödde inom ramen för det sjunde forskningsprogrammet. Syftet med projektet var att undersöka om oraffinerad vegetabilisk olja som framställts genom decentraliserad produktion kan användas som bränsle i jordbrukstraktorer, som samtidigt uppfyller de europeiska miljö- och klimatskyddsnormerna. Det resultat man kom fram till var att dagens högteknologiska motorer klarar detta, samtidigt som utsläppen av växthusgaser minskar med upp till 60 %, en nivå som ligger över det minimivärde som fastställs i direktivet för förnybar energi!

4.3 Denna teknik, som utan tvivel kan betecknas som en miljöinnovation, kan dock inte slå igenom i EU så länge som fossilt dieselbränsle gynnas ur skattesynpunkt och koldioxidkomponenten i de planerade energibeskattningsåtgärderna är så liten som planeras, eller om användning av vegetabilisk olja förbjuds på rättslig väg.

4.4 Kommissionen borde därför överväga att införa ett krav på att alla stödprojekt ska omfatta en mindre, kompletterande studie med syftet att kartlägga tänkbara eller verkliga hinder. Det bör alltså inte handla om en avhandling på hög vetenskaplig nivå, utan om anvisningar som visar de politiska beslutsfattarna var man behöver göra ytterligare insatser.

4.5 Samtidigt måste kommissionen regelbundet utvärdera de befintliga direktiven och förordningarna, men även strukturfondens och den gemensamma jordbrukspolitikens stödskriterier, för att kontrollera om de behöver anpassas till nya miljötekniska innovationer.

4.6 EESK vill slutligen erinra om att man i denna handlingsplan – liksom i flera andra dokument – med all rätt framhåller att miljöskadliga subventioner måste avskaffas. Kommittén är dock missnöjd med att kommissionen, trots våra återkommande uppmaningar, hittills inte har presenterat någon sådan förteckning över miljöskadliga subventioner, trots att den har lovat att göra detta i mer än fem år. Om det finns ett så stort avstånd mellan ord och handling kan man inte annat än betvivla att kommissionen verkligen har för avsikt att utarbeta en sådan förteckning.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Europeisk strategi för ett bättre internet för barn"

COM(2012) 196 final

(2012/C 351/15)

Föredragande: **Antonio LONGO**

Den 2 maj 2012 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Europeisk strategi för ett bättre internet för barn"

COM(2012) 196 final.

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationsområdet, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 6 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 134 röster för, 1 röst emot och 7 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) noterar att det meddelande som behandlas här syftar till att genomföra ett av åtagandena i EU-agendan för barns rättigheter (åtgärd 9), nämligen att inom ramen för en positiv vision av internet stärka de förebyggande insatserna och stärka barnens ställning och deltagande "så att internet blir något som barn kan utnyttja för att få tillgång till kunskaper, kommunicera, utveckla sina färdigheter och förbättra sina utsikter till arbete och anställbarhet" ⁽¹⁾.

1.2 En viktig aspekt av meddelandet rör åtagandet att ta fram ny spetskompetens i fråga om säkerhet, innehållets kvalitet och nya tillämpningar. Detta är viktigt eftersom den europeiska marknaden inte är stor nog för att locka tillräckliga investeringar.

1.3 I meddelandet skisseras en övergripande strategi där alla uppmanas engagera sig i detta "nya ekosystem" som kommer att vara grundläggande under de kommande årtiondena, och det bör därför beaktas.

1.4 Kommittén vill dock också framföra kritik och peka på brister, och uppmanar i det sammanhanget kommissionen att ompröva vissa val och att komplettera strategin med nya förslag.

Först och främst känner vi en grundläggande tveksamhet till den allmänna inriktningen i meddelandet, som tycks mer

fokuserat på företagets tillväxt än på att skapa ett bättre internet för barn där de är så trygga som möjligt.

1.5 Vi är övertygade om att det framför allt är nödvändigt att fastställa en sammanhängande ram för skydd av och garantier för minderåriga, dvs. riktlinjer för alla berörda aktörer. I detta avseende är meddelandet inte tillräckligt konkret och detaljerat.

1.6 En annan tveksamhet rör effektiviteten i självregleringen. Kommittén är helt övertygad om att man när det gäller de viktigaste frågorna, som skydd av personuppgifter, respekten för privatlivet och kampen mot barnpornografi, måste ha detaljerade och strikta regler, med adekvata påföljder, inbegripet möjligheter att stänga ner webbplatser omedelbart och återkalla tillstånd.

1.7 Onlinereklam bör ägnas särskild uppmärksamhet ⁽²⁾. Kommissionen själv erkänner barnens utsatthet, men gör bara allmänna åtaganden. Kommittén anser att denna strategi är oklar och otillräcklig, och efterlyser mer detaljerade och tvingande krav för alla aktörer inom branschen.

1.8 Kommittén konstaterar dessutom att det helt saknas hänvisningar till reklam för livsmedelsprodukter, en aspekt som är mycket viktig mot bakgrund av problemen med fetma och ätstörningar. Kommittén hoppas att kommissionen kommer att leva upp till sina egna ord om att "syftet är att se till att normer för annonsering på nätet som är riktad till barn möjliggör en skyddsnivå som är jämförbar med den som gäller för annonsering i samband med audiovisuella tjänster".

⁽¹⁾ EESK:s yttrande om "Att skydda barn som använder Internet", EUT C 224, 30.8.2008, s. 61, EESK:s yttrande om "Konsekvenserna av sociala nätverkssajter", EUT C 128, 18.5.2010, s. 69.

⁽²⁾ EESK:s yttrande om "En ram för reklam som riktas till barn och unga", Se sidan 6 i detta nummer i EUT

1.9 EESK är inte motståndare till att man inrättar offentlig-privata partnerskap för att utveckla innehåll av hög kvalitet, förutsatt att man säkerställer de icke-statliga organisationernas frihet och oberoende och att inte partnerskapen används för reklam från företagen.

1.10 När det gäller de **minderårigas deltagande i skapandet av nytt innehåll** av hög kvalitet ser kommittén positivt på alla åtgärder som syftar till att öka ungdomars kreativitet, men vill uttrycka allvarliga förbehåll mot ett synsätt som är i huvudsak kommersiellt och som ger skyddet en underordnad plats.

1.11 Kommittén delar **oron för it-brott**, till exempel barnpornografi och grooming, och stöder kommissionens avsikt att förbättra hjälptjänsterna och fortsätta att driva framgångsrika EU-program, till exempel *Säkrare internet*.

1.12 Man bör stärka de **förebyggande insatserna vad gäller vissa former av internetbedrägerier** som rör innehåll som kan laddas ner på mobiltelefoner och datorplattor, till exempel ringsignaler och tillämpningar. EU:s lagstiftning bör vara striktare och man bör uppmana tillsynsorganen att ta sitt ansvar.

1.13 När det gäller **skyddet av personuppgifter** har kommittén redan i ett antal yttranden gett uttryck för sina farhågor och önskemål i fråga om detta känsliga problem⁽³⁾, och kräver striktare regler inte bara för EU:s företag, utan för alla operatörer på den europeiska marknaden.

1.14 Vi noterar dessutom att det i meddelandet inte finns någon hänvisning till eller åtgärder för att bemöta **riskerna för barnens fysiska och psykiska hälsa, i synnerhet vad gäller beroendesjukdomar**. Kommittén hoppas att denna viktiga aspekt kommer att integreras i strategin eller tas upp i ett nytt dokument.

1.15 Slutligen vill EESK uppmana kommissionen att fortlöpande genomföra en bred och ingående granskning av frågan om barnen och internet, eftersom sådana uppgifter är grundläggande för valet av åtgärder⁽⁴⁾.

2. Meddelandets innehåll

2.1 Enligt rådets slutsatser om skyddet av barn i den digitala världen av den 28 november 2011 krävs en **kombination av strategier** för att skapa ett bättre internet för barn på nationell nivå, europeisk nivå eller sektorsnivå. Dessa måste ingå i en övergripande strategi, som utvecklar baskrav och undviker splittring.

2.2 Kommissionen anser att reglering fortfarande är ett alternativ, men där så är lämpligt bör detta helst undvikas till

förmån för mer anpassningsbara självreglerande instrument samt utbildning och egenmakt.

2.3 Kommissionen inleder sin analys med att gå in på vad man kallar "Aktuella brister och problem", och pekar på marknadens fragmentering och oförmåga att leverera skyddsåtgärder och kvalitetsinnehåll i hela Europa, svårigheten att hantera risker i syfte att bygga upp förtroende samt det faktum att ungdomarna har otillräckliga färdigheter och riktiga "digitala brister".

2.4 I meddelandet föreslås en rad riktlinjer som ska vägleda kommissionen, medlemsstaterna och hela värdekedjan inom branschen, utifrån en övergripande strategi som bygger på följande **fyra pelare som kompletterar varandra**:

— **Stimulera kvalitetsinnehåll online för ungdomar.**

— **Öka medvetenhet och egenmakt.**

— **Skapa en säker miljö för barn på nätet.**

— **Bekämpa sexuella övergrepp mot barn och sexuell exploatering av barn.**

2.5 Slutvisionen – och det viktiga och engagerande åtagande som kommissionen uppmanar EU, medlemsstaterna och tillhandahållarna av tjänster och innehåll att göra – är ett "nytt ekosystem" som ska uppnås genom att man genomför tio åtgärder:

— Stimulera produktionen av kreativt och pedagogiskt innehåll online.

— Främja positiva erfarenheter på nätet.

— Digital kompetens och mediekunskap samt undervisning om säkerhet på nätet i skolor.

— Öka informationsverksamheten och ungdomars deltagande.

— Enkla och robusta verktyg för rapportering av skadligt innehåll.

— Åldersanpassade sekretessinställningar.

— Ökad tillgänglighet till och användning av föräldrakontroll.

— Bredare användning av åldersmärkning och innehållsklassificering (PEGI-systemet).

— Annonsering online och kontroll av inköpskostnader (ringsignaler till mobiltelefoner osv.), hasardspel online.

— Bekämpa sexuella övergrepp mot barn och sexuell exploatering av barn (onlinematerial, internationellt samarbete osv.).

⁽³⁾ EESK:s yttrande om "Allmän uppgiftsskyddsförordning", EUT C 229, 31.7.2012, s. 90.

⁽⁴⁾ Eurostats statistik hänför sig till 2009 medan senare undersökningar finns på nationell nivå i olika länder. En viktig undersökning är *EU Kids Online*, som genomförs sedan 2006 inom ramen för programmet *Säkrare internet* och som nu har kommit till den tredje rapporten 2011–2014 och omfattar 33 länder.

3. Allmänna kommentarer

a) Positiva aspekter

3.1 Kommittén tar med stort intresse del av detta meddelande, som i huvudsak har sin rättsliga grund i Lissabonfördragets artikel 3.3, där det uttryckligen anges att unionen ska främja skyddet av barns rättigheter, som fastställs i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (art. 24).

3.2 Detta är för övrigt ett av åtagandena i EU:s agenda för barns rättigheter⁽⁵⁾, där den nionde åtgärden syftar till att stödja medlemsstater och andra aktörer när det gäller att stärka de förebyggande insatserna och stärka barnens ställning och deltagande så att det blir möjligt att utnyttja onlinetekniken på bästa sätt och motverka nätmobbning, exponering för skadligt innehåll och andra risker på nätet.

3.3 Den allmänna inställningen är lovvärd – internet ses som något positivt, som "något som barn kan utnyttja för att få tillgång till kunskaper, kommunicera, utveckla sina färdigheter och förbättra sina utsikter till arbete och anställbarhet"⁽⁶⁾.

3.4 Internet betraktas alltså som en stor möjlighet, men för att utnyttja det krävs kompetens, medvetenhet och information för att förebygga svårigheter och faror. "Surfa på nätet" är en talande och uttrycksfull bild eftersom internet ses som en naturlig miljö, inte som något sjukt, som ett "hav" där man måste lära sig att röra sig för att kunna dra full nytta av möjligheter och rikedomar, med uppföranderegler och uppmärksamhet på farorna.

3.5 **Kommittén ställer sig bakom kommissionens förslag att samordna den nationella politiken** en fråga som blir allt viktigare i ett föränderligt samhälle.

3.6 **En annan viktig aspekt rör åtagandet att ta fram ny spetskompetens** i fråga om säkerhet, innehållets kvalitet och nya tillämpningar.

3.7 Denna fråga är viktig eftersom marknaden i Europa har svårigheter att anslå ekonomiska resurser till innehåll av hög kvalitet och eftersom den europeiska marknaden inte är tillräckligt stor för att kunna locka tillräckliga investeringar.

3.8 **Samtidigt måste vi avhjälpa den brist på kunskap som är utbredd bland europeiska ungdomar**, som trots att de är "digitala infödingar" säger sig sakna de it-kunskaper som krävs för att kunna komma in på arbetsmarknaden.

3.9 Slutligen förtjänar kommissionen lovord för att man i meddelandet skisserar **en övergripande strategi** där alla

uppmannas engagera sig i detta "**nya ekosystem**" som kommer att vara grundläggande under de kommande årtiondena.

b) Kritik – brister

3.10 EESK vill dock framhålla en grundläggande tveksamhet när det gäller den allmänna inriktningen i meddelandet och påpeka brister i vissa särskilda avseenden.

Redan i inledningen av meddelandet presenteras **företagens tillväxt som det viktigaste syftet**, eller åtminstone som något lika viktigt som att skapa ett säkrare internet för barn med garantier för största möjliga skydd.

3.11 Detta framgår tydligt av punkt 1.1, där kommissionen helt framtalar noterar följande: "Att uppmärksamma barns behov banar väg för en lång rad affärsmöjligheter". I punkt 1.2, "Aktuella brister och problem", anges de prioriterade frågorna vara oron för en "fragmentering" och "marknadens oförmåga", och först senare talas det om "hantering av risker i syfte att bygga upp förtroende" och om ungdomarnas "bristande färdigheter".

3.12 Kommittén instämmer i kommissionens åsikt att det under de senaste åren har saknats en enhetlig ram, och att de åtgärder som vidtagits ofta har varit specifika, t.ex. med inriktning på mediekanaler eller teknikplattformar. Det har därför funnits behov av ett markant avsteg från detta synsätt i syfte att främja inrättandet av en gemensam digital marknad av avsevärd storlek som kan konkurrera på internationell nivå.

Denna senare fråga har kommittén behandlat i olika yttranden, och kommittén har ställt sig bakom kommissionens arbete.

3.13 Vi är dock övertygade om att det har varit och fortfarande är nödvändigt att fastställa en **sammanhängande ram för skydd av och garantier för minderåriga**, riktlinjer för alla berörda aktörer, från medlemsstater till tillsynsmyndigheter och -organ, företag, skolor och familjer. I detta avseende är meddelandet ett förlorat tillfälle.

3.14 En annan tveksamhet rör **effektiviteten i självregleringen**. Valet att bekämpa internetinnehåll som kan vara skadligt för barnens psykologiska utveckling, eller till och med vara socialt eller kriminellt, via lagar, förordningar, kontroller eller självreglering bör göras med hänsyn till barnens ålder, sammanhanget och de olika åtgärdernas effektivitet, även om alla dessa åtgärder kan vara lämpliga och effektiva i rätt sammanhang⁽⁷⁾.

3.15 Internet är världsomspännande och det är lätt att skapa webbplatser i eller flytta webbplatser till länder som inte lyder under europeisk lagstiftning. Självreglering skulle kunna vara ett lämpligt och snabbt sätt att agera i väntan på ett internationellt avtal. Det skulle kunna vara ett tillfälligt alternativ i avvaktan

⁽⁵⁾ COM(2011) 60 final, 15.2.2011.

⁽⁶⁾ Huvudprioritering i EU:s strategi för e-kompetens, E-kompetens för 2000-talet, KOM(2007) 496.

⁽⁷⁾ EESK:s yttrande om "Proaktiv juridik: ett steg mot bättre lagstiftning på EU-nivå", EUT C 175, 27.7.2009, s. 26.

på lagstiftning. Man kan emellertid konstatera att självreglering ofta fungerar som undanmanöver, och att samma företag som har skrivit under på bestämmelserna ändå sedan bryter mot dem. Det vore därför lämpligt att förstärka självregleringen med regelbunden övervakning och påföljder, som skulle kunna skötas av de nationella tillsynsmyndigheterna.

3.16 Kommittén är emellertid helt övertygad om att man när det gäller **de viktigaste frågorna**, t.ex. skydd av personuppgifter, respekten för privatlivet och kampen mot olagligt innehåll som barnpornografi, måste ha **detaljerade och strikta regler**, med adekvata påföljder, inbegripet möjligheter att stänga ner webbplatser omedelbart och återkalla tillstånd.

3.17 **Onlinereklam** bör ägnas särskild uppmärksamhet. Kommissionen konstaterar själv (punkt 2.3.4) att barn inte har "utvecklat förmågan att förhålla sig kritiskt till reklambudskap", och pekar på onlineköp, hasardspel och ringsignaler till mobiltelefoner: Allt detta "kan innebära höga avgifter." Men sedan föreslås endast allmänna åtaganden om att förstärka befintlig EU-lagstiftning, utvärdera effektiviteten i självreglerande standarder, fördjupa konsumentagendan osv.

Kommittén anser att denna strategi är oklar och otillräcklig, och efterlyser mer detaljerade och tvingande krav för alla aktörer inom branschen.

3.18 Kommittén konstaterar dessutom att det helt saknas hänvisningar till reklam för livsmedelsprodukter, en aspekt som är mycket viktig mot bakgrund av problemen med fetma och ätstörningar.

4. Särskilda kommentarer

a) Kvalitetsinnehåll, kunskaper och skola

4.1 Kommittén instämmer i att skolorna saknar relevant undervisningsmaterial online, och vi är *inte motståndare* till att man inrättar offentlig-privata partnerskap med deltagande av föräldrar, lärare och icke-statliga organisationer som sysslar med skydd av minderåriga och främjande av barns rättigheter, förutsatt att man säkerställer de icke-statliga organisationernas frihet och oberoende och att partnerskapen inte används för reklam från företagen.

4.1.1 Det är viktigt att man i möjligaste mån sprider information om de många experiment som pågår i olika länder, t.ex. interaktivt skapande av textböcker med "wiki-metoden" ⁽⁸⁾, inrättande av virtuella skolgemenskaper som utbyter erfarenheter samt tillhandahållande via internet av moduler för självstudier på distans.

4.1.2 När det gäller de minderårigas deltagande i skapandet av nytt innehåll av hög kvalitet ser kommittén positivt på alla åtgärder som syftar till att öka ungdomars kreativitet, som ju har legat bakom några av de största innovationerna de senaste

åren, från Google och Facebook till Apples tillämpningar. Vi hyser emellertid oro för det synsätt som kommissionen ger uttryck för mer eller mindre tydligt på olika ställen, nämligen den i huvudsak kommersiella inriktningen i de föreslagna åtgärderna, som innebär att skyddet får en närmast underordnad plats.

4.1.3 För att utarbeta utbildningsinnehåll och interaktivt kvalitetsinnehåll för minderåriga vore det lämpligt att vända sig till grupper av sakkunniga på hög nivå (utvecklingspsykologer, pedagoger osv.) som skulle kunna föreslå lämpligt material för olika åldrar och de utvecklingsprocesser som kan utlösas, utarbeta korta publikationer avsedda för både lärare och föräldrar, bidra till att åldersklassa webbplatser och videospel samt samarbeta när det gäller att ta fram särskilda portaler och stimulerande kvalitetsinnehåll.

4.1.4 Arbetet med att ta fram detta innehåll skulle kunna stödjas genom EU-incident och nationella skattelättnader. Det vore också önskvärt med ett europeiskt program för innehåll och tillämpningar av hög kvalitet som i första hand skulle främja ungdomars nyföretagande, eftersom det är välkänt att innovationer för internet främst kommer från ungdomar.

4.1.5 Vi vill ta tillfället i akt att uppmana kommissionen att förbättra den direkta kommunikationen med ungdomar via Europa-portalen, framför allt när det gäller riskerna med internet, med ett innehåll som är särskilt avpassat för ungdomar.

b) Öka den digitala kompetensen bland vuxna

4.2 Vi befinner oss nu i en övergångstid där vi samtidigt har generationer som är "digitala infödingar" och generationer som bara delvis har gått från i huvudsak passiv användning (tv, tidningar, bio) till aktiv användning av medier, men som trots detta bär ansvaret för att skydda minderåriga från eventuella faror. Det bästa sättet att hantera denna situation är att öka den digitala kompetensen bland vuxna, i synnerhet bland dem som ansvarar för utbildningen av minderåriga, i skolan, i familjen och i föreningslivet. Vi måste se till att våra barn inte blir "digitalt föräldralösa" och utan mentorer som kan ge vägledning och hjälp så att ungdomarna kan fatta egna beslut.

4.2.1 Kommissionens program skulle kunna vara mer detaljerat i detta avseende, och även när det gäller att peka på internet som ett instrument för utveckling av kreativitet och inläring. Dessa båda aspekter bör föras samman för att skapa en positiv inställning hos föräldrarna ⁽⁹⁾.

c) Olagligt innehåll och bedrägerier

4.3 Förebyggande av risker och främjande av internet som ett instrument för barnens utveckling är oskiljaktiga aspekter av en och samma process, som syftar till ett tryggt förebyggande.

⁽⁸⁾ Syftar på det sätt på vilket man redigerar Wikipedia, den digitala gratisencyklopedin på nätet, som är resultatet av ett samarbete mellan tusentals frivilliga experter.

⁽⁹⁾ Yttrande om "Främjande av digital kompetens, digitala färdigheter och digital integration", EUT C 318, 29.10.2011, s. 9.

Det är viktigt att uppnå en jämvikt mellan barnens naturliga nyfikenhet och förbud som kan försena eller försvåra vägen till mogenhet och självständighet.

4.3.1 Att förebygga it-brott som barnpornografi och grooming och bekämpa nätmobbning förutsätter att de vuxna kan uppfatta och bedöma tecken på problem. Det kan därför vara nödvändigt att engagera experter – utvecklingspsykologer, barn-neuropsykiatrer, barnläkare, experter inom rådgivning och allmänpraktiserande läkare – för att ta fram kurser och material som vänder sig till föräldrar och lärare.

4.3.2 Man skulle också kunna undersöka tekniska lösningar för att förse alla webbläsare med en lättbegriplig grafisk symbol (som kan spridas med lämpliga informationssatsningar) som skulle fungera som "nödsignal" för att skicka information om misstänkta länkar i realtid till behörig myndighet.

4.3.3 Man bör också förstärka de förebyggande åtgärderna vad gäller vissa former av internetbedrägerier riktade mot barn. I fråga om innehåll som kan laddas ner på mobiltelefoner och datorplattor, till exempel ringsignaler och tillämpningar, bör EU:s lagstiftning vara strikt och man bör kräva att de nationella tillsynsorganen tar sitt ansvar.

Kommittén stöder kommissionens åtagande (punkt 2.3.4) att "se till att normer för annonsering på nätet som är riktad till barn möjliggör en skydds nivå som är jämförbar med den som gäller för annonsering i samband med audiovisuella tjänster".

4.3.4 Särskild uppmärksamhet bör riktas mot kostnaden för programvara för förebyggande och it-säkerhet (filter, anti-virus-program, föräldrakontroll osv.). Man bör undvika att det skapas en riskklyfta som innebär att de höga kostnaderna för programvaran medför att barn i familjer och skolor som har det sämre ställt blir mer utsatta för it-risker.

4.4 De förebyggande åtgärderna, t.ex. utbildning i familj och skola, är emellertid mycket viktiga och centrala, och bör komma före insatserna för att bekämpa problemen. Man bör förstärka utbildningsinsatserna riktade till lärare och införa krav på kunskaper om internet i deras utbildningsprogram. Man skulle kunna utarbeta och sprida någon typ av handbok för användning av mobiltelefoner och sociala nätverk, med regler som barn, lärare och familjer kommit överens om.

d) Skydd av personuppgifter

4.5 När det gäller skydd av personuppgifter har kommittén under de senaste åren uttryckt sina farhågor och önskemål i olika yttranden. Vi anser att det bör finnas striktare regler inte bara för EU:s företag, utan för alla operatörer på den europeiska marknaden. Särskilt när det gäller sociala nätverk bör man motverka de "förenklingar" som Google och Facebook vill införa, eftersom dessa i själva verket vill ha fria händer att använda de personuppgifter som finns i användarnas profiler i kommersiellt syfte. I de fall då det rör sig om minderåriga krävs ännu större försiktighet⁽¹⁰⁾.

e) Hälsa och beroendesjukdomar

4.6 I meddelandet finns inte några hänvisningar till eller åtgärder för att bemöta riskerna för den fysiska och psykiska hälsan hos de barn som ägnar mycket av sin tid åt att surfa på internet eller att spela med hjälp av olika elektroniska apparater: skador på muskler och skelett, dålig hållning, skador på synen, fetma, psykologiskt beroende⁽¹¹⁾, tendenser till isolering och verklighetsflykt.

Dessa viktiga aspekter borde åtgärdas med kompletterande åtgärder eller tas upp i ett särskilt dokument samt bevakas fortlöpande. Den europeiska statistik som finns är föråldrad samtidigt som denna företeelse förändras snabbt.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ EESK:s yttrande om "Allmän uppgiftsskyddsförordning", EUT C 229, 31.7.2012, s. 90, EESK:s yttrande om "Ansvarsfullt utnyttjande av de sociala nätverken", ännu inte publicerat i EUT.

⁽¹¹⁾ Studier om internetberoende ("Internet addiction") finns sedan 1995, t.ex. har Dr Kimberly Young i USA grundat det första "Center for Internet Addiction" (www.netaddiction.com). Stora undersökningar har genomförts i Tyskland, Italien och Tjeckien.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden"

COM(2012) 238 final

(2012/C 351/16)

Föredragande: **Thomas McDONOGH**

Rådet och Europaparlamentet beslutade den 15 juni respektive den 25 juni 2012 att i enlighet med artiklarna 114 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden"

COM(2012) 238 final.

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 6 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 144 röster för, 1 röst emot och 8 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommittén välkomnar kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk identifiering (e-id) och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden, som syftar till att stärka den inre marknaden i EU genom att öka förtroendet och bekvämligheten i fråga om säkra och sömlösa gränsöverskridande elektroniska transaktioner.

1.2 Kommittén ger sitt fulla stöd till utvecklingen av den inre marknaden och gör bedömningen att förordningen kommer att öka effektiviteten hos offentliga och privata nättjänster, elektronisk affärsverksamhet och e-handel i EU, till förmån för de EU-medborgare som arbetar eller studerar i ett annat EU-land och för små och medelstora företag när de utvecklar sin gränsöverskridande verksamhet.

1.3 Kommittén välkomnar att den föreslagna strategin i förordningen är teknikneutral och öppen för innovation.

1.4 Vi anser dock att kommissionen borde ha gått längre med denna förordning och främjat utvecklingen av ett faktiskt och rättsligt europeiskt e-id för vissa bestämda tjänster.

1.5 EESK är medveten om att identitetsfrågor är en nationell befogenhet och att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna måste respekteras, men vi rekommenderar kommissionen att nu överväga hur man skulle kunna införa ett standardiserat europeiskt e-id, som alla medborgare frivilligt kan ansöka om. Ett europeiskt e-id-system tillgängligt för alla medborgare skulle underlätta fullbordandet av en verklig inre marknad för varor

och tjänster och ge betydande samhälls- och tjänstevinster, bl.a. bättre skydd mot bedrägeri, större förtroende mellan ekonomiska aktörer, lägre kostnader för tillhandahållande av tjänster och högre kvalitet på tjänster och skydd för medborgarna.

1.6 Kommittén rekommenderar att kommissionen utarbetar en EU-standard för e-id, motsvarande de standarder som utarbetats av Europeiska standardiseringskommittén (CEN). I en EU-standard för e-id skulle man fastställa parametrarna för ett europeiskt e-id och samtidigt tillhandahålla en referenspunkt för harmoniseringen av de olika nationella e-id-systemen och en mall för nya e-id-system som införs där det för närvarande inte finns några.

1.7 EESK rekommenderar kommissionen att överväga möjligheten att påbörja införandet av ett europeiskt e-id, tillgängligt på frivillig basis för alla EU-medborgare, genom att inrätta ett grundläggande system för att tillhandahålla ett EU-autentiserat e-id för vissa bestämda typer av konsumenttransaktioner i samband med e-handel.

1.8 Eftersom det för närvarande inte finns några välutvecklade nationella e-id-system för företag (juridiska personer) i någon av de 27 medlemsstaterna, rekommenderar kommittén att kommissionen, med respekt för subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, bör verka för ett tidigt införande av ett frivilligt europeiskt e-id-system för juridiska personer som skulle omfatta en fastställd uppsättning parametrar för alla företag i EU.

1.9 Kommittén välkomnar förordningsförslagets bestämmelser om autentisering av webbplatsar. Vi tror att ett tidigt

genomförande av dessa bestämmelser skulle underlätta utvecklingen av det klimat med högt förtroende mellan konsumenter och företag som är outhärligt för den digitala inre marknaden.

1.10 Kommittén uppmanar återigen kommissionen att lägga fram förslag om en europeisk förtroendemärkning för företag. Såsom EESK har anfört i tidigare yttranden skulle en europeisk förtroendemärkning för företag bidra starkt till att öka konsumenternas förtroende för gränsöverskridande e-handel.

1.11 EESK konstaterar med tillfredsställelse att förslaget till förordning tar hänsyn till de åtskilliga yttranden där kommittén har efterlyst en gränsöverskridande harmonisering av e-id, e-signaturer och betrodda tjänster samt till kommitténs betänkligheter beträffande värnandet av medborgarnas rätt till integritet och säkerhet på internet⁽¹⁾. Vi välkomnar också att förslaget till förordning omfattar en bestämmelse om att medlemsstaterna tar på sig skadeståndsansvaret för sina deltagande system.

1.12 Kommittén noterar att förordningen tar hänsyn till arbetet med teknisk standardisering och processutveckling inom Stork⁽²⁾-projektet för att införa en interoperabilitetsplattform för e-id på EU-nivå och genomföra ett praktiskt system som ska skapa en inre marknad för e-signaturer och närliggande betrodda onlinetjänster över gränserna. Vi rekommenderar kommissionen att underlätta denna viktiga insats och ge allt nödvändigt stöd för att påskynda arbetet.

1.13 EESK rekommenderar att antagandet av den föreslagna förordningen åtföljs av en informationskampanj som förklarar för medborgarna hur de gränsöverskridande ordningarna för e-id och e-signaturer kommer att fungera i praktiken och minskar deras eventuella betänkligheter beträffande integritet och säkerhet.

1.14 Eftersom det digitala samhället utvecklas och fler viktiga offentliga tjänster tillhandahålls online betonar kommittén att det är absolut nödvändigt att kommissionen bibehåller det målriktade stödet till strategier för att påskynda e-integrationen i hela EU.

1.15 EESK uppmanar kommissionen att på nytt granska de delar av förordningen där det hänvisas till delegerade akter och förklara för kommittén varför användningen av denna befogenhet är nödvändig för genomförandet av artiklarna i fråga.

⁽¹⁾ EUT C 97, 28.04.2007, s. 27-32.
EUT C 228, 22.09.2009, s. 66-68.
EUT C 44, 11.02.2011, s. 178-181.
EUT C 54, 19.02.2011, s. 58-64.
EUT C 318, 29.10.2011, s. 105-108.
EUT C 229, 31.07.2012, s. 1-6.

⁽²⁾ www.eid-stork.eu/

2. Bakgrund

2.1 Direktivet om e-signaturer har funnits i mer än tolv år. Det finns luckor i direktivet, t.ex. en odefinierad skyldighet till nationell tillsyn av tjänsteleverantörer, vilket hämmar gränsöverskridande e-signaturer, och många nya tekniker omfattas inte.

2.2 Alla EU-länder har regelverk för e-signaturer, men de skiljer sig åt och gör det i praktiken omöjligt att genomföra gränsöverskridande elektroniska transaktioner. Detsamma gäller för betrodda tjänster såsom tidsmärkning, elektroniska sigill, elektronisk leverans och autentisering av webbplatser, där det saknas europeisk interoperabilitet. I förordningen föreslås därför gemensamma regler och metoder för sådana tjänster.

2.3 Förslaget till förordning har tre centrala inslag:

i. Genom förordningen uppdateras regelverket för elektroniska signaturer och ersätts det nuvarande direktivet om e-signaturer. Till exempel ger den möjlighet att "underteckna" med en mobiltelefon, den kräver större ansvar för säkerhet och innehåller tydliga och skärpta regler för tillsynen av e-signaturtjänster och närliggande tjänster.

ii. I förordningen föreskrivs ömsesidigt erkännande mellan olika nationella e-id-system (till skillnad från harmonisering eller centralisering), vilket gör att den utvidgar möjligheterna med befintliga e-id genom att se till att de fungerar över gränserna i EU.

iii. Andra betrodda tjänster behandlas för första gången i förordningen, vilket innebär att det kommer att finnas ett tydligt regelverk och fler garantier genom kraftfulla tillsynsorgan för leverantörer av tjänster som rör elektroniska sigill, tidsmärkning, elektroniska dokument, elektronisk leverans och autentisering av webbplatser.

2.4 Den föreslagna förordningen innebär inte att

— medlemsstaterna måste införa, eller enskilda personer skaffa sig, nationella id-kort, elektroniska id-kort eller andra e-id-lösningar,

— det införs ett europeiskt e-id eller någon form av europeisk databas,

— det blir möjligt eller obligatoriskt att utbyta personuppgifter med andra parter.

2.5 De tjänster där man kan förvänta sig de största positiva effekterna av en ökad användning av e-id är bl.a. skatteuppbörd, utbildningskurser och andra samhällstjänster online, e-upphandling och e-hälsa.

2.6 Genom Stork-projekten, där 17 medlemsstater har medverkat i utvecklingen av interoperabilitetssystem, har kommissionen och medlemsstaterna visat att gränsöverskridande ömsesidigt erkännande av e-id fungerar.

2.7 Den föreslagna förordningen är den sista av de tolv nyckelåtgärderna i inre marknadsakten ⁽³⁾ samt ett av de förslag som framhålls i handlingsplanen för e-förvaltning 2011–2015 ⁽⁴⁾, EU:s färdplan för stabilitet och tillväxt ⁽⁵⁾ och den digitala agendan för Europa ⁽⁶⁾.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Att skapa en fullständigt integrerad digital inre marknad är av största vikt för förverkligandet av den digitala agendan för Europa, EU-medborgarnas välfärd och EU-företagens framgång, särskilt de 21 miljonerna små och medelstora företag. I dag arbetar 13 miljoner EU-medborgare i ett annat EU-land och 150 miljoner handlar på nätet, men bara 20 % av dem som handlar på nätet i EU köper varor och tjänster från ett annat EU-land. Att skapa harmoniserade och interoperabla EU-omfattande e-id- och e-signaturtjänster samt betrodda tjänster (bl.a. autentisering av webbplatser, tidsmärkning och elektroniska sigill) är av avgörande betydelse för den digitala inre marknadens utveckling.

3.2 Det är av grundläggande betydelse att främja utvecklingen av e-upphandling, att förbättra effektiviteten, insynen och konkurrenskraften. Införandet av e-upphandling går sakta, endast 5 % av upphandlingsförfarandena i EU medger elektronisk hantering.

3.3 Det är beklagligt att det i avsaknad av ett europeiskt system för e-id-kort har utvecklats flera olika nationella system. EESK inser att den strategi som kommissionen lägger fram i förslaget till förordning för att underlätta skapandet av en fullständigt integrerad digital inre marknad till 2015 ⁽⁷⁾ syftar till att åstadkomma ett ömsesidigt rättsligt erkännande av de olika anmälda nationella e-id-systemen och skapa konkret teknisk interoperabilitet mellan alla anmälda system.

3.4 Kommittén noterar kommissionens utvecklingsinriktade hållning vid utarbetandet av förordningen, som bygger på direktivet om e-signaturer ⁽⁸⁾, för att se till att människor och företag kan använda sina nationella system för elektronisk identifiering (e-id) för att få åtkomst till offentliga tjänster i andra EU-länder där e-id används.

3.5 Kommittén anser dock att EU behöver ett standardiserat europeiskt e-id-system för alla medborgare och företag och beklagar att förordningen inte försöker främja utvecklingen av ett

gemensamt europeiskt e-id. I förordningen åläggs visserligen alla medlemsstater att godta alla nationella e-id-system som anmälts enligt förordningen, men länderna kan välja om de vill anmäla sina nationella system, och förordningen respekterar också preferenserna hos de medlemsstater som inte har något nationellt e-id-system.

3.6 Även om den föreslagna förordningen respekterar den nationella suveräniteten och inte ålägger alla EU-medborgare att skaffa sig en elektronisk identitet, bör man överväga fördelarna med ett allmänt europeiskt e-id-system. Med tiden kommer de medborgare som inte har ett e-id att missgynnas. För att åtnjuta lika möjligheter kommer alla medborgare att behöva ett e-id som kan användas över alla gränser i EU.

3.7 Införandet av interoperabilitetssystem i hela EU är avgörande för ett framgångsrikt tillhandahållande av sömlösa elektroniska transaktioner som är beroende av e-id och tillhandahållandet av betrodda tjänster, och det behövs fortfarande mycket arbete för att skapa en fullständig interoperabilitetsplattform för e-id på EU-nivå.

3.8 Det bör finnas ett EU-omfattande informationsprogram för att ge människor råd om användningen av e-id, e-signaturer och betrodda tjänster så att de kan skydda sin integritet och säkerhet på internet. Denna medvetandegörande- och informationskampanj bör genomföras så att kommunikationen med medborgarna sker med hänsyn till att deras informationsbehov och digitala kunskaper skiljer sig åt.

3.9 Många människor oroar sig över integritets- och säkerhetsaspekterna när de gör affärer via digitala tjänster. Denna oro blir större när de inte förstår den teknik som används för att tillhandahålla dessa tjänster, vilket skapar onödigt rädsla och onödigt motstånd. Offentliga organ och medlemsstaterna måste göra mer för att förklara hur den personliga integriteten och säkerheten skyddas när anmäld teknik för e-id och e-signaturer används. I detta avseende noterar EESK att det föreslagna systemet för betrodda tjänster har utformats så att inga onödiga uppgifter lämnas ut eller utbyts och centralisering av information undviks.

3.10 Kommittén har i tidigare yttranden uppmanat kommissionen att lägga fram förslag om genomförande av ett EU-certifieringssystem, en europeisk förtroendemärkning, för företag som bedriver verksamhet på nätet. En europeisk förtroendemärkning skulle innebära en försäkran om att företaget följer all EU-lagstiftning och att konsumenternas rättigheter skyddas. Ett sådant system skulle öka konsumenternas förtroende för e-handeln.

3.11 Europa blir allt mer digitalt förbundet genom användning av e-id och betrodda tjänster, och kommittén anser därför att alla medborgare måste få tillgång till teknik och färdigheter som gör att de kan dra nytta av den digitala revolutionen på

⁽³⁾ COM(2011) 206 final.

⁽⁴⁾ COM(2010) 743 final.

⁽⁵⁾ COM(2011) 669 final.

⁽⁶⁾ COM(2010) 245 final.

⁽⁷⁾ EUCO 2/1/11 och EUCO 52/1/11.

⁽⁸⁾ Direktiv 1999/93/EG.

lika villkor. E-integration är fortfarande en viktig fråga i EU, där en fjärdedel av befolkningen aldrig har använt internet. De största utmaningarna är ålder, kön och utbildningsnivå.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Med respekt för subsidiaritetsprincipen rekommenderar EESK kommissionen att överväga hur man skulle kunna införa ett europeiskt e-id-kort för alla EU-medborgare. Detta skulle kanske kunna göras genom att det fastställs en standarduppsättning parametrar som kan ingå i nationella e-id-system så att de kan ges status som europeiskt e-id, och genom att det införs ett EU-autentiserat e-id för vissa bestämda tjänster. På så sätt skulle medborgarna på frivillig basis kunna ansöka om ett europeiskt e-id när det inte finns något nationellt system.

4.2 Kommittén anser att kommissionen bör överväga att införa ett europeiskt e-id genom att inrätta ett grundläggande system för att tillhandahålla ett begränsat EU-autentiserat e-id för konsumenttransaktioner i samband med e-handel. Autentiseringen av detta europeiska e-id skulle kunna hanteras centralt av en EU-kontrollerad myndighet som kan ge konsumenter och näringsidkare den höga grad av förtroende och säkerhet som de kräver.

4.3 Eftersom det för närvarande inte finns några välutvecklade nationella e-id-system för företag (juridiska personer) i någon av de 27 medlemsstaterna, rekommenderar kommittén att kommissionen nu tar tillfället i akt och främjar ett tidigt införande av ett europeiskt e-id-system för juridiska personer. Vid utformningen av ett sådant system bör naturligtvis subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna respekteras. Genom att agera nu skulle EU undvika de harmoniseringsproblem som orsakats av de otaliga nationella e-id-system för medborgare som utvecklats i avsaknad av ett allmänt europeiskt e-id-kort. Dessutom skulle införandet av ett europeiskt e-id-system för juridiska personer skapa omedelbara affärsfördelar för EU:s 21 miljoner små och medelstora företag när de utvecklar gränsöverskridande verksamhet.

4.4 Kommittén noterar att man i 16 av förordningsförslagets 42 artiklar ger kommissionen befogenhet att anta delegerade akter⁽⁹⁾. EESK förstår visserligen att delegerade akter behövs för att underlätta genomförandet av vissa tekniska aspekter i förordningen och ge kommissionen flexibilitet i detta avseende, men vi är bekymrade över en sådan omfattande användning av dessa befogenheter. EESK befarar att reglerna för användningen av delegerade akter⁽¹⁰⁾ kanske inte kommer att vara tillräckliga för att se till att rådet och Europaparlamentet har faktisk kontroll över kommissionens utövande av dessa befogenheter, vilket påverkar instrumentets rättsäkerhet och rättsliga tydlighet.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ Artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

⁽¹⁰⁾ Reglerna i artikel 290 i EUF-fördraget och överenskommelsen mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen om tillämpningen av artikel 290 i EUF-fördraget.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Handel, tillväxt och utveckling – Att skräddarsy handels- och investeringspolitik för de länder som bäst behöver det"

COM(2012) 22 final

(2012/C 351/17)

Föredragande: **Evelyne PICHENOT**

Den 27 januari 2012 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Handel, tillväxt och utveckling – Att skräddarsy handels- och investeringspolitik för de länder som bäst behöver det"

COM(2012) 22 final.

Facksektionen för yttre förbindelser, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 5 september 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september 2012) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 127 röster för, 1 röst emot och 6 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommittén påminner

Efter ett årtionde av aktiv politik som förenar handel och utveckling gör Europeiska kommissionen i sitt meddelande från 2012 "Att skräddarsy handels- och investeringspolitik för de länder som bäst behöver det" ⁽¹⁾ en tämligen försiktig summering av politiken i en värld som genomgår stora omvälvningar. Utvecklingsländerna står i dag för över 50 % av världshandeln. Syd-sydhandeln har den största tillväxtpotentialen under de kommande åren. Handelshindren själva har förändrats och är numera oftare än tidigare icke-tariffära, vilket utgör ett allvarligt problem för utvecklingsländernas export.

I detta sammanhang framhåller EESK vikten av att bättre integrera utvecklingsländerna i den regionala och internationella handeln. Kommittén stöder EU:s engagemang för multilateralism och ett snabbt ingående av ett WTO-avtal till förmån för de minst utvecklade länderna. Vi påminner dock om att handeln är ett medel och inte ett mål. I en värld i förändring som kännetecknas av en miljöbelastning utan motstycke och en ökande ojämlikhet är dagens utmaning att göra handelspolitiken till en del av en ny utvecklingsmodell, som är mer inkluderande och hållbar.

1.2 Kommittén stöder

Det nya meddelandet om handel, investeringar och utveckling måste välkomnas som frukten av ett effektivt samarbete mellan kommissionens olika generaldirektorat. EESK uppskattar kvaliteten på det civila samhällets deltagande i det offentliga samrådet,

⁽¹⁾ "Handel, tillväxt och utveckling – Att skräddarsy handels- och investeringspolitik för de länder som bäst behöver det", COM(2012) 22 final.

relevansen i bedömningen samt strävan efter enhetlighet och tillämpning av de handelsrelaterade delarna av agendan för förändring ⁽²⁾. Kommittén välkomnar i synnerhet den uppmärksamhet som ägnas åt följderna, övervakningen och utvärderingen av handelspolitiken, som erbjuder en bättre grund för en pragmatisk syn på kopplingen mellan handel och utveckling. EESK engagerar sig tillsammans med sina partner i denna övervakning och efterlyser en utvärdering av de handels- och investeringshinder som vissa utvecklingsländer kan vara drabbade av.

Kommittén delar intresset för tillgång till krediter och handelsbistånd för privata aktörer, särskilt mikroföretag samt små och medelstora företag, liksom stöd till lokal och regional handel mellan småbrukare. EESK påminner utvecklingsländernas ledare om vikten av att skapa ett tryggt investeringsklimat på nationell nivå och den centrala roll som produktionsutbudet spelar för utvecklingen.

Kommittén stöder GD Utveckling och samarbete – EuropeAids initiativ, som syftar till en strukturerad dialog om utveckling, "Policy Forum for Development", som befinner sig i en övergångsfas fram till 2013.

1.3 Kommittén kritiserar

Inför en värld som genomgår stora omvälvningar, de akuta klimatproblemen och den växande klyftan mellan tillväxtländer och icke-tillväxtländer begränsas meddelandet till en finjustering av politiken och ett rättfärdigande i efterhand av reformen av

⁽²⁾ Att göra EU:s utvecklingspolitik effektivare – en agenda för förändring, COM(2011) 637 final.

det allmänna preferenssystemet. Skapandet av en ny vision för utveckling måste bli en prioritering för såväl EU som dess partner, vars kapacitet bör stärkas med sikte på en hållbar utveckling som kommer alla till del. Kommittén efterlyser en bred debatt med det civila samhället för att gå i denna riktning.

I meddelandet får också vissa viktiga ämnen stå tillbaka. I synnerhet dras inte alla lärdomar av analyserna av handelsfragmentering. I meddelandet bekräftas att tre grupper av länder kan urskiljas i handeln i dag: de minst utvecklade länderna, vars andel av världshandeln fortfarande är marginell, tillväxtländerna med snabb tillväxt och, mellan dessa två grupper, länderna "i mitten". Eftersom meddelandets fokus ligger på länderna "med de största behoven" tas handelsbehandlingen av "länderna i mitten", som emellertid utgör majoriteten av utvecklingsländerna, endast upp i förbigående. Ett mer restriktivt allmänt preferenssystem kan inte ersätta en utvecklingsstrategi.

Slutligen varnar EESK för de begränsningar som en uppdelning av länder enbart på grundval av inkomstkriteriet (BNP) innebär. Att se till mer än bara nationalinkomstskriteriet (såsom man har gjort för de minst utvecklade länderna) för att bättre särskilja olika utvecklingsländer är ett lovande verksamhetsfält som EU bör fortsätta att bidra till inom internationella forum. Detta är ett ämne som EU redan nu skulle kunna ta upp i diskussionen om millennieutvecklingsmålen efter 2015 och målen för hållbar utveckling.

1.4 Kommittén rekommenderar

EESK påminner om att det är viktigt att utarbeta särskilda utvecklingsstrategier som innebär att inrikes- och handelspolitiken kombineras i syfte att främja hållbar tillväxt för alla. Inhemskas åtgärder för att stärka rättsstaten, korrigera marknadsmisslyckanden och skapa en säker ekonomisk och mänsklig miljö är nödvändiga inslag i utvecklingsstrategierna. Utan dessa komponenter kan handelns bidrag till utvecklingen enbart vara marginellt och begränsat, framför allt inom jordbruket.

EESK upprepar sin rekommendation att studierna om återverkningarna på hållbar utveckling tas med i en vidare cykel för utvärdering av handelspolitikens konsekvenser. Cykeln bör sträcka sig från förhandsanalyser till efterhandsutvärderingar och även beakta EU:s mål inom Europa 2020-strategin

EESK uppmanar EU att i sin handelsstrategi för utvecklingsländerna i större utsträckning integrera Internationella arbetsorganisationens (ILO) slutsatser om socialt grundskydd från juni 2012.

EESK rekommenderar att bestämmelserna om hållbar utveckling integreras i en övergripande utvärdering av frihandelsavtalen genom förfaranden inom EESK för regelbunden övervakning och efterhandsanalys av avtalen. Dessutom skulle kommittén

vilja att bestämmelserna om hållbar utveckling i alla handelsavtal omfattar ett särskilt åtagande om övervakning och utvärdering av hela avtalets konsekvenser för hållbar utveckling.

EESK uppmanar EU att i större utsträckning verka för tull- och kvotfritt tillträde för produkter med ursprung i de minst utvecklade länderna inom internationella forum. EU skulle också kunna prioritera att stärka de minst utvecklade ländernas förhandlingskapacitet så att de kan förhandla fram syd-sydhandelsavtal.

EESK uppmanar EU att inleda en diskussion om framtiden för avtalen om ekonomiskt partnerskap med tanke på det ihållande låsta läget. EESK vill delta i denna diskussion och anser att "mellanländernas" särskilda situation bör beaktas bättre i diskussionen.

2. Lärdomar att dra av den internationella handelsfragmentering

2.1 Sedan 2006 är, för första gången sedan den industriella revolutionen, utvecklingsländernas andel av den internationella handeln högre än 50 %. Sedan tio år tillbaka kan man nu iaktta början till en tillnärmning mellan utvecklingsländernas och industriländernas inkomster, men man talar fortfarande om "upphämtning". Dessa båda fenomen hänger samman med sänkningen av tullmurarna runt om i världen och den roll som tillväxtländerna, särskilt Kina, spelar i världshandeln. Det geografiska centrumet för handeln med industrivaror håller på att förflyttas till Asien och centrumet för handeln med jordbruksvaror till Brasilien. Samtidigt ändras handelns sammansättning, och varuhandeln kombineras med handel med arbetsuppgifter: majoriteten av de varor som det handlas med i världen är halvfabrikat och inte färdiga produkter. Tre grupper av länder kan urskiljas: de minst utvecklade länderna, vars andel av världshandeln fortfarande är marginell, tillväxtländerna med snabb tillväxt och, mellan dessa två grupper, länderna "i mitten", dit de flesta utvecklingsländerna hör.

2.2 Den ekonomiska konvergensen som nu har börjat döljer emellertid stora skillnader i olika länders upphämtningstakt, och de utvecklingsländer som inte är tillväxtländer släpar efter. Detta är den första aspekten ur vilken handeln är ojämlig, dvs. när man jämför de fattigaste länderna och övriga länder. Även om alla länder gynnas av handel, har vissa specialiseringar ett större mervärde än andra, och generellt sett finns de minst lönsamma specialiseringarna (relativt sett) än i dag i de fattigaste länderna. Dessa länder har fastnat i en fälla där de utnyttjar ett litet antal utvinningstillgångar och tropiska jordbrukstillgångar som ger dem en absolut fördel i handeln, men vars avkastning tenderar att sjunka med tiden i jämförelse med industri- och tjänsteverksamheten.

2.3 Den ihållande ökningen av priserna på gruv- och jordbruksråvaror till följd av framför allt en ökad efterfrågan i tillväxtländerna kan visserligen verka som en skänk från ovan för de utvecklingsländer som exporterar dessa varor, men riskerar i verkligheten att fjättra dem i en specialisering på råvaror som

gör att de drabbas av "råvarornas förbannelse" (låg motståndskraft mot chocker, instabila exportinkomster och offentliga budgetar, tendens till ackumulering av räntor och finansiering av väpnade konflikter) och fenomen som övervärderade växelkurser och markrofferi. Diversifiering av exporten är nödvändigt för att en ekonomi ska få en hållbar utveckling. Marknaderna riskerar emellertid att befästa utvecklingsekonomiernas historiska beroende av dessa varor.

2.4 Den ekonomiska upphämtningen åtföljs även av ökad ojämlikhet inom länderna. Det är statens ansvar att sörja för en rättvis fördelning av vinsterna från avregleringen av handeln i hela ekonomin och hela landet. Vinsterna till följd av handel och tillväxt sprids inte automatiskt till samtliga ekonomiska aktörer, och särskilt inte till de mest sårbara segmenten. Därför är det viktigt att utarbeta särskilda utvecklingsstrategier som innebär att inrikes- och handelspolitiken kombineras i syfte att främja en delad tillväxt. Utvecklingsländerna har en smal skattebas och svagare budgetkapacitet, och drabbas därmed av ytterligare en nackdel.

2.5 Precis som handeln, vars geografi och sammansättning förändras, utvecklas även industri- och handelspolitiken. Sedan tio år tillbaka har utvecklingsländernas integration i den internationella handeln förändrats till följd av att handelsförmånerna urholkats och de regionala och bilaterala avtalen mångfaldigats. I sitt arbetsdokument noterar kommissionen en ihållande marginalisering av de minst utvecklade länderna i världshandeln. Det aktiva förhållningssättet i meddelandet från 2002 inför slutförändring av Doharundan för utveckling har inte varit tillräckligt för att markant öka de minst utvecklade ländernas integration i världshandeln: nästan all handel sker utan dem.

2.6 Konkurrensen äger inte längre rum vid gränserna utan i länderna. Rent generellt, bortsett från vissa tullpositioner, tar handelshindren i ökad utsträckning formen av icke-tariffära handelshinder såsom normer, kodexar, subventioner och regleringar. Briks-ländernas inträde i den internationella handeln är i detta avseende i mindre utsträckning ett resultat av avregleringen av handeln än resultatet av tydliga och välplanerade, lämpliga och självständiga utvecklingsstrategier, som kombinerar en aktiv offentlig politik med marknadsincitament. Avsaknaden av utvecklingsstrategier och bristande förmåga att delta i globaliseringen avspeglar samtidigt en tredje ojämlikhet som de minst utvecklade länderna är utsatta för.

2.7 Ojämlikhet i *inkomsterna* till följd av en specialisering inom handeln, ojämlikhet när det gäller kapaciteten att *finansiera* en grön tillväxt som inbegriper alla och slutligen ojämlikhet i fråga om den politiska kapaciteten att *utforma, planera och förvalta* en utvecklingsstrategi är de tre ojämlikheter som drabbar de minst utvecklade länderna i den "moderna" handeln. De

hänger ihop och kommer med all sannolikhet att öka i avsaknad av en lämplig kollektiv insats som kombinerar handelspolitik, investeringspolitik och politik för utvecklingssamarbete, såsom förordas i millennieutvecklingsmål 8.

3. Behovet av en strategisk europeisk vision i en värld i förändring, i linje med Europa 2020-strategin

3.1 I kommissionens meddelande om handel, tillväxt och utveckling bekräftas de viktigaste principerna i meddelandet från 2002, men understryks också behovet av att göra en åtskillnad mellan utvecklingsländerna för att kunna fokusera på de länder som har de största behoven. Med utgångspunkt i detta anger kommissionen sex prioriteringar för detta årtionde: mer specialiserade förmånsordningar, effektivare handelsbistånd, främjande och skydd av utländska direktinvesteringar, differentierade förhandlingar – beroende på ländernas inkomster – om heltäckande frihandelsavtal, främjande av gott styre (som inbegriper hållbar utveckling) och slutligen förstärkning av motståndskraften i de länder som är mest sårbara för interna och externa chocker.

3.2 EESK stöder dessa prioriteringar, som överensstämmer med tidigare prioriteringar, samtidigt som vi vill påpeka att de endast delvis motsvarar dagens tre stora utmaningar på utvecklingsområdet. Det nya meddelandet om handel, tillväxt och utveckling grundas på mycket viktigt material som samlades in vid det utmärkta offentliga samråd som hölls 2011 på detta tema, och det bör ses som resultatet av ett effektivt samarbete mellan de olika generaldirektoraten. Meddelandet är ett komplement till meddelandet om handel, tillväxt och världspolitik, som utgör ryggraden i förhållandet mellan handeln och Europa 2020-strategin. Förutom framstegen i detta särskilda meddelande, såsom den ökade differentieringen mellan utvecklingsländer och det växande intresset för privata aktörer, saknas i meddelandet om kopplingen mellan handel och utveckling en ny framtidsvision.

3.3 Såsom understryks både i meddelandet och i den föregående studien, är integration på världsmarknaden inte ett mål i sig och inte heller en tillräcklig förutsättning för utveckling. Avreglering av handel och marknadstillträde är inte en utvecklingsstrategi, utan bara en del av en sådan. Inhemskt åtgärder för att stärka rättsstaten, korrigera marknadsmisslyckanden och skapa en säker ekonomisk och mänsklig miljö är oundgängliga komponenter i utvecklingsstrategier och förutsättningar för handelsvinster, framför allt inom jordbruket.

3.4 Utan en samsyn i fråga om utvecklingen har EU:s politiska initiativ för förmånsföreträde till utländska marknader, exempelvis det allmänna preferenssystemet och de ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA), inte kunnat ge den ökade tillväxt som väntades. Det mest oroande är inte utvecklingsländernas blygsamma ekonomiska vinster till följd av dessa initiativ, utan den svaga politiska vilja som de utvecklingsländer som berörs av initiativen har uppvisat. Det vore intressant för EU att tydligare ange den exakta omfattningen av de vinster som förväntas till följd av minskningen av de tariffära och icke-tariffära hindren,

både för EU självt och för dess partnerländer. Slutligen är det EU:s uppgift att visa att dess utrikespolitik gentemot AVS-länderna, som lyfter fram handelns regionala dimension (EPA)⁽³⁾, är samstämmig, samtidigt som utvecklings- och tillväxtpolitiken fortfarande är nationell i de aktuella regionerna.

3.5 Detsamma gäller den multilaterala nivån. I motsats till vad man kan konstatera i förhandlingarna om klimatförändringarna, där utvecklingsländerna – och särskilt de utvecklingsländer som inte är tillväxtländer – har axlat de utmaningar som står på spel, är det politiska deltagandet av de utvecklingsländer som inte är tillväxtländer svagt eller lika med noll i Doharundan. Prioriteringarna och behoven hos de länder som mottar handelsbistånd är för övrigt dåligt fastställda, på grund av att dessa länder saknar tillräcklig kapacitet och politiskt utrymme för att utveckla hållbara utvecklingsstrategier.

3.6 Till EU:s försvar kan man anföra att det internationella utvecklingssamarbetet fortfarande bygger på avtal mellan suveräna nationalstater. I praktiken äger dock denna diplomati rum med instabila länder med begränsad kapacitet. Konsekvensen är att handeln i dag försummas i utvecklingsstrategierna och planeringen av biståndet. Skapandet av en ny vision för utveckling måste bli en prioritering för såväl EU som dess partner, vars kapacitet bör stärkas i detta syfte. Genomförandet av nationell politik är nyckeln för att göra handel till en utvecklingsfaktor. På kort sikt bör pragmatism, försök och experimentering vara vägledande för EU:s insatser när det gäller handel för utveckling och bidra till att skapa denna vision i linje med Europa 2020-strategin.

4. En pragmatisk syn på handel och investeringar för att stödja en utvecklingsvision

4.1 Utveckla kapacitet och instrument för övervakning och utvärdering av handelns inverkan

4.1.1 Kopplingen mellan handel och utveckling är empirisk, vilket gör det nödvändigt att utveckla en pragmatisk syn på handelspolitiken med sikte på experiment och inläring. Huruvida ett handelsavtal är bra för utvecklingen kan inte avgöras eller fastställas i förväg. EESK vill upprepa rekommendationen från ett tidigare yttrande om att låta bedömningarna av konsekvenserna för hållbar utveckling ingå i en mer omfattande serie konsekvensbedömningar för handelspolitiken, från förhandsbedömningar till efterhandsbedömningar, med hänsyn till EU-målen i Europa 2020-strategin.

⁽³⁾ Se Santo Domingo-förklaringen, från det tolfte regionala seminarier för ekonomiska och sociala intressegrupper i AVS-länderna och EU den 5–6 juli 2012, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-acp-eu-twelfth-regional-seminar-fd.24031>.

4.1.2 Övervakning och utvärdering är särskilt nödvändiga när det gäller stödåtgärder i samband med handelsavtal i syfte att förbättra dessa genom successiva översyner. De är viktiga också för granskningen av bestämmelserna om hållbar utveckling, som EESK anser måste ingå i EU:s samtliga handelsavtal. EESK rekommenderar att bestämmelserna om hållbar utveckling integreras i en övergripande utvärdering av frihandelsavtalen genom förfaranden inom EESK för regelbunden övervakning och efterhandsanalys av dessa avtal. Dessutom skulle kommittén vilja att de bestämmelser om hållbar utveckling som är under förhandling omfattar ett särskilt åtagande om övervakning och utvärdering av konsekvenserna av avtalet som helhet för hållbar utveckling.

4.1.3 Att regelbundet utvärdera effektiviteten hos och inverkan av de handelslättnader och olika former av marknadstillträde som EU föreslagit utvecklingsländerna (särskild och differentierad behandling, EPA, det allmänna preferenssystemet osv.) bör göra det möjligt att också befästa de beståndsdelar som i dag är grundläggande för EU:s politik. En vetenskaplig och oberoende konsekvensbedömning är av största vikt för omarbetningen av politiken för offentligt utvecklingsbistånd. Handelsbiståndet, som uppgick till mer än 10 miljarder euro 2010, skulle bli effektivare och mer relevant om det tas fram indikatorer som gör att dess inverkan kan bedömas.

4.1.4 Utöver det allmänna preferenssystemet finns det ett outnyttjat handlingsutrymme som utvecklingsländerna skulle kunna dra fördel av. Liksom i ett tidigare yttrande stöder EESK alla EU-initiativ som syftar till att uppmuntra utvecklingsländerna att använda instrumenten för livsmedelstrygghet. Det är särskilt viktigt att i multilaterala, regionala och bilaterala sammanhang underlätta deras tillgång till befintliga handelspolitiska instrument, t.ex. skyddsåtgärder, som gör att de kan agera om importen ökar avsevärt och riskerar att äventyra den lokala livsmedelsproduktionen⁽⁴⁾, och att mäta effekten av detta.

4.1.5 Kommittén upprepar sin rekommendation från ett tidigare yttrande⁽⁵⁾ om att erbjuda resurser och ett regelverk som stöd för att öka öppenheten i, övervakningen av och trovärdigheten hos den rättvisa handeln. EESK förespråkar dessutom en systematisk utvärdering av konsekvenserna av rättvis handel, inte bara för de personer som systemet avser att gynna, utan också för andra i området som framställer samma produkter.

⁽⁴⁾ EESK:s yttrande om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Handel, tillväxt och världspolitik: Handelspolitiken – en hörnsten i Europa 2020-strategin" COM(2010) 612 final, EUT C 43, 15.2.2012.

⁽⁵⁾ EESK:s yttrande om "Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén: Att bidra till en hållbar utveckling: rättvis handel och icke-statliga handelsrelaterade system för hållbar utveckling", COM (2009) 215 final, EUT C 339, 14.12.2010.

4.1.6 I enlighet med arbetsprogrammet för 2010–2013 om konsekvent politik för utveckling måste man utvärdera samstämmigheten i EU:s handelspolitiska instrument, särskilt vad gäller tillgång till läkemedel, immateriella rättigheter och anständiga arbetsvillkor. EESK uppmanar EU att i sin handelsstrategi för utvecklingsländerna i större utsträckning integrera ILO:s slutsatser om socialt grundskydd från juni 2012.

4.1.7 EESK rekommenderar en utvidgning av övervakningen och utvärderingen av de handels- och investeringshinder som även vissa utvecklingsländer kan vara drabbade av.

4.1.8 För att vara effektiva och utnyttja i en reform av handelspolitiken som främjar utvecklingen bör inläringen och utvärderingen i större utsträckning än i dag inbegripa det civila samhället, särskilt i fråga om mekanismerna för övervakning av handelsavtalen och de ekonomiska partnerskapsavtalen.

4.2 Stöd till privata aktörer i utvecklingsländerna

4.2.1 Kommittén konstaterar att kommissionen i meddelandet betonar den centrala roll som de privata aktörerna spelar, särskilt småbrukare och småföretagare, som utgör ryggraden i ekonomin i många utvecklingsländer. Vi betonar vikten av att främja ett ansvarsfullt affärsbeteende, uppmuntra partnerskap mellan den privata och den offentliga sektorn och erkänna olika företagsformer, t.ex. kooperativ, ömsesidiga bolag och andra former av företag i den sociala ekonomin⁽⁶⁾. Vi är medvetna om vikten av att skapa ett tryggt investeringsklimat, en stabil affärsrätt och en rättvis beskattning samt att inrätta ett effektivt och förutsägbart rättssystem som tryggar rättssäkerheten för nationella och utländska investeringar. EESK betonar betydelsen av infrastruktur och tjänster för e-handel i en strategi för att förstärka och bredda exportutbudet.

4.2.2 EESK stöder åtgärder som gör det lättare för småbrukare och småföretagare att få tillgång till handelsbistånd så att de kan dra nytta av handels fördelar och åtgärder som främjar en politik som bidrar till att överföra arbete från den informella sektorn till den formella. EESK påminner i detta sammanhang om relevansen i slutsatserna i ILO:s och WTO:s gemensamma studie⁽⁷⁾, där man framhåller att den stora omfattningen på det informella arbetet i utvecklingsländerna hindrar länderna från att dra nytta av en öppnare handel genom att arbetstagarna i en övergångsperiod hamnar i fattigdomsfällan. Åtgärder för jämställdhet och stöd till kvinnors verksamhet bidrar till att överföra arbete från den informella sektorn till den formella. Man bör fortsätta att prioritera kampen mot korruption samt

utvecklingen av infrastrukturen. Samarbetet mellan arbetsmarknadspartnerna och det civila samhällets andra organisationer i kampen mot korruption inom Euromedpartnerskapet kan bidra med värdefulla erfarenheter.

4.2.3 EU:s komparativa fördelar vad gäller stöd till privata aktörer, oavsett företagsform, bör stärkas i förhållande till övriga – nationella och multilaterala – institutioners fördelar i syfte att öka effektiviteten i EU:s instrument för handelsbistånd, särskilt allteftersom syd-sydhandeln ökar. EU bör se till att avdela mänskliga resurser till sina delegationer i tredjeländerna som motsvarar utmaningarna, och i större utsträckning involvera delegationerna i arbetet med att dra nytta av erfarenheterna från fältet.

4.2.4 Branschorganisationerna, som är mycket aktiva inom den privata sektorn, kan lämna ett viktigt bidrag till arbetet med att kartlägga samarbetsbehoven i partnerländerna. Ett närmare samråd med dessa, via EESK, skulle kunna bidra till en avstämning av utbudet av och efterfrågan på samarbete. Det tidigare arbetet, dvs. förhandlingarna om ekonomiska partnerskapsavtal och utarbetandet av strategiska planer för att minska fattigdomen under överinseende av Världsbanken, har gjort det möjligt att stärka och strukturera branschorganisationerna i utvecklingsländerna.

4.2.5 Precis som kommissionen påpekar ser kommittén positivt på att företagens sociala ansvar bidrar till att främja rättvisa konkurrensvillkor på global nivå i fråga om handel och investeringar. Det har fastställts att stora företag med europeiskt ursprung genom internationella ramavtal som omfattar underleverantörer har spelat en pionjärroll när det gäller att införa sociala och miljörelaterade normer samt standarder för gott styre i handeln. Att ansluta sig till OECD:s riktlinjer är alltså ett bra förslag som har den fördelen att det finns en mekanism för klagomål i händelse av tvist. Dessutom fastställs i dessa riktlinjer behovet av att varje år offentliggöra företagsinformation som är relevant, tillförlitlig och kontrollerbar, vilket bör gälla generellt.

4.3 Förbereda reformer av det globala styret

4.3.1 Utbudet av handels- och utvecklingssamarbete bör utvidgas och utsträckas även till tillväxtländerna, vid sidan av OECD-länderna, som historiskt sett har tillhandahållit offentligt utvecklingsbistånd och förmånstillträde till marknaderna. Det största manöverutrymmet finns i dag i tillväxtländerna. Vi vill särskilt uppmana EU att i större utsträckning främja faktiskt tillträde, tull- och kvotfritt, för produkter med ursprung i de minst utvecklade länderna inom internationella forum (särskilt G20) samt i de bilaterala förbindelserna med tillväxtländerna. EU skulle också kunna prioritera att stärka de minst utvecklade ländernas kapacitet att förhandla fram syd-sydhandelsavtal.

⁽⁶⁾ EESK:s yttrande om "Den sociala ekonomin i Latinamerika", EUT C 143, 22.5.2012.

⁽⁷⁾ "Globalization and Informal Jobs in Developing Countries", gemensam studie från WTO och ILO, 2009.

4.3.2 EESK anser att allt måste göras för att slutföra Doharundan för utveckling, åtminstone genom ett förhandsavtal som gynnar enbart de minst utvecklade länderna och som omfattar ett brett åtagande från biståndsgivarnas sida, oavsett om dessa är medlemmar av kommittén för utvecklingsbistånd eller inte. EESK vill åter föra fram sitt förslag om att år 2015 – det år då millennieutvecklingsmålen ska vara uppnådda – ska utses till året för internationellt samarbete. Resultaten av millennieutvecklingsmålen och de möjligheter som följer av Rio+20-toppmötet om hållbar utveckling kommer att behandlas i ett yttrande från kommittén, parallellt med samråden.

4.3.3 Samtidigt begränsar sig EU:s handels- och utvecklingsstrategi inte till å ena sidan ökad ömsesidighet med tillväxtländerna och å andra sidan tullfritt tillträde för produkter från de minst utvecklade länderna. Mellan dessa två grupper av länder

befinner sig de utvecklingsländer som inte är tillväxtländer – "länderna i mitten" – partner med vilka EU skulle kunna utveckla ömsesidiga intressen. De skulle kunna bli viktiga allierade i arbetet för att främja ett bättre styre, som är ett huvudmål för EU. På grund av prioriteringen av de länder som har de största behoven saknas i detta meddelande en tydlig strategi som inte begränsas till ett restriktivare allmänt preferenssystem.

4.3.4 Att se till mer än bara nationalinkomstkriteriet (såsom man har gjort för de minst utvecklade länderna) för att bättre särskilja olika utvecklingsländer är ett pågående och lovande verksamhetsfält för att förbättra effektiviteten i den särskilda och differentierade behandlingen och i handelsbiståndet. Detta är ett ämne som EU skulle kunna ta upp i diskussionen om millennieutvecklingsmålen efter 2015 och målen för hållbar utveckling.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 850/98 vad gäller bevarande av fiskeresurserna genom tekniska åtgärder för skydd av unga exemplar av marina organismer och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1288/2009"

COM(2012) 298 final – 2012/0158 (COD)

(2012/C 351/18)

Huvudföredragande: **Brian CURTIS**

Den 5 juli 2012 respektive den 10 juli 2012 beslutade rådet och Europaparlamentet att i enlighet med artikel 43.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 850/98 vad gäller bevarande av fiskeresurserna genom tekniska åtgärder för skydd av unga exemplar av marina organismer och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1288/2009"

COM(2012) 298 final – 2012/0158 (COD).

Den 10 juli 2012 gav kommitténs presidium facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet.

Med hänsyn till ärendets brådskande karaktär utsåg Europeiska ekonomiska och sociala kommittén Brian CURTIS till huvudföredragande vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september), och antog följande yttrande med 122 röster för, 1 röst emot och 2 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Mot bakgrund av att de tekniska övergångsbestämmelser som fastställs i rådets förordning (EG) nr 1288/2009 upphör att gälla den 31 december 2012 instämmer Europeiska ekonomiska och sociala kommittén med kommissionens förslag om att säkerställa rättslig säkerhet under den tid som en förordning med en ny ram för tekniska åtgärder håller på att utarbetas som ett led i reformen av den gemensamma fiskeripolitiken.

1.2 De tekniska åtgärderna är viktiga för ett hållbart fiske, och det måste säkerställas att de fortsätter. Om dessa åtgärder avbryts (ens tillfälligt) skulle det få negativa konsekvenser för bevarandet av bestånden och för sårbara djuphavshabitat, inklusive ett antal Natura 2000-områden. Det skulle också innebära att ett antal motiverade och accepterade undantag från bestämmelserna i förordning (EG) nr 850/98 skulle upphöra att gälla.

1.3 Kommittén föreslår att den tidigare metoden att förlänga tillämpningen av de tekniska övergångsbestämmelserna i förordning (EG) nr 1288/2009 under en period på ytterligare 18 månader bibehålls i stället för att man inför dem i förordning (EG) nr 850/98.

2. Bakgrund

2.1 Den 4 juni 2008 lade kommissionen fram ett förslag till rådets förordning om bevarande av fiskeresurserna genom tekniska åtgärder⁽¹⁾, som var avsedd att ersätta förordning (EG)

nr 850/98 för bevarande av fiskeresurserna genom tekniska åtgärder för skydd av unga exemplar av marina organismer och säkra ett permanent genomförande av de tekniska åtgärder som fastställs i den årliga förordningen om fiskemöjligheter som övergångsåtgärd.

2.2 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén lade fram ett yttrande om detta förslag, som efter de administrativa formaliteterna antogs vid kommitténs 451:a plenarsession den 25 februari 2009⁽²⁾.

2.3 Kommissionens behandling av förslaget försvårades på grund av förhandlingarna om antagandet av Lissabonfördraget 2009.

2.4 Eftersom det krävdes ett snabbt beslut antogs under tiden förordning (EG) nr 43/2009 om fastställande för år 2009 av fiskemöjligheter och därmed förbundna villkor för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd⁽³⁾.

2.5 Medan behandlingen av rådets förordning om tekniska åtgärder fortsatte under 2009 upphörde de åtgärder som anges i bilaga III till förordning (EG) nr 43/2009 att gälla, då giltighetstiden löpte ut.

⁽¹⁾ COM(2008) 324 final.

⁽²⁾ EUT C 218, 11.9.2009.

⁽³⁾ EUT L 22, 26.1.2009, s. 1.

2.6 Av denna anledning och av rättssäkerhetsskäl samt för att vidmakthålla ett lämpligt bevarande och en lämplig förvaltning av de marina resurserna antogs rådets förordning (EG) nr 1288/2009 om fastställande av tekniska övergångsbestämmelser för perioden 1 januari 2010–30 juni 2011⁽⁴⁾, vilket innebar att de tekniska övergångsbestämmelser som anges i bilaga III till förordning (EG) nr 43/2009 kunde fortsätta att gälla under en övergångsperiod på 18 månader.

2.7 Till följd av de nya kraven i Lissabonfördraget drog kommissionen 2010 tillbaka förslaget från 2008.

2.8 Övergångsbestämmelserna förlängdes sedan ytterligare en gång med 18 månader enligt förordning (EU) nr 579/2011, eftersom det ännu inte hade varit möjligt att införliva dem med de befintliga tekniska åtgärderna i förordning (EG) nr 850/98 (eller en ny förordning som ersatte denna) före den 30 juni 2011.

2.9 Kommissionen avser att ändra förordning (EG) nr 850/98 efter och i enlighet med reformen av den gemensamma fiskeripolitiken, som för närvarande är föremål för förhandlingar. En ny förordning med tekniska åtgärder kan därmed inte vara färdig att träda i kraft den 1 januari 2013. Därför behövs en lösning som kan säkerställa att de tekniska övergångsbestämmelserna fortsätter att gälla efter den 31 december 2012, för att ge den tid som behövs för att utarbeta en ny ram för tekniska åtgärder.

2.10 Förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning – som behandlas i detta yttrande från EESK – om att ändra rådets förordning (EG) nr 850/98 och införa de tekniska åtgärderna i fråga är en konsekvens av detta.

3. Kommentarer

3.1 I artikel 34b vore det tydligare att lägga punkt 3 efter punkt 1: undantagen omedelbart efter det allmänna förbudet, på samma sätt som i förordning (EG) nr 43/2009, och först där- efter kravet på ett särskilt fisketillstånd för förankrade nätre- skap (punkt 2 i det nuvarande förslaget).

3.2 Undantaget i punkt 9.12 i bilaga III till förordning (EG) nr 43/2009, som är i kraft till och med den 31 december 2012, borde förlängas. Under sista kvartalet 2011 och första halvåret 2012 har forskning på större djup än 600 meter just visat låga bifångster av haj, vilket borde leda till ett undantag för fartyg som fiskar marulkfiskar med nät när rapporten väl har godkänts av vetenskapliga, tekniska och ekonomiska kommittén för fis- kerinäringen (STECF).

3.3 Punkterna 1, 2, 4, 5a, 5b, 5c, 5d, 17 och 18 i bilaga III till förordning (EG) nr 43/2009, som är tillämplig till och med den 31 december 2012, återspeglas inte i förslaget. Kommis- sionen har förklarat att punkterna 5a, 5c och 5d inte behövs från och med den 1 januari 2010, att punkterna 1 och 2 har tagits bort och inte kommer att införas igen på Danmarks begäran och att punkterna 17 och 18 tas med i förslaget under punkt 6 respektive 3.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ EUT L 347, 24.12.2009, s. 6.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk"

COM(2012) 93 final – 2012/0042 (COD)

och

"Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Redovisning av markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) i unionens klimatåtaganden"

COM(2012) 94 final

(2012/C 351/19)

Föredragande: **Ludvík JÍROVEC**

Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och rådet beslutade den 12, 15 respektive 26 mars 2012 att i enlighet med artiklarna 192.1 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk"

COM(2012) 93 final – 2012/0042 (COD)

och

"Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Redovisning av markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) i unionens klimatåtaganden"

COM(2012) 94 final.

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 29 augusti 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 19 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 185 röster för, 1 röst emot och 4 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Kommittén välkomnar kommissionens förslag. Kommittén anser att förslaget är ambitiöst och en reaktion på behovet av ett mer konsekvent bokföringssystem inriktat på att införliva rekommendationer ur internationella överenskommelser i EU:s lagstiftning. Kommissionen bör när den förbereder och utarbetar lagstiftning se till att relevanta handlingar samtidigt, vid lämplig tidpunkt och på lämpligt sätt översänds till Europaparlamentet, rådet och det civila samhället. Kommissionen borde samråda, bland annat med sakkunniga, när den uppdaterar definitionerna mot bakgrund av de ändringar som görs av organ som är knutna till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC) eller Kyotoprotokollet eller på grundval av andra multilaterala överenskommelser. Det är mycket viktigt att se till att förslaget är förenligt med de beslut som fattas inom ramen för UNFCCC.

1.2 Med tanke på att förhandlingarna om en allmän rättslig överenskommelse om klimatförändringar ska slutföras senast 2015, så att denna i enlighet med den nuvarande planeringen kan träda i kraft år 2020, borde EU nu, för att stödja förhandlingarna om en övergripande överenskommelse, fokusera på att

utveckla rättvisa och klimateffektiva modeller som stimulerar en begränsning av klimatförändringarna. I detta sammanhang spelar markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk en viktig roll, vilket gör att det är viktigt att ha gemensamma bestämmelser för beräkning av såväl utsläpp som utsläppssänkor.

1.3 Kommittén anser att det behövs en helhetsbedömning som är inriktad på att minska utsläppen av växthusgaser inom jordbruket och som avser alla flöden av växthusgaser (både utsläpp och upptag) från åkermark och betesmark tillsammans med jordbruks- och uppfödningens verksamhet. Rapportering och redovisning av utsläppen av växthusgaser från jordbruks- och uppfödningens verksamhet är däremot redan ett krav enligt Kyotoprotokollet och de täcks också av utsläppsgränserna i "Beslutet om gemensamma insatser" ⁽¹⁾.

1.4 Kommittén konstaterar att denna komplicerade fråga måste undersökas närmare och i ett bredare sammanhang mot bakgrund av EU:s klimatpolitik och energibehov. Man

⁽¹⁾ Beslut nr 406/2009/EG.

bör öka synligheten för de åtgärder för att begränsa klimatförändringarna som vidtas inom jordbruk, skogsbruk och närstående sektorer, lägga grunden för utformningen av lämpliga politiska incitament, t.ex. inom den gemensamma jordbrukspolitikerna, och verka för att alla medlemsstater ska ha lika förutsättningar.

1.5 Kommissionen bör uppmärksamma samtliga politiska strategier, inte bara sådana som har anknytning till miljön och naturen, och skapa samordningsvinster genom att koppla samman dessa åtgärder.

1.6 Skogsbruket betraktas inte ur ett helhetsperspektiv och inte heller i sin multifunktionella roll, t.ex. som producent av biomassa för förnybar energi. EESK välkomnar EU:s förslag om att "avverkade träprodukter" (produkter från träd) ska omfattas av redovisningsreglerna. Om man tar hänsyn till det lagrade koleket i dessa produkter, ökar träets och träprodukternas roll vid utvärderingen och bedömningen av klimateffekterna.

1.7 Kommittén välkomnar utarbetandet av nationella handlingsplaner, eftersom den i punkt 1.4 efterlysta "synligheten" för möjliga åtgärder på ett mycket bra sätt kan komma till uttryck i dem. I detta sammanhang måste dock tre grundläggande principer beaktas:

- 1) Handlingsplanerna måste åtföljas av andra politiska åtgärder eller kombineras med befintliga sådana för att skapa ramvillkor som gör det möjligt för markägarna och markförvaltarna att genomföra motsvarande effektiva åtgärder inom markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk på ett ekonomiskt ändamålsenligt sätt och inte bara på egen bekostnad. På samma sätt som naturskyddsåtgärder i dag ofta kostar pengar utan att ge några intäkter, och alltså är ekonomiskt oattraktiva, är nämligen också klimatskyddsåtgärder (såsom bevarande av våtmarker med hög organisk andel) ofta ekonomiskt ointressanta. Den ram som EU ska upprätta måste skapa incitament och uppmuntra producenterna i EU att uppnå de fastställda målen på samma sätt som det är meningen att utsläppshandelssystemet, som EU medvetet inte vill integrera området för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk i, ska göra.
- 2) Såväl handlingsplanerna som kontroll- och rapporteringsförfarandena måste utformas så att såväl markägarna och markförvaltarna som myndigheterna kan genomföra dem med så liten administrativ börda som möjligt.
- 3) Alla krav och åtgärder som EU fastställer måste entydigt vara förenliga med subsidiaritetsprincipen.

1.8 Kommittén anser att det är viktigt att stimulera potentialen hos sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk när det gäller att begränsa klimatförändringarna, samt att göra jordbrukarnas insatser för att begränsa

klimatförändringarna mer synliga. Denna sektor bör inte utvärderas separat, utan ur ett helhetsperspektiv och med användning av samverkans effekter med befintliga strategier på EU-nivå och nationell nivå. Kommittén betonar att man måste undvika att skapa onödiga administrativa bördor och dubbelarbete och att man måste ta vederbörlig hänsyn till nationella förhållanden och befogenheter på varje nivå. EU:s klimatpolitik borde grunda sig på kostnadseffektiva instrument för att begränsa klimatförändringarna, en aktiv förvaltning och användning av EU:s skogar och ökad användning av förnybart och hållbart trä som råmaterial.

1.9 Kommittén välkomnar EU:s strävan att gå längre än avtalen från Köpenhamn, Cancún och Durban och förslaget att anta ett mål för minskning av utsläppen med 30 % om vissa särskilda villkor är uppfyllda. Samtidigt bör man dock också vara mycket lyhörd för den ekonomiska situationen i EU. EU måste också sätta press på de övriga parterna i UNFCCC, så att de vidtar liknande åtgärder för att koldioxidläckagen inte ska förskjutas till områden som är ännu mer biologiskt känsliga än EU.

1.10 Mot bakgrund av de pågående förberedelserna för ett bra ramverk för den gemensamma jordbrukspolitikerna inför nästa budgetperiod borde man medge att detta förslag måste knyta nära an till EU:s jordbrukspolitik och annan EU-politik. I den politiska bedömningen har man gradvis tagit större hänsyn till det kol som finns bundet i jorden, så att klimatskydd och klimatanpassning i större utsträckning beaktas även inom jord- och skogsbruket. Kommittén ställer sig uttalat positiv till att förslaget inte innehåller några krav på jord- och skogsbruket att minska utsläppen som ensidigt skulle belasta jord- och skogsbrukarna. För att de nationella översikterna ska bli bättre krävs det inte mer än begränsade investeringar i medlemsstaterna.

2. Politiskt sammanhang

2.1 Kommissionens förslag innehåller nya inslag beträffande Kyotoprotokollet och resultaten av Durbankonferensen (2).

2.1.1 Läget är i dag så att utsläppen och upptaget av växthusgaser till följd av sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk inte räknas in i EU:s mål att minska utsläppen av växthusgaser med 20 % fram till 2020, även om de delvis räknas med i EU:s kvantifierade mål för utsläppsbegränsning och utsläppsminskning i enlighet med artikel 3.3 i Kyotoprotokollet. Därför är det nödvändigt att ta fram gemensamma beräkningsmetoder för att noggrant beräkna såväl utsläppsmängder som utsläppssänkor och inkorporera dem i EU:s rapporteringsskyldigheter.

2.1.2 Varje lagförslag som innefattar obligatorisk rapportering om betesmark och åkermark måste vara förenligt med det beslut som fattades av UNFCCC COP 17 i Durban.

(2) Partskonferensen till Kyotoprotokollet, COP 17, december 2012, Förenade nationernas ramkonvention om klimatförändringar.

2.1.3 Före COP 17 krävdes det ingen redovisning av medlemsstaterna i samband med skogsförvaltning, eftersom man utgick från att det skedde en omedelbar oxidering av all avverkad biomassa. EESK välkomnar EU:s förslag om att ta med "avverkade träprodukter" i redovisningsreglerna. Detta innebär att det lagrade kolet i de avverkade trädprodukterna används. Detta kan öka träets och trädprodukternas roll i arbetet med att begränsa klimatförändringarna.

2.1.4 Om man vill vidareutveckla skogsbrukets möjligheter att begränsa klimatförändringarna (som också erkänns i förslaget) kan sådana åtgärder som att öka omloppstiderna för träd, undvika kalhyggen (som nämns i motiveringen) och omvandla till naturskogar inte beaktas i större utsträckning, eftersom de hänger samman med arten och trädens ålder inom ramen för hållbar skogsförvaltning. Samtidigt måste man dock understryka att detta i nuläget inte ingår i lagförslaget.

2.1.5 Kork är en mycket viktig produkt inom gruppen produkter från träd eftersom den har flera företräden. Det är en naturlig produkt som tillverkas av förnybara resurser i en miljövänlig process som inte kräver att träd avverkas. Korkindustrin har också visat sin betydelse för den ekologiska stabiliteten i Medelhavsområdets bräckliga och hotade ekosystem samt för sysselsättning och inkomster.

2.2 I förslaget fastslås att medlemsstaterna ska upprätta och upprätthålla en redovisning som korrekt återspeglar samtliga utsläpp och upptag som orsakas av skötsel av åkermark.

2.2.1 Enligt Mellanstatliga panelen för klimatförändringars (IPCC) riktlinjer för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk ingår biomassa ovan jord i förteckningen över kolreservoarer. Problemet med att redovisa biomassa ovan jord för åkermark beror på distinktionen mellan örtartad (där hänsyn bara tas till kollagret i marken) och träartad (där hänsyn tas till biomassan). I förslaget erkänns det stora värdet av fleråriga grödor, t.ex. olivträd, fruktträd och vingårdar, men de ettåriga grödornas upptag av koldioxid beaktas inte eftersom jämförelsen görs mot kollagret år 1990. Den roll som jordbruksprodukter såsom raps (livsmedel, foder och bränsle), foderväxter (foder och bränsle) och grönsaker (livsmedel) spelar har inte beaktats eftersom den kan äventyras av förändringar i kollagren. Detta beror på att ettåriga grödor i IPCC och Kyotoprotokollet betraktas som kolneutrala.

2.2.2 Inom de jordbruksområden där den potentiella ökningen av upptaget inte – som t.ex. vid användning av avverkade träprodukter – är påtaglig kan redovisningen för jordbruksmark i vissa fall vara ett problem och få negativa effekter. Här krävs det en tydlig avgränsning mellan utsläpp och kolreservoarer.

2.2.3 Inom vissa områden med ett ogynnsamt klimat där jordbruket är beroende av regn för jordbrukarnas försörjning

och stöder landsbygdsbefolkningen eller där vissa fleråriga grödor befinner sig i riskzonen på grund av låg lönsamhet (t.ex. för olivträden i södra Europa), kan risken för nolltillväxt också bidra till att mark överges och till ett bristande intresse för att fortsätta odla denna mark. Åtgärder som kan tas med i de handlingsplaner som kommissionen föreslår omnämns i bilaga IV i kommissionens förslag. Man måste undvika en överlappning med de åtgärder som redan genomförs inom den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare för miljöåtgärder, genom att dessa åtgärder blir mätbara.

2.2.4 Kommittén välkomnar utarbetandet av nationella handlingsplaner, eftersom den i punkt 1.4 efterlysta "synligheten" för möjliga åtgärder på ett mycket bra sätt kan komma till uttryck i dem. I detta sammanhang måste dock tre grundläggande principer beaktas:

- 1) Handlingsplanerna måste åtföljas av andra politiska åtgärder eller kombineras med befintliga sådana för att skapa ramvillkor som gör det möjligt för markägarna och markförvaltarna att genomföra motsvarande effektiva åtgärder inom markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk på ett ekonomiskt ändamålsenligt sätt och inte bara på egen bekostnad. På samma sätt som naturskyddsåtgärder i dag ofta kostar pengar utan att ge några intäkter, och alltså är ekonomiskt oattraktiva, är nämligen också klimatskyddsåtgärder (såsom bevarande av våtmarker med hög organisk andel) ofta ekonomiskt ointressanta. Den ram som EU ska upprätta måste skapa incitament och uppmuntra producenterna i EU att uppnå de fastställda målen på samma sätt som det är meningen att utsläppshandelssystemet, som EU medvetet inte vill integrera området för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk i, ska göra.
- 2) Såväl handlingsplanerna som kontroll- och rapporteringsförfarandena måste utformas så att såväl markägarna och markförvaltarna som myndigheterna kan genomföra dem med så liten administrativ börda som möjligt.
- 3) Alla krav och åtgärder som EU fastställer måste entydigt vara förenliga med subsidiaritetsprincipen.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Syftet med kommissionens förslag är att införa ett mer konsekvent bokföringssystem, som införlivar rekommendationer ur internationella överenskommelser i EU:s lagstiftning. Förslaget återspeglar viktiga delar av de reviderade bokföringsregler för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk som fastställdes i Durban i december 2011 och som kommer att börja tillämpas under Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod. Vissa av dess bestämmelser skiljer sig dock från de beslut som fattades i Durban, t.ex. förslaget om obligatorisk bokföring i samband med skötsel av åkermark och betesmark, och bestämmelserna om bokföring av naturliga störningar.

3.2 Förslaget om att medlemsstaterna nu ska vara tvungna att bokföra alla utsläpp och uppdrag som uppstår till följd av skötsel av åkermark och betesmark kommer att innebära ökad administration på nationell nivå och ställa stora krav på kommissionen i samband med övervakningen i de enskilda medlemsstaterna. De bokföringsregler som antas i det här förslaget och referensvärdena kommer att vara av grundläggande betydelse för hur detta beslut fungerar. Kommittén fruktar att det kanske kommer att ställas dubbla krav på medlemsstaterna, av UNFCCC å ena sidan och av EU:s rättsföreskrifter å andra sidan.

3.3 Skogarna i EU har stor samhällsnytta och ekonomisk nytta och står också för viktiga ekosystemtjänster och förbättrar kapaciteten att klara av och anpassa sig till klimatförändringarna, eftersom de varje år absorberar 10 % av EU:s alla koldioxidutsläpp. Skogarna tillhandahåller en rad hållbara och smarta biobaserade produkter, och virke står för hälften av EU:s förnybara energi. Kommittén betonar de europeiska skogarnas multifunktionella roll i samhället och anser att kommissionen bör tillämpa en övergripande strategi i denna problematik, både med avseende på klimatet och på praxis inom hållbar skogsförvaltning i EU. De politiska strategierna på klimatområdet bör avspegla att skogarna ska betraktas som mycket mer än bara kolreservoarer.

4. Kommentarer

4.1 EESK vill understryka att jord- och skogsbruket har möjligheter att begränsa klimatförändringarna. Dessa möjligheter begränsas dock av naturbetingade förhållanden och störningar, risk för mättnad, komplicerade flöden, otillräcklig kapacitet att övervaka utsläpp och stor osäkerhet gällande redovisningsmetoder.

4.2 Kommittén har tagit del av resultaten av det gemensamma forskningscentrumets konsekvensbedömning och respekterar dess ståndpunkt angående genomförbarheten. Ändå bör man finslipa de vetenskapliga rönen och övervakningsmetoderna för att öka förtroendet för inventeringar av utsläpp av växthusgaser kopplade till skogsbruk och jordbruksmark. Både deras noggrannhet och förenlighet bör förbättras, och ur ett helhetsperspektiv är det viktigt att man undersöker möjligheten att begränsa effekterna genom ett integrerat arbetssätt. I detta sammanhang framhåller kommittén erfarenheterna i vissa länder, t.ex. Danmark och Portugal, där rapporteringen med anknytning till jordbruksverksamhet är helt förenlig med UNFCCC. Vi anser att man måste framhålla hur komplicerat det är att mäta utsläpp inom sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, och vi delar inte den förbehållslösa övertygelsen om att denna sektor borde omfattas av EU:s utsläppsmål.

4.3 Kommissionens förslag innebär inte att sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk tas med i EU:s klimatåtaganden i detta skede, men det presenteras som ett första steg i denna riktning, där lämpliga politiska förutsättningar skapas. Kommittén beklagar att förslaget inte har utvidgats med frågan om skogs- och jordbrukets effekter när det handlar om att ersätta fossila bränslen och icke-förnybart material med biobränsle och biomassa. Detta borde ske stegvis och borde också omfatta bioekonomi och energiprocesser med anknytning till sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk. Denna sektor bör inte utvärderas separat utan ur ett helhetsperspektiv och med utnyttjande av samverkans effekter med befintliga strategier på EU-nivå och nationell nivå. Medlemsstaterna har själva de bästa förutsättningarna för att besluta om lämpliga åtgärder.

Bryssel den 19 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2371/2002 om bevarande och hållbart utnyttjande av fiskeresurserna inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken"

COM(2012) 277 final – 2012/143 (COD)

(2012/C 351/20)

Europaparlamentet och rådet beslutade den 14 juni respektive den 15 juni 2012 att i enlighet med artikel 43 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2371/2002 om bevarande och hållbart utnyttjande av fiskeresurserna inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken"

COM(2012) 277 final – 2012/143 (COD).

Eftersom kommittén stöder förslaget beslutade man vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) med 148 röster för och 8 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1005/2008 om upprättande av ett gemenskapssystem för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske"

COM(2012) 332 final – 2012/162 (COD)

(2012/C 351/21)

Europaparlamentet och rådet beslutade den 2 juli 2012 respektive den 10 juli 2012 att i enlighet med artikel 43 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1005/2008 om upprättande av ett gemenskapssystem för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske"

COM(2012) 332 final – 2012/162 (COD).

Eftersom kommittén stöder förslaget beslutade man vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september 2012) med 141 röster för, inga röster emot och 7 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2008/971/EG vad gäller införande av skogsodlingsmaterial i kategorin 'individutvalt' i tillämpningsområdet för det beslutet och uppdatering av namnen på de myndigheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen"

COM(2012) 355 final – 2012/172 (COD)

(2012/C 351/22)

Europaparlamentet och rådet beslutade den 5 juni att i enlighet med artikel 43 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2008/971/EG vad gäller införande av skogsodlingsmaterial i kategorin 'individutvalt' i tillämpningsområdet för det beslutet och uppdatering av namnen på de myndigheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen"

COM(2012) 355 final – 2012/172 (COD).

Eftersom kommittén stöder förslaget beslutade man vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september 2012) med 145 röster för, 3 röster emot och 5 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2003/17/EG genom att dess tillämpningsperiod förlängs och genom att förteckningen över tredjeländer och de myndigheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen uppdateras"

COM(2012) 343 final – 2012/0165 (COD)

(2012/C 351/23)

Europaparlamentet och rådet beslutade den 5 juni respektive den 23 juli 2012 att i enlighet med artikel 43.2 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2003/17/EG genom att dess tillämpningsperiod förlängs och genom att förteckningen över tredjeländer och de myndigheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen uppdateras"

COM(2012) 343 final – 2012/0165 (COD).

Eftersom kommittén stöder förslaget beslutade man vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september 2012 (sammanträdet den 18 september) med 142 röster för, 3 röster emot och 8 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 18 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Staffan NILSSON

<u>Informationsnummer</u>	Innehållsförteckning (forts.)	Sida
2012/C 351/16	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden" – COM(2012) 238 <i>final</i>	73
2012/C 351/17	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Handel, tillväxt och utveckling – Att skräddarsy handels- och investeringspolitik för de länder som bäst behöver det" – COM(2012) 22 <i>final</i>	77
2012/C 351/18	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 850/98 vad gäller bevarande av fiskeresurserna genom tekniska åtgärder för skydd av unga exemplar av marina organismer och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1288/2009" – COM(2012) 298 <i>final</i> – 2012/0158 (COD)	83
2012/C 351/19	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om bokföringsregler och handlingsplaner för utsläpp och upptag av växthusgaser till följd av verksamheter i samband med markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk" – COM(2012) 93 <i>final</i> – 2012/0042 (COD) och "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Redovisning av markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) i unionens klimatåtaganden" – COM(2012) 94 <i>final</i>	85
2012/C 351/20	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2371/2002 om bevarande och hållbart utnyttjande av fiskeresurserna inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken" – COM(2012) 277 <i>final</i> – 2012/143 (COD)	89
2012/C 351/21	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1005/2008 om upprättande av ett gemenskapssystem för att förebygga, motverka och undanröja olagligt, orapporterat och oreglerat fiske" – COM(2012) 332 <i>final</i> – 2012/162 (COD)	90
2012/C 351/22	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2008/971/EG vad gäller införande av skogsodlingsmaterial i kategorin 'individutvalt' i tillämpningsområdet för det beslutet och uppdatering av namnen på de myndigheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen" – COM(2012) 355 <i>final</i> – 2012/172 (COD)	91
2012/C 351/23	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 2003/17/EG genom att dess tillämpningsperiod förlängs och genom att förteckningen över tredjeländer och de myndigheter som ansvarar för godkännande och kontroll av produktionen uppdateras" – COM(2012) 343 <i>final</i> – 2012/0165 (COD)	92

PRENUMERATIONSPRISER 2012 (exkl. moms, inkl. frakt och porto)

<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	1 200 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, pappersversion + årsutgåva på dvd	22 officiella EU-språk	1 310 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L-serien, endast pappersversion	22 officiella EU-språk	840 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , L- och C-serierna, månatlig (kumulativ) utgåva på dvd	22 officiella EU-språk	100 euro per år
Tillägg till <i>Europeiska unionens officiella tidning</i> (S-serien), meddelanden och offentliga kontrakt, dvd, 1 nummer per vecka	flerspråkig: 23 officiella EU-språk	200 euro per år
<i>Europeiska unionens officiella tidning</i> , C-serien – allmänna uttagningsprov	Antal språk beroende på uttagningsprov	50 euro per år

Europeiska unionens officiella tidning (EUT) ges ut på EU:s officiella språk, och det går att prenumerera på den i 22 olika språkversioner. Den består av två serier: L (lagstiftning) och C (meddelanden och upplysningar).

Varje språkversion kräver en separat prenumeration.

Enligt rådets förordning (EG) nr 920/2005 som offentliggjordes i EUT L 156 av den 18 juni 2005 är Europeiska unionens institutioner under en övergångsperiod inte skyldiga att avfatta och offentliggöra alla rättsakter på iriska. Den iriska utgåvan av EUT säljs därför separat.

En prenumeration på tillägget till EUT (S-serien: meddelanden och offentliga kontrakt) omfattar en flerspråkig dvd med alla de 23 officiella språkversionerna.

Prenumeranter på EUT kan på begäran få de olika bilagorna till tidningen. När en bilaga ges ut meddelas prenumeranterna detta genom ett "meddelande till läsarna" i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Försäljning och prenumeration

Prenumerationer på olika tidskrifter, såsom *Europeiska unionens officiella tidning*, kan beställas från någon av våra kommersiella distributörer. En lista över dessa finns på följande Internetadress:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sv.htm

Via EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) har du kostnadsfritt direkt tillgång till Europeiska unionens lagstiftning. På webbplatsen kan du söka i *Europeiska unionens officiella tidning* samt i fördrag, lagstiftning, rättspraxis och förberedande rättsakter.

Mer information om Europeiska unionen finns på <http://europa.eu>

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV